

Luonnos 4.7.2022

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä. Laissa säädettäisiin metsätalouden tukien myöntämisen perusteista ja yleisistä edellytyksistä. Ehdotetut tuet ovat harkinnanvaraisia. Tukien myöntämiseen, maksamiseen, valvontaan ja muihin vastaaviin seikkoihin liittyviin menettelyihin sovellettaisiin ehdotetun lain lisäksi myös valtionavustuslakia. Esityksen tavoitteena on lisätä tukien vaikuttavuutta sekä selkeyttää ja yksinkertaistaa tukiehtoja.

Uutta metsätalouden kannustejärjestelmää koskevan lain valmistelun lähtökohtana on ollut Euroopan unionin valtiontukisääntöjen uudistaminen. Kannustejärjestelmään kuuluisivat seuraavat tuet: taimikon ja nuoren metsän hoito, terveyslannoitus, suometsän hoitosuunnitelma, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekeminen, metsätalouden tieverkosto, ympäristötuki, metsäluonnon hoito ja kulutus. Suometsän hoidon tuen painopisteenä olisi jatkossa suoalueen tai sen osa valuma-alueen kokonaisvaltainen suunnittelu. Jatkossa ojien kunnostustyöhön ei myönnettäisi tukea. Uutta olisi, että yhdellä tilalla olevan yksityistien perusparannukseen voitaisiin myöntää tukea. Lisäksi tukea voitaisiin myöntää metsäluonnon hoitoon metsäkeskuksen järjestämän hankehaun ohella myös yksittäisen maanomistajan toteuttamiin töihin. Taimikon ja nuoren metsän hoidon osalta tuen hakemisesta ennen työn aloittamista luovuttaisiin, mutta se edellyttää tuen myöntämistä ns. vähämerkityksisenä tukena. Muilta osin tukijärjestelmän käyttöönotto edellyttää notifiointia komissiolle ja komission hyväksyntää.

Valtiontukisäännöistä johtuen uusi tukijärjestelmä voisi olla voimassa seitsemän vuotta. Tukien määrästä ja tarkemmista ehdoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain voimassaolo päättyy 31 päivänä joulukuuta 2023. Siihen liittyen säädettäisiin muun muassa tuen hakemiseen ja lisäselvitysten toimittamiseen liittyvistä määräajoista.

Esitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioehdotukseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Laki kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain 48 §:n muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta sen on hyväksynyt.

Sisällys

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja sen valmistelu

1.1 Tausta

1.2 Valmistelu

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 EU:n valtioneuvoston päätely

2.2 Kansallisen nykytilan arviointi

3 Tavoitteet

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.2 Pääasialliset vaikutukset

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

6 Lausuntopalaute

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä

7.2 Laki kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain 48 §:n muuttamisesta

8 Lakia alemman asteinen sääntely

9 Voimaantulo

10 Toimeenpano ja seuranta

11 Suhde muihin esityksiin ja riippuvuus kansainvälisistä velvoitteista

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

11.3 Riippuvuus kansainvälisistä velvoitteista

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

12.1 Perusoikeudet

12.2 Säädöstaso

12.3 Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Ponsi

LAKIEHDOTUKSET

LIITTEET

Rinnakkaistekstit

Asetusluonnokset

1 Asian tausta ja sen valmistelu

1.1 Tausta

Metsät ja niiden tuottamat aineelliset ja aineettomat palvelut ovat Suomessa kansainvälisesti tarkasteltuna poikkeuksellisen tärkeitä yhteiskunnalle sekä yksittäisille kansalaisille. Hyvinvoivista, terveistä ja monimuotoisista metsistä riippuvaiset elinkeinot muodostavat merkittävän osan Suomen kansantaloudesta ja metsien tuottamasta arvonlisästä hyötty poikkeuksellisen laaja osa yhteiskunnasta. Taloudellisten hyötyjen lisäksi metsät tuottavat kaikille ihmisille aineettomia hyvinvointia lisääviä hyötyjä, kuten virkistyspalveluja, jotka jokamiehen oikeus metsissä mahdollistaa.

Suomessa metsät peittävät yli 75 prosenttia Suomen maapinta-alasta. Metsät ylläpitävät monimuotoista lajistoa, joka on välttämätön osa ekosysteemien toimintaa ja ekosysteemien välisiä ravintoverkkoja. Metsäekosysteemien säilyttäminen lajistoltaan rikkaina ja elinvoimaisina edellyttää muun muassa monimuotoisuudelle tärkeiden rakennepiirteiden säilyttämistä ja lisäämistä talousmetsissä sekä elinympäristöjen suojelua.

Metsät ovat tärkeässä roolissa hiilen kiertämisessä. Metsät ja maaperä sitovat ilmakehästä hiilidioksidia ja varastoivat sitä hiilenä luontaisissa prosesseissa. Puuston elinvoimasta ja kasvusta sekä maaperän hiilivarastosta huolehtiminen ovat ilmastonmuutoksen torjunnassa keskeisiä. Metsien kykyyn toimia hiilivarastona ja -nieluna voidaan vaikuttaa metsien oikea-aikaisilla hoitotoimenpiteillä. Ilmastonmuutoksen ennustetaan lisäävän lämpötilaa ja sadantaa sekä ääri-ilmiöiden esiintymistä. Nämä muutokset voivat muuttavan Suomen metsiä muun muassa lisäämällä metsien terveyden kohdistuvia riskejä.

Metsänhoitotapoja pitää sopeuttaa muuttuvaan ilmastoon. Metsien kestävä käyttö mahdollistaa myös kasvihuonekaasupäästöjä synnyttävien tuotteiden korvaamisen vähäpäästöisimmillä, uusiutuvaan raaka-aineeseen perustuvilla tuotteilla, esimerkiksi puurakentamisessa. Lisäksi puutuotteiden valmistuksen sivuvirroista syntyviä jakeita voidaan hyödyntää energiana, joka korvaa suoraan fossiilisia polttoaineita sekä parantaa Suomen huoltovarmuutta pitkällä tähtäimellä.

Suomessa metsien yleisin omistusmuoto on suora henkilöomistus. Yksityisiä metsänomistajia on 630 000 ja he omistavat noin 44 prosenttia metsämaasta. Yksityisillä metsänomistajilla on erilaisia tavoitteita, mikä luo vaihtelua metsien hoitoon ja käyttöön. Yksityiset metsänomistajat tarvitsevat kuitenkin kannusteita, jotta he huomioivat metsien hoidossa ja käytössä myös yhteiskunnan metsäpoliittiset tavoitteet, markkinattomien ympäristöhyötyjen edistämisen ja haitallisten ulkoisvaikutusten vähentämisen.

Metsäpolitiikkaa ohjaavassa Kansallisessa metsästrategiassa 2025 (VNS 1/2014 vp) korostetaan metsien tuottaman hyvinvoinnin lisäämistä, aktiivista ja oikea-aikaisen metsänhoidon merkitystä tavoitteen saavuttamisessa sekä kestävyys eri osa-alueiden yhteensovittamista metsien käytössä. Valtioneuvosto teki 5.6.2014 periaatepäätöksen Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman (jäljempänä *METSO-ohjelma*) jatkamisesta. METSO-ohjelman tavoitteena on osaltaan pysäyttää metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantuminen ja vakiinnuttaa luonnon monimuotoisuuden suotuisa kehitys vuoteen 2025 mennessä. Valtioneuvosto teki 27.5.2021 periaatepäätöksen Helmi-elinympäristöohjelmasta 2021-2030. Helmi-ohjelman päätavoitteena on vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta ja parantaa elinympäristöjen tilaa muun muassa suojelemalla ja ennallistamalla soita, kunnostamalla ja hoitamalla lintuvesiä, perinnebiotooppeja ja metsäisiä elinympäristöjä sekä kunnostamalla pienvesi- ja rantaluontoa. Tavoitteena on myös edistää ekosysteemipalveluja, vesiensuojelua, hiilensidontaa sekä muuta ilmastonmuutoksen hillintää ja muutokseen sopeutumista. Ilmastolain (609/2015) toimeenpanoon liittyvän maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa on määritelty ne metsiä koskevat toimenpiteet, jotka edistävät Suomen hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisessa.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan: ”Kestävän metsätalouden rahoitusjärjestelmä uudistetaan painottaen aktiivista ja oikea-aikaista metsien hoitoa ja luonnonhoitotoimia sekä ottaen

huomioon hiilensidonnin kasvattaminen ja luonnon monimuotoisuuden parantaminen. Järjestelmään sisältyy metsätieverkon ylläpito.”

Ehdotettujen tukien tulee olla EU:n valtiontukisääntöjen mukaisia edistään Suomen kansainvälisten sopimusten sitoumusten sekä Euroopan Union tasolla annetun lainsäädännön, strategioiden ja ohjelmien tavoitteiden toteutumista.

1.2 Valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriö on uuden kannustejärjestelmän valmistelua varten tilannut vuonna 2016 Tapio Oy:ltä ja Luonnonvarakeskukselta erilliset selvitykset uuden kannustejärjestelmän kehittämisvaihtoehdoista vuoden 2020 jälkeiselle ajalle. Selvityksissä arvioitiin myös voimassaolevan järjestelmän toimivuutta ja toimeenpanon haasteita. Tapion selvityksessä¹ metsänomistajilta ja metsäsektorin toimijoilta tiedusteltiin voimassa olevan tukijärjestelmän toimivuutta ja toiveita uudeksi kannustejärjestelmäksi. Luonnonvarakeskuksen selvityksessä² tarkasteltiin vaihtoehtoisina malleina voimassa olevaa tukijärjestelmää, metsien käytön aktiivisuuden lisäämistä verotuksen keinoin, informaatio-ohjauksen roolin vahvistamista sekä painopisteen muuttamista kehittämishankkeiden ja innovaatioiden tukemiseen. Selvitysten pohjalta ministeriö järjesti huhtikuussa 2017 kutsuseminaariin, jossa avattiin selvitysten tuloksia.

Toukokuussa 2017 ministeriö järjesti yhdessä Suomen metsäkeskuksen, jäljempänä metsäkeskus, kanssa kuusi seminaaria eri puolilla Suomea uuden kannustejärjestelmän valmistelun pohjaksi. Alueellisissa seminaareissa toimijat ja metsänomistajien edustajat toivat esille, että nykyisin tuettavat toimenpiteet ovat juuri niitä, joihin valtion tukea metsätaloudessa tulee ohjata jatkossakin. Toimijat ja metsänomistajat korostivat kannanotoissaan hallinnoinnin yksinkertaistamisen tarvetta uuden kannustejärjestelmän toimeenpanossa.

Vuonna 2018 valmistui Luonnonvarakeskuksen laatima selvitys de minimis-tuen käyttömahdollisuuksista metsätaloudessa³ ja Tapion ja metsäkeskuksen yhdessä tekemät selvitykset⁴⁵ yhteishankkeiden aikaansaamisen ongelmista ja ratkaisuehdotuksia hankkeiden kiinnostavuuden lisäämiseksi sekä ehdotukset luonnonhoidon huomioimiseksi uudessa kannustejärjestelmässä.

Vuonna 2020 valmistui Luonnonvarakeskuksen ja Suomen ympäristökeskuksen laatima selvitys voimassa olevan tukijärjestelmän suometsän hoidon tuista ja niiden ilmasto-, vesistö ja biodiversiteettivaikutuksista⁶. Selvityksessä nähdään, että tukia ja oikeudellista sääntelyä uudelleen suuntaamalla voidaan pienentää suometsien hoidon aiheuttamia ympäristövaikutuksia. Tämän johdosta siinä suositellaan muun muassa, että uuden tukijärjestelmän ja oikeudellisen sääntelyn ei tulisi kannustaa suometsien maaperän liialliseen kuivattamiseen, eikä niiden uudistamiseen tasaikäiseksi metsäksi. Lisäksi selvityksessä nähdään, että

¹ Ilppo Greis, Arto Koistinen, Tuukka Salo ja Tommi Tenhola: Metsätalouden uusi kannustejärjestelmä –vaihtoehtoja ja arvioita. Tapion raportteja nro 11.

² Hänninen, H., Leppänen, J., Ovaskainen, V., Uusivuori, J. & Viitala, E.J. 2017. Metsätalouden uusi kannustinjärjestelmä – teoriaa, käytäntöjä ja ehdotukset. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 5/2017.

³ Viitala, E.-J., Hänninen, H. & Leppänen, J. 2018. De minimis -tukien soveltuvuus Suomen metsätalouteen. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 54/2018. Luonnonvarakeskus, Helsinki. 93 s.

⁴ Yhteishankkeiden edistämisen käytännön testaus. 30.5.2018. Tapion raportti.

⁵ Luonnonhoito uudessa kannustinjärjestelmässä. 30.5.2018. Tapion raportti.

⁶ Heiskanen, M., Bergström, I., Kosenius A.-K., Laakso, T., Lindholm, T., Mattsson, T., Mäkipää, R., Nieminen, M., Ojanen, P., Rankinen, K., Tolvanen, A., Viitala, E.-J. & Peltoniemi, M. 2020. Suometsien hoidon tuet ja niiden ilmasto-, vesistö- ja biodiversiteettivaikutukset : Kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (Kemeralain) mukaisten tukien tarkastelu. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 27/2020. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 81 s.

alueellisella suunnittelulla voitaisiin saavuttaa suurempia kokonaishyötyjä vesitalouteen vaikuttavien tukien ja toimien sopivalla kohdentamisella.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 11.9.2019 työryhmän, jäljempänä *METKA-työryhmä*, laatimaan esiselvityksen Euroopan unionin seuraavan rahoituskauden metsätalouden kannustejärjestelmästä 2020-luvulla. Tavoitteena oli, että selvitys on niin yksityiskohtainen, että sen perusteella voidaan laatia varsinainen hallituksen esitys. Selvitys sisälsi muun muassa ehdotukset tuettavista toimenpiteistä, tuen myöntämisen edellytyksistä ja tuen tasosta.

Luonnonvarakeskus ja Pellervon taloustutkimuslaitos evaluoivat touko-syyskuussa 2020 METKA-työryhmän laatiman luonnoksen (30.4.2020) metsätalouden kannustejärjestelmästä 2020-luvulla⁷. Evaluoinnin tavoitteena oli muistioloituksen kokonaisvaltainen ja systemaattinen arviointi. Luonnosta arvioitiin kokonaisuuden, yksittäisten tukitoimien ja tukitoimien yhteensopivuuden näkökulmista. Yksittäisten tukitoimien arvioinnissa käytettiin prosessiarviointin ja vaikuttavuuden arvioinnin näkökulmia. Yksittäisten tukitoimien ja niiden yhteisvaikutusten lisäksi arvioitiin alue- ja kansantaloudellisia vaikutuksia, hallinnollista toimivuutta ja yritystuella asetettuja vaatimuksia. Evaluoinnin tulokset esiteltiin METKA-työryhmälle 9.10.2020. METKA-työryhmä muokkasi muistiotaan evaluoinnista saamansa palautteen perusteella ennen kuin luovutti sen maa- ja metsätalousministerille tammikuussa 2021.

METKA-työryhmä esitti suometsän hoidon rahoitukseen merkittäviä muutoksia. Se edellytti myös, että suometsän hoidon toimintamallia testattaisiin pilottialueella. Maa- ja metsätalousministeriö antoi pilotoinnin järjestämisen metsäkeskuksen tehtäväksi. Pilotointiin on osallistunut neljä eri toimijaa kuudella eri pilottialueella. Pilotoinnissa on selvitetty muun muassa eri paikkatietotuotteiden käytettävyyttä, suunnittelun ajanmenekkiä ja kustannuksia, tarkoituksenmukaisten suunnittelualueiden koostamisen mahdollisuuksia, osaamisen kehittämistarpeita sekä metsäsektorin toimijoiden ja metsänomistajien näkemyksiä aiotusta muutoksesta. Pilotointia koskeva selvitys valmistuu syksyllä 2022.

METKA-työryhmän esityksen valmistumisen jälkeen Luonnonvarakeskus on julkaissut muun muassa seuraavat selvitykset: Maa- ja metsätalouden kannustejärjestelmän ilmastovaikutukset⁸ ja Maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteet: Arvio päästövähennysmahdollisuuksista⁹. Molemmat selvitykset korostavat suometsien merkitystä.

METKA-työryhmä ehdotti, että kuolleesta ja vaurioituneesta puusta maksettava korvaus sisällytettäisiin ympäristötukeen, jos uudet metsätaloutta koskevat valtiontuen suuntaviivat mahdollistavat sen. Esityksen valmistelun yhteydessä asiantuntijaryhmä on laatinut muistion kannustinkorvauksen määrittelystä. Asiantuntijaryhmä on esityksessään ottanut kantaa lahopuun määritelmään, korvaukseen oikeuttavan lahopuun vähimmäismäärään ja korvauksen laskentatapaan.

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä METKA-työryhmän esityksen perusteella. Jatkovalmistelussa on otettu huomioon ympäristötuen kannustinkorvausta pohtineen asiantuntijaryhmän muistio ja pilotin tulokset samoin kuin selvitetty ilmastoasioita. Valmistelun yhteydessä on kuultu sidosryhmiä.

⁷ Laturi, J., Maidell, M., Haltia, E., Horne, P., Määttä, K. & Uusivuori, J. 2021. Metsätalouden kannustinjärjestelmän arviointi. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 15/2021. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 80 s.

⁸ Viitala, E.-J., Assmuth, A., Koikkalainen, K., Miettinen, A., Mutanen, A., Wall, A., Wejberg, H. & Lehtonen, H. 2022. Maa- ja metsätalouden kannustinjärjestelmien ilmastovaikutukset. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 21/2022. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 97 s.

⁹ Lehtonen, A., Aro, L., Haakana, M., Haikarainen, S., Heikkinen, J., Huuskonen, S., Härkönen, K., Hökkä, H., Kekkonen, H., Koskela, T., Lehtonen, H., Luoranen, J., Mutanen, A., Nieminen, M., Ollila, P., Palosuo, T., Pohjanmies, T., Repo, A., Rikkonen, P., Räty, M., Saarnio, S., Smolander, A., Soinne, H., Tolvanen, A., Tuomainen, T., Uotila, K., Viitala, E.-J., Virkajärvi, P., Wall, A. & Mäkipää, R. 2021. Maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteet : Arvio päästövähennysmahdollisuuksista. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 7/2021. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 121 s.

Esitysluonnoksesta järjestettiin lausuntokierros 4.7.2022 – 5.8.2022.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 EU:n valtiontukisääntely

EU:n valtiontukisääntely perustuu Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen (jäljempänä *SEUT-sopimus*) 107–109 artikloihin. Sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Valtiontuki ei siis pääsääntöisesti sovellu sisämarkkinoille.

SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaan sisämarkkinoille soveltuvana voidaan pitää tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla. SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaan komissiolle on annettava tieto tuen myöntämisestä tai muuttamisesta koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Ilmoitusmenettelyn tarkoituksena on varmistaa tukien yhteensopivuus yhteismarkkinoille. Tukitoimenpidettä ei voida ottaa käyttöön, ennen kuin komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän.

Valtiontuella tarkoitetaan EU-oikeudessa etuutta valtion varoista, joka kohdistuu taloudelliseen toimintaan. Ehdotetut metsätalouden tuet, jotka myönnetään avustuksena valtion varoista, ovat valtiontukea. Maanomistajat ovat taloudellisen toiminnan harjoittajia, koska he myyvät puuta. Ehdotetut metsätalouden toimet tehdään talousmetsissä eli metsäalueella, jota hoidetaan ja käsitellään ensisijaisesti puuraaka-aineen tuottamiseksi tai joka on varattu tällaiseen käyttöön. EU-oikeudessa merkitystä ei ole sillä, miten ammattimaista toiminta on eikä sillä, missä muodossa toimintaa harjoitetaan. Riittää siis, että myydään tavaroita tai palveluja markkinoilla ja että sillä on tai voi olla vaikutuksia jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Taloudellisen toiminnan harjoittajat taas katsotaan yrityksiksi. Tässä mielessä yritys-sana poikkeaa siitä, miten se Suomessa monesti ymmärretään.

Valtiontuella täytyy olla oikeusperusta. Metsätalouden tuet voidaan perustaa maa- ja metsätalouden valtiontuen suuntaviivoihin, maa- ja metsätalouden ryhmäpoikkeusasetukseen tai ns. vähämerkityksistä tukea koskevaan sääntelyyn. Suuntaviivoihin perustuvat tuet tulee ilmoittaa eli notifioida komissiolle eikä niitä voi kansallisesti toimeenpanna ennen kuin komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän.

Ryhmäpoikkeusasetukseen perustuvaa tukea ei tarvitse ilmoittaa komissiolle, mutta tällöin tulee noudattaa, mitä ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetään. Myöskään vähämerkityksistä eli ns. de minimis – tukea ei tarvitse ilmoittaa komissiolle, kunhan tuen osalta noudatetaan kaikkia asianomaista tukimuotoa koskevia vaatimuksia.

Voimassa oleva metsätalouden tukijärjestelmä on komission hyväksymä ja perustuu maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014–2020 annettuihin Euroopan unionin suuntaviivoihin (2014/C 204/01). Voimassa oleva tukijärjestelmä on notifioitu kohtien 2.1.4 Tuki investointeihin, joilla parannetaan metsäekosysteemin häiriönsietokykyä ja ympäristöarvoa, 2.1.6 Metsätalouden kehittämiseen, uudenaikaistamiseen tai mukauttamiseen liittyvään infrastruktuuriin tehtäviin investointeihin tarkoitettu tuki ja 2.3 Metsätalouden ympäristö- ja ilmastopalveluihin ja metsien suojeluun tarkoitettu tuki perusteella. Tukijärjestelmää ei voitu perustaa tiettyjen maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annettuun komission asetukseen N:o 702/2014, koska tällaisen rahoituksen edellytyksenä olisi ollut, että metsätalouden tuet olisi sisällytetty maaseudun kehittämisohjelmiin ja niihin olisi saatu maaseuturahaston osarahoitusta. Suomessa metsätalouden tukia ei ole kuitenkaan 2000-luvulla sisällytetty maaseudun kehittämisohjelmaan. Jatkossa

metsätalouden toimenpiteitä olisi mahdollista rahoittaa myös ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisesti. Tämä on pääteltävissä luonnoksesta maa- ja metsätalouden ryhmäpoikkeusasetukseksi. Tiettyjen maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annettu komission asetusta (EU) N:o 702/2014, jäljempänä *maa- ja metsätaloutta koskeva ryhmäpoikkeusasetus*, ei mahdollistanut metsätalouden toimia, koska niitä ei oltu sisällytetty kansalliseen maaseudun kehittämishjelmaan.

Ns. vähämerkityksisiä tukia nimitetään usein myös de minimis –tuiksi ja niistä säädetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 1407/2013, jäljempänä de minimis -asetus. Voimassa olevan tukijärjestelmän valmisteluvaiheessa arvioitiin, että suuntaviivat vastaavat de minimis –asetusta paremmin suunnitellun tukijärjestelmän tarpeita. Tuolloin arvioitiin, että jotkut tuensaajat jäisivät ilman tukea, jos osa tuista myönnettäisiin vähämerkityksisenä tukena. Lisäksi voidaan todeta, että jäsenvaltion ei ole perusteltua käyttää de minimis –asetusta laajasti, jotta vähämerkityksisiä tukia on mahdollista myöntää uusissa ja yllättävissä tilanteissa tuen määrälle asetetun ylärajan sitä estämättä. Vähämerkityksisissä tuissa yhtä yritystä kohden voidaan myöntää enintään 200 000 euroa kolmen verovuoden aikana vähämerkityksistä tukea. Yrityskohtaista enimmäisrajaa valvotaan ns. yhden yrityksen tasolla. Säännön tarkoituksena on välttää tilanne, jossa tiiviissä sidossuhteessa oleville yrityksille myönnetty vähämerkityksinen tuki valuisi esimerkiksi emoyrityksen hyväksi ja väärinä kilpailua. Enimmäisrajan valvonta yhden yrityksen tasolla edellyttää tuen myöntäjältä tuen saajan omistussuhteiden ja yritysmuodon selvittämistä. Jäsenvaltion on noudatettava EU-asetusta eikä sen suhteen ole kansallista liikkumavaraa. De minimis –asetusta sovelletaan 31 päivään joulukuuta 2023. Komissio antaa uuden vähämerkityksistä tukea koskevan säädöksen vuoden 2023 loppupuolella.

Komissio julkaisi tammikuussa 2022 luonnoksen maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontukea koskevat suuntaviivoista (jäljempänä *suuntaviivaluonnos*) samoin kuin luonnoksen komission asetukseksi maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (jäljempänä *ryhmäpoikkeusluonnos*). De minimis –asetusta sovelletaan 31 päivään joulukuuta 2023. Mainittu voimassaoloaika perustuu komission asetuksen (EU) N:o 1407/2013 muuttamisesta voimassaolon pidentämisen osalta sekä asetuksen (EU) N:o 651/2014 muuttamisesta voimassaolon pidentämisen ja tarvittavien mukautusten osalta annettuun komission asetukseen (EU) 2020/972.

Seuraavassa tarkastellaan suuntaviivaluonnoksen keskeistä sisältöä. Suuntaviivaluonnoksen ensimmäisen osan 3 luvussa on yhteiset arviointiperiaatteet. Ensimmäinen edellytys on, että tuki edistää tietyn taloudellisen toiminnan kehittymistä. Jäsenvaltion on osoitettava, että tuella pyritään helpottamaan määritetyn taloudellisen toiminnan kehitystä. Tuella on myös oltava kannustava vaikutus, eikä se saa loukata unionin oikeuden asianomaisia säännöksiä ja yleisiä periaatteita. Toinen edellytys on, että tuki ei perusteettomasti vaikuta kaupankäynnin edellytyksiin yhteisen edun vastaisesti. Tässä yhteydessä komissio tarkastelee valtion toteuttamien toimien tarvetta, tuen tarkoituksenmukaisuutta ja oikeasuhteisuutta, läpinäkyvyyttä sekä kilpailuun ja kauppaan kohdistuvien kohtuuttomien kielteisten vaikutusten välttämistä. Komissio punnitsee tasapainotestillä tuen myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia. Arviointiperiaatteet ovat pääsääntöisesti samat kuin aikaisemmin, mutta niitä on täsmennetty. Uutta olisi, että komissio kiinnittäisi investointitukien osalta jatkossa huomioita EU:n taksonomia-asetuksessa esitettyihin ympäristökestävyydskriteereihin ja niihin sisältyvää 'ei merkittävää haittaa' –periaatteeseen osana tuen kokonaisarviota. Suuntaviivaluonnoksen toisen osan 2 luvussa on kuvattu metsätalouden tuet. Tukien osalta on kuvattu tuen soveltamisala, tukikelpoiset kustannukset ja tuki-intensiteetti. Niihin tukiin (2.1.4, 2.1.6 ja 2.3), joiden perusteella voimassa oleva tukijärjestelmä on notifioitu, ei ole tullut suuria muutoksia. Suuntaviivaluonnoksen kolmannessa luvussa on kuvattu menettelyjä koskevia seikkoja. Niiden mukaan tukijärjestelmä saa soveltaa enintään seitsemän vuotta. Komissio ilmoittaa soveltavansa uusia suuntaviivoja 1.1.2023 alkaen. Lisäksi komissio ehdottaa jäsenvaltioille, että ne muuttavat nykyisiä tukijärjestelmiään siten, että järjestelmät ovat näiden suuntaviivojen mukaiset viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2023.

Suuntaviivoihin liittyvästä ilmoitusmenettelystä säädetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetussa neuvoston asetuksessa (EU) 2015/1589. Kyseisen asetuksen 2 artiklassa säädetään uuden tuen ilmoitusmenettelystä ja 3 artiklassa täytäntöpanokiellosta. Viime mainittu tarkoittaa, että ilmoitusmenettelyn alaista tukea ei saa ottaa käyttöön ennen kuin komissio on tehnyt tai sen katsotaan tehneen, päätöksen tällaisen tuen hyväksymisestä. Asetuksessa on muun muassa uuden tuen, yksittäisen tuen, tukiohjelman ja sääntöjenvastaisen tuen määritelmät. Uudella tuella tarkoitetaan kaikkia tukia eli tukiohjelmaa ja yksittäisiä tukia, jotka eivät ole voimassa olevaa tukea. Myös voimassa olevan tuen muutokset kuten komissiolle ilmoitetun tukiohjelman muutokset ovat uutta tukea. Sääntöjenvastaisella tuella tarkoitetaan taas uusia tukia, jotka on otettu käyttöön SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan vastaisesti.

Komissio on nykyisen tukiohjelman hyväksymispäätöksessään arvioinut muun muassa seuraavia seikkoja:

- tuen kasautuminen muiden tukien kanssa
- tuen epääminen vaikeuksissa olevilta yrityksiltä
- tuen epääminen niiltä yrityksiltä, jotka eivät ole komission päätöksen mukaisesti maksaneet takaisin sääntöjenvastaista tukea
- tuen hakemisajankohtaan eli siihen, että tukea haetaan ennen töiden aloittamista (poikkeuksena suunnittelu)
- hakemuksessa ilmoitettavat tiedot
- tuen epäämiseen sillä perusteella, että toimenpiteet ovat ympäristölainsäädännön vastaisia
- kunkin työlajin hyväksyttävät kustannukset

Edellä mainittuihin liittyviä säännöksiä on voimassa olevassa lainsäädännössä ja vastaavat säännökset on tarkoitus sisällyttää ehdotettuun metsätalouden kannustejärjestelmää koskevaan lakiehdotukseen siltä osin kuin sääntelyä ei sisälly jo valtionavustuslakiin.

EU:n oikeuskäytännön valossa ei ole yksiselitteistä, milloin notifioidun tukijärjestelmän tuki muuttuu uudeksi ja siten sääntöjenvastaiseksi tueksi. Jäsenvaltion velvoitteena on joka tapauksessa implementoida komission hyväksymä tukiohjelma asianmukaisesti. Se taas tarkoittaa, että jos tuki on myönnetty komission hyväksymispäätöksen vastaisesti, silloin kansallisen valtioneuvoston on ryhdyttävä toimenpiteisiin tuen takaisinperimiseksi. Vastaavalla tavalla valtioneuvoston on velvollinen perimään tuen takaisin, jos myöhemmin käy ilmi, että tuki on myönnetty de minimis -asetuksen vastaisesti. Tähän liittyen esityksessä arvioidaan tarpeelliseksi sisällyttää lakiin EU-velvoitteita koskevat säännökset.

2.2 Kansallisen nykytilan arviointi

Valtionavustuslaki

Valtionavustuslaki on tullut voimaan 1 päivänä syyskuuta 2001. Lakia sovelletaan valtion talousarvion otetusta määrärahasta tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston varoista myönnettävään avustukseen. Ehdotetussa metsätalouden kannustejärjestelmää koskevassa laissa tarkoitettu rahoitus kuuluu valtionavustuslain soveltamisalaan.

Valtionavustuslain 2 luvussa säädetään valtionavustuksen myöntämisen perusteista ja yleisistä edellytyksistä. Lain 7 §:ssä säädetään valtionavustuksen myöntämisen yleisistä edellytyksistä. Säännöksessä on jo nyt otettu huomioon niin sanotun työnantajasantiodirektiivin vaatimukset. Valtiovarainministeriö valmistelee kyseisen pykälän muuttamista koskevaa hallituksen esitystä (VM014:00/2021). Muutokset liittyvät harmaan talouden torjuntaan. Sääntely on tarkoitus rakentaa siten, että uudet velvoitteet koskisivat sellaista hakijaa tai saajaa, joka on yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ssä tarkoitettu yritys tai muu yhteisö kuin julkisoikeudellinen oikeushenkilö. Metsätalouden kannustejärjestelmän tuensaajat olisivat pääosin luonnollisia henkilöitä, joilla ei ilmeisesti pääsääntöisesti edes ole y-tunnusta.

Valtionavustuslakiin suunnitellut muutokset on otettu tämän esityksen valmistelussa kuitenkin huomioon siten, että tuen hakemista koskevaan säännökseen on sisällytetty y-tunnuksen ilmoittamista koskevat säännökset.

Lain 6 §:n 1 momentin mukaan valtionavustus ei saa muodostaa valtionavustuksen kohteena olevan toiminnan tai hankkeen kokonaiskustannusten täyttä määrää, ellei valtionavustuksen myöntämisen tavoitteiden saavuttamiseksi välttämättömistä ja perustelluista syistä muuta johdu. Momentissa asetetaan yleensä noudatettavaksi hankkeen tai toiminnan kaikki kustannukset täysimääräisesti kattavan valtionavustuksen kiello. Voimassa olevan lain nojalla myönnettävässä rahoituksessa korvataan täysimääräisesti metsäluonnon hoitohankkeiden ja ympäristötukisopimukseen liittyvien luonnonhoidolliset toimenpiteet. Kyseisten toimenpiteiden kustannusten lisäksi jatkossa myös suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden kustannukset on tarkoitus korvata täysimääräisesti.

Valtionavustuslaissa on säännökset valtionavustuksen myöntämisen ja maksamisen muodoista ja menettelyistä sekä valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja tarkastuksista samoin kuin viranomaisten tietojensaantioikeuksista. Lisäksi laissa säädetään takaisinperinnästä ja sitä koskevasta valtionapuviranomaisen toimivallasta. Ei ole tarkoituksenmukaista, että metsätalouden rahoituslainsäädännössä on valtionavustuslain kanssa päällekkäistä sääntelyä liittyen tuen myöntämiseen, maksamiseen, valvontaan, takaisinperintään ja metsäkeskuksen tietojensaantioikeuksiin. Toisaalta metsätalouden rahoituksen erityispiirteiden vuoksi on näistä seikoista tarpeen kuitenkin joltain osin säätää myös erityislainsäädännössä. Erytyssääntelyn tarpeen aiheuttaa muun muassa se, että rahoituksen saaja voi teettää toimenpiteet ulkopuolisella. Erytyssääntely on tarpeen myös sen vuoksi, ettei valtionavustuslaissa ole menettelysäännöksiä niistä tilanteista, joissa tuen saaminen perustuu sopimukseen. Tästä voidaan mainita esimerkkinä kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain 19 §:ssä tarkoitettut ympäristötukisopimukset. Lisäksi EU:n valtioneuvoston päätösten johdosta on tarpeen säätää erikseen tuen takaisinperinnästä. Keskeisin syy erityissääntelyn tarpeelle on kuitenkin se, että metsätalouden tukien saajat muodostuvat suuresta joukosta luonnollisia henkilöitä ja se, että harkinnanvaraisten metsätalouden tukien myöntämisessä on kyse julkisen vallan käytöstä. Valtionavustuslain 7 §:ssä säädetään valtionavustuksen myöntämisen yleisistä edellytyksistä. Lain 8 §:n mukaan tarkempia säännöksiä lain soveltamisalaan kuuluvan valtionavustuksen talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Kun julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin (PL 2 § 3 mom.) ja kun lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista (PL 80 § 1 mom.), on tarpeen säätää lain tasolla metsätalouden tukien myöntämisen perusteista.

Valtionavustuslain muuttamiseksi valtiovarainministeriössä on vireillä toinenkin säädöshanke (VM158:00/2020). Säädöshanke liittyy valtionavustustoiminnan kehittämiseen ja digitalisointiin. Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laeiksi valtionavustuslain ja valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta (HE 88/2022 vp). Valtionavustuslakiin on tarkoitus lisätä säännökset muun muassa valtionavustuksia koskevasta uudesta tietovarannosta. Suunnitellut muutokset koskisivat metsätalouden tukia. Valtionapuviranomaisena toimiva Suomen metsäkeskus olisi velvollinen toimittamaan avustuksia koskevia tietoja Valtiokonttorille. Uuteen sääntelyyn kuuluisi myös se, että avustustiedot olisivat Valtiokonttorin verkkosivulta saatavilla.

Edellä on mainittu kaksi valtionavustuslain muuttamiseksi vireillä olevaa valtiovarainministeriön säädöshanketta. Esityksessä katsotaan, ettei suunnitelluilla lakihankkeilla ole sellaista liityntää toisiinsa, että esitykset tulisi eduskunnassa käsitellä samanaikaisesti.

Suomen metsäkeskus (julkiset hallintotehtävät) ja Ruokavirasto

Tukien käsittelyyn sovellettaisiin pääsääntöisesti myös valtionavustuslakia. Valtionavustuslain soveltamisen kannalta keskeinen on lain 4 §:n valtionapuviranomaisen määritelmä. Valtionapuviranomaisella tarkoitetaan sitä viranomaista, jonka tehtäviin kyseistä valtionavustusta koskevat asiat lainsäädännön nojalla kuuluvat. Metsätalouden tukien osalta näitä tehtäviä ovat 1.5.2007 lukien hoitaneet silloiset alueelliset metsäkeskukset ja silloinen Maaseutuvirasto. Tuolloin oli tarpeen järjestää metsäkeskusten hoitamat julkiset hallintotehtävät vastaamaan perustuslain vaatimuksia. Sellaiset metsäkeskuksille säädetty tehtävät, joihin voitiin sisältyvän merkittävää julkisen vallan käyttöä, siirrettiin 1 päivänä toukokuuta aloittaneelle Maaseutuvirastolle. Alueellisten metsäkeskusten sijaan näitä tehtäviä hoitaa nykyisin Suomen metsäkeskus ja Maaseutuviraston sijaan Ruokavirasto.

Metsäkeskus on osa niin sanottua välillistä julkishallintoa. Organisaatiosta säädetään Suomen metsäkeskuksesta annetussa laissa (418/2011). Laissa säädetään muun muassa metsäkeskuksen julkisista hallintotehtävistä, henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista sekä toimivaltuuksista, vastuista ja velvollisuuksista. Tehtävien hoidossa noudatettavasta menettelystä ja virkavastuusta säädetään lain 15 §:ssä. Mainittu organisaatiolaki oli perustuslakivaliokunnan arvioitavana (PeVL 53/2010 vp). Ruokavirasto taas on viranomainen. Organisaatiosta säädetään Ruokavirastosta annetussa laissa (371/2018). Organisaatioiden välinen työnjako on metsäkeskusorganisaation luonteen vuoksi seuraava. Metsäkeskuksen myöntämän tuen takaisinperintää ja ympäristötukisopimuksen purkamista ja irtisanomista koskevien päätöksiä osalta valtionapuviranomaisena toimii Ruokavirasto. Muut valtionapuviranomaisen tehtävät hoitaa metsäkeskus. Ehdotettavassa laissa tehtävien järjestämiseen ei esitetä tehtäväksi muutoksia.

Automaattinen päätöksenteko

Oikeusministeriössä ja valtiovarainministeriössä on vireillä säädöshanke automaattisen päätöksenteon mahdollistamiseksi (OM021:00/2020). Hallintolakiin on tarkoitus lisätä hallintoasian automaattisen ratkaisemisen mahdollistavat säännökset. Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettuun lakiin on tarkoitus lisätä säännökset muun muassa automatisoidun toimintaprosessin kehittämisen dokumentoinnista, laadunvarmistamisesta, laadunvalvonnasta ja käyttöönnotosta. Esitys liittyy EU:n tietosuojasääntelyyn sekä perustuslakivaliokunnan ja ylimpien laillisuusvalvojien automaattista päätöksentekoa koskeviin kannanottoihin. Tavoite lain voimaantulolle on 1.1.2023.

Voimassa olevan lain nojalla on mahdollista tehdä automaattisesti päätöksiä. Tarkoituksena on, että ehdotetun lain tultua voimaan automaattista päätöksentekoa voitaisiin tehdä edellä mainittujen hallinnon yleislakien mukaisesti. Esityksessä arvioidaan, että automaattista päätöksentekoa koskeva sääntely on tarkoitettu sillä tavoin kattavaksi, ettei erityislainsäädäntöön ole tarpeen lisätä kyseistä päätöksentekotapaa koskevia erityissäännöksiä.

Luonnonsuojelulaki

Luonnonsuojelulaki (1096/1996) on ollut voimassa vuodesta 1997 asti. Lakia sovelletaan luonnon ja maiseman suojeluun ja hoitoon. Hallitus on toukokuussa 2022 antanut eduskunnalle esityksen luonnonsuojelulaksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 76/2022 vp).

Kestävän metsätalouden määräaikaissa rahoituslaissa on muutama viittaus luonnonsuojelulakiin. Luonnonsuojelulain säännöksiin viitataan rahoituslain 2 §:ssä, joka koskee kyseisen lain soveltamisalaa ja rahoitusta koskevia rajoituksia. Luonnonsuojelulakiin viitataan myös rahoituslain 27 §:ssä, jossa säädetään metsäkeskuksen selvittämismenettelyistä. Kannustejärjestelmää koskevaan lakiehdotukseen on sisällytetty vastaavat säännökset ja säädösviittaukset on tehty hallituksen esitykseen sisältyvän luonnonsuojelulakia koskevan lakiehdotuksen mukaiseksi.

Luonnonsuojelulain 4 a luvussa säädettäisiin luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukemisesta. EU:n valtiontukisääntelyssä tukien kasaantumista koskevat säännökset ovat keskeisiä. Kannustejärjestelmää koskevaan lakiehdotukseen on katsottu edelleenkin tarpeelliseksi sisällyttää muuta julkista tukea koskeva pykälä. Säännöksessä on erikseen otettu huomioon luonnonsuojelulain 4 a luvun nojalla myönnettävät tuet.

Luonnonsuojelulakia koskevan lakiehdotuksen riippuvuutta kannustejärjestelmää koskevaan lakiehdotukseen tarkastellaan jäljempänä 11.1 luvussa.

Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki

Voimassa oleva kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki (34/2015; jäljempänä *voimassa oleva laki*) tuli voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2015. Siinä säädetään valtion rahoituksesta toimenpiteisiin, joilla edistetään yksityismetsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä. Lakia ja sen nojalla annettuja säädöksiä on muutettu useita kertoja. Voimassa olevassa laissa tarkoitettu rahoitus on myönnetty tukena.

Voimassa olevassa laissa rahoitus on jaettu kolmeen ryhmään, jotka ovat ekologiset ja metsän kasvua edistävät tuet, tieverkosto sekä metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitäminen ja metsäluonnon hoito. Ekologiset ja metsän kasvua edistävät tuet sisältävät taimikon varhaishoidon, nuoren metsän hoidon, terveyslannoituksen ja suometsän hoidon. Tieverkkoston tuet sisältävät yksityistien perusparannukseen ja uuden metsätien tekemiseen. Metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitämistä ja metsäluonnon hoitoa edistävät tuet sisältävät ympäristötuen ja metsäluonnon hoitohankkeet. Metsäluonnon hoitohankkeet eroavat muista työlajeista siinä, että metsäkeskus järjestää niistä hankehaun, jonka perusteella toteuttaja valitaan. Tukijärjestelmään sisältyi myös tuki juurikäävän torjuntaan. Vuoden 2016 aikana juurikäävän torjuntaa koskevat toimenpiteet siirtyivät metsätuhon torjunnasta annetun lain (1087/2013) mukaiseksi veloitteeksi. Tukiin liittyy pääsääntöisesti hoito- ja kunnossapitovelvoite.

Voimassa olevassa laissa tarkoitettu rahoitus myönnetään pääsääntöisesti yksityiselle maanomistajalle. Metsäluonnon hoitohankkeissa tuki on myönnetty hankehaulla valitulle hankkeen toteuttajalle.

Voimassa olevassa laissa säädetään lisäksi rahoituksen hakemisesta, myöntämisestä, maksamisesta, takaisinperinnästä ja sen seuraamuksista sekä valvonnasta. Metsäkeskus ratkaisee sen käyttöön asetettujen määrärahojen puitteissa hakemukset ja valvoo myöntämiensä varojen käyttöä. Vuosittain metsäkeskus hyväksyy rahoitettavaksi yhteensä noin 40 000 hanketta. Metsäkeskus käytti vuonna 2021 voimassa olevan lain hankkeiden hallinnointiin ja tarkastuksiin valtion talousarvion momentilta 30.60.42 (Valtionapu Suomen metsäkeskukselle) noin 5,8miljoonaa euroa. Se on 11 prosenttia myönnetyn tuen määrästä. Hallinnointiin ja tarkastuksiin käytettiin 63 henkilötyövuotta. Lisäksi voimassa olevan lain tehtävistä syntyy hallinnosta kustannuksia myös maa- ja metsätalousministeriölle yleisestä tukijärjestelmän ohjaus- ja valvontatehtävästä, Ruokavirastolle merkittävää julkista valtaa sisältävistä päätöksistä, Maanmittauslaitokselle pantti- ja rasiteoikeuden kirjaustehtävistä ja Luonnonvarakeskukselle ympäristötuen laskennassa käytettävän keskikantohinnan tuottamisesta.

Metsäpolitiikassa puuntuotannollisen kestävyuden rinnalle omaksuttiin 1990-luvulla taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden tavoitteet. Vuoden 1997 alusta metsätalouden rahoitus laajennettiin koskemaan metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitämistä. Metsäpolitiikka ja metsätalouden tukijärjestelmä ovat osaltaan vaikuttaneet siihen, että metsät kasvavat Suomessa enemmän puuta kuin koskaan. Samalla vuotuinen markkinahakkuiden määrä on noussut alle 40 miljoonasta kuutiometrillä yli 65 miljoonaan kuutiometriin.

Kansallisessa metsästrategiassa ei ole asetettu eri työmäärille selkeästi mitattavia tavoitteita. Tavoitteena on ollut, että metsätalouden kannustejärjestelmä on tarkoituksenmukainen ja metsänomistajia aktivoiva. METSO-ohjelmassa on asetettu tavoitteet Etelä-Suomen monimuotoisuuden turvaamiseksi. METSO-ohjelmaa toteutetaan yksityismetsissä ympäristötuelle ja metsäluonnon hoitohankkeilla. Ympäristötukea ja metsäluonnon hoitohankkeita ei kuitenkaan ole rajattu toteutettavaksi vain Etelä-Suomessa (ns. METSO-alue, Kainuun vaarajakson länsipuoleinen alue ja Lapin kolmio ovat vielä Etelä-Suomea). METSO-ohjelman toteutus yksityismetsissä ei ole edennyt käytettävissä olevien resurssien niukkuuden vuoksi vuoden 2025 lopun 82 000 hehtaarin kokonaistavoitteen toteutumisen edellyttämällä tavalla. Ympäristötukisopimuksilla ja luonnonhoitohankkeiden toteutuksella oli vuoden 2021 loppuun mennessä saavutettu kaikkiaan 68 prosenttia (56 000 hehtaaria).

Vuosina 2017-2021 momentilta 30.60.44 (Tuki puuntuotannon kestävyden turvaaminen) on maksettu tukea ekologiin ja metsän kasvua edistäviin tukiin sekä tieverkoston tukiin 42,3 – 52,8 miljoonaa euroa vuosittain. Tuella on toteutettu taimikon varhaishoitoa ja nuoren metsän hoitoa yhteensä 129 008 – 155 929 hehtaaria, terveyslannoitusta 11 175 – 15 007 hehtaaria, suometsän hoitoa 10 125 – 40 354 hehtaaria sekä teiden perusparannusta 459 – 1 089 kilometriä ja uutta metsäteitä 66 – 98 kilometriä. Lisäksi vuosina 2017-2021 momentilta 30.60.45 (Metsäluonnon hoidon edistäminen) on maksettu 3,6 – 9,8 miljoonaa euroa metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitämiseen ja metsäluonnon hoitoon. Ympäristötukisopimuksia on tehty vuosittain 1 885 – 4 415 hehtaarille. Merkille pantavaa on ollut, että metsänhoito- ja metsänparannustyö määrät ovat olleet laskussa, kun taas ympäristötuen kysyntä on kasvanut vuosi vuodelta. Metsätalouden töillä on ollut huomattava aluepoliittinen merkitys. Kannustejärjestelmän töiden arvioidaan vuosittain työllistävän noin 1 900 henkilötyövuotta.

Luonnonvarakeskuksen toteuttama Suomen metsien ja metsävarojen määrää kartoittavan valtakunnan metsien inventoinnin tulokset osoittavat, että taimikon ja nuoren metsän hoidon hoitorästit ovat mittavat. Järeän laatuun kasvatuksen nopeuttamisen ja lisäämisen kannalta taimikoiden perkaukset ja harvennukset sekä nuorten kasvatusmetsien harvennukset ovat välttämättömiä. Taimikon ja nuoren metsän hoidolla turvataan tulevaisuuden metsien kasvukunto ja tulevien vuosikymmenien raakapuun riittävyys. Hyvin kasvavat ja monimuotoiset metsät kestävät myös metsätuhoja paremmin kuin hoitamattomat ja riukuuntuneet metsät. Tukijärjestelmää koskeissa metsänomistajien ja metsäsektorin toimijoiden toiveissa on noussut esille erityisesti taimikon ja nuoren metsän hoidon jälkirahoitteisuus. Nykyinen ennen työn aloittamista tehtävä tuen hakeminen ja työn jälkeinen toteutusilmoitusmenettely on koettu raskaaksi.

Ilmastonmuutokseen hillitsemiseksi ja sopeutumiseksi terveet kasvuisat metsät ovat tärkeitä. Metsien terveyttä ja kasvua on edistetty muun muassa oikein mitoitettulla terveyslannoituksella. Tukijärjestelmällä on tuettu suometsien tuhkalannoitusta sekä boorin puutoksen korjaamista. Suometsien kokonaisvaltaisen hoidon näkökulmasta tuhkalannoitus voi olla jollakin kohteilla tarkoituksenmukaisempi vaihtoehto kuin ojien kunnostus.

Aikaisemmat tukijärjestelmät ovat lisänneet metsien määrää ja kasvua muun muassa soiden ojitusten myötä. Tulevaisuudessa yhä lisääntyvä osuus metsien kasvusta ja hakkuupotentiaalista onkin turvemailla. Suometsissä vedenpinnan korkeudella on vaikutusta puuston kasvuun, maaperän kasvihuonekaasupäästöihin, vesistö-päästöihin ja ekosysteemien monimuotoisuuteen. Tästä syystä on erityisen tärkeää tarkastella suometsissä tehtäviä toimenpiteitä kokonaisuutena. Viimeaikaiset tutkimukset ovat myös korostaneet suometsien hoidon tukemisen uudistamisen tarvetta.

Vähäliikenteinen tieverkko on elintärkeä metsä- ja energiateollisuudelle raakapuukuljetusten, työkoneiden kuljetusten ja työmatkakulkemisen vuoksi. Tieverkko on tärkeä myös muille maaseudun elinkeinoille, palo- ja pelastustoimelle sekä virkistyskäytölle. Kunnossa oleva tieverkko takaa häiriöttömän toiminnan

ympäri vuotisesti. Tällä hetkellä uhkana on vähäliikenteisen tieverkon liikennöitävyyden heikkeneminen. Ilmaston muuttuessa sateet lisääntyvät ja talvien routajaksot vähenevät, mikä asettaa haasteita metsäteiden kantavuudelle ja kunnolle. Metsätieverkoston on välttämätöntä ylläpitää ja parantaa niin, että se pysyy käyttötarkoitustaan vastaavassa kunnossa kustannustehokkuus huomioiden. Kustannustehokkuuden ja osin myös päästövähennystavoitteiden vuoksi kuljetuskalustoa on kehitetty entistä järeämmäksi. Tehokkuusetujen saavuttaminen edellyttää aikaisempaa korkeatasoisempia metsäteitä. Puunkorjuuta tehdään raaka-aineen laatuvaatimusten, kustannuskilpailukyvyn, tasaisen työllisyyden (sosiaalinen kestävyys) ja resurssitehokkuuden takia yhä enemmän ympärivuotisesti, mikä asettaa aiempaa korkeampia vaatimuksia metsätiestölle. Myös metsänhoitotöiden koneellistuminen lisää osaltaan tarvetta varmistaa metsätiestön riittävä kunto myös hakkuiden välillä.

Metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamisen kokonaisuutta tarkasteltaessa tulee ottaa huomioon metsätalouden tukijärjestelmän lisäksi luonnonsuojelulain toimet ja rahoitusmahdollisuudet. Metsätalouden tukijärjestelmällä on edistetty talousmetsien biologisen monimuotoisuuden turvaamista. Luonnon tilaa parantavat toimet, kuten ympäristötuki sekä luonnonhoitohankkeet mutta myös metsänhoito- ja metsänparannustöiden hyvä suunnittelu ja toteutus, ovat omalta osaltaan lisänneet metsien monimuotoisuutta ja ne ovat vaikuttaneet pinta- ja pohjavesien hyvän tilan säilyttämiseen metsätalousvaltaisilla alueilla. Metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamiselle on yhä enenemissä määrin tarvetta, sillä metsäluonnon köyhtymiskehitystä ei ole onnistuttu pysäyttämään.

3 Tavoitteet

Metsätalouden rahoitusta koskevan uudistamisen lähtökohtana ovat Euroopan unionin tulevat maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontukea koskevat suuntaviivat. Voimassa oleva laki on määräaikainen.

Voimassa olevan lain tukijärjestelmän uudelleentarkastelu on tarpeen metsäpoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja jotta voidaan vastata yhteiskunnan metsävarojen hoidolle ja käytölle asettamiin odotuksiin pitkällä aikavälillä. Viime vuosina keskustelussa on korostunut erityisesti ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen sekä monimuotoisuuden edistäminen. Edistämällä metsien kasvua ja terveyttä voidaan lisätä hiilinielua sekä turvata puuraaka-aineen saanti pitkällä aikavälillä.

Ehdotettavan metsätalouden määräaikaisen kannustejärjestelmälain tavoitteena on kannustaa yksityisiä maanomistajia metsiensä kestäväan hoitoon ja käyttöön tavalla, jolla yksityistalouden tavoitteiden ohella voidaan saavuttaa myös yhteiskunnan metsäpolitiikalle ja metsien käytölle asettamat tavoitteet. Tukijärjestelmällä kannustetaan maanomistajia tekemään taloudellisesti ja metsien biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä, joilla edistetään metsävarojen suotuisaa kehittymistä, metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamista ja lisäämistä, metsätalouden vesiensuojelua sekä hillittää ilmastonmuutosta ja lisätään pitkäjänteisesti ilmastonmuutokseen sopeutumista. Lisäksi kannustejärjestelmän tarkoituksena on pitää yllä metsätalouden tieverkkoa.

Valtiontaloudelliset lähtökohdat rajoittavat mahdollisuuksia lisätä rahoitusta. Esityksessä on pyritty yksinkertaistamaan tukiehtoja siten, että se vähentää tuen hakemiseen ja myöntämiseen liittyvää hallinnollista taakkaa. Esityksessä edotetaan luovuttavaksi taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen osalta tuen hakemisesta ennen työn aloittamista. Lisäksi eräiden työläjien osalta tuen myöntämisessä ehdotetaan siirtymistä laskennallisten kustannusten käyttöön.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Uusi metsätalouden määräaikainen kannustejärjestelmää koskeva laki

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi metsätalouden kannustejärjestelmälaki. Voimassa oleva kestävä metsätalouden määräaikainen rahoituslaki on vuodelta 2015. Lainvalmistelun lähtökohtana on ollut EU:n valtioneuvoston uudistus. Laissa säädettäisiin metsätalouden tukien myöntämisen keskeisimmistä edellytyksistä. Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi valtioneuvostolle ja osin myös maa- ja metsätalousministeriölle valtuudet antaa asetuksella tarkempia säädöksiä.

Kannustejärjestelmään ehdotetaan sisältyväksi seuraavat tuet: taimikon ja nuoren metsän hoito, terveyslannoitus, suometsän hoitosuunnitelma, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekeminen, metsätalouden tieverkosto, ympäristötuki, metsäluonnon hoito ja kulutus.

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tavoitteena olisi ohjata oikea-aikaiseen metsän hoitoon metsänkasvatustavasta riippumatta. Lisäksi tukea voitaisiin myöntää taimikon ja nuoren metsän hoidon yhteydessä kaadetun pienpuun keräämiseen. Tuki myönnettäisiin työn toteuttamisen jälkeen ja vähämerkityksisenä tukena. Tukiehdossa asetettaisiin vaatimuksia hoidon jälkeisen puuston pituudelle ja tiheydelle. Kohteelle olisi mahdollista jättää pienialaisia luonnontilaa jääviä alueita. Pienpuun keruun ehdoksi asetettaisiin vaatimus kerätyn puun määrälle. Kuollutta puuta ei saisi kerätä.

Terveyslannoituksen tavoitteena olisi ravinnetasapainon parantaminen sekä metsän kasvun ja hiilen sidonnan lisääminen. Terveyslannoitukseen voitaisiin myöntää tukea turvemaiden tuhkalannoitukseen ja kohteille, joiden maaperässä esiintyy boorin puutosta. Uutta olisi, että tukiehdossa kasvupaikkavaatimukset korvautuisivat puustoa koskevilla vähimmäisvaatimuksilla.

Suometsän hoidon tuki korvattaisiin suometsän hoitosuunnitelman tuella sekä suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisen tuella. Tavoitteena olisi edistää ja lisätä suometsien kokonaisvaltaista ja monitavoitteista hoidon suunnittelua ja siihen perustuvaa toteutusta suoalueella- tai sen osavalmu- aluetasolla. Tukea voitaisiin myöntää suometsän hoitosuunnitelman laatimiseen, jos suunnitelma sisältää vesiensuojelun kannalta tarpeellisten toimenpiteiden suunnittelun ja luontoarvojen selvittämisen sekä vähintään kahden muun tarpeellisen metsänkäsittelytoimenpiteen suunnittelun. Suunnittelussa tulisi sovittaa yhteen puuntuotannon edellytysten parantaminen, vesiensuojelu, ilmastonmuutoksen hillintä ja monimuotoisuuden turvaaminen. Lisäksi tukea voitaisiin myöntää vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemiseen. Merkittävää olisi, että jatkossa tukea ei voisi myöntää ojien kunnostuksen toteutukseen.

Metsätalouden tieverkosto sisältäisi metsäteiden perusparannuksen ja uusien metsäteiden rakentamisen. Tavoitteena olisi metsätieverkoston ympärivuotisen käytettävyyden turvaaminen osana alemmanasteista tieverkostoa. Tuen ehdot olisivat pitkälti nykyisenkaltaiset. Uutta olisi, että tukea voitaisiin myöntää myös yhdellä kiinteistöllä tehtävään perusparannushankkeeseen.

Ympäristötuen ja metsäluonnon hoidon tavoitteena olisi biologisen monimuotoisuuden edistäminen talousmetsissä. Ympäristötuen määrän laskennassa noudatettaisiin samoja periaatteita kuin nykyisinkin. Lisäksi kuolleesta puusta voitaisiin maksaa kannustinkorvausta enintään 20 prosenttia ympäristötuen määrästä. Metsäluonnon hoidossa tuettavat toimenpiteet olisivat pääosin samoja kuin nykyisinkin. Uutta olisi, että metsäluonnon hoidon tukea voitaisiin maksaa metsäkeskuksen järjestämän hankehaun lisäksi myös maanomistajan hakemuksen perusteella.

Kulutus olisi uusi työläji. Kulotuksella edistettäisiin biologista monimuotoisuutta tuottamalla palaneesta puusta riippuville eliölajeille sopivia elinympäristöjä. Tuen ehtona olisi säästöpuiden jättäminen uudistusosalalle ja niiden polttaminen.

Hoito- ja kunnossapitovelvoite olisi nykyistä laajempi. Velvoite liittyisi taimikon ja nuoren metsän hoidon, terveyslannoituksen, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennartien tekemisen, metsätien

tekemisen, metsäluonnon hoidon ja kulutuksen tukiin. Veloitteen voimassaoloaika olisi kymmenen vuotta. Taimikon ja nuoren metsän hoidon osalta velvoite olisi kuitenkin voimassa seitsemän vuotta. Veloitteen mukaisiin töihin ei saisi käyttää ehdotetun lain mukaista rahoitusta.

Tukien määrästä ehdotetaan säädettäväksi valtioneuvoston asetuksella. Tukien määrä voitaisiin eriyttää alueittain metsätaloudellisten olosuhteiden ja hallinnollisten rajojen perusteella, hankkeessa mukana olevien kiinteistöjen määrän tai hankkeen pinta-alan perusteella sekä sen mukaan, onko kyseessä yhden tilan hanke vai yhteishanke. Tuki myönnettäisiin prosenttiosuutena hyväksyttävistä kustannuksista tai laskennallisen perusteen mukaan. Laissa säädettäisiin tuensaajakohtaisesti yhteen hankkeeseen myönnettävän tuen enimmäismäärästä. Uutta olisi, että taimikon ja nuoren metsän hoidon tuki myönnettäisiin vähämerkityksisenä tukena. Vähämerkityksistä tukea voisi yksi yritys saada enintään 200 000 euroa kolmen verovuoden aikana. Vähämerkityksistä tukea myönnettäessä olisi mainittua tukien enimmäismäärää laskettaessa otettava huomioon kyseiseen valtiontukisääntelyyn liittyvä yhden yrityksen määritelmä, jossa huomiota kiinnitettäisiin tuensaajan omistuksessa ja hallinnassa olevien yritysten saamiin vähämerkityksisiin tukiin.

Tukien myöntämiseen, maksamiseen, valvontaan ja muihin vastaaviin seikkoihin sovellettaisiin ehdotetun lain lisäksi pääsääntöisesti myös valtionavustuslakia.

Kuten voimassa oleva laki, myös ehdotettu laki olisi määräaikainen. Lakiehdotukseen sisältyvä taimikon ja nuoren metsän hoidon tuki toteutettaisiin vähämerkityksisenä tukena. Muulta osin tukijärjestelmä on tarkoitus notifioida komissiolle maa- ja metsätalouseläiden sekä maaseutualueiden valtiontuen suuntaviivojen nojalla. Tukijärjestelmä olisi voimassa seitsemän vuotta.

Kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain muuttamista koskeva lakiehdotus

Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki on voimassa vuoden 2023 loppuun asti. Metsäalan toimijoille on tärkeää saada ajoissa tieto siitä, mihin mennessä hakemukset ja lisäselvitykset toimitetaan, kun asianomaisen lainsäädännön voimassaolo on päättymässä. Tästä syystä ehdotetaan, että kestävän metsätalouden määräaikaista rahoituslakia muutettaisiin siten, että laissa säädettäisiin hakemusten ja lisäselvitysten toimittamisen määräajoista.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Lakiesitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Voimassa olevan kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain rahoitus on harkinnanvaraista ja toimenpiteitä rahoitetaan vuosittain käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa. Vuoden 2022 valtion talousarviossa on momentille 30.60.44 (Tuki puuntuotannon kestävyden turvaaminen) osoitettu 57,13 miljoonaa euroa. Momentin määräraha on arviomääräraha. Määrärahaan liittyy valtuus, jonka nojalla vuonna 2022 saa tehdä voimassa olevan lain mukaisia suunnitelman edellyttämiä työlajeja koskevia tukipäätöksiä enintään 60,2 miljoonalla eurolla. Määrärahasta on osoitettu käytettäväksi taimikon varhaishoitoon ja nuoren metsän hoitoon yhteensä 43,3 miljoonaa euroa, terveyslannoitukseen 3,0 miljoonaa euroa, suometsän hoitoon 4 miljoonaa euroa ja metsäteiden tekemiseen 6,8 miljoonaa euroa. Vuoden 2022 valtion talousarviossa on momentilla 30.60.45 (Metsäluonnon hoidon edistäminen) käytettävissä 7,527 miljoonaa euroa. Momentin määräraha on kolmivuotinen siirtomääräraha. Määrärahasta arvioidaan käytettävän ympäristötukisopimuksiin 6,5 miljoonaa euroa ja metsäluonnon hoitohankkeisiin 1,0 miljoonaa euroa.

Vuoden 2023 talousarvioesityksessä on momentille 30.40.44 (Tuki puuntuotannon turvaamiseen) ehdotetaan myönnettäväksi 47,497 miljoonaa euroa käytettäväksi voimassa olevan lain ja ehdotetun uuden

lain nojalla. Määrärahaan liittyy valtuus, jonka nojalla saa tehdä voimassa olevan lain ja ehdotetun uuden lain mukaisia tukipäätöksiä enintään 58,2 miljoonalla eurolla. Momentin valtuutta käytetään vain suunnitelman edellyttäviä työlajeja koskeviin tukipäätöksiin. Suunnitelman edellyttämiä työlajeja ovat muun muassa terveyslannoitus, suometsän hoito ja metsätien tekeminen. Vuoden 2023 talousarvioesityksessä momentille 30.40.45 (Metsäluonnon hoidon edistäminen) ehdotetaan myönnettäväksi 17,5 miljoonaa euroa kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain ja ehdotetun uuden lain mukaisen tuen maksamiseen metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamiseen.

Uusi kannustejärjestelmä ja siten uusi kansallinen lainsäädäntö on tarkoitus saada voimaan sen jälkeen, kun komissio on sen hyväksynyt. Tuen myöntäminen päättyy voimassaolevan lain nojalla 31 päivänä joulukuuta 2023. Voimassa olevan lain nojalla tehtyjen päätösten perusteella tukea voidaan maksaa 31 päivään joulukuuta 2026 asti edellyttäen, että talousarvioesityksessä on siihen osoitettuja varoja. Näiden päätösten mukaisten tukien maksamiseen tarvittavan määrärahan suuruudeksi vuonna 2023 on arvioitu 20,9 miljoonaa euroa, vuonna 2024 vastaavasti 9,3 miljoonaa euroa ja vuonna 2025 vastaavasti 0,8 miljoonaa euroa.

Päätäväältä metsien hoidosta ja käytöstä on maanomistajalla. Tämän vuoksi on maaomistajien päätöksistä kiinni, kuinka paljon kannustejärjestelmän mukaisia töitä tehdään ja kuinka paljon tukea haetaan. Tukeen varattavan rahoituksen tarpeessa on ollut huomattavaa vuosittaista vaihtelua. Rahoitusta ekologiin ja metsänkasvua edistäviin toimenpiteisiin sekä tieverkostoon on ollut käytettävissä vuosittain yhteensä noin 51 miljoonaa euroa ja metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitämiseen ja metsäluonnon hoitoon noin 8 miljoonaa euroa. Metsänhoidolliset ja metsäpoliittiset tavoitteet edellyttäisivät suurempaa rahoitusta. METSO- ja Helmi-ohjelmien toteutus edellyttäisi määrärahan asteittaista kasvattamista 22 miljoonaan euroon vuoteen 2025 mennessä. Esitetty lisäys metsäluonnon hoidon rahoitukseen vuodelle 2023 on linjassa tämän tavoitteen kanssa.

Käytettävissä olevan rahoituksen puitteissa on arvioitu taimikon ja nuoren metsän hoidon vuotuiseksi suoritämääräksi on noin 132 000 hehtaaria, josta pienpuuta kerättäisiin arvioilta 31 000 hehtaarialta. Tarvittavan tuen määrä olisi tällöin noin 32,3 miljoonaa euroa. Terveyslannoituksen tuki perustuisi voimassa olevasta laista poiketen laskennallisiin keskikustannuksiin. Terveyslannoituksen työmääräksi arvioidaan noin 14 000 hehtaaria ja tarvittavan tuen määräksi noin 2 miljoonaa euroa. Suometsän hoitosuunnitelma ja suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden toteuttamisen työlajit poikkeavat merkittävästi aikaisemmasta suometsän hoidosta, minkä johdosta niiden työmäärien ja kustannusten arviointiin liittyy huomattavaa epävarmuutta. Työmääräksi arvioidaan 30 000 hehtaaria ja tarvittavan tuen määräksi noin 4 miljoonaa euroa. Yksityistien perusparannuksen ja uuden metsätien rakentamisen tukiehdot säilyisivät likimain ennallaan. Työmäärän odotetaan säilyvän nykyisellä tasolla noin 1 000 kilometrissä. Yksityisteiden perusparannukseen ja uuden metsätien tekemiseen tarvittavan tuen määrä olisi noin 9 miljoonaa euroa.

Aikaisempina vuosina käytettävissä olleella 8 miljoonan euron rahoituksella ympäristötukisopimuksia voitu tehdä noin 3 500 hehtaarin alueella ja metsäluonnon hoitoa muutaman sadan hehtaarin alueella. Metsäluonnon hoitoon esitetty määrärahan lisäys mahdollistaa ympäristötuen ja luonnonhoitotöiden pinta-alojen kaksinkertaistamisen.

Metsätalouden kannustejärjestelmän merkittävin kansantaloudellinen vaikutus liittyy hyvän metsänhoidon edistämiseen ja välillisesti puuta käyttävän teollisuuden laadukkaan raaka-aineen turvaamiseen. Puuta käyttävän teollisuuden vaikutus Suomen kansantalouteen on erittäin suuri sekä verokertymän, työllisyysvaikutuksen että arvonmuodostuksen näkökulmasta. Metsäalan merkitys Suomelle korostuu teollisuuden toimialoista, koska tuotannossa käytettävät panokset hankitaan kotimaasta. Tärkeänä ventialana metsäala on Suomelle tärkeä myös kauppataseen kannalta.

Metsäteollisuuden kotimainen liikevaihto oli vuonna 2020 yhteensä noin 26,8 miljardia euroa. Metsäsektorin arvonlisäys oli 7,7 miljardia euroa vuonna 2020. Metsäala työllistää Suomessa välillisesti koko kotimaisessa arvoketjussa suoraan ja alihankintapalveluiden kuten esimerkiksi puunkorjuun, logistiikan ja kunnossapidon kautta lähes 140 000 työntekijää. Metsätalous työllistää noin 25 000 henkilöä. Voimassa olevalla tukijärjestelmällä rahoitettavien toimenpiteiden on arvioitu tarjoavan vuosittain tällä hetkellä työtä noin 1 900 henkilötyövuoden verran. Metsäalan työllistävä vaikutus jakautuu poikkeuksellisen laajasti koko Suomeen, mikä osaltaan turvaa eri alueiden säilymistä asuttuna sekä elinkelpoisena myös esimerkiksi kuntatalouden näkökulmasta.

Terveyslannoituksen sekä taimikon ja nuoren metsän hoidon lisääntymisen markkina- ja kansantaloudellisia vaikutuksia on selvitetty Luken FinFEP-mallilla. Luonnonvarakeskuksen selvityksen¹⁰ mukaan terveyslannoitettujen metsien puustoon sidottu pääoman lisääntyminen, mikä lisää metsänomistajien puunmyyntihalukkuutta ja puun tarjontaa lannoitetuista metsistä. Vastaavasti lannoittamattomien alojen hakkuut vähenevät. Kokonaisuudessaan terveyslannoituksen vaikutus hakkuiden määrään on hakkuita lisäävä. Valtakunnan tai maakunnan tasolla terveyslannoituksen vaikutukset eivät juurikaan vaikuta puun markkinahintaan. Vaikutukset raakapuumarkkinoiden määrällisiin volyymeihin sekä puuntuontiin jäävät pieneksi. Taimikonhoidon osalta kokonaisuudessaan laajankin taimikon hoidon myöhästymisen vaikutukset ovat hyvin pienet suhteessa Suomen puuntuotannon metsämaan puuston kokonaismäärään. Myöhästynyt taimikonhoito pienentää kohteen hakkuukertymää sekä tukkipuun että kuitupuun osalta. Metsän puiden tilavuuden pieneneminen ja siten sen arvon alenema johtaa metsäekonomin mukaisesti hakkuiden viivästymiseen. Markkinavaikutusten vuoksi taimikonhoidon myöhästymisen aiheuttama hakkuiden viivästyminen johtaa muiden metsien hakkuiden lisääntymiseen.

Metsätalous on yritystoimintaa. Kannustejärjestelmä on suunnattu yksityisille metsänomistajille. Yksityisiä metsänomistajia on noin 620 000, joten metsätalouden tuilla on merkitys myös laajalle joukolle kotitalouksia. Puuntuotannon tukien osuus suhteessa yksityismetsien kantorahatuloihin vuonna 2021 vaihteli huomattavasti alueellisesti, mutta koko maassa se oli noin 1,8 prosenttia. Metsänhoidolliset investoinnit sekä investoinnit metsätalouden infrastruktuuriin mahdollistavat kantorahatulojen suotuisan kehityksen. Monimuotoisuuden turvaamisen kannusteet korostavat puolestaan metsätalouden ekologista kestävyttä, joka muodostaa yhden kilpailukykytekijän lopputuotemarkkinoilla. Vuonna 2021 kantorahatulot olivat kokonaisuudessaan 2,7 miljardia euroa, josta yksityismetsänomistajien osuus oli 2,37 miljardia euroa. Esitetyn kannustejärjestelmän kannustavuus on suurin metsänkasvatusketjun alkuvaiheen työlajeissa, jotka eivät tuota suoraa taloudellista hyötyä maanomistajalle, sekä toimenpiteissä, joilla turvataan yhteiskunnalle tulevia positiivisia ympäristövaikutuksia esimerkiksi vesiensuojelutoimenpiteiden kautta.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotuksen aiheuttamien muutosten viranomaistoimintaan arvioidaan olevan vähäisiä, lukuun ottamatta metsäkeskusta, joka toimii tukijärjestelmän valtionapuviranomaisena.

Voimassa olevan lain toimeenpanon kustannuksiin käytettiin vuonna 2021 metsäkeskuksen toimintaan myönnetystä valtionavustuksesta 5,8 miljoonaa euroa. Henkilötyövuosissa mitattuna hankkeiden käsittelyyn käytettiin noin 63 henkilötyövuotta.

Vähämerkityksisenä tukena toteutettava taimikon ja nuoren metsänhoidon tuki haetaan ja maksettaisiin toteutusvelvoituksen perusteella työn valmistumisen jälkeen. Tämä vähentää kyseisen työlajin hakemusten ja ilmoitusten käsittelymäärää puoleen nykyisestä. Voimassa olevan lain mukaiseen työhön tuki

¹⁰ Laturi, J., Maidell, M., Haltia, E., Horne, P., Määttä, K. & Uusivuori, J. 2021. Metsätalouden kannustinjärjestelmän arviointi. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 15/2021. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 80 s.

myönnetään ennen työn aloittamista jätettävän hakemuksen perusteella ja maksetaan kun työ ilmoitetaan tehdyksi. Metsäkeskus käytti vuonna 2019 nuoren metsän hoitohankkeiden käsittelyyn 48 henkilötyövuotta ja 4,2 miljoonaa euroa. Hakemusten ja ilmoitusten käsittelymäärän vähentymisellä olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, sillä sen arvioidaan säästävän taimikon ja nuoren metsänhoidon hoidon hankkeiden käsittelyssä tarvittavia henkilöresursseja 13 henkilötyövuoden verran, joka vastaa yli miljoonan euron vähennystä tukijärjestelmän vuotuisissa hallintokustannuksissa. Muutos vähentäisi myös sellaisten hakemusten käsittelyä, joita ei tuen saajasta johtuvasta syystä toteuteta kokonaan tai osittain, mutta jolle on haettu ja myönnetty tukea. Voimassa olevan tukijärjestelmän voimaantulosta vuodesta 2015 lähtien metsäkeskus on käsitellyt vuoden 2021 loppuun mennessä yli 19 000 hakemusta, joiden perusteella myönnettyä rahoitusta ei ole käytetty ja asia on rauennut. Näiden hankkeiden käsittelystä on aiheutunut sekä metsäkeskukselle että metsäalan toimijoille hallinnollisia kustannuksia, jotka eivät ole julkisten varojen käytön kannalta perusteltuja. Tuen hakeminen vasta työn valmistuttua vähentää mainittuja hallinnon kustannuksia, kun ennen toteutusta rauenneita taimikon ja nuoren metsänhoidon hakemuksia ei synny. Toisaalta vähämerkityksisen myötä metsäkeskukselle tulisi uusia hallinnollisia kustannuksia siitä johtuen, että vähämerkityksisen tuen enimmäisrajaa valvotaan ns. yhden yrityksen tasolla. Enimmäisrajan valvonta yhden yrityksen tasolla edellyttää tuen myöntäjältä tuen saajan omistussuhteiden ja yritysmuodon selvittämistä. Tästä aiheutuva hallinnollinen taakka arvioidaan esityksessä vähäisemmäksi kuin edellä mainittu nykyinen hallinnollinen taakka.

Metsäkeskuksen työmäärä tositteiden tarkastamisessa tulee vähenemään, kun yhä useammin tuki myönnettäisiin todellisten kustannusten sijasta laskennallisiin keskikustannuksiin sekä työmäärään perustuvana tukena. Näin meneteltäisiin jatkossa terveyslannoituksessa, piennarteissä, kulotuksessa ja taimikon ja nuoren metsän hoidon tukea myönnettäessä. Laskennallinen tuki myös yksinkertaistaa tietojärjestelmien rakennetta ja mahdollistaa automaattiseen päätöksentekoon siirtymisen. Metsäkeskuksen arvion mukaan laskennalliseen euromääräiseen kustannukseen siirtyminen voisi tehostaa yksittäisten hankkeiden käsittelyä keskimäärin jopa 25 prosenttia nykyiseen verrattuna.

Esitykseen sisältyvien uusien tuettavien työlajien vaikutukset viranomaisten toimintaan katsotaan kokonaisuutena vähäiseksi. Kulutus ja yksittäisen kiinteistön yksityistien perusparannus perustuisi laskennalliseen tukeen, eikä niiden vuotuisten hakemusmäärien arvioida muodostuvan kovin merkittäviksi. Maanomistajan hakemuksesta rahoitettavien metsäluonnon hoidon hakemusmääriä ei ennakoita pystyttyä arvioimana tarkasti, mutta todennäköisesti osa tällä hetkellä metsäkeskuksen hankehaulla valitsemista luonnonhoitohankkeista toteutuisi jatkossa maanomistajien hakemusten kautta. Tämä vähentäisi metsäkeskuksen hankehaun valmisteluun liittyvää työtä. Maanomistajan hakemuksissa hallinnollisia kustannuksia lisää tukihakemuksen käsittely ja valvonta, joka voi muodostua yksittäistä hakemusta kohden korkeaksi, sillä tuki perustuisi todellisiin kustannuksiin ja tukea voidaan myöntää epäyhtenäiselle joukolle metsäluonnonhoitotöitä.

Metsäkeskuksen kannustejärjestelmän hallinnoinnin kustannuksia voidaan hallita ja asioinnin sujuvuuteen vaikuttaa hyödyntämällä hakemuksen vastaanottamisessa sähköisiä kanavia. Mikäli hakemusten sähköistä tiedonsiirtoa ei saada kattavasti toimimaan alusta lähtien, riski hakemusten käsittelyn ruuhkautumiselle kasvaa merkittävästi. Voimassa olevan lain alkuaikoina paperisten hakemusten tallentaminen ruuhkautti hakemusten käsittelyn, minkä vuoksi hakemusten vastaanottaminen keskeytettiin melkein vuodeksi. Tilanteen toistumisen riskiä voidaan vähentää varmistamalla, että uuden kannustejärjestelmän mukaisia taimikon ja nuoren metsän hoidon hakemuksia voidaan jättää Metsäkeskuksen ylläpitämässä Metsään.fi – palvelussa. Tällä hetkellä voimassa olevan lain mukaisissa työlajeissa sähköisenä toimitetaan ainoastaan taimikon varhaishoitoon sekä nuoren metsänhoidon hakemus- ja toteutusilmoitus –asiakirjoja, joissa sähköisten asiakirjojen osuus oli vuonna 2021 yhteensä lähes 2/3 osaa. Sähköisistä asiakirjoista noin puolet toimitettiin Metsään.fi –palvelun kautta ja puolet toimijoiden järjestelmistä. Jotta metsäkeskukselle ja

toimijoilla olisi riittävästi aikaa tietojärjestelmien kehittämiseen ehdotetaan, että taimikon ja nuoren metsän hoidon hakemuksia voi jättää vasta 1.1.2024.

Esitystä laadittaessa on kiinnitetty huomioita hakemusten automaattisen käsittelyn ja päätöksenteon mahdollistamiseen. Hakemusten ja toteutusilmoitusten automaattinen käsittely ja päätöksenteko sisältää kaikki työvaiheet hakemusten vastaanottamisesta, tallentamisesta, hallinnollisesta tarkastuksesta, asiatarastuksesta, hallintopäätöksen tekemiseen ja päätöksen tiedoksi saattamiseen asianosaisille. Mikäli edellytykset täyttyvät, voidaan vireille tullut asia ratkaista lähes reaaliajassa ja ilman ratkaisemiseen liittyviä suoria henkilökustannuksia. Vuonna 2021 metsäkeskuksen vastaanottamista taimikon varhishoidon ja nuoren metsänhoidon hakemusasioista voitiin käsitellä kaikissa käsittelyn vaiheissa automaattisesti alle 30 prosenttia. Suurimpina syinä hakemusasian automaattisen käsittelyn keskeytymiseen olivat puutteet tai virheet hakemuksissa ja ilmoituksissa sekä hakemusaluetta koskevat metsäkeskuksen metsävaratiedot, joiden perusteella on mahdollista päätellä, että tukiehdot eivät todennäköisesti täyty esimerkiksi puuston pituuden tai tiheyden osalta, joko koko hakemuksen alueella tai osalla hakemuksen aluetta. Kun otetaan metsävaratiedon tarkkuuteen liittyvä epävarmuus huomioon, joudutaan osassa hakemuksista rahoituskelpoisuus toteamaan manuaalisesti muiden aineistojen kuten ilmakuviin perusteella, jolloin hakemuksen automaattinen käsittely keskeytyy. Osassa tapauksista kyseessä oleva työ ei tosiasiansa täytä rahoitusehtoja joko kokonaan tai osittain, jolloin tuki myönnetään vain osalle aluetta tai evätään kokonaan. Hallintolain mukaisesti metsäkeskus sekä hankkii tarvittaessa lisäselvitystä esimerkiksi maastomittauksin sekä kuulee kirjallisesti hakijaa ennen hakemuksen ratkaisemista. Lisäselvitysten hankkiminen sekä asian ratkaisemista edeltävä kuuleminen lisäävät merkittävästi tukijärjestelmän hallintokustannuksia. Vuonna 2021 metsäkeskuksen otannalla tarkastamista nuoren metsänhoidon hakemuksista 23 % ja harkinnalla tarkastukseen valituista hankkeista 55 % ei täyttänyt tuen myöntämisen ehtoja. Ero eri kriteereillä tarkastukseen valittujen hankkeiden todetussa laadussa osoittaa, että verrattaessa hakemuksia metsäkeskuksen käytössä oleviin tietoihin, löydetään tehokkaasti ne hankkeet, jotka eivät todennäköisesti täytä rahoitusehtoja.

Voimassa olevassa laissa säädettyä mahdollisuutta asettaa asiamiehelle kielto laatia tukien hakemiseen liittyviä asiakirjoja määräajaksi, esitetään laajennettavaksi koskemaan myös niitä henkilöitä, jotka laativat tukien hakemiseen liittyviä asiakirjoja tuen saajan toimeksiannosta. Vaikka vuotuisten takaisinperintäpäätösten määrä on ollut viime vuosina alhainen suhteessa tukipäätösten lukumäärän ja hakemusten laadintakieltoja on annettu vuosittain vain joitakin kappaleita, arvioidaan muutosten alentavan hallintokustannuksia sekä vähentävän tuen käyttöä tukikelvottomaan työhön. Muutoksen arvioidaan parantavan hakemusten laatua sekä vähentävän virheellisten hakemusten määrään, joka mahdollistaisi automaattisen päätöskäsittelyn osuuden kasvattamisen. Kun voimassa olevassa laissa huomautus ja kielto voidaan antaa vain asiamiehelle, esitettävään muutoksen johdosta jatkossa huomautus voitaisiin antaa myös avustajalle. Edellä mainittujen myönteisten vaikutusten arvioidaan säästävän merkittävästi hallinnonkustannuksia verrattuna huomautusten antamisesta ja kieltojen asettamisesityksistä aiheutuviin suoriin hallintokustannuksiin.

Kokonaisuutena esityksen arvioidaan vähentävän Metsäkeskuksen henkilötyömäärä noin 15 henkilötyövuodella, joka vastaa 1,5 miljoonan euron vähennystä hankkeiden hallinnointikustannuksiin. Hallinnointiin sitoutuva henkilötyömäärän muutos on kuitenkin hyvin merkittävässä määrin riippuvainen tulevan kannustejärjestelmän toteutuvista vuotuisista hankemääristä, joiden ennakoitiin on haasteellista. Arvioissa on lähdetty siitä oletuksesta, että suoritemäärät pysyvät likimain nykyisellään. Esitykseen sisältyy useita tuen myöntämistä ja valvomista yksinkertaistavia muutoksia, joilla keskimääräisen hankkeen käsittelykustannusta voidaan alentaa nykyiseen verrattuna

Esitykseen sisältyy tehtäviä myös maa- ja metsätalousministeriölle, Ruokavirastolle, Luonnonvarakeskukselle, Maanmittauslaitokselle ja Väylävirastolle. Uutta olisi, että rahoitusta metsätien

tekemiseen saavien tulisi ilmoittaa tietoa yksityistierekisteriin ja kansalliseen tie- ja katuverkon tietojärjestelmään. Metsätiehankkeita on vuosittain ollut noin 200. Tämä lisäisi jonkin verran maanmittauslaitoksen ja väyläviraston tehtäviä, mutta parantaisi samalla rekisterien ajantasaisuutta.

Muulta osin tehtävät säilyisivät entisellään. Ministeriön tehtävänä olisi yleinen tukijärjestelmän ohjaus- ja valvonta. Ruokaviraston tehtäviin kuuluisi merkittävää julkista valtaa sisältävien päätösten tekeminen, jotka liittyvät muun muassa tuen takaisinperintään. Maanmittauslaitoksen tehtäviin kuuluisi pantti- ja rasiteoikeuden kirjaustehtävät. Luonnonvarakeskus tuottaisi maakuntapohjaisesti kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan.

Voimassa olevan metsätalouden rahoituslain voimaan tullessa luovuttiin lainojen myöntämisestä, joka vähensi Valtionkonttorin tehtäviä sekä Maanmittauslaitoksen kirjaustehtäviä. Koska lainaa ei esitetä uuteen kannustejärjestelmään ja vanha lainakanta pienenee, Valtionkonttorin ja Maanmittauslaitoksen työmäärän arvioidaan edelleen pienentyvän. Vanhoja metsänparannuslainoja oli alkuvuodesta 2022 jäljellä alle 100 000 €.

4.2.3 Ympäristövaikutukset

4.2.3.1 Ilmastovaikutukset

Suomessa metsillä on keskeinen rooli ilmastomuutoksen hillinnässä. Metsien käsittelyllä voidaan vaikuttaa merkittävästi maaperään ja kasvillisuuteen sitoutuneen hiilen määrään sekä niiden muodostaman hiilivaraston muutokseen. Suomen metsät toimivat merkittävänä hiilinieluna, joka lasketaan metsien biomassan kasvun ja poistuman erotuksena¹¹. Maankäyttösektorin nielujen osuudeksi onkin arvioitu vuositasolla 20–50 prosenttia verrattuna Suomen kasvihuonekaasupäästöihin. Suomi on asettanut tavoitteeksi pyrkiä hiilineutraaliksi vuoteen 2035 mennessä. Metsäsektorilla tähän koko yhteiskunnan toimintaan vaikuttavan tavoitteen toteutumiseen voidaan vaikuttaa vahvistamalla hiilinieluja, ylläpitämällä hiilivarastoja sekä vähentämällä metsämaan kasvihuonekaasupäästöjä. Metsien hoidossa tulisi suosia niitä metsänkäsittelytapoja, jotka vahvistavat puuston kasvua ja lisäävät hiilen sidontaa sekä samanaikaisesti välttää maaperään sitoutuneen hiilen vapautumista.

Esitykseen sisältyvän taimikon ja nuoren metsän hoidon työläjien ilmastovaikutuksien tarkka arviointi on haasteellista, sillä tutkimustietoa työläjien ilmastovaikutuksesta on vähän ja tarkastelun tulokseen vaikuttavat muun muassa käytetty aikahorisontti sekä alueellinen mittakaava¹². Taimikonhoidon on osoitettu kuitenkin lisäävän selvästi järeän tukkipuun kertymää. Tällä taas voidaan katsoa olevan selvästi hiilivaraston suuruutta kasvattava merkitys, koska se mahdollistaa osin pitkäikäisten hiilivarastona toimivien tuotteiden valmistuksen sekä puun substituutiovaikutustenvahvistumisen.

Substituutiovaikutuksella tässä yhteydessä tarkoitetaan tilannetta, jossa puupohjaisilla tuotteilla voidaan korvata uusiutumattomiin raaka-aineista valmistettuja tuotteita, joiden valmistukseen käytetään fossiilisia energialähteitä.

Taimikonhoidon ei arvioida lisäävän keskipitkällä ja pitkällä välillä puuntuotosta, eikä myöskään hiilensidontaa valtakunnantasolla¹². Välittömästi työn toteuttamisen jälkeen vaikutus voi olla hiilinielun suuruuden kannalta negatiivinen, mutta nielu palautuu jonkin ajan kuluttua. Taimikonhoidossa valitaan tukkipuiksi kasvatettavia puuyksilöitä ja kaadetaan niiden kasvua haittaavia ja valosta ja ravinteista kilpailevia puita. Taimikonhoidon onkin havaittu nopeuttavan kasvatettavaksi valittujen puiden läpimitan

¹¹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Kasvihuonekaasut [verkkojulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 6.6.2022]. Saantitapa: <https://www.stat.fi/julkaisu/cktlew2c03aln0a515eyjyxe8>

¹² Viitala, E.-J., Assmuth, A., Koikkalainen, K., Miettinen, A., Mutanen, A., Wall, A., Wejberg, H. & Lehtonen, H. 2022. Maa- ja metsätalouden kannustinjärjestelmien ilmastovaikutukset. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 21/2022. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 97 s.

kasvua. Ilmastovaikutusten näkökulmasta taimikonhoidon tulisikin ajoittua nykyistä useammin nuoriin taimikoihin hoitamattomien riukuuntuneiden nuorten kasvatusmetsien sijasta, jotta rajallinen metsämaan puuntuotospotentiaali kohdistuisi niihin puuyksilöihin, joita ei kaadeta ja jätetä maatumaan ja jotka aikanaan mahdollistavat pitkälle jalostettujen pitkäikäisen hiilivaraston muodostamien tuotteiden valmistamisen. Näin ollen taimikoiden hoitamatta jättäminen olisi järkevää hiilensidonnan lisäämiseksi¹³

¹³Lehtonen, A., Aro, L., Haakana, M., Haikarainen, S., Heikkinen, J., Huuskonen, S., Härkönen, K., Hökkä, H., Kekkonen, H., Koskela, T., Lehtonen, H., Luoranen, J., Mutanen, A., Nieminen, M., Ollila, P., Palosuo, T., Pohjanmies, T., Repo, A., Rikkonen, P., Rätty, M., Saarnio, S., Smolander, A., Soinne, H., Tolvanen, A., Tuomainen, T., Uotila, K., Viitala, E.-J., Virkajärvi, P., Wall, A. & Mäkipää, R. 2021. Maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteet: Arvio päästövähennysmahdollisuuksista. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 65/2021. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 122 s.

Ehdotettu erillisen taimikon varhais-hoidon sekä nuoren metsänhoidon tukien yhdistäminen ja yhden tukitason käyttäminen arvioidaan aikaistavan keskimääräistä taimikonhoidon toteutusajankohtaa, jolla voidaan katsoa olevan ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta myönteinen vaikutus¹. Taimikonhoidon myönteistä vaikutusta ilmastonmuutoksen torjunnassa voidaan edelleen vahvistaa lisäämällä pitkäikäisinä hiilivarastona toimivien tuotteiden osuutta, joka on tällä hetkellä 10 % hakkuukertymästä³.

Taimikonhoidon voidaan katsoa myös edistävän ilmastonmuutokseen sopeumista, koska taimikonhoito lisää kasvatettavien yksilöiden elinvoimaisuutta ja terveyttä ja siten sopeutumiskykyä sään ääriolosuhteisiin sekä vastustuskykyä mahdollisia uusia taudinaiheuttajia vastaan. Tämän edellytyksenä kuitenkin on, että taimikot kasvatetaan sekapuustoisina. Esitetyt ehdot ohjaavat välttämään tarpeetonta alikasvoksen raivaamista ja kohdentamaan työ kasvatettavaksi valittaviin puuyksilöiden hyväksi, jotka voivat koostua useasta kasvupaikalla menestyvästä puulajista.

Taimikon ja nuoren metsän hoidon yhteydessä tehtävän pienpuun keruun uudeksi tukiehdoksi esitetään velvollisuutta olla keräämättä kohteelta kuollutta puuainesta, huomioiden kuitenkin mitä laissa metsätuhojen torjunnasta (1087/2013) säädetään. Tukiehdon lisäämisellä arvioidaan olevan myönteisiä ilmastovaikutuksia, kun erityisesti edelliseen puusukupolven kuuluneen järeän kuolleen puun pois kuljettaminen on erikseen kielletty. Hiilivaraston muutoksen suuruudesta ei kuitenkaan voida esittää tarkempia arvioita, koska tiedossa ei ole kuinka paljon tässä tarkoitettua kuollutta puuta kerätään normaalisti nuoren metsän hoidon alalta. Kuollutta, järeää runkopuuta taimikkoon ja nuoreen kasvatusmetsään voi syntyä, kun metsään kohdistuu myrsky- tai muu luonnontuho, joka tappaa kohteelle aikaisemmassa hakkuussa säästettyjä puita. Varmistamalla, ettei aikaisemman puusukupolven puuta korjata, ylläpidetään ja kehitetään talousmetsien kuolleeseen puusta muodostuvaa hiilivarastoa, joka voi olla Suomen ilmasto-olosuhteissa hyvin pitkäikäinen¹⁴.

Hiilivaraston säilyttämistä koskeva tavoite koskee erityisesti suometsiä, joiden turve muodostaa pitkäikäisen ja hitaasti muodostuneen hiilivaraston. Geologisen määritelmän mukaisten soiden pinta-ala on n. 10,5 miljoonaa hehtaaria, josta ojitettu on yli puolet. Ojitettujen soiden pinta-ala on metsätalouden pinta-alasta noin puolet ja puuston kokonaiskasvusta noin neljäsosa. Ojitetut suot ovat keskimäärin kokonaisuutena hiilinieluja, kun huomioidaan sekä ojituksella aikaan saadun puuston kasvuun sitoutuva hiili, että turpeen hajoamisesta johtuva maaperän hiilivaraston pieneneminen. Vaikka kokonaisuutena suometsät toimivatkin hiilinieluinä, on turpeen samanaikainen kiihtyvä hajoaminen ongelmallista ilmastotoimien näkökulmasta. Esityksessä uudeksi kannustejärjestelmää koskevaksi laiksi kiinnitetäänkin erityistä huomiota suometsiin sekä siihen, kuinka niiden hoidon ja käytön yhteydessä huomioidaan tavoite lisätä puustoon sitoutuneen hiilen määrää ja minimoida samanaikaisesti turpeen hajoamisen yhteydessä ilmakehään vapautuvan hiilen määrä. Viimeaikaisten tutkimusten perusteella veden pinnan keskimääräisellä tasolla ja sen vuotoisella vaihtelulla on merkittävä vaikutus erilaisten suometsistä vapautuvien kasvihuonekaasujen määrään¹⁵. Puuston kasvun kannalta hapellisen kerroksen paksuutta säätelevän veden pinnan tason turpeessa tulisi olla kasvukaudella yli 30 senttimetriä, mutta toisaalta veden pinnan painumista kasvukaudella pitkiksi ajoiksi yli 40 senttimetrin tulisi välttää, koska se lisää merkittävästi turpeen hajoamista ilman vastaavaa lisäystä puuston kasvuille. Toisaalta myöskin tilanteita, joissa hapellisen kerroksen paksuus supistuu alle 20 sentin tulisi välttää, koska hapettomat olosuhteet lisäävät metaanin ja

¹⁴ Seibold, S., Rammer, W., Hothorn, T., Seidl, R., Ulyshen, M. D., Lorz, J., ... Aragon, R. (2021). The contribution of insects to global forest deadwood decomposition. *Nature (London)*, 597(7874), 77–81. <https://doi.org/10.1038/s41586-021-03740-8>

¹⁵ Lauren, A., Palviainen, M., Launiainen, S., Leppä, K., Stenberg, L., Urzainki, I., ... Hokka, H. (2021). Drainage and Stand Growth Response in Peatland Forests—Description, Testing, and Application of Mechanistic Peatland Simulator SUSI. *Forests*, 12(3), 293–. <https://doi.org/10.3390/f12030293>

dityppioksidin vapautumista turpeesta. Metaanin ja dityppioksidi ovat hiilidioksidia huomattavasti voimakkaampia kasvuhuonekaasuja.

Veden pinnan tasoa suometsissä voidaan vaikuttaa kuivatusojilla sekä säätelemällä kasvatettavan puuston määrää hakkuin. Puuston määrä vaikuttaa veden pintaan ja siten hapellisen kerroksen paksuuteen turpeessa haihdunnan välityksellä, siten että mitä enemmän suolla kasvavalla puustolla on lehtialaa, sitä tehokkaammin puusto säätelee haihdunnallaan vedenpintaa turpeessa. Yksiselitteistä puuston määrää, joka riittäisi haihdunnallaan ylläpitämiseen suolla ei voida määrittää. Veden pinnan tasoon ja sen kasvukauden aikaiseen sekä vuotoiseen vaihteluun vaikuttaa kuivatusojien kunnon, puuston määrän ja laadun lisäksi sää, joka vaihtelee alueellisesti ja ajallisesti merkittävästi, ja joka vaikuttaa suoraan sadantaa ja epäsuorasti haihduntaan. Lisäksi kuivatustilaan vaikuttavat turpeen vedenjohto-ominaisuudet sekä maastonmuodot, jotka vaihtelevat myös saman suoalueen sisällä.

Hallituksen esitykseen sisältyvän ehdotuksen suometsän hoitosuunnitelmasta tavoitteena onkin tunnistaa ne metsänkäsittelytoimenpiteet, joiden avulla suometsän suotuisaa kuivatustilaa voidaan ylläpitää mahdollistamalla samanaikaisesti puuston taloudellinen hyödyntäminen sekä suometsien ilmastohyötyjen ylläpitäminen. Suometsän hoitosuunnitelman laadintaan myönnettävän tuen tavoitteena on mahdollistaa maanomistajille erityisosaamista vaativan tiedon hankinta eri suometsien käsittelyvaihtoehtojen ilmastovaikutuksista sekä keinoista, joilla metsänkäsittelystä seuraavia kielteisiä ilmastovaikutuksia voidaan hillitä. Suunnitelman laadintaan myönnettävän tuen myönteinen ilmastovaikutus syntyy epäsuorasti informaatio-ohjauksen avulla, joka edistää niiden suometsän käsittelyvaihtoehtojen toteutumista, jossa taloudellisten tavoitteiden lisäksi minimoidaan kielteiset ilmastovaikutukset. Esityksen arvioidaan konkreettisesti lisäävän peitteisen metsänkäsittelyn yleisyyttä suometsissä, sillä suunnitelmassa tulee selvittää edellytykset peitteiseen metsänkasvatukseen koko suunniteltavalta suoalueelta. Peitteisen metsänkasvatuksen alan lisääntymisellä voidaan katsoa olevan myönteinen vaikutus turpeen hiilivaraston säilymiseen, mikäli se toteutetaan siten, että puuston haihdunta pitää yhdessä olemassa olevan ojaston kanssa vedenpinnan tason puuston kasvun ja liiallisesta kuivatuksen välttämisen kannalta sopivalla tasolla. Peitteisen metsänkäsittelyn yleistymisellä on myös samanaikaisia myönteisiä vaikutuksia ravinnehuuhtoumiin, jos sillä pystytään välttämään se uudistamishakkuisiin liittyvä ajanjakso, jolloin haihduttavaa puustoa ei ole riittävästi suotuisan kuivatustilan ylläpitämiseksi ja kuivatustilan ylläpitämiseksi oja joudutaan perkaamaan.

Kannustejärjestelmää koskevaan lakiehdotukseen sisältyvän suometsän hoitosuunnitelman laadinnan tuen voidaan katsoa edistävän merkittävästi suometsien ilmastokestävää käyttöä myös velvoittamalla selvittämään systemaattisesti ojien kunnon koko suunniteltavalta suoalueelta, siten että kerättyä tietoa voidaan hyödyntää niiden metsäkäsittelyketjujen suunnittelussa, joilla tarve perata oja voidaan minimoida. Tähän liittyen hoitosuunnitelmassa tulee peitteisen metsänkäsittelyn edellytysten selvittämisen lisäksi huomioida mahdollisuus säädellä tarkoituksenmukaista kuivatustilaa tuhkalannoituksen avulla, joka mahdollistaa myös hiilinielun kasvattamisen puuston kasvua samanaikaisesti lisäämällä.

Suometsänhoidon suunnitelmaan sisältyy velvollisuus kartoittaa suunniteltavan suoalueen luontoarvot sekä sovittaa yhteen alueen taloudelliseen käyttöön liittyvät tavoitteet ilmasto-, monimuotoisuus- ja vesiensuojelutavoitteisiin. Tämän suunnitelman sisältöön liittyvän kokonaistavoitteen voidaan katsoa edistävän erityisesti myönteisten ilmastovaikutusten saavuttamista, kun suunnittelualueelta tunnistetaan tarkemmin ne alueet, jotka soveltuvat huonosti ravinteisuudeltaan ja muilta ominaisuuksiltaan metsänkasvatukseen. Suunnitelman laadintaan myönnettävä tuki mahdollistaa näiden alueiden käytön suunnittelun ilmasto-, monimuotoisuus ja vesiensuojeluhyötyjen lisäämiseksi. Tukea vesitalouden ennallistamisen toteutuksen tarkempaan tekniseen suunnitteluun ja itse ennallistamistyön toteutukseen voidaan myöntää kannustejärjestelmään sisältyvän metsäluonnon hoidon tukiehtojen mukaisesti. Metsäluonnon hoidon tuki kattaa kaikki suunnittelusta ja toteutuksesta syntyvät kohtuulliset kustannukset.

Niillä kohteilla, joissa aktiivista ennallistamistyötä ei ole tarkoituksenmukaista tehdä, ojien luontainen umpeenkasvu palauttaa vähitellen suon maaperän uudelleen hiilinieluksi.

Edellä mainitun perusteella suometsän hoitosuunnitelman laadintaan myönnettävän tuen katsotaan vähentävän tehokkaasti niiden suoalueiden metsien käsittelyn kielteisiä ilmastovaikutuksia, joille suunnitelmia laaditaan. Lisäksi suunnitelman laadintaan myönnettävän tuen ehdoksi esitetään tuensaajaa koskevaa velvoitetta, jonka perusteella ojien kunnostaminen on sallittua vain siltä osin kuin niiden kunnostaminen katsotaan välttämättömäksi suunnitelmassa. Velvoite olisi voimassa viisi vuotta tuen maksamisesta ja sen tarkoituksena on varmistaa, että suunnitelmassa esitetyt haitallisia ilmasto-, vesistö- ja monimuotoisuusvaikutuksia vähentävät toimet toteutuvat tehokkaasti.

Sanna Marinin hallituksen maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman valmistelutyöryhmä (MMM014:00/2021) esittää yhdeksi ilmastotavoitteita toteuttavista toimenpiteistä pidättäytymistä kunnostusajankohdista harvennushakkuiden yhteydessä rehevissä korvissa sekä karuilla rämeillä. Hyvin alustavan arvion mukaan, mikäli ojituksia voitaisiin välttää vuodessa keskimäärin 1000 hehtaarin alalla, saavutettaisiin vuoteen 2035 mennessä vuotuinen 0,004 Mt CO₂-ekvivalenttia vähennys päästöihin. Tavoitteeksi on asetettu myös, että rehevissä uudistamiskypsyyden saavuttaneissa korvissa 30 prosentilla siirryttäisiin peitteiseen metsänkasvatukseen, jolla saavutettaisiin 0,21 Mt CO₂-ekvivalentin suuruinen ilmastohyöty vuonna 2035. Molempien tavoitteiden toteutumista voitaisiin edistää tuettavien suometsän hoidon suunnitelmien avulla. Kannustejärjestelmän aikaansaamaa parannusta suometsien hiilinielun suuruuteen on vaikea arvioida ennakoita, koska suometsän hoidon suunnitelman sisältämien metsänkäsittelytoimien ja kannustejärjestelmän työläjien toteumaa ei voida ennustaa tarkasti. Lisäksi yleisesti ottaen eri metsänkäsittelytapojen ilmastovaikutusten laskentaan liittyy suurta epävarmuutta, joka lisääntyä mitä pidemmälle aikajaksolle ennusteita laaditaan¹².

Kannustejärjestelmää koskevaan lakiehdotukseen sisältyvällä terveyslannoituksella voidaan katsoa olevan myönteinen vaikutus hiilensidontaan sekä turvemaiden, että ravinne-epätasapainosta kärsivillä kivennäismailla¹². Terveyslannoitus lisää runkopuun kasvua sekä lisää puuston biomassaa kokonaisuutena. Suometsissä lannoitukseen käytetty puutuhka sisältää kaliumia ja fosforia, joka on hitaasti liukoisessa muodossa, jolloin sen kasvua lisäävä vaikutus on pitkäaikainen, jopa useita vuosikymmeniä. Kivennäismailla terveyslannoituksella korjataan boorin puutosta, joka ilmenee erityisesti latvakasvaimen kuolemana, joka aiheuttaa monilatvaisuutta ja hidastaa runkopuun pituuskasvua.

Paras ja pitkäaikaisin ilmastohyöty terveyslannoituksesta saadaan, kun lannoitus suunnataan varttuneisiin taimikoihin ja nuoriin kasvatusmetsiin, jotka ovat nopean kasvun vaiheessa ja joissa lannoituksen nielua kasvattava vaikutus voi näkyä jopa 50 vuoden ajan¹². Varttuneissa kasvatusmetsissä hyöty riippuu uudistamisajankohdasta. Esityksessä terveyslannoituksen tukea ei myönnetä uudistamiskypsiin metsiin ja uudistaminen on kielletty kymmenen vuotta tuen loppuun maksamisesta.

Terveyslannoituksen puuston kasvun lisääntymisen kautta saavutettavan ilmastohyödyn suuruus voidaan arvioida suhteellisen luotettavasti. Sen sijaan tuhkalannoituksen vaikutuksista maaperän kasvihuonekaasupäästöihin ei ole yksiselitteistä varmuutta. Tutkimuksissa ei kuitenkaan ole havaittu selviä suoria merkkejä kasvihuonekaasujen kasvusta lannoituksen jälkeen¹².

Suurimman vaikutuksen suometsien maaperän hiilidioksidipäästöihin arvioidaan syntyvän epäsuorasti erityisesti ravinteikkailla runsastyyppisillä kohteilla, jossa runsas puusto voi kuivattaa jo valmiiksi tehokkaasti turvetta ja ravinteiden saatavuus lisää entisestään maaperästä hiilidioksidia vapauttavaa hajotusta¹⁶

Voimassa olevassa laissa puolukkaturvekankaita karummat kasvupaikat on rajattu rahoituskelpoisuuden ulkopuolelle. Koska suunnittelussa ja hakemusten tarkastamisessa käytetyn metsävaratiedon ravinteisuustiedoissa on merkittävää epävarmuutta, esityksessä ehdotetaan, että kohteiden tukikelpoisuutta arvioidaan puuston vähimmäismäärän perusteella. Puuston vähimmäismäärä vaatimus on asetettu siten, että puolukkaturvekangasta karummat kasvupaikat rajautuisivat pois tuen piiristä. Tämä pienentää karujen kohteiden lannoittamiseen liittyviä riskejä turpeen hajoamisen kiihtymisestä.

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman valmistelutyöryhmän ehdotuksessa tuhkalannoitusalan lisäämisellä saavutettavaksi nettomääräiseksi ilmastohyödyksi arvioidaan 0,4 miljoonaa CO₂-ekv vuonna 2035, joka muodostaa merkittävän osan ilmastosuunnitelman lisätoimenpiteiden hiilensidontatavoitteesta 3,0 miljoonaa CO₂-ekv/v. Hyödyn syntyminen edellyttää, että vuotuista terveyslannoitusala nostetaan noin kymmenestä tuhannesta hehtaarista liki neljään kymmeneen tuhanteen hehtaariin.

Metsäteiden rakentamisella arvioidaan olevan sekä myönteisiä että kielteisiä ilmastovaikutuksia, joiden arvioidaan aiheutuvan joko suoraan tai välillisesti. Metsätien rakentamiseen kuuluu sekä olemassa olevan metsätiestön perusparannus, että uuden metsätien tekeminen. Uusi tie vähentää metsämaan alaa ja pienentää siten hiilinielua. Vaikutus on kuitenkin vähäinen, koska uusien teiden tarpeeksi on arvioitu kahdeskymmenesosa vuotuisesta perusparannustarpeesta ja ensi sijaisesti ne tulee suunnitella olemassa oleville kulku-urille ja siten ettei niillä pirstota yhtenäisiä metsäalueita. Tien perusparannuksella ei arvioida olevan suoraa negatiivisia ilmastovaikutuksia, koska perusparannuksessa tiealue ei olennaisesti kasva ja täten vähennä hiiltä sitovaa metsäalaa. Epäsuoria ilmastohyötyjä tiestön rakentamisella arvioidaan saavutettavan lähikuljetusmatkojen lyhentymisen myötä sekä kaukokuljetuksen polttoainetarpeen pienenemisenä. Esitettävän kannustejärjestelmän arvioidaan alentavan koko tieliikenteen hiilidioksidipäästöjä vuodessa noin 0,3 prosentilla¹².

Liikenteen hiilidioksidipäästöjen vähentämisen lisäksi metsätien rakentamisella katsotaan olevan myös muita epäsuoria myönteisiä vaikutuksia, jotka liittyvät metsänhoitotöiden helpottumiseen ja sitä kautta työmäärien ylläpitämiseen. Kattavalla ja liikennöintikuntoisella metsätieverkostolla voidaan katsoa olevan merkittävä rooli metsäpalojen sammuttamisessa ja vahinkojen rajaamisessa, erityisesti tulevaisuudessa, jolloin ilmastomuutoksen arvioidaan lisäävän laaja-alaisten metsäpalojen riskiä myös Suomessa.

Esitykseen sisältyvää ympäristötukea voidaan myöntää metsien määräaikaiseen suojeluun ensi sijassa kohdistuen metsälain (1993/1996) 10 §:ssä määriteltyihin arvokkaisiin elinympäristöihin.

Ympäristötukikohteita voi muodostua yksittäistä metsikkökuviota laajemmasta monimuotoisuuden kannalta arvokkaasta kokonaisuudesta ja kohteen rajauksessa hyödynnetään valtioneuvoston periaatepäätöksessä Etelä-Suomen metsien suojelun toimintaohjelmassa (VN 5.6.2014) määriteltyjä luonnontieteellisiä valintaperusteita. Ympäristötuella katsotaan olevan myönteinen ilmastovaikutus, koska se edistää kohteille kertyneen puuston hiilivaraston säilymistä¹². Merkittävä osa ympäristötuesta ohjautuu puustoisille kohteille, joissa elävään puustoon sitoutuneen hiilivarasto on suurin ja jossa pitkäaikaisia hiilivarastoja voidaan säilyttää myös kuolleessa puussa. Ympäristötuella korvattaisiin lakiehdotuksen 11 §:n 2 momentin mukaan maanomistajalle aiheutuneet tulonmenetykset. Sen lisäksi ympäristötukeen voitaisiin sisällyttää niin sanottu kannustinkorvaus. Kannustinkorvauksen arvioidaan edelleen parantavan ympäristötuen myönteistä

¹⁶ Heiskanen, M., Bergström, I., Kosenius A.-K., Laakso, T., Lindholm, T., Mattsson, T., Mäkipää, R., Nieminen, M., Ojanen, P., Rankinen, K., Tolvanen, A., Viitala, E.-J. & Peltoniemi, M. 2020. Suometsien hoidon tuet ja niiden ilmasto-, vesistö- ja biodiversiteetti-vaikutukset : Kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (Kemera-lain) mukaisten tukien tarkastelu. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 27/2020. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 81 s.

ilmastovaikutusta, kun kohteiksi tarjotaan nykyistä enemmän runsaasti lahoppua sisältäviä kohteita. Turvemaileda ympäristötukikohteiden suojelulla on kokonaisuutena merkitystä puuston hiilivaraston ylläpitämisen lisäksi myös turpeeseen sitoutuneen hiilivaraston ylläpitämisessä. Määräaikaisen suojelun kohdentuminen erityisesti puustosiin ravinteikkaisiin runsaspuustosiin kohteisiin kokonaisuutena perusteltua on ilmasto-, monimuotoisuus-, ja vesiensuojelutavoitteiden kannalta perusteltua, sillä kyseisillä kohteilla turpeen hajoaminen on usein nopeaa verrattuna vähäravinteisiin ja puustosiin suokohteisiin, joiden maaperä toimii hiilinieluna eikä kohteille kohdistu yleensä hakkuupainetta. Kokonaisuutena ympäristötuen käyttö on ilmastohyötyjen kannalta varsin vähämerkityksellistä¹³. Ensi sijaisesti hyötyjen arvioidaan muodostuvan monimuotoisuushyödyistä ja jossakin määrin myös vesiensuojeluhyödyistä.

Kannustejärjestelmästä tukea esitetään myönnettäväksi myös metsäluonnon hoitoon.

Metsäluonnonhoidossa voidaan tukea elinympäristöjen kunnostusta sekä metsätaloudesta aiheutuneiden vesistöhaittojen vähentämistä. Kivennäismallia tapahtuvan elinympäristöjen kunnostuksen ja hoidosta ilmastovaikutukset arvioidaan vähäisiksi¹². Tämä johtuu vähäisten vuotuisten pinta-alojen lisäksi luonnonhoitotoimenpiteiden toteutustapojen kirjosta, jolla voi olla samanaikaisesti sekä myönteisiä vaikutuksia hiilivarastojen ylläpitoon sekä hiilinielun suuruuteen. Merkittävimmät ilmastovaikutukset metsäluonnon hoidosta syntyvät suometsissä, jossa tukea voidaan myöntää myös elinympäristöjen vesitalouden ennallistamiseen. Vesitalouden ennallistamisella voi olla merkittävä rooli maaperän hiilivaraston säilyttämisessä sekä hiilinielun synnyttämisessä. Ravinteikkaan, puuntuotannollisesti heikkotuottoisen alueen ennallistamisella voitaisiin saavuttaa pinta-alaan suhteutettuna merkittäviä ilmastohyötyjä¹³. Toisaalta karujen suoalueiden vesitalouden aktiivinen täydellinen ennallistaminen ei olisi perusteltua alkuvaiheessa lisääntyvien ilmasto- ja vesistövaikutusten vuoksi, vaan ne tulisi ennallistaa vain osittain ja jättää muuten ennallistumaan luontaisen kehityksen seurauksena. Suokohteissa vesitalouden ennallistamista ja vesiensuojelua voidaan toteuttaa samanaikaisesti ohjaamalla metsätalouskäytössä olevien alueiden vesiä karuille, kuivuville soille. Tällä toimella voidaan vahvistaa samanaikaisesti maaperän hiilinielua sekä puhdistaa valumavesiä. Esitetystä kannustejärjestelmästä vuotuisesti metsäluonnonhoidon ja kulotuksen pinta-ala on arvioitu 200 hehtaaria, josta seuraavat myönteiset ilmastovaikutukset ovat vähäisiä. Esitetyn muutoksen metsäluonnon hoidon tuen myöntämisestä myös ilman hankehakua suoraan maanomistajan hakemuksen perusteella, arvioidaan lisäävän mahdollisuutta kasvattaa luonnonhoidon vuotoista toteutuspinta-alaa ja sitä myötä myönteisiä ilmastovaikutuksia.

Kannustejärjestelmään omaksi työläjikkeeseen esitettävän kulotuksen ilmastovaikutukset arvioidaan vähäisiksi¹². Kulotuksen ilmastovaikutukset syntyvät ensi sijassa poltettavalle alueelle puuston, joka palaa kuitenkin yleensä vain osittain ylläpitäen kuolleeseen puuhun sitoutunutta pitkäaikaista hiilivarastoa. Hakkuutähteiden palamisen vapauttaa välittömästi osan biomassaan sitoutuneesta hiilestä, mutta ei lisää hiilipäästöjä pidemmällä tähtäimellä. Kulotuksen myönteiseksi ilmastovaikutukseksi katsotaan myös metsän uudistumisen ja uuden puusukupolven kehityksen nopeutuminen sekä sekametsärakenteen syntymisen edistäminen. Kulotuksen katsotaan vaikuttavan myönteisesti tältä osin myös metsien terveyteen, sopeutumiskykyyn ja osin puuston kasvuun¹². Kulotuksen vähäisen pinta-alan johdosta sen ei arvioida aiheuttavan merkittäviä myönteisiä tai kielteisiä ilmastovaikutuksia.

4.2.3.2 Vaikutukset monimuotoisuuteen

Taimikon ja nuorenmetsän hoidossa poistetaan kasvatettavan jakson varhaiskehitystä ja kasvua haittaavaa luontaisesti syntynyttä lehtipuustoa. Luontaisen lehtipuuston raivaamisella voi olla monimuotoisuutta alentava vaikutus ainakin lyhytinaisesti, mikäli taimikon ja nuoren metsänhoidon yhteydessä alueelta raivataan kaikki lehtipuu. Toisaalta työläjin rahoitusehtona on, että tarpeetonta alikasvun raivausta tulisi välttää, eikä raivauksen jälkeen uudelleen luontaisesti syntyvää lehtipuuvesakkoa ole tarpeen yleensä raivata uudelleen. Rahoitusehdoissa on myös mahdollisuus jättää alueelle raivaamattomia alueita esimerkiksi säästöpuuryhmän paikalle, vesistön suojavyöhykkeelle tai riistatiheiköiksi yhteensä enintään

kymmenelle prosentille aluetta, sen vähentämättä tuen määrää. Lisäksi kuolleen puun keräämättä jättämistä koskevalla veloitteella varmistetaan, ettei monimuotoisuudelle arvokasta lahoppua poisteta nuoren metsän hoitokohteilta, joissa tukea haetaan pienpuun keräämiseen. Kokonaisuutena tukiehdoilla metsänomistajia ohjataan huomioimaan alueella olevia monimuotoisuuden kannalta tärkeitä kohteita ja rakennepiirteitä ohjaamalla maanomistajia kiinnittämään huomioita säästöpuiden sijaintiin tai vesistön suojavyöhykkeiden käsittelyyn.

Hallitukseen esitykseen sisältyvällä kivennäismaiden terveyslannoituksella ei arvioida olevan suoria vaikutuksia monimuotoisuuteen. Suometsissä käytetty tuhkalannoite vaikuttaa maaperän mikrobitoimintaan, joka edesauttaa karikkeen hajoamista ja vapauttaa ravinteita. Suokasvillisuuden reaktio muuttuneisiin olosuhteisiin riippuu levitetyn tuhkan määrästä sekä suon alkuperäisestä ravinteisuudesta. Tuhkalannoituksen suokasvillisuutta rehevöittävää vaikutusta pienentää se, ettei tuen ulkopuolelle on rajattu vähäpuustoiset karut kohteet, joissa kasvillisuudelle käytettävissä olevien ravinteiden lisäys näkyisi todennäköisimmin voimakkaimmin.

Soiden laajamittainen ojittaminen on muuttanut pysyvällä tavalla useiden alkuperäisten suotyyppien ja suoyhdistelmätyyppien hydrologiaa. Ojittaminen on muuttanut soiden vesitaloutta siten, että niiden kasvuolosuhteet ovat muuttuneet puuston kasvulle edellisiksi. Suomen alkuperäisistä soista on ojitettu aikanaan noin puolet ja ojitus on kohdistunut ennen kaikkea ravinteikkaampiin suoluontotyypeihin. Nykyisin ojitusalaista noin 20 prosenttia arvioidaan olevan ojituksia, jossa alkuperäistä tavoitetta puuston kasvun lisäyksestä ei ole saavutettu. Näillä alueilla puuston kasvua ei ole rajoittanut liika märkyys, vaan puuston määrän ja kasvun lisääntymiseen tarvittavien ravinteiden niukkuus. Riittävän ravinteisilla kohteilla puuston lisääntynyt kasvu on nopeuttanut edelleen suon kuivumista, joka on edistänyt turpeen hajoamista. Turpeen kuivumista ja hajoamista seurannut puuston määrän kasvu muuttanut osan soista turvekankaiksi, joissa puuston kasvu ja määrä rinnastuvat vastaavan ravinteisuuden kivennäismaihin ja kenttäkerroksen lajisto vastaa osin kivennäismaiden lajistoa. Osa ojitetuista soista on ollut jo lähtötilanteessa runsaspuustoisia, joissa ojituksen aiheuttama muutos suoluontoon on ollut vähäisempi vaikkakin merkittävä.

Suotyypeistä uhanalaisiksi on luokiteltu yli puolet ja eniten uhanalaisia suotyyppisiä on erityisesti ravinteisissa suotyypeissä, letoissa ja korvissa sekä neva- ja lettokorvissa. Letot ovat myös erityisen tärkeitä elinympäristöjä soilla elävälle uhanalaiselle lajistolle. Suometsänhoidon suunnitelmassa sisältyisi veloitte tarkastella suoaluetta hydrologisena kokonaisuutena ja siten, että puuntuotannon tavoitteiden ohella kiinnitettäisiin erityistä huomiota luontoarvojen tunnistamiseen suunnittelualueella sekä huomioiseen suometsien eri käsittelyvaihtoehtoja punnittaessa. Tässä yhteydessä tunnistettaisiin ne osat suunnittelualueesta, joissa metsänkasvatus ei ole taloudellisesti kannattavaa. Näillä alueilla voitaisiin myös selvittää mahdollisuuksia vesitalouden ja puuston ennallistamiseen. Luontoarvojen kartoitus tulisi pakolliseksi osaksi suometsän hoidon suunnitelmaa. Tällä vaatimuksella halutaan varmistaa, että luontoarvojen säilyttäminen huomioidaan, kun alueella suunnitellaan suon hydrologiaan vaikuttavia hakkuita ja metsänhoitotöitä. Oletuksena on, että suometsänhoitosuunnitelmien laadinta lisää metsäluonnon hoitoon myönnettävän tuen käyttöä, jolla voidaan ennallistaa luontoarvoja sisältäviä elinympäristöjä sekä torjua aikaisemmin syntyneitä vesistöhaittoja. Suunnittelun yhteydessä voidaan tunnistaa myös ne ravinteisuudeltaan karut suon osat, jossa vesitalouden aktiivinen ennallistaminen ei ole monimuotoisuuden edistämiseksi tarkoituksenmukaista, vaan alue voidaan jättää ennallistumaan. Samalla voidaan estää ennallistamisesta välittömästi seuraavien vesistö- ja ilmastovaikutusten syntyminen

Esitettävään suometsän hoitosuunnitelmaan sisältyy myös metsän peitteisen kasvatuksen edellytysten selvittäminen. Tämän arvioidaan lisäävän peitteisen kasvatuksen pinta-alaa, jolla voi olla myös monimuotoisuutta lisäävä vaikutus, varsinkin mikäli hakkuissa kiinnitetään huomiota jätettävien puiden valintaan ja määrään kiinnitetään huomiota monimuotoisuuden säilyttämisen näkökulmasta.

Kaiken kaikkiaan esitettävällä suometsän hoidon suunnitelman laadintaan kohdennettavalla tuella arvioidaan olevan merkittävä myönteinen vaikutus suoluonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen sekä lisäämiseen, sillä se kannustaa maanomistajien hankkimaan suometsien käytön suunnitteluun liittyvää erityisosaamista, joka mahdollistaa ja edesauttaa taloudellisten sekä ilmasto-, monimuotoisuus ja vesistövaikutusten yhteensovittamisen suometsien käyttöä koskevassa päätöksenteossa. Suunnitelman laadintaan myönnettävän tuen arvioidaan myös lisäävän kannustejärjestelmästä elinympäristöjen hoitoon ja ennallistamiseen liittyvien töiden toteutusmääriä sekä ympäristötuen käyttöä. Lisäksi suunnitelmien arvioidaan edistävän kohteiden tarjoamista pysyvään suojeluun METSO-ohjelmassa sekä töiden teettämistä HELMI-ohjelman toimeenpanon yhteydessä.

Metsätalouden kannustejärjestelmään sisältyvän metsätien tekemisen tuen ehtona on vesieliöstön liikkumisen turvaaminen. Tämä tulee huomioidavaksi erityisesti, kun suunnitellaan metsätien perusparannusta, koska aikaisemmin tien tekemisen yhteydessä ei vesieliöstön liikkumiseen ole välttämättä ole kiinnitetty huomioita. Virheellisesti asennetut rummut voivat muodostaa esteitä kalaston nousulle. Liikkumisen esteet tulisi poistaa perusparannuksen yhteydessä. Uusien teiden osalta rummut ja muut pienvesien tai vesistöjen ylitykset tulee suunnitella siten, ettei niistä muodostu uutta estettä vesieliöstön liikkumiselle. Lisäksi uusia metsäteitä suunniteltaessa tulee kiinnittää huomioita siihen, ettei uudella metsätiellä pirstota muuten yhtenäisiä metsäalueita.

Ympäristötukeen sisältyvän kannustinkorvauksen arvioidaan lisäävän monimuotoisuuden kannalta arvokasta lahoppuuta sisältävien kohteiden tarjontaa ja siten ympäristötukikohteiden monimuotoisuusarvoa. Kuollut puu ja siitä muodostuvan lahoppu on erityisen arvokasta vaateliaan ja harvinaisen lajiston suojelun kannalta. Kannustinkorvausta maksettaisiin voimassa olevan tukijärjestelmän tapaan laskettavan ympäristötuen lisäksi niille ympäristötukikohteille, joissa kuollutta puuta on keskimääräistä enemmän. Kannustinkorvaus myös kannustaisi uusimaan ympäristötukisopimus niillä kohteilla, joissa on runsaasti kuollutta puuta. Kohteiden valintaperusteet eivät muuttuisi nykyisestä, vaan ensi sijaisesti ympäristötuella korvattaisiin edelleen metsälain 10 §:n arvokkaita elinympäristöjä sekä METSO-ohjelman luonnontieteellisten valintaperusteiden kriteerit täyttäviä kohteita.

Metsäluonnon hoitoon esitetään muutosta tuensaajaan. Tuki ohjattaisiin toimijan sijaan maanomistajalle ja tukea voitaisiin maksaa myös yksittäisen maanomistajan metsäluonnon hoitoon. Nykyisen kaltainen menettely, jossa metsäkeskus valitsee luonnonhoitohankkeen toteuttajan säilyisi, mutta se ei olisi enää ainut menettely tuen myöntämisessä. Muutoksen arvioidaan vaikuttavan myönteisesti metsäluonnonhoidon tuen käyttöön, kun tukea voitaisiin myöntää myös maanomistajan aloitteesta ja hakemuksesta. Metsäkeskus vastaisi myönnettävän metsäluonnon hoidon tuen vaikuttavuudesta huomioimalla alueelliset luonnonhoidon tavoitteet ja painopisteet.

Esitettävällä kulotuksella katsotaan olevan selviä myönteisiä monimuotoisuusvaikutuksia. Kulotuksen yhteydessä maanomistajia veloitetaan jättämään poltettavalle alueelle säästöpuuta, jotka palavat kulotuksen yhteydessä eriasteisesti muodostaen arvokasta elinympäristöä siitä riippuvaiselle harvinaiselle metsälajistolle. Kulotuksen yhteydessä osin palavan ja hiiltyvän puuaineksen jättämiseen kannustetaan maksamalla jätettävästä puustosta erillinen korvaus. Kulotuksella voidaan katsoa olevan myös muuten myönteisiä monimuotoisuusvaikutuksia, sillä se edistää metsän uudistumista sekametsäksi ja metsäpalojatkumoista riippuvaisten eliöeläinten säilymistä.

4.2.3.3 Vesistövaikutukset

Esitetyllä taimikon ja nuoren metsän hoidon ei arvioida olevan kielteisiä vesistövaikutuksia. Myönteiset vaikutukset liittyvät mahdollisuuteen jättää raivaamattomia alueita enintään kymmenelle prosentille käsittelyalasta. Tämä mahdollisuus kannustaa suunnittelemaan hakkuissa jätettävät vesistöjen suojavyöhykkeet ennakoita tulevia kasvatushakkuita silmällä pitäen.

Terveyslannoituksen kielteisten vesistövaikutusten arvioidaan olevan vähäisiä, kun lannoitteen levityksessä vältetään lannoitteen päätymistä suoraan vesistöihin tai metsäoijiin¹⁷ Suometsissä lannoitteena käytetään yleisesti rakeistettua tuhkaa, jossa ravinteet ovat hidasliukoisessa muodossa, joka vähentää edelleen ravinteiden äkillistä huuhtoutumisriskiä.

Terveyslannoituksen myönteiset vesistövaikutukset liittyvät tilanteisiin, joissa lannoituksen avulla voidaan välttää muuten tarpeellista ojien kunnostusta. Tuhkalannoitus lisää puuston ja pintakasvillisuuden haihduttavaa lehtialaa, joka voi tietyissä tilanteissa riittää kompensoimaan ojien vähittäisestä umpeenkasvusta johtuvaa kaivatuksen heikentymistä. Terveyslannoituksen myönnettävällä tuella, yhdessä esitykseen sisältyvän suometsän hoitosuunnitelman laadintaan myönnettävän tuen kanssa, voidaankin katsoa lisäävän merkittävästi mahdollisuuksia vähentää suometsien kiinto-aine ja ravinnehuuhtoumia. Ojien kunnostuksen katsotaan yleisesti olevan merkittävin metsätalouden kiinto-aine ja ravinnekuormitusta aiheuttava toimenpide¹⁷, joten suometsien puuston kasvun kannalta tarkoituksenmukaisen kuivatuksen järjestäminen ensi sijaisesti muilla keinoin kuin ojia kunnostamalla, on tehokas keino vähentää metsien käytön vesistövaikutuksia.

Viime aikaisissa tutkimuksissa on tarkennettu arvioita kunnostusojituksen pitkäaikaisvaikutuksista. Pitkäaikaisvaikutukset aiheutuvat todennäköisesti uudisojitukselta seuranneesta kehityskulusta, johon liittynyt puuston määrän lisääntymisestä seurannut haihdunnan merkittävä pysyvä lisäys, joka yhdessä ojien aikaansaaman tehokkaan kuivatuksen kanssa on aikaansaanut veden pinnan merkittävän alentumisen turpeessa. Veden pinnan tason taas katsotaan säätelevän turpeen hapellisen kerroksen paksuutta, jolla on suuri merkitys turpeen hajoamisnopeuteen¹⁵. Turpeen hajoamisen yhteydessä vapautuva orgaaninen aines sisältää orgaanisen hiilen lisäksi myös ravinteita, jotka yhdessä aikaansaavat vesistöihin päätyessään veden laadun heikentymistä. Tutkimustulosten perusteella onkin todennäköistä, ojitettujen soiden ravinnekuorma jää pysyvästi korkeammalle tasolle, kuin vastaavilla luonnontilaisilla soilla^{18,19}.

Ojituksen ohella kiintoaine- ja ravinnekuormitusta syntyy metsän uudistamisen yhteydessä. Erityisen paljon kuormitusta on mahdollista syntyä, kun maanmuokkauksen yhteydessä kunnostetaan vanhoja ojia sekä kaivetaan uusia matalia navero-ojia. Tällöin uudistaminen voi ylittää ojien kunnostamisen vesistövaikutukset. Kun haihduttava puusto poistuu, vedenpinta turpeessa nousee. Kun vedenpinta nousee lähelle maanpinnan tasoa, lisääntyy erityisesti fosforin huuhtoutuminen merkittävästi²⁰. Kiintoaine- ja ravinnekuormituksen vuoksi turvemaiden uudistamisaloilla tulisivat vesiensuojeluun kiinnittää erityistä huomioita ja suunnitella vesiensuojelutoimet vastaamaan ojien kunnostuksessa vaadittavaa tasoa.

Esitykseen sisältyvän suometsän hoitosuunnitelman tavoitteena on edistää vesiensuojelunäkökohtien huomioimista suometsien käytöstä päätettäessä. Vesiensuojelunäkökohtien huomioiminen ja vesiensuojelun tehokas järjestäminen edellyttävät yksittäistä metsikkökuviota laajempaa suunnittelua, jonka yhteydessä alueen ojaiston kuntoa, hakkuutarvetta sekä erilaisia hakkuutapoja sekä

¹⁷ Finér, L., Mattsson, T., Joensuu, S., Koivusalo, H., Laurén, A., Makkonen, T., Nieminen, M., Tattari, S., Ahti, E., Kortelainen, P., Koskiahho, J., Leinonen, A., Nevalainen, R., Piirainen, S., Saarelainen, J., Sarkkola, S. & Vuollekoski, M. 2010. Metsäisten valuma-alueiden vesistökuormituksen laskenta. Suomen Ympäristö 10. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 33 s. <http://hdl.handle.net/10138/37973>.

¹⁸ Finér, L., Lepistö, A., Karlsson, K., Räike, A., Härkönen, L., Huttunen, M., ... Ukonmaanaho, L. (2021). Drainage for forestry increases N, P and TOC export to boreal surface waters. *The Science of the Total Environment*, 762, 144098–144098. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2020.144098>

¹⁹ Nieminen, M., Sarkkola, S., Hasselquist, E. M., & Sallantausta, T. (2021). Long-Term Nitrogen and Phosphorus Dynamics in Waters Discharging from Forestry-Drained and Undrained Boreal Peatlands. *Water, Air, and Soil Pollution*, 232(9). <https://doi.org/10.1007/s11270-021-05293-y>

²⁰ Kaila, A., Sarkkola, S., Laurén, A., Ukonmaanaho, L., Koivusalo, H., Xiao, L., ... Nieminen, M. (2014). Phosphorus export from drained Scots pine mires after clear-felling and bioenergy harvesting. *Forest Ecology and Management*, 325, 99–107. <https://doi.org/10.1016/j.foreco.2014.03.025>

terveyslannoitusta tarkastellaan samanaikaisesti sekä yksittäisen metsikkökuvion että toisiinsa kytkeytyvänä laajempaan kokonaisuutena. Tällöin vesistövaikutusten minimoimisen kannalta ensi sijaisina keinoina vesitalouden säätelyssä hyödynnettäisiin ojien kunnostuksen sijaan peitteistä metsänkasvatukseen liittyviä hakkuutapoja siihen soveltuvilla kohteilla sekä terveyslannoitusta. Suometsän hoitosuunnitelmassa tulisi arvioida kaivatusojaston sekä vesien johtamiseen käytetyn ojaston kunto ja ojien kunnostusta tulisi esittää vain siltä osin, kuin se olisi tarpeellista puuston kasvun kannalta tarkoituksenmukaisen kuivatustilan ylläpitämiseksi. Maanomistajalle tulisi määrääjäksi asetettu velvoite olla kunnostamatta niitä oja, joiden kunnostamista ei metsänkasvun kannalta katsota välttämättömäksi.

Suunnitelmaan sisältyisi velvoite arvioida peitteiseen metsänkasvatukseen siirtymisen edellytykset metsikkökuvoittain. Tämän arvioidaan lisäävän peitteisen metsänkasvatuksen osuutta suometsissä erityisesti ravinteisilla ja keskiravinteisilla soilla, jossa luontainen taimettuminen on yleensä voimakkainta. Tämän arvioidaan vähentävän edelleen ojien kunnostuksen tarvetta, kun haihuttavaa puustoa ei poisteta kokonaan. Lisäksi vähennetään niiden tilanteiden esiintymistä, missä kasvatettavan puuston suuri määrä yhdessä ojien hyvän kunnan kanssa lisää syvien turvekerrosten hajoamista ja siitä vapautuvien ravinteiden määrää. Peitteisen metsänkasvatuksen alan lisääntyminen vähentää myös vesistökuormitusta merkittävästi, kun maanmuokkausta ei tarvitse yleensä tehdä.

Kannustejärjestelmään esitetään mahdollisuutta myöntää tukea suometsän hoitosuunnitelmassa esitettyihin vesiensuojelutoimiin. Tuki kattaisi syntyvät kustannukset täysimääräisesti, joka kannustaisi vesiensuojelutöiden toteuttamiseen. Vesiensuojelurakenteiden kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta lisäisi, että niiden tarve ja paikat määriteltäisiin osana suoalueen vesitalouteen vaikuttavien hakkuiden, terveyslannoituksen ja ojien kunnostamisen suunnittelua. Suoalueen kulkuyhteyksien parantavilla kulkuyhteyksillä ei arvioida olevan merkittäviä vesistövaikutuksia, kun ne suunnitellaan osana suometsän hoidon suunnitelmaa.

Kokonaisuutena suometsän hoitosuunnitelman laadintaan myönnettävällä tuella arvioidaan olevan myönteinen vaikutus suometsistä huuhtoutuvan kiintoaineen ja ravinteiden määrän vähentämisessä sillä alueella, missä suunnitelmia laaditaan. Myönteinen vaikutus syntyy siitä, että tuki kannustaa maanomistia selvittämään niiden metsänkäsittelyvaihtoehtojen soveltamisvaihtoehdot, joihin ei sisälly ojien kunnostusta ja jonka arvioidaan vähentävän kunnostettavien ojien määrää. Laadukas suunnittelu vaatii suunnittelijalta erityistä ammattitaitoa, jonka hankkimiseen tuki kannustaa. Lisäksi uudistamisalojen vesiensuojelu voidaan järjestää tehokkaasti, kun vesiensuojelun suunnittelu tapahtuu samanaikaisesti suoalueen hakkuiden ja metsänhoitotöiden suunnittelun yhteydessä. Vesiensuojelun toteutustyöhön myönnettävä todelliset kustannukset kokonaisuudessaan kattavan tuen arvioidaan kannustavan toteuttamaan tehokkaita, mutta mahdollisesti suunnitteluun- ja toteutukseen liittyviltä vaatimuksiltaan vaativia vesiensuojelurakenteita.

Metsätien tekemiseen myönnettävällä tuella ei katsota olevan merkittäviä vaikutuksia vesien tilaan. Kannustejärjestelmän kautta myönnettävien tukien yleisenä ehtona on, että töiden toteutuksessa noudatetaan hyvää ammattikäytäntöä. Metsätien tekemisessä sovellettava hyvä ammattikäytäntö on kuvattu metsätien tekemisen tienormeissa, joita noudattamalla tien tekemisestä syntyvät vesistövaikutukset jäävät yleensä vähäisiksi.

Ympäristötuella voidaan katsoa olevan myönteinen vaikutus vesien tilaan. Myönteinen vaikutus liittyy mahdollisuuteen suojella määrääjäksi luonnontilaisia tai luonnontilaisten kaltaisia ja pienialaisia pienvesien lähiympäristöjä, joissa tehtävillä hakkuilla voisi muuten olla pienveden tilaan vaikuttavia haitallisia vaikutuksia. Myönteinen vaikutus on kokonaisuutena vähäinen, koska ympäristötukikohteiden pinta-ala on pienvesien kokonaismäärään suhteutettuna pieni.

Metsäluonnon hoitoon esitettävällä tuella voidaan elinympäristöjen ennallistamisen, hoidon ja kunnostuksen lisäksi toteuttaa aikaisemmin toteutuneista metsäojituksista aiheutuneiden vesistöhaittojen

estämiseen tai korjaamiseen liittyviä vesiensuojelutoimia. Tuki myönnetään luonnonhoitohankkeiden toteuttamiseen, jossa usein tavoitteena on tunnistaa kohteena olevan vesistön valuma-alueelta ne metsätalousalueiden kuormituslähteet, joista aiheutuvia vesistöhaittoja voidaan vähentää aktiivisilla vesiensuojelutoimilla, esimerkiksi vesiensuojelurakenteita tekemällä. Luonnonhoitohankkeilla voi olla merkittäviä paikallisia myönteisiä vesistövaikutuksia, mutta kokonaisuutena niiden vuotuinen toteutuspinna-ala on vähäinen verrattuna metsätalousvaikutteisten vesistöjen valuma-alueiden määrään. Kannustejärjestelmään esitettävän muutoksen metsäluonnonhoitoon myönnettävän tuen saajiin arvioidaan lisäävän tuen hakemista ja siten myös mahdollisuuksia kasvattaa tuella saavutettavia vesiensuojeluhuötyjä.

Kulotuksessa poltetaan uudistamisalan pintakasvillisuutta sekä uudistamisalalle jätettäviä puita. Kulotuksen vesistövaikutusten arvioidaan olevan pieniä yksittäisten kulotusalojen pienialaisuudesta johtuen. Lisäksi poltettavat alueet ovat yleensä maastonmuodoiltaan tasaisia eikä eroosiolta suojaava paksu kunnakerros pala Suomen ilmasto-olosuhteissa koskaan täydellisesti. Kulotuksen pinna-ala arvioidaan jäävän vähäiseksi, joten polttamisella ei arvioida olevan kokonaisuutena merkittäviä kielteisiä vesistövaikutuksia.

4.2.4 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksen tavoitteen on aikaisempien tukijärjestelmien tapaan edistää pitkäjänteisesti kestävä metsätalouden edellytyksiä Manner-Suomessa.

Metsätalouden kannustejärjestelmällä edistetään omalta osaltaan maaseudun elinvoimaisuutta ja työllisyyttä. Kannustejärjestelmällä osarahoitettavat toimenpiteet tarjoavat vuosittain työtä noin 1 900 henkilötyövuoden verran. Metsätalouden työpaikoilla on aluetaloudellisesti erityinen merkitys varsinkin syrjäisillä maaseutualueilla, joilla muun elinkeinotoiminnan työllistämismahdollisuudet ovat vähäisiä. Lisäksi metsätalouden harjoittaminen koko maassa turvaa erityisesti pienten paikallisten toimijoiden puun saatavuutta. Paikalliset toimijat jalostavat puuta valtakunnallisia toimijoita pienemmässä mittakaavassa esimerkiksi puutuotteiksi ja energiaksi. Kokonaisuudessaan ehdotetun mallin mukaisen tukijärjestelmän ei arvioida merkittävästi muuttavan työllisyysvaikutusta nykyisestä. Tukijärjestelmän aikaansaama työpanos perustuu pitkälti eduskunnan vuosittain myöntämiin käytettävissä oleviin määrärahoihin.

Metsäalan organisaatioilla kuten metsäpalveluyrittäjillä, metsäyhtiöillä ja metsänhoitoyhdistyksillä on ollut suuri merkitys metsänhoito- ja metsänparannushankkeiden aikaansaamisessa sekä maanomistajien neuvonnassa. Metsäalan organisaatiot toimivat usein rahoituksen hakemisessa maanomistajien asiamiehenä tai avustajina, mutta ne myös johtavat ja toteuttavat valtaosan hankkeista. Maanomistajien itse tekemiä hakemuksia on vähän. Koneyritykset tekevät lähes kaikki tienrakennustyöt ja ojitusalueen kunnostustyöt sekä vesiensuojelurakenteet. Koneyrittäjät tekevät myös valtaosan pienpuun keruusta. Esitetyllä tukijärjestelmällä voi olla vaikutuksia koneyrittäjien työmääriin. Ojien kunnostuksen jääminen tuen ulkopuolelle voi vähentää ojien kunnostuksen työmäärää. Vastaavasti tukijärjestelmä voi tarjota aikaisempaa enemmän työmahdollisuuksia suometsän hoidon suunnittelussa, metsäluonnon hoidossa sekä kulotuksessa. Hankkeiden hallinnoinnista metsänomistajille ja metsäalan organisaatiolle koitua hallinnollinen taakka vähenee, kun taimikon ja nuoren metsän hoidossa siirrytään vähämerkityksiseen tukeen.

Tukijärjestelmällä on jatkossakin suuri vaikutus maanomistajien aktivoimisessa metsien aktiiviseen ja kestäväan hoitoon ja käyttöön. Yksityismetsätalouden merkitys on jatkossakin erittäin suuri sekä metsäteollisuuden puuhuollon että metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Esitetyn tukijärjestelmän kannustavuus on suurin metsänkasvatusketjun alkuvaiheen työlajeissa, jotka eivät tuota suoraa taloudellista hyötyä maanomistajalle, sekä toimenpiteissä, joilla turvataan yhteiskunnalle tulevia positiivisia ympäristövaikutuksia esimerkiksi vesiensuojelutoimenpiteiden kautta.

Naisten osuus metsänomistajista on 41 prosenttia, kun mukaan on luettu metsänomistus yksin, yhdessä puolison kanssa, yhtymän jäsenenä tai kuolinpesän jäsenenä. Naiset ovat miehiä useammin kuolinpesän osakkaita. Puolisoiden omistaessa metsää yhdessä metsätilan hoidosta vastaa useimmiten mies. Naiset vastaavat keskimääräistä pienempien tilojen hoidosta. Naiset korostavat metsän omistuksessaan virkistysarvoja. Siinä ei ole havaittu eroja, miten naiset ja miehet hakevat metsätalouden tukia. Esityksellä ei arvioida olevan vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon.

Metsien virkistyskäytön parantaminen lisää mahdollisuuksia edistää ihmisten henkistä ja fyysistä terveyttä ja hyvinvointia. Luonnossa liikkuminen, marjastus, sienestys ja metsästys ovat suosittuja metsien virkistyskäyttömuotoja. Taimikon ja nuoren metsän virkistysarvo koetaan vähäiseksi. Taimikon ja nuoren metsän hoito ja sen yhteydessä tehtävä pienpuun keruu helpottavat kulkemista metsässä ja lisäävät siten hieman näiden metsien virkistysarvoa. Metsien virkistyskäyttöä voidaan edistää myös jättämällä taimikon ja nuoren metsän hoitotyössä tiheikköjä, joissa riistalajit viihtyvät. Virkistyskäytön kannalta suurin merkitys on kuitenkin metsätieverkostolla. Ne mahdollistavat jokamiehenoikeuksien toteutumisen kaikille metsässä liikkuville. Kattava tieverkosta edistää myös palo- ja pelastustoimintaa.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Valtion tuen notifiointi vai – vähämerkityksinen tuki

Valtiontuet on pääsääntöisesti ilmoitettava Euroopan komissiolle. Tukijärjestelmä voidaan tällöin ottaa käyttöön vasta sen jälkeen, kun komissio on hyväksynyt jäsenvaltion tukijärjestelmän. Poikkeuksen valtiontukien ilmoitusvelvollisuuteen muodostavat vähämerkityksiset tuet. Vähämerkityksistä tukea voidaan maksaa yhdelle yritykselle enintään 200 000 euroa kolmen verovuoden aikana. Tällä hetkellä vähämerkityksisiä tukia ovat esimerkiksi joutoalueiden metsitystuki, metsälahjavähennys ja turvetuotantokoneiden romutustuki.

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen osalta sidosryhmät ovat toivoneet, että tukea ei tarvitsisi hakea etukäteen, vaan tuki voitaisiin pääosin myöntää jälkikäteen pelkän toteutusilmoituksen perusteella. EU:n valtiontukisäännöissä edellytetään tuen hakemista ennen töiden aloittamista. Vähämerkityksiseen tukeen ei liity tätä vaatimusta.

Maa- ja metsätalousministeriö on selvittänyt vähämerkityksisen tuen kasautumista. Luonnonvarakeskus arvioi 2018 julkaistussa selvityksessään²¹, että 200 000 euron enimmäismäärän ylittyminen kolmen peräkkäisen verovuoden aikana, ei näyttäisi yleisesti ottaen muodostavan kovin suurta riskiä, vaikka kaikki Kemera-tuet jaettaisiin jatkossa vähämerkityksisinä. Tehdyn kartoituksen perusteella enimmäismäärän ylittyminen metsätalouden alkutuotannossa koskisi todennäköisesti vain 5–6 yhteismetsää. Luonnonvarakeskus katsoi, että asia voitaisiin ratkaista niin, että metsätalouden tukia (tai joitakin niistä) porrastettaisiin tilan pinta-alan mukaan tai leikattaisiin tietyn enimmäismäärän ylittävältä osalta. Tällaista menettelyä sovelletaan metsätalouden tukiiin esimerkiksi Saksassa ja Virossa. Vastaavan kaltaiseen johtopäätökseen enimmäismäärän ylittävien tuensaajien määrästä päätyi myös METKA-työryhmä. Molempien tarkastelujen jälkeen on tullut uusia vähämerkityksisiä tukia, joten tosiasiasa niiden tuensaajien osuus, joilla 200 000 euron enimmäismäärä tulee täyttymään, on edellä mainittua suurempi. Enimmäismäärän ylittävää kasautumista voinee tapahtua lähinnä silloin, jos metsänomistajalla on metsätilan lisäksi toinen yritys (toisia yrityksiä), joka saa runsaasti vähämerkityksisiä tukia ja nämä yritykset katsotaan valtiontukisääntöjen perusteella yhdeksi yritykseksi.

²¹ Viitala, E.-J., Hänninen, H. & Leppänen, J. 2018. De minimis -tukien soveltuvuus Suomen metsätalouteen. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 54/2018. Luonnonvarakeskus, Helsinki. 93 s

Vähämerkityksisten tukien yhtenä suurimpana ongelmana on nähty niiden kasautumisen valvonta. Se perustuu Suomessa nykyään pääosin tuensaajien omiin ilmoituksiin tuen hakuvaiheessa. Tukien kasautumisen seuranta aiheuttaa lisätyötä metsäkeskukselle. Metsätalouden tuet on pitkään kohdistettu pääasiassa luonnollisille henkilöille, jotka valtiontukisääntelyssä ovat yrityksiä. De minimis –asetuksen yhden yrityksen määritelmän mukainen tarkastelu ulottuu siten myös luonnollisiin henkilöihin. Yhden yrityksen määritelmän huomioon ottaminen tuo sekä metsäkeskukselle että tuen hakijalle tai tämän valtuuttamalle lisätyötä. Lisäksi on todennäköistä, ettei taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen myöntämistä pystytä automatisoimaan siltä osin, kun tuen hakijan osalta on tarpeen selvittää, onko hänellä de minimis –asetuksen yhden yrityksen määritelmässä tarkoitettuja kytköksiä muihin yrityksiin ja ovatko tällaiset yritykset saaneet vähämerkityksistä tukea.

Esityksessä on päädytty esittämään taimikon ja nuoren metsä hoidon tukea vähämerkityksisenä tukena, koska tukeen siirtyminen pääosin sujuvoittaisi tuen käyttöä ja vähentäisi sen myöntämisen hallinnollisia kustannuksia. Vähämerkityksisen tuen on arvioitu vähentävän sekä metsäkeskuksen, että toimijoiden työmäärää kummankin osalta noin 10 htv.

Suometsän hoito

METKA-työryhmässä oli esillä lukuisia vaihtoehtoisia toimintamalleja suometsän hoidon tukemiseksi. Vaihtoehtoisissa oli yhteistä pyrkimys vesien virtauksen kannalta yhtenäisen suoalueen tarkasteluun kokonaisuutena ja että suunnittelun kohteena olisi kaikki kullakin alueella tehtävät metsätalouden toimenpiteet. Tavoitteen oli varmistaa laadukas suunnittelu. METKA-työryhmä päätyi esittämään toimintamallia, jossa suometsien suunnittelu perustuu pätevyysvaatimukset täyttävien suunnittelijoiden metsänomistajien tilauksesta tekemiin suunnitelmiin sekä metsäkeskuksen tarjoamasta palvelusta saataviin tarvittaviin paikkatietotuotteisiin.

Jatkovalmistelun yhteydessä on päädytty luopumaan pätevyysvaatimuksista, koska ne saattavat olla palvelujen vapaata liikkuvuutta koskevien EU-säännösten vastaisia ja rajoittaa palvelujen tarjoamista sisämarkkinoilla. Esityksen taustalla olevaa tavoitetta lisätä ja päivittää metsäammattilaisten osaamista suometsän hoitoon liittyvissä kysymyksissä on kuitenkin edistetty toteuttamalla Suometsäosaaja-verkkosivusto. Suometsäosaaja koostuu neljästä verkkokurssista ja lisätietoa tarjoavasta materiaalipankista. Opiskeluaineistot löytyvät sekä suomeksi että ruotsiksi. Osaamista voi testata ja osaamisensa osoittaa suorittamalla metsäkeskuksen ylläpitämän suometsäosaajan osaamiskokeen.

Metsäkeskuksen tarjoamalla tietoaineistoilla ja velvoitteella niiden käyttämiseen pyritään kohti valuma-alueen kokonaisvaltaista suunnittelua. Samalla mahdollistetaan useiden suunnittelijoiden toimiminen samalla suoalueella. METKA-työryhmä näki, että toimintamallin avulla pystyttäisiin huomioimaan koko suoalueen ravinnekuormitus ja ottamaan se huomioon vesiensuojelutoimenpiteiden mitoituksessa. Maanomistajalle toimintamalli mahdollistaisi toimenpiteiden suunnittelun omista tarpeista ja aikatauluista lähtien. Kokonaisvaltaiseen suunnitteluun ohjattaisiin sillä, että maaomistaja voisi saada samalle suoalueelle tukea vain kerran tukijärjestelmän voimassaoloaikana. Tukitasojen porrastuksella pyrittäisiin kannustamaan laajempien alueiden yhtäaikaista suunnitteluun. METKA-työryhmä näki metsäkeskuksen tarjoamassa palvelussa ja tietoaineistoissa riskin, että ne vääristävät kilpailua. METKA-työryhmä kuitenkin arvioi, että riskiä voidaan pienentää tarjoamalla tietoaineistoja avoimena tietona ja työkalut avoimena lähdekoodina kaikkien käyttöön, jolloin kaupallisilla toimijoilla on mahdollisuus hyödyntää metsäkeskuksen tarjoamia tietoaineistojaan ja työkaluja myös omissa palveluissa.

Metsätalouden tieverkosto ja metsäluonnon hoito

METKA-työryhmä arvioi metsätieverkostoa koskevien tukien siirtämistä osaksi yksityistieavustuksia. Voimassa oleva tukijärjestelmä nähtiin hallinnollisesti kankeana ja kalliina verrattuna elinkeino-, liikenne- ja

ympäristökeskusten myöntämiin yksityistieavustuksiin. Tukijärjestelmien yhdistämisessä nähtiin kuitenkin riski, että jatkossa tuet kohdistuisivat pääosin muihin kuin metsäteihin. Lisäksi todettiin, että esitys olisi hallitusohjelman kirjauksen vastainen. METKA-työryhmä päätyi esittämään kahden eri tukijärjestelmän harmonisointia tukitasojen ja yksityistierekisteriin ja kansalliseen tie- ja katuverkon tietojärjestelmään tietojen toimittamista koskevan velvollisuuden osalta.

Tiehankeissa tuki hyödyttää ennen kaikkia tien osakkaana olevia maanomistajia, joten he saavat tuesta etuuden. Jos tuki myönnettäisiin lopulliselle edunsaajalle välillisesti luontoissuorituksena ja se maksettaisiin kyseisen palvelun tai toiminnan tarjoajalle, suuntaviivaluonnoksen perusteella tulisi lopulliseen edunsaajaan soveltaa yhteisiä arviointiperiaatteita ja erityisedellytyksiä. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että vaikka tuki myönnettäisiin tiekunnalle, tulisi tiekunnan osakkaiden osalta selvittää onko joukossa vaikeuksissa olevia yrityksiä sekä tuen kannustavuus. Koska tuen myöntäminen tiekunnalle ei vähentäisi hallinnollista taakkaa, vaan lisäisi sitä, on esityksen valmistelun yhteydessä päätetty luopua tuen myöntämisestä tiekunnalle. Tältä osin ehdotettu metsätien tekemisen tuki ja yksityistieavustukset poikkeaisivat menettelyiltään.

Vastaavasta syystä kuin tukea ei myönnetä tiekunnille, ei tukea myöskään jatkossa myönnettäisi hankehaun perusteella metsäluonnon hoidon hankehaussa valitulle toteuttajille, vaan toteuttajan tulisi hakea tukea maanomistajan valtuuttamana. Metsäluonnon hoidon osalta menettely lisää toimijoiden hallinnollista taakkaa, mutta toisaalta selkeyttää metsäkeskuksen, maanomistajan ja toteuttajan rooleja ja vastuita hankkeen toteutuksessa.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Voimassa olevalla tukikaudella useimmissa EU-maissa metsätalouden tuet on myönnetty kansallisen maaseudun kehittämissuunnitelman puitteissa. Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1305/2013 mahdollistamia metsätalouden tukitoimenpiteitä (21-26 ja 34 artiklat), toteutetaan lähes kaikissa komission hyväksymissä maaseutuohjelmissa. Kyseiset metsätoimenpiteet on jätetty pois vain Suomen, Luxemburgin, Alankomaiden ja Saksan kolmen osavaltion (Baijerin, Ala-Saksin ja Rheinland-Pfalzin) maaseutuohjelmista.

Ajanjaksolla 2021-2021 taloudellisesti merkittävimmät komissiolle etukäteen ilmoitetut (notifioidut) metsätalouden tuet ja tukiohjelmat ovat Saksassa ja Irlannissa. Irlannissa tuetut toimenpiteet on suoraan johdettu maa- ja metsätaloutta koskevasta ryhmäpoikkeusasetuksesta ja maaseutuohjelmasta, joiden puitteissa ne myös toteutetaan.

Seuraavassa tarkastellaan metsätalouden tukijärjestelmiä Saksassa, Virossa ja Ruotsissa. Vertailtavissa maissa metsätalouden olosuhteet vaihtelevat suuresti, samoin valitut metsäpolitiikan toteutuskeinot, jotka vaikuttavat myös metsätalouden tukijärjestelmien rakenteeseen. Vertailu perustuu Luonnonvarakeskuksen tekemään selvitykseen²².

Saksa

Saksan metsäalasta valtio ja osavaltiot omistavat yhteensä 33 prosenttia, yritykset ja yhteisöt 19 prosenttia ja yksityiset maanomistajat 48 prosenttia²³. Yksityisiä metsänomistajia on noin kaksi miljoonaa ja metsänomistus on hajaantunutta. Metsätilojen kokonaismäärästä noin puolella tilan metsäpinta-ala alittaa 20 hehtaaria. Metsätalouskäytössä olevan maan pinta-ala on noin 11 miljoonaa hehtaaria, joka on alle puolet Suomen metsätalouden pinta-alasta. Puuston vuotoiseksi kasvuksi arvioidaan 122 miljoonaa

²² Viitala, E.-J., Hänninen, H. & Leppänen, J. 2018. De minimis -tukien soveltuvuus Suomen metsätalouteen.

Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 54/2018. Luonnonvarakeskus, Helsinki. 93 s

²³ <http://www.bmelv.de/>

kuutiometriksi, joka ylittää Suomen vuotuisen puuston kasvun. Kokonaisuutena metsäsektori työllistää Saksassa yli miljoonaa ihmistä.

Saksassa on käytössä metsätalouden tukiohjelma (GAK Forst). Kyseessä on liittovaltion tason puiteohjelma, jonka sisältämien toimenpiteiden käyttöönotoista kukin osavaltio päättää itse. Lisäksi osavaltioilla voi olla käytössä omia metsätalouden tukia, jotka on sisällytetty osavaltion maaseutuohjelmaan tai jotka ovat vähämerkityksisiä.

GAK Forst -tukiohjelma on määräaikainen ja se koskee vain yksityismetsiä ja määrättyjä yhteisöjä. GAK Forst -ohjelman puitteissa metsätaloutta voidaan tukea noin 45 miljoonalla eurolla vuosittain. Siitä 60 prosenttia on liittovaltion rahoitusta ja 40 prosenttia osavaltioiden rahoitusta.

Suurin osa tuesta kohdistuu metsätaloudellisiin ympäristötoimenpiteisiin, abiottisista tuhoista johtuviin taimikoiden täydennysviljelyihin, metsäteiden kunnostukseen ja metsätaloudellisten yhteenliittymien toimintaan. Metsätaloudellisilla ympäristötoimenpiteillä kohdistuvat lehti- ja sekapuuston syntymisen edistämiseen metsänuudistamisessa sekä metsämaan kalkitusta. Metsätaloudellisten yhteenliittymien toiminnan painopiste ja sisältö vaihtelevat hieman osavaltioittain, mutta niiden tavoitteet ovat periaatteessa samankaltaisia kuin metsänhoitoyhdistysten Suomessa.

GAK Forst on sovitettu yhteen liittovaltion tason maaseutuohjelman kanssa. GAK Forst -tukiohjelmaa voidaan osavaltioissa soveltaa joko erikseen tai osana maaseutuohjelmaa, kunkin osavaltion oman päätöksen mukaisesti. Osavaltiot voivat päättää myös maaseutuohjelman varojen käytöstä metsätalouden toimenpiteisiin. Viidessä osavaltiossa metsätalouden tuet perustuvat notifioituun GAK Forst -tukijärjestelmään ja siten kansallisiin varoihin. Seitsemässä osavaltiossa metsätalouden toimenpiteitä tuetaan GAK Forst -ohjelman ohella EU:n maaseuturahastosta (EAFRD). Yleisimmin puolet metsätalouden tuesta myönnetään pelkästään kansallisista varoista ja toinen puoli osavaltion maaseutuohjelmasta EU-osarahoitteisena. Muista osavaltioista poiketen Baijeri soveltaa liittovaltiotason tukiohjelman lisäksi on omaa notifioitua metsätalouden tukiohjelmaa ja jonka sisältämät toimenpiteet myös rahoitetaan kokonaan kansallisista varoista.

Vähämerkityksisten tukien merkitys Saksan metsätaloudessa on yleisesti ottaen pieni. Osassa osavaltioita vähämerkityksellistä tukea ei käytetä ollenkaan ja joissakin vain erityistarkoituksiin. Merkittävin kohde, johon vähämerkityksellistä tukea myönnetään, on metsänomistajien paikallisten tai alueellisten yhteenliittymientoiminta. Tukien kasautumisen seuranta perustuu Saksassa tuensaajien omiin ilmoituksiin.

Viro

Viron metsistä vajaa puolet (47 %) on yksityisomistuksessa. Vuoden 1991 jälkeen alkanut metsien yksityistäminen on nyt käytännössä saatu päätökseen. Kaikkiaan Virossa on noin 113 000 yksityistä metsänomistajaa ja 1,1 miljoonaa hehtaaria yksityismetsiä. Keskimääräinen metsätalokoko on oikeushenkilöillä 66 hehtaaria ja yksityishenkilöillä kuusi hehtaaria. Metsänomistajista lähes joka toinen (44 %) omistaa metsää alle kaksi hehtaaria.

Viro myöntää metsätalouden tukirahoitusta sekä pelkästään kansallisista varoista että maaseutuohjelman kautta. Kansallisten tukien oikeusperustana on de minimis -asetus, maaseutuohjelman kautta annetuissa maa- ja metsätaloutta koskeva ryhmäpoikkeusasetus. Virossa ei ole notifioitua metsätalouden tukiohjelmaa.

Valtaosa kansallisesta rahoituksesta kohdistuu metsityksen tukemiseen, metsäsuunnitelmien laadintaan ja neuvontaan. Lisäksi tukea myönnetään metsäojien kunnostamiseen, avainbiotooppien suojeluun ja kulttuuriperinnön säilyttämiseen. Valtakunnallisia tukia kohdennetaan alueellisten metsänomistajayhdistysten toiminnan kehittämiseen.

Euroopan unionin rahoittamasta tuesta suurin osa kohdistuu Natura 2000 - alueiden suojeluun. Tuettuja työlajeja ovat myös nuorien metsien kunnostus- ja harvennus, metsäpalojen ja riistavahinkojen torjunta sekä metsäkoneiden, laitteiden ja tarvikkeiden hankinta.

Virossa metsätalouden tukien haku on rajattu tapahtuvaksi vuosittain tiettyihin määräpäiviin mennessä. Ennakoon budjetoitu tuki jaetaan määräpäivään mennessä saapuneille ja tukiehdot täyttävillä hakijoilla ja hakemuksilla. Tukea voidaan myöntää yksityisten maanomistajien lisäksi myös yhtiöille. Tuen määrää hakijaa kohden on rajoitettu käytettävissä olevien tukivarojen riittävyyden turvaamiseksi. Esimerkiksi tukea nuoren, alle 30 vuoden ikäisen metsän kunnostukseen ja harvennukseen voi saada vuosittain enintään 60 hehtaarin alalle.

Metsätalouden tuet ovat suurelta osin hallinnollisesti määrättyjä, laskennallisiin keskikustannuksiin tai tulonmenetyksiin pohjautuvia pinta-alaperusteisia tukia. Tukea toimenpiteiden toteutukseen samalla kohteella voi saada yhden kerran ohjelmakauden aikana. Natura 2000 -kohteissa sopimukset solmitaan kahdeksikymmeneksi vuodeksi ja tulonmenetysten kompensatiotuet haetaan vuosittain. maaseutuohjelman metsänhoitoinvestointien tukien valvonta on hallinnollisesti raskasta, sillä valtaosa tuetuista kohteista käydään tarkistamassa maastossa.

Ruotsi

Ruotsissa metsän osuus maa-alasta on 70 prosenttia eli vain muutaman prosenttiyksikön vähemmän kuin Suomessa. Metsämaasta yksityismetsänomistajien osuus on 50 prosenttia. Ruotsissa metsäpolitiikan uudistus 1990-luvun alussa muutti merkittävästi metsätalouden rahoitusta ja metsäpolitiikan uudistus limittyi ajallisesti myös ansio- ja pääomatuloihin eriytetyn verotuksen uudistukseen. Uudistuksessa Ruotsin metsäpolitiikkaan tulivat yhdenvertaiset tuotanto- ja ympäristötavoitteet. Metsätalouden tuotantotuista luovuttiin ja samalla niiden rahoittamiseksi metsänomistajilta kerätystä metsänhoitomaksusta. Ympäristötavoitteiden saavuttamiseen tähtävään julkisen tuen osuus kasvoi merkittävästi. Ruotsissa tuotantotuista luopumista seurasi muun muassa taimikonhoitomäärien notkahdus. Nykyään taimikonhoitomäärät ovat selkeästi korkeammalla tasolla kuin ennen tukijärjestelmästä luopumista, vaikka kansallisesti määriteltyjä toteutusmääriä ei ollakaan saavutettu.

Ruotsissa metsätalouden ympäristötavoitteiden toteuttamiseen liittyviä tukia on maksettu kahden eri tuki-instrumentin kautta, joko kokonaan kansallisesti rahoitettuna tai EU:n osarahoittamana osana maaseudun kehittämisohjelmaa. Kolmanteen tuki-instrumenttiin, joka koskee suon ennallistamista, ei sovelleta EU-valtiontukisääntelyä, koska sen ei katsota täyttävän valtiontuen tunnusmerkkejä.

De minimis –asetuksen perusteella tukea myönnetään luonnonsuojelulliseen kulutukseen, kosteikkojen rakentamiseen, ulkoilureittien rakentamiseen ja ylläpitoon, metsäperinteen ylläpitämiseen, lehtimetsien perustamiseen ja aitaamiseen, jalopuumetsien hoitoon sekä paahdeympäristöjen hoitoon, jäljempänä *Nokås-tuki*²⁴. Tuki kattaa 50-70-% todellisista kustannuksista ja joissakin töissä tuki maksetaan työmäärään ja keskimääriin kustannuksiin perustuen. Tuensaaja sitoutuu kymmeneksi vuoksi käyttämään aluetta siten, ettei tuen tarkoitus vaarannu. Tuki-instrumentin vuotuinen budjetti on noin 25 miljoonaa kruunua. Tuesta säädetään asetuksella (Förordning om stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket 2010:1879). Ruotsissa ei ole vähämerkityksisten tukien seuraamiseksi keskusrekisteriä, joten hakijoiden tulee ilmoittaa tukea hakiessaan viimeisen kolmen verovuoden aikana saamansa vähämerkityksiset tuet.

Maaseudun kehittämisohjelmasta maksettavalla ympäristön hoidon tuella voidaan toteuttaa samankaltaisia toimia kuin Nokås-tuella. Tuettujen töiden tavoitepinta-ala oli 12 600 hehtaaria vuonna

²⁴ Ruotsissa tukeen viitataan Nokås-sanalla. Lyhenne muodostuu toimenpiteiden ruotsinkielisestä nimestä stöd till natur- och kulturmiljövårdsåtgärder i skogen

2021. Vuoden 2022 budjetti on 30 miljoonaa kruunua. Ruotsi on ottanut myös maaseutuohjelmissaan käyttöön joitakin metsänomistajien neuvontaan, ympäristönsuojeluun ja alueelliseen yhteistyöhön liittyviä toimenpiteitä. Teemoina ovat osaamisen kehittäminen ja neuvonta, jota voivat hakea neuvontaa järjestävät organisaatiot sekä metsätalouden ympäristötoimenpiteet ja alueellisen yhteistyön tukeminen. Tulevina vuosina Ruotsi tulee todennäköisesti luopumaan maaseutuohjelman tuista ja tuki kanavoidaan Nokäs-tukeen.

Ruotsi myöntää maanomistajalle kertakorvauksen aikaisemmin ojitettujen suon vesitalouden ennallistamisesta. Ruotsi on tulkinnut, ettei toimenpiteessä ole kysymys taloudellisen toiminnan tukemisesta, joten siihen ei sovelleta EU:n valtioneukia koskevaa sääntelyä. Taustalla on se, että ennallistamisen tavoitteena on vähentää kaivatetun suon turpeen hajoamisesta vapautuvien kasvihuonekaasujen määrää ja että ennallistaminen poistaa suon pysyvästi metsätaloukskäytöstä. Ennallistamista seuraava maanarvon lasku korvataan erikseen puuntuottokyvyn perusteella porrastetun hinnaston perusteella. Maanomistaja ja Skogsstryrelse tekevät ennallistamisesta yksityisoikeudellisen sopimuksen 50 vuodeksi, jonka perusteella korvaus maksetaan. Verotuksessa aluetta kohdellaan kuten siitä olisi perustettu luonnonsuojelualue. Tuki myönnetään hallituksen päätöksen perusteella (regeringsbeslut N2021/01632).

6 Lausuntopalaute

Esityksestä pyydettiin lausunnot seuraavilta tahoilta: Bioenergia ry, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, Energiategollisuus ry, Etämetsänomistajien liitto ry, Helsingin yliopiston maatalous- metsätieteellinen tiedekunta, Itä-Suomen yliopiston luonnontieteiden ja metsätieteiden tiedekunta, Kemijärven yhteismetsä, Koneyrittäjät ry, Kuusamon yhteismetsä, Liikenne- ja viestintäministeriö, Luonnonvarakeskus, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y., Maanmittauslaitos, METO – Metsäalan Asiantuntijat ry, Metsäteho, Metsäteollisuus ry, Oikeuskansleri, Oikeusministeriö, Posion yhteismetsä, Pääkaupunkiseudun metsänomistajat PKMO ry, Ruokavirasto, Sallan yhteismetsä, Sahateollisuus ry, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Suomen metsäkeskus, Suomen riistakeskus, Suomen yhteismetsät ry, Suomen ympäristökeskus, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f., Tapio Oy, Työ- ja elinkeinoministeriö, Valtiovarainministeriö, Väylävirasto, WWF Suomi ja Ympäristöministeriö.

Lausunnon toimitti... [täydennetään lausuntokierroksen jälkeen samoin kuin palautteen sisältö]

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Tarkoitus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lain tarkoituksesta. Lain tarkoituksena on edistää ja sovittaa yhteen taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä metsän hoitoa ja käyttöä. Rahoituksella ohjattaisiin maanomistajia säilyttämään metsät elinvoimaisina, monimuotoisina, tuottavina ja uusiutumiskykyisinä. Toimenpiteillä edistettäisiin pääasiassa metsätaloutta, mutta toimenpiteiden myönteiset vaikutukset voisivat ulottua myös muuhun toimintaan, esimerkiksi maatalouden vesiensuojeluun tai suojelualueen luontoarvojen paranemiseen. Pykälän mukaan rahoitettavien toimenpiteiden tarkoituksena on lisätä metsien kasvua, turvata ja lisätä metsien biologista monimuotoisuutta sekä edistää metsätalouden vesiensuojelua. Pykälässä myös nimenomaisesti todettaisiin, että tukien tarkoituksena on hillitä ilmastonmuutosta ja edistää metsien sopeutumista ilmastonmuutokseen. Pykälän mukaan laissa tarkoitettujen tukien yhtenä tarkoituksena on pitää yllä metsätalouden tieverkkoa. Toimiva metsätieverkosto on tarpeen puutavaran kuljetusten lisäksi myös metsänhoitotöiden tekemisen ja metsien virkistyskäytön sekä pelastustoiminnan kannalta osana maaseudun alempiasteista tieverkostoa.

2 §. Soveltamisala ja rahoituksen kohdentamista koskevat rajoitukset. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lain soveltamisalasta ja rahoituksen kohdentamista koskevista rajoituksista. Pykälän mukaan rahoitusta voitaisiin kohdistaa vain metsälain 2 §:ssä määritellyn soveltamisalan mukaisiin metsiin. Metsälain 2 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan luonnonsuojelulain nojalla perustetut suojelualueet eivät kuulu metsälain soveltamisalaan. Tähän ehdotetaan kuitenkin tehtäväksi poikkeus niiden metsien osalta, jotka kuuluvat yksityisiin luonnonsuojelualueisiin, jotka sisältyvät valtioneuvoston päätökseen. Poikkeus koskisi niitä yksityisiä luonnonsuojelulain mukaisia suojelualueita, joilla metsien käyttö on sallittu rauhoitusmääräysten mukaan. Maanomistajien tasavertaisuuden kannalta on tarpeen, että tällaisilla kohteilla suoritettaviin metsänhoitotöihin on tarjolla samat rahoitusmahdollisuudet kuin muissakin yksityismetsissä.

Pykälän 1 momentissa edellytetään, että rahoitus myönnetään valtion talousarvion määrärahojen rajoissa. Rahoitus säilyisi siten edelleen harkinnanvaraisena, joten maanomistajilla ei olisi subjektiivista oikeutta lain mukaiseen rahoitukseen. Rahoitus myönnettäisiin tukena.

Pykälän 1 momentin mukaan rahoitus kohdennettaisiin ehdotetun lain mukaisten tuensaajien omistuksessa tai hallinnassa oleviin metsiin. Suometsän vesiensuojelutoimenpiteen, piennartien tekemisen, metsäluonnon hoidon, metsätien tekemisen ja yksityistien perusparannuksen katsottaisiin kohdentuvan lakiehdotuksen 4 §:n mukaisten tuensaajien omistuksessa tai hallinnassa oleviin metsiin, vaikka toimenpiteitä ja töitä osin tehdään muulla alueella, jos töiden tai toimenpiteiden tavoitellut vaikutukset kohdistuvat mainittuihin tuensaajiin.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että ehdotetussa laissa tarkoitettua rahoitusta ei saisi käyttää luonnonsuojelulain 48, 113 tai 126 §:n rajoitusten nojalla määräytyviin korvauksiin. Näin estettäisiin eri hallinnonaloilta samalle alueelle mahdollisesti myönnettävä päällekkäisrahoitus. Luonnonsuojelulaki kuuluu ympäristöministeriön toimialaan ja kyseisen ministeriön tehtävänä on huolehtia lain toimeenpanon edellyttämästä rahoituksesta. Lakiehdotuksessa ei enää viitattaisi voimassa olevaan luonnonsuojelulakiin, vaan viittaus tehtäisiin luonnonsuojelulakia koskevan lakiehdotuksen pykäliin (HE 76/2022). Koska ehdotettu säännös on olennaisilta osin saman sisältöinen kuin kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain 2 §:n vastaava säännös, tämän esityksen valmistelussa on voitu hyödyntää mainitun luonnonsuojelulakia koskevan hallituksen esityksen voimassa olevaa rahoituslakia koskevaa lakiehdotusta (HE 76/2022 vp, 14. lakiehdotus).

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että ehdotetun lain mukaista rahoitusta ei saisi käyttää viranomaisen tai julkista hallintotehtävää hoitavan organisaation tekemään suunnittelu- ja selvitystyöhön. Valtion virastojen ja laitosten toimintaan osoitetaan valtion talousarviossa määräraha. Muun julkista tehtävää hoitavan organisaation toiminnan rahoitus perustuu valtionavustukseen. Jos ehdotettuun rahoitukseen liittyen on tarpeen tehdä esimerkiksi metsäkeskuksessa tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa suunnittelu- tai selvitystyötä, kyseinen suunnittelu- ja selvitystyö tulee rahoittaa pääsääntöisesti joko maa- ja metsätalousministeriön metsäkeskukselle myöntämällä valtionavustuksella tai elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen toimintaan osoitetulla valtion talousarvion määrärahalta. Säännöksen tarkoituksena on siten varmistaa, ettei ehdotetun lain rahoitusta käytetä viranomaisten tai julkisia hallintotehtäviä hoitavien organisaatioiden toiminnan rahoittamiseen. Pykälän 3 momentissa ehdotetun säännöksen taustalla ovat myös kilpailuneutraliteettiin liittyvät näkökohdat. Lakiehdotuksen mukaan eräiden tukien myöntämisen yhtenä edellytyksenä on toteuttamissuunnitelma ja suunnitelman laatimiseen voidaan myöntää tukea. Tarkoituksena on, että tuki ohjautuu maanomistajan kautta hänen valitsemalleen metsäalan organisaatiolle, joka harjoittaa taloudellista toimintaa. Esityksessä katsotaan, ettei ole perusteita sille, että viranomaiset tai julkista hallintotehtävää hoitavat organisaatiot tekisivät ehdotettuun lakiin perustuvaa suunnittelua metsäalan yritysten rinnalla edes maanomistajan toimesta.

Tämä tarkoittaa myös sitä, että viranomainen tai julkista hallintotehtävää hoitava organisaatio ei voi rahoittaa selvitystyötä ehdotetun lain toimeenpanoon liittyvillä valtion talousarvion määrärahoilla.

Metsälakiin ei sisälly varsinaista metsän määritelmää. Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksen vuoksi lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi metsän määritelmä. Säännös sisällytettäisiin pykälän 4 momenttiin. Metsällä tarkoitettaisiin metsätalousmaata, joksi luokitellaan metsämaa, kitumaa, joutomaa ja muu metsätalousmaa. Määritelmä perustuu metsätalousmaan käsitteeseen, joka taas jaotellaan puuntuotoskyvyn perusteella kyseiseen neljään ryhmään. Rahoituksen katsottaisiin kohdistuvan pykälässä tarkoitettuihin metsiin myös, vaikka osa toimenpiteistä tehtäisiin muussa kohteessa, joka kuitenkin rajoittuu ehdotetussa pykälässä tarkoitettuihin metsiin. Esimerkiksi muu metsätalousmaa sisältää muun muassa metsäautotiet, metsätalouden pysyvät varasto- ja tonttialueet sekä metsäkokonaisuuteen kuuluvat sorakuopat ja riistapellot. Ehdotetussa pykälässä tarkoitettu rahoituksen kohdistamista koskeva edellytys täytyisi myös esimerkiksi silloin, kun tällainen muussa kohteessa tehtävä toimenpide, kuten esimerkiksi vesiensuojelutoimenpide, on perusteltavissa nimenomaan pykälässä tarkoitettujen metsien hoidon ja käytön kannalta.

3 §. Suhde valtionavustuslakiin ja julkisia hankintoja koskeviin säännöksiin. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että tukeen sovellettaisiin ehdotetun lain lisäksi valtionavustuslakia, jollei ehdotetussa laissa toisin säädetä. Valtionavustuslaki on harkinnanvaraisia valtionavustuksia koskeva yleislaki. Valtionavustuslaki sisältää yksityiskohtaiset säännökset valtionavustuksen käytöstä, valvonnasta ja takaisinperinnästä. Pääsääntöisesti valtionavustuslakia sovellettaisiin täydentävästi. Lain 13 §:n 3 ja 4 momenttia ei kuitenkaan sovellettaisi ehdotetussa laissa tarkoitettuun tukeen.

Valtionavustuslain 13 §:n 3 momentissa säädetään valtionavustuksen saajan velvoitteesta käyttää sellaista omaisuutta, jonka hankintaa tai perusparannusta on tuettu valtionavustuksella, valtionavustuspäätöksessä määritellyn tarkoitukseen valtionavustuspäätöksessä määritellyn käyttöajan. Käyttöaikana omaisuutta ei saa pysyvästi käyttää muuhun tarkoitukseen eikä sen omistus- tai hallintaoikeutta saa luovuttaa toiselle. Säännöstä sovelletaan tietyn omaisuuden hankintaa tai perusparannusta varten myönnettyissä investointiavustuksissa, joissa avustuksen myöntämisen tarkoituksena on, että avustuksella tuettua omaisuutta käytetään määrätyn ajan valtionavustuspäätöksessä määritellyn tarkoitukseen. Asiaallisesti kysymyksessä ovat valtionavustuksen käyttöä koskevat ehdot ja rajoitukset silloin, kun valtionavustus myönnetään investointiavustuksen muodossa ja tarkoituksena on tukea jotakin pidempiaikaiseksi tarkoitettua toimintaa. Valtionavustuslain 13 §:n 4 momentissa säädetään valtionavustuksen kohteena olevan omaisuuden käyttöajasta silloin, kun valtionavustus on myönnetty muussa kuin elinkeinotoiminnan tukemisen tarkoituksessa kiinteän omaisuuden, rakennuksen tai rakennuksessa olevan huoneiston hankintaan tai perusparannukseen. Säännöstä sovelletaan yleishyödylliseen tai siihen rinnastettavaan tarkoitukseen käytettävien kiinteistöjen, rakennusten tai huoneistojen hankintaan ja perusparannukseen myönnettäviin avustuksiin. Voimassa olevan lain 35 §:n mukaan taimikon varhaishoitoon, nuoren metsän hoitoon, terveyslannoitukseen, suometsän hoitoon ja metsätien tekemisestä hyötyä saanut maanomistaja on velvollinen huolehtimaan alueen tai metsätien hoidosta ja kunnossapidosta seitsemän tai kymmenen vuotta hankkeelle myönnetyn rahoituksen loppuun maksamisesta. Lakiehdotuksen 40 §:ään sisällytettäisiin vastaavankaltainen säännös, joka koskisi taimikon ja nuoren metsän hoitoon, terveyslannoitukseen, suometsän vesiensuojelutoimenpiteeseen ja piennartien tekemiseen, metsätien tekemiseen, metsäluonnon hoitoon ja kulutukseen myönnettyä tukea. Velvoite koskisi aikaisempaa useampaa tukea. Sen vuoksi myös veloitteen sisältöä koskevia säännöksiä on ollut tarpeen tarkistaa. Valtionavustuslain 13 §:n 3 ja 4 momentin säännökset eivät sovellu hyvin esityksessä tarkoitettuihin tukiin. Esityksessä tarkoitettua tukea ei myönnetä omaisuuden hankintaan. Siltä osin kuin on kyse terveyslannoituksesta, suometsän vesiensuojelutoimenpiteen ja piennartien tekemisestä, metsätien tekemisestä, metsäluonnon

hoidosta ja kulotuksesta, näiden töiden tekemisestä hyötyä saanut maanomistaja olisi velvollinen huolehtimaan alueen tai metsätien hoidosta ja kunnossapidosta kymmenen vuotta hankkeelle myönnetyn rahoituksen loppuun maksamisesta. Siltä osin kuin kyse olisi taimikon ja nuoren metsän hoidosta, hoito- ja kunnossapitovelvoite olisi seitsemän vuotta tuen loppuun maksamisesta. Hoito- ja kunnossapitovelvoitteen ohella ei olisi tarkoituksenmukaista soveltaa ehdotetussa laissa tarkoitettuun tukeen myöskään valtionavustuslain 13 §:n 3 ja 4 momentissa säädettyjä avustuksen käyttöä koskevia rajoituksia.

Valtionavustuslain 10 §:n mukaan valtionavustuksen hakijan tulee hakemuksen yhteydessä antaa valtionapuviranomaiselle oikeat ja riittävät tiedot valtionavustuksen käyttötarkoituksesta sekä niistä muista seikoista, joita valtionapuviranomainen tarvitsee hakemuksen ratkaisemiseksi. Tuen myöntäminen perustuu siten hakijan antamiin tietoihin. Valtionavustuslain esitöissä on kuvattu mainitun säännöksen ja silloisen hallintomenettelylain (598/1982) 17 §:n välistä suhdetta siten, että valtionapuviranomaisen hallintomenettelylain 17 §:n mukainen selvittämiselvollisuus keskittyy hakijan antamien tietojen oikeellisuuden tarkistamiseen ja valtionavustuksen myöntämisperusteiden arviointiin ja että tarvittaessa valtionapuviranomaisen on hallintomenettelylain 17 §:n mukaisten, menettelyn johtamiseen liittyvien velvoitteidensa nojalla ohjattava valtionavustuksen hakija esittämään tarvittavat ja riittävät tiedot. Tuen hakijalla olisi siten valtionavustuslain mukaisesti velvollisuus huolehtia siitä, että metsäkeskuksella on käytettävissään oikeat ja riittävät tiedot hakemuksen ratkaisemiseksi. Metsäkeskus ei olisi itse velvollinen hankkimaan tarvittavia selvityksiä. Hallintolain (434/2003) 8 §, joka koskee viranomaisen neuvontavelvollisuutta ja hallintolain 22 §, joka koskee asiakirjan täydentämistä, velvoittavat kuitenkin metsäkeskusta. Metsäkeskuksen on siten ohjattava hakijaa esittämään tarpeelliset ja riittävät tiedot. Tässä tarkoitetaan nimenomaan hakemusasiaan liittyvien tosiseikkojen selvittämistä. Oikeudellisten seikkojen selvittäminen kuuluu taas ensisijaisesti metsäkeskukselle. Tähän liittyen ehdotetaan säädettäväksi, että metsäkeskuksella olisi eräisiin luonnonsuojelulain velvoitteisiin liittyvä selvittämisvelvollisuus (lakiehdotus 27 §). Edellä mainittujen yleissäännösten perusteella metsäkeskuksella olisi siten oikeus jättää tuki myöntämättä, jos hakija ei toimita oikeita ja riittäviä tietoja asian käsittelyä varten.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi valtionapuviranomaisesta. Valtionavustuslain 4 §:n 1 momentin mukaan valtionapuviranomaisella tarkoitetaan sitä viranomaista, jonka tehtäviin kyseistä avustusta koskevat asiat lainsäädännön nojalla kuuluvat. Pykälässä tarkoitettuja tehtäviä kuuluisi metsäkeskukselle ja Ruokavirastolle. Metsäkeskukselle kuuluisivat kaikkia tukia koskevat valtionapuviranomaistehtävät. Metsäkeskuksen myöntämän tuen takaisinperintää ja ympäristötukisopimuksen purkamista ja irtisanomista koskevien päätöksien osalta valtionapuviranomaisena toimii Ruokavirasto. Silloin, kun kyse on ympäristötuen palauttamisesta ja sopimuksen irtisanomisesta metsätuhotilanteissa, metsäkeskus ja Ruokavirasto toimisivat valtionapuviranomaisina jäljempänä säädetyn mukaisesti. Valtionavustuslain 4 §:n määritelmän mukaan valtionapuviranomainen on viranomainen. Metsäkeskuksen niihin toimihenkilöihin, jotka ratkaisevat ja valmistelevat hakemuksia eli käyttävät julkista valtaa, koskee Suomen metsäkeskuksesta annetun lain 15 §:n nojalla rikosoikeudellinen virkavastuu. Mainittu säännös sisältää viittaussäännöksen niihin hallinnon yleislakeihin, joita metsäkeskuksen tulee noudattaa. Metsäkeskuksen toimihenkilöitä koskee siten viranomaiseen rinnastettava virkavastuu ja ne toimivat suhteessa tuenhakijaan kuten valtionapuviranomainen.

Pykälän 3 momentti liittyy julkisia hankintoja koskevien säännösten soveltamiseen. Pykälän 3 momentin ensimmäinen lause, jossa viitataan julkisia hankintoja koskevien säännösten soveltamiseen, on luonteeltaan informatiivinen. Jos tuensaaja ostaa tavaran tai palvelun ja jos julkisen tuen osuus on vähintään puolet hankinnan arvosta, sovellettavaksi tulee pääsääntöisesti julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö. Jollei hankintalainsäädäntöä sovellettaisi sen vuoksi, että hankinta alittaa kansallisen kynnysarvon, pykälän 3 momentissa edellytetään, että hankinta on muutoin tehty mahdollisimman

edullisesti. Pääsääntönä olisi, että tuensaaja tällöin huolehtisi siitä, että pyydetään riittävä määrä tarjouksia. Riittävä määrä voisi joissain tapauksissa oikeuttaa suorahankintaankin, jos tavaraa tai palvelua tarjoaa vain yksi markkinatoimija. Ehdotetun säännöksen mukaan tarjoustenpyyntövelvoite ei kuitenkaan koskisi hankkeiden suunnittelua ja pääurakointia usean maanomistajan yhteishankkeissa. Aloitettaessa suunnitelman laadintaa ei yleensä ole tiedossa hankkeen laajuus. Tarjousten pyytäminen suunnitelman laadintaan olisi julkisten hankintojen kynnyksarvon alle jäävissä hankkeissa epätarkoituksenmukaista suhteessa myönnettävän valtion tuen määrään. Joissakin tapauksissa olisi taas tarkoituksenmukaisinta, että hankkeen suunnitellut organisaatio toimii hankkeen toteuttamisesta vastaavana pääurakoitsijana. Pykälän mukaan tarjouksia ei tarvitsisi pyytää sellaisista pääurakoitsijan töistä, jotka liittyvät alihankintojen järjestämiseen tai alihankintojen työn valvontaan ja ohjaamiseen. Tilajana toimivan pääurakoitsijan tulisi huolehtia siitä, että alihankintoina toteutettavista töistä ja tarvikkeista pyydetään riittävä määrä tarjouksia.

4 §. Tuensaajat. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuensaajalle asetettavista edellytyksistä. Voimassa olevan lain 4 §:n mukaan tuet kohdistetaan pääasiassa yksityisille maanomistajille. Metsäluonnon hoitohankkeen tuki on kuitenkin voitu myöntää muullekin kuin yksityiselle maanomistajalle. Viime mainittu ei olisi ehdotetun lain nojalla enää mahdollista. Taustalla on EU:n valtiontukisääntöjen perusteella tehty arviointi. EU:n valtiontukisääntöjen valossa maanomistajan katsottaisiin saavan etuuden, vaikka tuki myönnettäisiin ja maksettaisiin toiselle taholle. Kuten nykyisinkin ehdotettua metsätalouden rahoitusta ei kuitenkaan saisi käyttää viranomaisen tai julkista hallintotehtävää hoitavan organisaation suunnittelu- ja selvitystehtävien hoitamiseen (lakiehdotus 2 § 3 mom.).

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan määriteltäväksi yksityinen maanomistaja. Säännös vastaa pääosiltaan voimassa olevan lain 4 §:ää. Voimassa olevan lain 4 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan tuensaaja voi olla yhteisö, yhteenliittymä ja kuolinpesä, jonka yhtiömiehenä, jäsenenä tai osakkaana on vain luonnollisia henkilöitä ja jossa yhteisön ja yhteenliittymän pääasiallisena tarkoituksena on maatalo- tai metsätalouden harjoittaminen; yhteenliittymä on muutettu yhtymäksi. Lain esitöiden mukaan säännöksessä tarkoitetaan luonnollisten henkilöiden yhteenliittymää. Kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (594/2015) 2 §:n 3 momentissa on määritely, milloin tuloverolain (1535/1992) 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua verotusyhtymää katsotaan harjoittavan pääasiallisesti maatalo- tai metsätaloutta. Ehdotetaan, että yhteenliittymän sijaan säännöksessä käytettäisiin yhtymä-sanaa. Yhtymällä tarkoitettaisiin tuloverolain 4 §:ssä tarkoitettua yhtymää. Kyseisessä säännöksessä määritellään verotusyhtymä ja elinkeinoyhtymä. Yhtymä ja kuolinpesä eivät ole oikeushenkilöitä. Tähän liittyen pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että yhtymän osakkaana olevat luonnolliset henkilöt vastaavat tukeen liittyvistä velvoitteista.

Pykälän 1 momentin mukaan yksityisellä maanomistajalla tarkoitettaisiin luonnollista henkilöä (1 kohta); maanvuokraoikeuden, testamenttiin perustuvan käyttöoikeuden, lesken hallinta-oikeuden, eläkeoikeuden tai muun vastaavan oikeuden haltijaa, jos haltija on luonnollinen henkilö (2 kohta); yhteisöä, yhtymää ja kuolinpesää, jonka yhtiömiehenä, jäsenenä tai osakkaana on vain luonnollisia henkilöitä ja jossa yhteisön ja yhtymän pääasiallisena tarkoituksena on maatalo- tai metsätalouden harjoittaminen (3 kohta); säätiötä, jonka toiminnasta pääosan muodostaa maatalo- tai metsätalouden harjoittaminen (4 kohta) sekä yhteismetsän osakaskuntaa ja yhteisaluella (758/1989) tarkoitettua yhteisen alueen osakaskuntaa, jonka osuuksista vähintään puolet on luonnollisten henkilöiden omistuksessa sekä sellaisen yhteismetsän tai yhteisen alueen osakaskuntaa, joka on muodostettu ennen 1 maaliskuuta 2003 (5 kohta). Viime mainittu liittyy siihen, että 1 maaliskuuta 2003 tuli voimaan yhteismetsälaki (1009/2003) ja kiinteistönmuodostamislain muutos (111/2003). Mainitut lait merkitsivät yhteismetsän perustamisen yksinkertaistamista. Yhteismetsän perustajina ovat lain muutoksen jälkeen voineet olla muutkin kuin

luonnolliset henkilöt. Koska rahoituksen saajien piiriä ei ollut tuolloin tarkoituksenmukaista asiallisesti laajentaa, kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain rahoituksensaajaa koskevaa säännöstä tarkennettiin siten, että yhteismetsän ja yhteisalueissa tarkoitettun yhteisen alueen osuuksista vähintään puolet tuli olla luonnollisten henkilöiden omistuksessa.

4 §:n 2 momentin mukaan yksityiseksi maanomistajaksi katsottaisiin myös ne luonnolliset henkilöt, jotka omistavat kiinteistön yhdessä yhtiön kanssa, jos luonnollisten henkilöiden omistusosuus kiinteistöstä on vähintään 50 prosenttia ja jos yhtiön pääasiallisena tarkoituksena on maatala- tai metsätalouden harjoittaminen. Momentissa ehdotetaan säädettäväksi, ettei yksityisenä maanomistajana pidettäisi niitä rahastoja, joista säädetään sijoitusrahastolaissa (213/2019) tai vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa (162/2014). Tarkoituksena on, etteivät edellä mainitut erikoissijoitusrahastot tai yhtiömuotoiset rahastot eivätkä niiden rahasto-osuuksien omistajat tai osakkaat ole oikeutettuja tukeen.

Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä siitä, mikä katsotaan 1 ja 2 momentissa tarkoitetuksi pääasialliseksi maatala- tai metsätalouden harjoittamiseksi ja siitä, milloin maatala- tai metsätalouden harjoittamisen voidaan katsoa muodostavan pääosan säätiön toiminnasta.

5 §. Eräiden valtioneuvoston päätösten noudattaminen. Pykälän 1 momentissa esitetään säädettäväksi, että tukea ei myönnetä vaikeuksissa oleville yrityksille. Suuntaviivaluonnoksen 23 kohdan mukaan suuntaviivaluonnosta ei sovelleta vaikeuksissa oleviin yrityksiin. Suuntaviivaluonnoksen määritelmän mukaan vaikeuksissa olevalla yrityksellä tarkoitetaan yritystä, joka täyttää valtioneuvoston rahoitusalan ulkopuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen annetuissa komission suuntaviivoissa (2014/C 249/01) vahvistetut perusteet. Taustalla on ajatus, että julkista tukea ei pidä kohdentaa sellaisille yrityksille, joiden toiminnan jatkuminen on epävarmaa. Sen vuoksi tuet tulee kohdistaa elinkelpoisille yrityksille. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, että tukea ei myönnettäisi myöskään sille, jolta Euroopan unionin komission päätöksen nojalla peritään takaisin sääntöjenvastaista ja sisämarkkinoille soveltumatonta tukea. Säännöksessä tarkoitetaan sellaista sääntöjenvastaista ja sisämarkkinoille soveltumatonta tukea, jota ei ole maksettu. Komission päätöksellä tarkoitetaan jäsenvaltiolle osoitettua päätöstä, joka velvoittaa kansallista viranomaista perimään sääntöjenvastaisen ja sisämarkkinoille soveltumattoman tuen takaisin. Säännös perustuu maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtioneuvoston suuntaviivojen 25 kohtaan. Suuntaviivojen taustalla on unionin oikeuskäytäntö (T-244/93 ja T-486/93). Asiaa tarkastellaan myös komission tiedonannossa sääntöjenvastaisen ja yhteismarkkinoille soveltumattoman valtioneuvoston takaisinperintää edellyttävien komission päätösten tehokkaasta täytäntöönpanosta jäsenvaltioissa (2007/C272/05). Kyseistä niin sanottua Deggendorf-periaatetta tarkastellaan mainitun tiedonannon 4.2 luvussa. Esityksessä arvioidaan, että kummankin pykälän 1 momentin säännöksen käytännön soveltaminen jää vähäiseksi.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että ehdotetussa laissa tarkoitettua tukea ei saisi käyttää sellaisten kustannusten korvaamiseen, joiden varalta tuensaaja on voinut ottaa vakuutuksen. Myös tämä säännös perustuu maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtioneuvoston suuntaviivoihin. Suuntaviivaluonnoksen 92 kohdan mukaan komissio ottaa tuen soveltuvuutta arvioidessaan huomioon vakuutuksen, jonka tuensaaja on mahdollisesti ottanut tai olisi voinut ottaa. Suuntaviivoissa on lähtökohtana, että tuensaajia tulisi mahdollisuuksien mukaan kannustaa ottamaan vakuutus. Esityksessä katsotaan, ettei ole tarkoituksenmukaista osoittaa metsätalouden rahoitusta sellaisiin toimenpiteisiin, joiden varalta maanomistaja olisi voinut saada kohtuuhintaisen vakuutuksen. Yksityismetsien pinta-alasta noin kolme viidesosaa on vakuutettu.

Pykälän 3 momentin mukaan metsäkeskuksen on julkaistava myönnettyjä tukia koskevat tiedot Euroopan unionin lainsäädännön edellyttämällä tavalla yleisessä tietoverkossa siltä osin kuin myönnetty tuki ylittää

100 000 euroa. Metsätaloutta koskevan suuntaviivaluonnoksen 107 kohdan mukaan yksittäinen tuki on julkaistava, jos se ylittää 100 000 euroa. Suuntaviivaluonnoksen määritelmän (33) mukaan yksittäisellä tuella tarkoitetaan tapauskohtaista tukea ja tietyille tuensaajille tukijärjestelmän perusteella myönnettävää tukea. Suuntaviivaluonnoksen määritelmän (13) mukaan tukijärjestelmällä tarkoitetaan säädöstä, jonka perusteella yksittäisiä tukia voidaan muita täytäntöönpanotoimenpiteitä vaatimatta myöntää yrityksille, jotka määrittellään säädöksessä yleisesti ja käsitteellisesti, sekä säädöstä, jonka perusteella tiettyyn hankkeeseen liittymätöntä tukea voidaan myöntää yhdelle tai useammalle yritykselle toistaiseksi ja/tai rajoittamaton määrä. Komissiolle on tarkoitus notifioida ehdotetut metsätalouden tuet taimikon ja nuoren metsän hoidon tukea lukuunottamatta. Notifioidut tuet muodostavat tukijärjestelmän.

Suuntaviivaluonnoksen määritelmät näyttäisivät tarkoittavan sitä, että yhteishankkeelle myönnettävä tuki katsottaisiin yhdeksi yksittäiseksi tueksi, koska tukea myönnetään usealle taholle yhteen tarkoitukseen.

Pykälän 3 momenttiin liittyen voidaan todeta, että hallitus on kesäkuussa 2022 antanut eduskunnalle esityksen valtionavustuslain ja valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta (HE 88/2022 vp).

Valtionavustuslakia koskevaan lakiehdotukseen sisältyy EU:n valtioneuvoston säätelyä täydentävää säätelyä. Esityksessä arvioidaan, että niitä tuensaajia, joiden osalta EU:n valtioneuvoston säätelyjen mukainen julkaisukynnys ylittyisi olisikin vuodessa vain yksittäisiä tapauksia. Sen sijaan valtionavustuslain muuttamista koskevan lakiehdotuksen nojalla metsäkeskus olisi velvollinen toimittamaan valtiokonttorille tukia koskevia tietoja valtionavustusten tietovarantoon. Valtiokonttori julkaisisi luonnollisille henkilöille myönnettyistä avustuksista tiedot, jos myönnetty avustus on vähintään 1 000 euroa. Jos avustuksen saaja olisi muu kuin luonnollinen henkilö, mitään julkaisukynnystä ei olisi tukitietojen julkaisemiselle. Ehdotettu säätely tarkoittaisi päällekkäistä henkilötietojen käsittelyä. Valtiokonttorin tehtävänä olisi laatia analyysejä ja raportteja avustustietojen pohjalta. Avustustietojen julkaisu ei olisi metsätalouden tukien osalta laajalti päällekkäistä, koska valtioneuvoston säätelyjen julkaisukynnys on korkea. EU:n valtioneuvoston säätelyt edellyttävät, että tukiviranomainen julkaisee tukitiedot tietyllä tavalla. Tukiviranomainen ei voi ulkoistaa tätä tehtäväänsä toiselle taholle. Tukitietojen julkaisu tietyllä tavalla on edellytys tukijärjestelmän hyväksymiselle.

Pykälän 3 momentin mukaan avustustietojen toimittamisesta valtionavustusten tietovarantoon ja siihen liittyvästä avustustietojen julkaisemisesta säädetään valtionavustuslaissa. Säännös on luonteeltaan informatiivinen ja liittyy edellä selostettuun valtionavustuslakia koskevaan hallituksen esitykseen.

Pykälän 4 momentissa säädetään, että taimikon ja nuoren metsän hoidon tukeen liittyvissä asioissa noudatetaan, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkitykselliseen tukeen annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 1407/2013, jäljempänä *de minimis* –asetus, säädetään. Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuessa ei kuitenkaan noudatettaisi mitään pykälän 1 ja 2 momentissa sekä 3 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään. Se johtuu siitä, ettei *de minimis* –asetuksessa ole säännöksiä, jotka estäisivät tuen myöntämisen vaikeuksissa olevalle yritykselle taikka yritykselle, jolla on maksamaton komission perintämääräys. *De minimis* –asetuksessa ei myöskään ole vakuutuksen ottamiseen liittyviä vaatimuksia eikä tukien julkistamisvelvollisuuteen liittyviä säännöksiä.

6 §. Tuen myöntämisen yleiset edellytykset. Pykälässä säädetään tuen myöntämisen yleisistä edellytyksistä. Säännös on saman sisältöinen kuin voimassa olevassa laissa.

Pykälän 1 momentti sisältää viranomaisen tarkoituksenmukaisuusharkintaa koskevan säännöksen. Tarkoituksenmukaisuus on huomioitu myös työlajien tukiehdossa. Tarkoituksenmukaisuusharkinnan ei katsota estävän automaattista päätöksentekoa esimerkiksi taimikon ja nuoren metsän hoidossa ja terveyslannoituksessa, koska kyseisissä työlajeissa tarkoituksenmukaisuusharkinta tarkoittaa sitä, että metsäkeskukselle tulevia hakemuksia verrattaisiin metsäkeskuksen käytettävissä oleviin metsä- ja

luontotietoon. Metsäkeskuksen käytettävissä olevat metsä- ja luontotiedot ovat kattavia, eikä päätöksentekijällä ole käytettävissään enempää tietoa, joten yksinkertaisimmissa tapauksissa automaattinen päätöksenteko ja päätöksentekijä päätyvät samaan lopputulokseen.

Pykälän 1 momentin toisen virkkeen momentin mukaan tuettavat työt tulisi tehdä metsäalan hyvän ammattikäytännön mukaisesti. Hyvän metsäalan ammattikäytännön perustana voitaisiin pitää metsänhoidon suosituksia, metsätien rakentamisohteja ja metsäalan ammattimaisten toimijoiden toiminta- ja laatujärjestelmiä. Ainoastaan maastotarkastuksella voidaan havaita työn toteuttamisjälkeen liittyvät asiat. Kaikkia hakemuksia ei kuitenkaan resurssisyistä ole mahdollista tarkastaa maastossa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, ettei tukea myönnettäisi niihin töihin tai toimenpiteisiin, jotka laissa säädetään maanomistajan velvollisuudeksi. Kyseeseen voisivat siten tulla esimerkiksi kestävän metsätalouden määräaikaisesta rahoituksesta annetun lain, metsälain tai luonnonsuojelulain velvoitteet. Esimerkkinä kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituksesta annetun lain mukaisesta velvoitteesta voidaan mainita nuoren metsän hoitoon, terveyslannoitukseen, suometsän hoitoon ja metsätien tekemiseen liittyvä hoito- ja kunnossapitovelvoite. Tukea ei myöskään voitaisi myöntää toimenpiteisiin, jotka lakiehdotuksen 40 §:ssä säädettäisiin maanomistajan hoito- ja kunnossapitovelvoitteeksi. Tukea ei myöskään voitaisi myöntää esimerkiksi silloin, kun kyseessä olisi jokin luonnonsuojelulaista johtuvan velvoitteen täyttäminen.

Pykälän 2 momentin mukaan tukea saisi käyttää ympäristötukeen, kun sillä korvataan maanomistajalle metsälain 11 §:ssä tarkoitettua vähäistä suurempaa taloudellista menetystä tai haittaa ylittävää osuutta. Säännöksessä viitataan ympäristötukeen, josta ehdotetaan säädettäväksi 20 §:ssä.

Pykälän 3 momentin mukaan tuettavan työn ja toimenpiteen tulee olla sitä koskevan lainsäädännön mukainen. Valtionavustuslain 7 §:n mukaan valtionavustuksen myöntämisen yhtenä edellytyksenä on, että tarkoitus, johon valtionavustusta haetaan, on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä. On selvää, ettei ole yhteiskunnallisesti hyväksyttävää myöntää avustusta toimintaan, jossa ei kaikilta osin noudateta lakia. Esityksessä katsotaan, että selvyden vuoksi lainsäädännön mukaisuuteen liittyvä vaatimus tulisi edelleen säilyttää laissa. Esimerkiksi tiehankkeiden osalta säännös tarkoittaa, että suunnittelussa ja toteutuksessa tulee noudattaa rakennustyön turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (205/2009) vaatimuksia. Keskeisin peruste sille, että laissa edelleenkin edellytettäisiin toimenpiteiden olevan sitä koskevan lainsäädännön mukaisia, tulee EU:n valtioneuvoston päätöksistä. Suuntaviivaluonnoksen 136 kohdan mukaan toimenpiteet eivät saa johtaa unionin lainsäädännön rikkomiseen. Kun joka tapauksessa on tarpeen edellyttää, että toimenpiteet eivät ole unionin lainsäädännön vastaisia, samalla on perusteltua vaatia, etteivät toimenpiteet ole asianomaisen kansallisen lainsäädännönkään vastaisia.

7 §. Tuen myöntämisen rajoitukset. Pykälän 1 momentissa esitetään säädettäväksi, ettei tukea myönnettäisi EU-lainsäädännössä tarkoitettulle suurelle yritykselle. Metsätalouden valtiontukea koskevan suuntaviivaluonnoksen (22 kohdan) mukaan kyseisiä suuntaviivoja sovellettaisiin pk-yrityksille myönnettävään tukeen ja periaatteessa myös suurille yrityksille myönnettävään tukeen. Suuria yrityksiä ovat muut kuin pk-yritykset, joita koskeva määritelmä on tarkoitus sisällyttää uuteen maa- ja metsätaloutta koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen I liitteeseen. Mainitussa liitteessä on tarkoitus määritellä hyvin yksityiskohtaisesti ne yrityksen henkilömääriä ja liikevaihtoa koskevat kynnyksarvot, joiden perusteella yritys katsotaan mikroyritykseksi taikka pieneksi tai keskisuureksi yritykseksi. Mainittu uusi ryhmäpoikkeusasetus annettaneen vasta vuoden 2022 loppupuolella. Esityksen valmistelun aikana on arvioitu, ettei ehdotetun kannustejärjestelmälain tuensaajiin mitä todennäköisimmin sisälly tällaisia suuria yrityksiä. Metsätalouden valtiontukea koskevan suuntaviivaluonnoksen mukaan suuriin yrityksiin kohdistettaisiin osin tiukempia vaatimuksia kuin pk-yrityksiin. Syynä on se, että maa- ja metsätalouseläällä ja maaseutualueilla toimivat

suuret yritykset ovat todennäköisemmin merkittäviä markkinatoimijoita ja sen vuoksi suurille yrityksille myönnettävä tuki voi tietyissä tapauksissa erityisesti vääristää kilpailua ja kauppaa sisämarkkinoilla. Suuntaviivaluonnoksen mukaan suurten yritysten olisi esimerkiksi kuvailtava hakemuslomakkeessa tilannetta ilman tukea. Tätä tilannetta kutsutaan vaihtoehtoiseksi skenaarioksi taikka vaihtoehtoiseksi hankkeeksi tai toiminnaksi. Suurten yritysten olisi todistettava asiakirjoin hakemuslomakkeessa esitetyt vaihtoehtoista skenaariota koskevat tiedot. Lakiehdotukseen ei ole sisällytetty tällaista säännöstä, vaan on katsottu selkeämmäksi sisällyttää lakiin tuen saantia koskeva rajoitus. Säännöksen soveltaminen tarkoittaa käytännössä sitä, että hakemuslomakkeella täytyy asiaa tiedustella tuen hakijalta tuen myöntämisen edellytysten tarkistamiseksi. Tähän viittaa myös se, että suuntaviivaluonnoksen 49 kohdassa edellytetään muun ohella, että hakemuksessa ilmoitetaan hakijayrityksen koko.

Pykälän 2 momentin mukaan tukea ei myönnettäisi, jos tuen saamiseksi on tehty varallisuus- tai muu järjestely, jonka oikeudellinen muoto ei vastaa asian todellista luonnetta tai tarkoitusta. Lisäksi tukea ei myönnettäisi, jos muulle tuen myöntämiseen liittyvälle seikalle on annettu sellainen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta. Tässä yhteydessä voidaan todeta, että valtionavustuslain 22 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan avustus voidaan periä takaisin, jos valtionavustuksen saaja menettelee tosiasiallisesti kyseisessä momentissa säädettyihin seikkoihin rinnastettavalla tavalla antamalla valtionavustuksen myöntämiseen, maksamiseen tai käyttämiseen liittyvälle seikalle muun kuin asian todellista luonnetta tai tarkoitusta vastaavan oikeudellisen muodon. Valtionavustuslaissa ei ole kuitenkaan vastaavaa säännöstä, jota voitaisiin soveltaa siinä vaiheessa, kun tukea ollaan myöntämässä. Säännöksen perusteella voitaisiin puuttua esimerkiksi sellaiseen tilanteisiin, joilla pyrittäisiin erilaisin järjestelyin kiertämään tuensaajaan kohdistuvia vaatimuksia.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin suuren yrityksen määritelmästä siten kuin unionin lainsäädännössä edellytetään. Valtuussäännös on tarpeen, koska uusi ryhmäpoikkeusasetus annettaneen vasta vuoden 2022 loppupuolella. Valtioneuvoston asetukseen voitaisiin tällöin sisällyttää tarkka EU-säädösviittaus kyseiseen määritelmään.

8 §. Muu julkinen tuki. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi muusta julkisesta tuesta. Valtionavustuslain 6 §:n 3 momentin mukaan valtionavustus ei saa yhdessä muiden julkisten tukien kanssa ylittää Euroopan yhteisön tai Suomen lainsäädännössä säädettyä valtionavustuksen tai muun julkisen tuen enimmäismäärää. Ehdotetut tuet ovat valtiontukia. Ehdotetut tuet on tarkoitus ilmoittaa komissiolle suuntaviivaluonnoksen perusteella taimikon ja nuoren metsän hoidon tukea lukuunottamatta. Suuntaviivoissa määritetään tukien enimmäisintensiteetit sen mukaan, mihin tarkoitukseen tuki myönnetään. Suuntaviivaluonnos sallii eri tukien kasautumisen vain sillä edellytyksellä, että toiminnan tai hankkeen saaman valtiontuen kokonaismäärä pysyy suuntaviivoissa määritettyjen enimmäisintensiteettien rajoissa (suuntaviivaluonnoksen 99 kohta).

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niistä tilanteista, joissa metsäkeskus on tekemässä päätöstä tuen myöntämisestä. Tukea ei voitaisi myöntää, jos rahoitettavaan työhön tai toimenpiteeseen on myönnetty muuta etuutta julkisista varoista.

Pykälässä etuudella tarkoitettaisiin muun ohella verojärjestelmän kautta myönnettyjä etuuksia. Pykälässä tarkoitettu etuus voitaisiin myöntää muunakin etuutena kuin rahoituksena kuten esimerkiksi tavaroiden ja palvelujen muodossa. Julkisista varoista myönnetty etuus voidaan antaa valtion varojen lisäksi kunnan, muun julkisyhteisön tai julkisoikeudellisen laitoksen taikka säätiön varoista. Lisäksi julkisista varoista myönnetty etuus voidaan antaa Euroopan unionin varoista osittain tai kokonaan.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että ympäristötuen sekä metsäluonnon hoidon ja kulotuksen tuen myöntämisen edellytyksenä olisi lisäksi, ettei kyseisellä kohteella ole luonnonsuojelulainsäädännön nojalla valtion varoista rahoitettu toimia hakemusta edeltävien viimeisten viiden vuoden aikana. Säädöksellä varmistettaisiin, ettei tuki kasaannu. Luonnonsuojelulain ja sen nojalla säädetyin perusteella Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen voivat myöntää tukea lajien elinympäristöjen sekä luontotyyppien ja luonnon- tai kulttuurimaiseman ennallistamista, kunnostusta ja hoitoa edistäviin toimenpiteisiin. Koska luonnonsuojelulain perusteella myönnettävä tuki voisi kohdistua samalla alueelle sekä olla tavoitteeltaan samankaltainen kannustejärjestelmästä myönnettävän tuen kanssa, on kannustejärjestelmästä myönnettävän tuen ehtona tarpeen säätää määräajasta, jonka aikana tukea ei voisi hakea samalle alueelle, jonne tukea on myönnetty myös luonnonsuojelulain perusteella. Kannustejärjestelmässä säädettävä määräaika vastaisi luonnonsuojelulain perusteella säädettyä määräaikaa, jonka aikana samalle alueelle ei voisi hakea uudelleen tukea samaan toimenpiteeseen.

Pykälän 2 momentti taas koskee niitä tilanteita, joissa metsäkeskus on ensin myöntänyt tuen ja tuen maksamisen jälkeen käy ilmi, että kyseiseen työhön tai toimenpiteeseen on lisäksi myönnetty edellä mainittua muuta julkista tukea tai tukia. Tällöin ehdotetun kannustejärjestelmälain nojalla myönnetty tuki perittäisiin takaisin. Takaisinperintään sovellettaisiin valtioneuvoston asetuksien säännöksiä ja lakiehdotuksen 7 luvun säännöksiä.

9 §. Oma työ, työn teettäminen ja yhteishanke. Pykälän 1 momentin mukaan rahoitettavat työt voitaisiin tehdä omana työnä tai ne voidaan teettää ulkopuolisella toimijalla. Tukea ei kuitenkaan voitaisi myöntää maanomistajan omana työnä tekemään toimenpiteeseen, jos tuen määrä perustuu hyväksyttäviin kustannuksiin. Suometsän hoitosuunnitelman, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden, metsäluonnon hoidon ja metsätien tekemisen tuki perustuisi hyväksyttäviin kustannuksiin ja laissa on tarpeen täsmentää, että tuen myöntämisen ehtona on ulkopuoliselle maksetusta suunnittelusta, työstä tai materiaalista aiheutuvat kustannukset, jotka voidaan tarvittaessa tarkastaa tositteiden perusteella. Työn teettäminen ulkopuolisella ei vaikuttaisi tuensaajan ja metsäkeskuksen väliseen oikeussuhteeseen. Tukipäätöksen mukainen tuensaaja olisi siten aina täysimääräisesti vastuussa tuen asianmukaisesta käytöstä.

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin yhteishanke. Pykälässä asetettaisiin vaatimus kiinteistöjen kuulumisesta eri maanomistajille. Maanomistajan tulee olla joko luonnollinen henkilö tai jokin 4 §:ssä määritellyistä yhteisöistä, yhtymistä, kuolinpesistä tai osakaskunnista. Momentissa tarkoitetaan identtisiä maanomistajia. Näin ollen kyseessä olisi yhteishanke, vaikka kahdella kiinteistöllä olisi osittain omistajina samoja luonnollisia henkilöitä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin mitä hankkeita voidaan toteuttaa yhteishankkeina. Taimikon ja nuoren metsän hoitoa ei voitaisi toteuttaa yhteishankkeina. Muut hankkeet olisivat toteutettavissa yhteishankkeina.

Pykälän 3 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettua omasta työstä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

10 §. Toteuttamissuunnitelma, toteutusilmoitus ja suometsän hoitosuunnitelma. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi toteuttamissuunnitelmasta, toteutusilmoituksesta ja suometsän hoitosuunnitelmasta. Pykälän 1 momentissa säädetään siitä, milloin tuen myöntämisen edellytyksenä on metsäkeskuksen hyväksymä toteuttamissuunnitelma ja milloin taas toteutusilmoitus. Toteuttamissuunnitelma olisi terveyslannoituksen, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisen, metsätien tekemisen, metsäluonnon hoidon ja kulotuksen tuen myöntämisen edellytyksenä. Pykälässä ehdotetaan myös säädettäväksi, että suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden

toteuttamissuunnitelman tulisi perustua aiemmin laadittuun ja ehdotetun lain nojalla rahoitettuun suometsän hoitosuunnitelmaan. Kaikista ehdotettavan lain nojalla rahoitettavista hankkeista olisi tehtävä toteutusilmoitus. Tämä koskisi edellä mainittuja metsässä tehtäviä töitä ja suometsän hoitosuunnitelmaa. Niissä toteutusilmoitus olisi tehtävä metsäkeskukselle sen asettamassa määrääjässä. Lisäksi taimikon ja nuoren metsän hoitoa koskevan toimenpiteen toteuttamisesta on tehtävä tuen hakemisen yhteydessä metsäkeskukselle toteutusilmoitus.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että toteuttamissuunnitelman, toteutusilmoituksen ja suometsän hoitosuunnitelman laatijalla tulee olla tuettavan toimenpiteen osalta riittävä asiantuntemus. Säännös on yleisluonteinen. Riittävä asiantuntemus voisi perustua esimerkiksi ammatti- tai näyttötutkintoon taikka ammatilliseen kokemukseen toimenpiteiden suunnittelusta ja toteutuksesta. Suunnittelua ja toteutusilmoitusten laatimista koskevien vaatimusten tarkoituksena on ohjata maanomistajia käyttämään metsäalan asiantuntijapalveluja. Taustalla on ajatus, että hyvällä suunnittelulla voidaan parantaa töiden laatua ja raportointia. Toisaalta sekä toteuttamissuunnitelman että toteutusilmoituksen sisältövaatimukset ovat olleet ja olisivat vastedeskin osin sellaisia, että asiakirjan laatimisen käytännön edellytyksenä on metsäalan osaaminen. Ehdotettuun lakiin ei ole ollut mahdollista sisällyttää vaatimusta siitä, että toimenpiteen toteuttajalla tulisi olla suoritettuna jokin tietty suomalainen metsä- ja ympäristöalan osaamiseen liittyvä kurssi tai tutkinto, koska tällainen vaatimus voisi käytännössä estää tai vaikeuttaa esimerkiksi ruotsalaisen tai virolaisen yrityksen toimimista Suomessa ja toteuttaa ehdotetussa laissa tarkoitettuja toimenpiteitä.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että toteuttamissuunnitelma ja toteutusilmoitus voitaisiin tehdä omana työnä. Selkeyden vuoksi säädettäisiin, ettei suometsän hoitosuunnitelmaa voi tehdä omana työnä. Toteuttamissuunnitelman laatimiseen tukea voitaisiin myöntää vain, jos asiakirjoja ei tehdä omana työnä.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan maa- ja metsätalousministeriölle annettavaksi valtuus säätää toteuttamissuunnitelman, toteutusilmoituksen ja suometsän hoitosuunnitelman sisältövaatimuksista.

11 §. Tukien määrä ja varojen suuntaaminen. Pykälän 1 momentin mukaan tuet voitaisiin eriyttää alueittain metsätaloudellisten olosuhteiden ja hallinnollisten rajojen perusteella. Yksityistien perusparannuksen tuen määrä voidaan eriyttää sen mukaan, onko kyse yhteishankkeesta tai yhteismetsän toteuttamasta hankkeesta vai muulla tavoin toteutettavasta hankkeesta. Suometsän hoitosuunnitelman tuki taas voidaan eriyttää suunnittelualueen kiinteistöjen määrän tai suunnittelualueen pinta-alan perusteella, koska hankkeet ovat yleensä taloudellisesti tarkoituksenmukaisempaa toteuttaa yksittäisiä kiinteistöjä laajempina kokonaisuuksina. Toisaalta tuen määrässä tulisi ottaa huomioon tuettavasta toiminnasta maanomistajalle aiheutuneet kustannukset. Maanomistajat ovat eriarvoisessa asemassa luonnonolosuhteista johtuen. Alueittain tehtävällä tukien määrän eriyttämisellä vähennettäisiin eriarvoisuutta siten, että suhteessa suurempi tuki kohdistettaisiin niille, jotka harjoittavat metsätaloutta heikommassa luonnonolosuhteissa. Kuten pykälän 1 momentin sanamuodosta käy ilmi, tukimäärien eriyttäminen perustuisi valtioneuvoston tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Näin ollen tukien määriä ei kaikissa tapauksissa olisi velvollisuutta eriyttää momentissa mainituin perustein. Alueellinen eriyttäminen voitaisiin toteuttaa hallinnollisten rajojen perusteella, koska se on hallinnollisesti yksinkertaisinta. Hallinnollisesti rajatuilla alueilla tarkoitetaan esimerkiksi metsien hoidosta ja käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (1308/2013) mukaisia eteläisen, keskisen ja pohjoisen Suomen alueita.

Maanomistajien halukkuus toteuttaa metsien kasvun ja kestäväen käytön kannalta merkityksellisiä metsänhoito- ja perusparannustöitä riippuu usein siitä, kuinka tehokkaasti heitä voidaan kannustaa näiden toimenpiteiden tekemiseen. Yhteiskunnan intressissä on tukea maanomistajien yhteistoimintaa, jotta

esimerkiksi suometsissä vesiensuojelutoimenpiteet toteutetaan kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti. Tavoitteena on, että puuntuotannon kannalta vähämerkitykselliset, mutta ulkoisvaikutusten kannalta yhteiskunnalle tärkeät toimenpiteet toteutuvat. Samoin metsätien tekemisessä tieverkoston rakentaminen ja ylläpito vaativat tilojen yhteistoimintaa. Näissä tapauksissa on työn tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ohjaamisen kannalta tärkeää, että yhteishankkeiden maanomistajien yhteistoiminnasta aiheutuvat lisäkustannukset huomioidaan tuen määrässä.

Pykälän 1 momentin mukaan tuki myönnettäisiin prosenttiosuutena hyväksyttävistä kustannuksista tai laskennallisen perusteen mukaan. Laskennallisen tuen taso määrätään valtioneuvoston asetuksella. Tukitasoa määriteltäessä hyödynnetään aikaisempien vuosien toteutuneiden töiden tilastoituja kustannuksia tai voimassa olevan lain hakemuksissa esitettyjä kustannuksia. Siltä osin kuin kyse olisi lakiehdotuksen 4 §:n 2 momentissa tarkoitetusta yhteisomistussuhteesta, jossa luonnolliset henkilöt omistavat kiinteistöstä vähintään puolet, tuki myönnettäisiin luonnollisten henkilöiden omistusosuuden mukaisessa suhteessa. Jos myönnettävän tuen määrä olisi hankkeen osalta 1 500 euroa ja jos luonnolliset henkilöt omistaisivat puolet siitä kiinteistöstä, jolla toimenpiteet toteutetaan, tukea voitaisiin myöntää 750 euroa.

Pykälän 2 momentin mukaan ympäristötuella korvattaisiin maanomistajalle aiheutuneet puuntuotannon tulomenetykset vähennettynä maanomistajan omavastuuosuudella. Lisäksi ympäristötukeen voitaisiin sisällyttää kuolleesta puusta maksettava kannustinkorvaus, joka on enintään kaksikymmentä prosenttia mainitusta ympäristötuen kokonaismäärästä. Tuki myönnettäisiin perusarvokorvauksen ja puuston markkina-arvon perusteella vähennettynä metsälain tarkoittamalla vähäisellä haitalla, jonka maanomistaja on velvollinen kantamaan. Peruskorvaus olisi maakuntapohjainen kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettinen keskiarvo kerrottuna kymmenellä ympäristötukikohteen kutakin alkavaa hehtaaria kohden. Puuston markkina-arvon korvaus olisi se osa ympäristötukikohteen puuston markkina-arvosta, joka ylittää metsälaissa tarkoitetun vähäistä suuremman haitan. Puuston markkina-arvoa määritettäessä käytettäisiin maakuntapohjaista kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettista keskiarvoa. Maakuntapohjaisuus tarkoittaa, että alue voi muodostua yhdestä tai useammasta maakunnasta. Laskennassa käytettävät hinnat perustuisivat Luonnonvarakeskukselta saataviin puun ostomäärien ja hintatietojen seurantatietoihin ja yksityismetsien puutavaralajittaiset hakkuumäärät markkinahakkuutietoihin. Ympäristötuen määrän laskentaperusteena olisi kuten nykyisinkin kutakin kalenterivuotta kohti laskettu määrä, joka on yksi kolmaskymmenesosa peruskorvauksesta ja puuston markkina-arvon korvauksesta. Tämä perustuu teoreettisesti arvioituun puumäärän uusiutumisnopeuteen ja käytännössä toteutuneisiin hakkuumääriin Etelä-Suomessa. Nykyinen puuston tilavuus on hakattavissa kestävästi niin, että keskimäärin kolmessakymmenessä vuodessa alueelle on saatu aikaan vastaava puumäärä.

Kannustinkorvausta maksetaan kuolleen puun ekologiseen arvoon perustuen, eikä tälle ole toistaiseksi markkinoilla määräytyvää arvoa. Täten kannustinkorvauksen suuruus määräytyisi poiketen muista kannustejärjestelmän tuista, joissa tuen määrä perustuisi työn tekemisestä aiheutuviin kustannuksiin tai taloudelliseen menetykseen tai haittaan. Kannustinkorvauksen määrään on tarkoituksenmukaista suhteuttaa ympäristötuen määrään, koska kannustinkorvauksella ei ole tarkoitus muuten muuttaa ympäristötukeen oikeuttavien kohteiden vaatimuksia ja maaseutu- ja metsäalan valtiontuen suuntaviivoissa kannustinkorvauksen enimmäismäärä on sidottu ympäristötuen määrään.

Pykälän 3 momentin mukaan kulotuksen tukeen sisältyisi tuki toimenpiteen toteuttamiseen ja erillinen korvaus maanomistajalle aiheutuneista puuntuotannon tulomenetyksistä kulotusalueelle jätettävän puuston osalta. Erilliskorvauksessa huomioon otettava puuston määrä olisi enintään 50 puukuutiometriä ja sen laskennassa käytettäisiin samaan maakuntapohjaisesti määriteltä kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettista keskiarvoa kuin ympäristötueessa.

Valtioneuvostolla on valtion talousarvion soveltamiseen liittyvää norminantovaltaa ja toimivalta antaa budjetin määrärahanormeja täydentäviä määräyksiä. Mainitut seikat sekä valtionaloudelliset näkökohdat huomioon ottaen on perusteltua jättää valtioneuvostolle tukien määrään liittyvää harkintavaltaa. Tähän liittyen pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tukien määrästä, alueellisesta eriyttämisestä, hyväksyttävistä kustannuksista, ympäristötuen ja siihen liittyvän kannustinkorvauksen laskennan perusteista ja muista tukien määrän määräytymisen perusteista. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin puuston hakkuuarvon laskennassa käytettävästä puukuutiometrin keskikantohinnasta.

12 §. Tuen enimmäis- ja vähimmäismäärä ja hankkeen vähimmäiskoko eräissä tapauksissa. Pykälän 1 momentin ensimmäinen virke koskee yhteen hankkeeseen myönnettävää tuen enimmäismäärää. Tukea voitaisiin myöntää yhteen hankkeeseen tuensaajaa kohden enintään 100 000 euroa. Jos myönnettävä tuki olisi yli 100 000 euroa, tukea ei tällöin myönnettäisi siltä osin kuin se ylittäisi 100 000 euroa. Jotta mahdollisimman montaa yksityistä maanomistajaa voitaisiin kannustaa hyvään metsänhoitoon ja -käyttöön vuosittain käytettävissä olevilla määrärahoilla, on perusteltua rajoittaa yksittäiselle tuensaajalle yksittäisessä hankkeessa myönnettävän tuen määrää. Vuosina 2015-2021 tukea on myönnetty 19 kertaa yli 100 000 euroa. Suurin myönnetty tuki on ollut 237 500 euroa. Näissä tapauksissa tuetut toimenpiteet ovat pääsääntöisesti olleet metsätien tekemistä, luonnonhoitoa tai ympäristötukea. Tuensaajista kymmenen on ollut yhteismetsiä. Ympäristötuen ja metsätien tekemisen osalta suurimmaksi kerralla hyväksyttäväksi tuen määräksi esitetään 300 000 euroa, koska nämä on toteutettava yhtenä kokonaisuutena.

Pykälän 1 momentti kytkeytyy myös uusiin valtioneuvostokäytäntöihin. Jos kerralla myönnettävä tuki on yli 100 000 euroa, muun muassa tuensaajan nimi ja myönnetyn tuen määrä tulee julkaista metsäkeskuksen internetsivulla. Tukitietojen julkaisemisesta EU:n valtioneuvostokäytäntöjen edellyttämällä tavalla säädettäisiin lakiehdotuksen 5 §:n 3 momentissa.

Pykälän 2 momentti liittyy lakiehdotuksen tuensaajia koskevaan säännökseen. Lakiehdotuksen 4 §:n 2 momentin mukaan yksityiseksi maanomistajaksi katsottaisiin myös ne luonnolliset henkilöt, jotka omistavat kiinteistön yhdessä yhtiön kanssa. Luonnollisten henkilöiden omistusosuuden tulee tällöin olla vähintään puolet kiinteistöstä. Pykälän 2 momentti liittyy tähän yhteisomistussuhteeseen. Ehdotetun säännöksen lähtökohtana on, että luonnollisten henkilöiden suhteellisen osuuden tulee täyttää ehdotetussa laissa asetetut hankkeen vähimmäiskokoa koskevat vaatimukset. Hankkeiden vähimmäiskoolle on asetettu vaatimuksia taimikon ja nuoren metsän hoidossa, terveyslannoituksessa, suometsän hoitosuunnitelmassa ja kulotuksessa. Jos yhteisomistuksessa olevan kiinteistön luonnollisten henkilöiden yhteenlaskettu omistusosuus on puolet ja jos hankkeen säädetty vähimmäiskoko on 2 hehtaaria, tulee koko hankkeen koon olla vähintään 4 hehtaaria. Säännös voisi tulla sovellettavaksi esimerkiksi maataloilla, joilla esiintyy myös yhtiömuotoista maatalotalouden harjoittamista. Tällaisten tilanteiden määrä arvioidaan vähäiseksi.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi ympäristötuen ja metsäluonnon hoidon tuen vähimmäismäärästä. Ympäristötukea ei myönnetä, jos tuen määrä olisi sopimusta kohti pienempi kuin 500 euroa. Säännös mahdollistaa ympäristötuen myöntämisen esimerkiksi niissä tapauksissa, joissa ympäristötukikohteen kiinteistön omistaa kaksi luonnollista henkilöä, jos myönnettävä tuki on yhteensä vähintään 500 euroa, koska myönnettävä vähimmäismäärä arvioidaan sopimuskohtaisesti. Metsäluonnon hoitoon ei myönnettäisi tukea, jos myönnettävä määrä olisi pienempi kuin 500 euroa. Lakiehdotuksen 4 §:n 2 momentin mukaan luonnolliset henkilöt, jotka omistavat kiinteistöstä vähintään puolet yhtiön kanssa, olisivat oikeutettuja tukeen. Tarkoituksena on, että tällöin tuen määrä määräytyisi luonnollisten henkilöiden yhteenlasketun omistusosuuden mukaisessa suhteessa. Jos tämä osuus olisi alle 500 euroa, tukea ei myönnettäisi.

Pykälän 4 momentin mukaan taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen osalta 5 §:n 4 momentissa tarkoitettussa komission asetuksen 2 artiklassa tarkoitettulle yhdelle yritykselle myönnettävän vähämerkityksisen tuen kokonaismäärä ei saisi ylittää 200 000 euroa minkään kolmen verovuoden jakson aikana. Kyseinen 4 momentin säännös perustuu de minimis –asetuksen 3 artiklan 2 kohtaan. EU-asetuksen 3 artiklan 1 kohdasta taas käy ilmi se, että kaikkia de minimis –asetuksen vaatimuksia on noudatettava, jotta tuki voitaisiin katsoa vähämerkityksiseksi tueksi. Tässä yhteydessä ei katsota tarpeelliseksi toistaa de minimis –asetuksen säännöksiä, mutta halutaan kiinnittää kuitenkin huomiota 2 artiklan 2 kohdan yhden yrityksen määritelmään, koska sillä on merkitystä vähämerkityksisen tuen enimmäismäärän laskemisessa. Yhteen yritykseen voidaan katsoa useampikin yritys, jos niiden välillä on yksikin 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu sidos. Tämä sidos voi liittyä esimerkiksi omistukseen tai määräysvaltaan.

2 luku Ekologiset ja metsän kasvua edistävät tuet

Luvussa ehdotetaan säädettäväksi ekologisista ja metsän kasvua edistävästä tuista. Esityksessä katsotaan, että jäljempänä mainittavat metsänhoidolliset toimenpiteet on tarkoituksenmukaista sisällyttää tuettaviin toimenpiteisiin, koska kannustamalla niiden toteuttamiseen voidaan tasapainoisesti kehittää metsien terveyttä ja häiriönsietokykyä. Toisaalta toimenpiteillä on pitkäaikaisia vaikutuksia myös metsien tuottokyvyn parantumiseen.

13 §. Taimikon ja nuoren metsän hoito. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuesta taimikon ja nuoren metsän hoitoon. Ehdotettu työlaji olisi uusi, mutta vastaisi osittain voimassa olevan lain 11 ja 12 §:n taimikon varhaishoitoa ja nuoren metsän hoitoa. Uutta olisi se, että tuki myönnettäisiin vähämerkityksisenä tukena. Asiaa koskeva säännös sisällytettäisiin kuitenkin lakiehdotuksen 5 §:n 4 momenttiin. Lain 5 §:ssä säädettäisiin eräiden valtioneuvoston asetuksien noudattamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan tukea voitaisiin myöntää taimikon varhaisperkaukseen, taimikon ja nuoren metsän harvennukseen sekä verhopuuston poistoon ja harvennukseen. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, ettei toimenpide ole kaupallisesti kannattava. Lisäksi tukea voitaisiin myöntää edellä mainittujen töiden yhteydessä kaadetun pienpuun keräämiseen.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen yleisistä edellytyksistä. Momentissa mainitut edellytykset ovat osin samantyyppisiä kuin taimikon varhaishoidon ja nuoren metsän hoidon tukea koskevat edellytykset nykyisin. Työlajin tukemisen edellytyksenä olisivat kohteen vähimmäispinta-alaa, puuston poistamista koskevat vaatimukset sekä käsittelyn jälkeistä puuston tiheyttä, keskipituutta ja kasvamaan jäävää puustoa koskevat vaatimukset. Tuen myöntämisen edellytyksissä otetaan huomioon metsälain velvoite uuden metsän aikaansaamiseen siten, että valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin taimikon ja nuoren metsänhoidon alarajasta niin, että kyseistä alarajaa matalampien taimikoiden hoitoon ei myönnettäisi tukea. Kohteelle ei saisi jäädä välitöntä hoidon tarvetta, mutta tarpeetonta siistimistä ja riistatiheikköjen perkausta tai harvennusta tulisi välttää. Taimikon ja nuoren metsän hoito tulisi lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin mukaisesti tehdä metsäalan hyvän ammattikäytännön mukaisesti.

Lakiehdotuksen 6 §:n 2 momentin mukaan tukea ei voitaisi myöntää maanomistajan lakisääteiseen velvoitteeseen. Tähän liittyen pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta kyseiseen kieltoon. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että taimikon ja nuoren metsän hoidon uusimiseen voitaisiin myöntää tukea, vaikka lakisääteinen hoito- ja kunnossapitovelvoite olisi vielä voimassa. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että tuen myöntäminen olisi kasvupaikan rehevyyden vuoksi tarpeen. Rehevillä kasvupaikoilla puuston kasvu on nopeaa ja tarvitsee useamman hoitokerran.

Pykälän 3 momentin mukaan tuki myönnetään sillä ehdolla, että tuensaaja noudattaa hoito- ja kunnossapitovelvollisuutta. Hoito- ja kunnossapitovelvoitteesta säädettäisiin lakiehdotuksen 40 §:ssä. Sen mukaan metsikön jatkokehityksestä olisi huolehdittava niin, ettei kohteelle ole tarpeen myöntää tukea ennen kuin seitsemän vuotta on kulunut myönnetyn tuen loppuun maksamisesta.

Pykälän 4 momentin mukaan kohteen vähimmäispinta-alaa, puuston poistamisesta sekä käsittelyn jälkeistä puuston tiheyttä, keskipituutta ja kasvamaan jäävää puustoa koskevista vaatimuksista, tehdyn taimikon tai nuoren metsän hoitotyön toteamisesta sekä muista ehdotetussa pykälässä säädetyistä tuen myöntämisen edellytyksistä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

14 §. Terveyslannoitus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuesta terveyslannoitukseen. Pykälä vastaisi osittain voimassa olevan lain 13 §:ää.

Terveyslannoituksen tukea voitaisiin myöntää turvemaiden tuhkalannoitukseen ja lannoitukseen kohteilla, joiden maaperässä esiintyy boorinpuutosta. Boorinpuutukseen liittyviä lannoituksia voitaisiin tehdä kivennäismailla ja turvemaidella.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tuen yleisistä edellytyksistä. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi lannoituskohteen vähimmäispinta-alaa, puustoa ja maaperää koskevien vaatimuksen täyttyminen ja se, että kohteella olisi huolehdittu tarpeellisista metsän hoitotoista. Lisäksi edellytettäisiin, ettei kohteella ole merkittäviä hakkuutarpeita. Myös lannoituskohteen vesitalouden tulisi olla kunnossa. Toteutettaessa terveyslannoitus lentolevityksenä on tarkoituksenmukaista pyrkiä laajojen alueiden toteutukseen. Tämän johdosta lannoituskohteella voisi olla yksittäisiä kuvioita, joilla on hakkuutarve.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tuen myöntämisen lisäedellytyksistä kohteen maaperään boorinpuutukseen liittyvissä terveyslannoituksissa. Työ voitaisiin tehdä sellaisissa metsissä, joiden puuston kehitys metsänhoidollisista toimenpiteistä huolimatta on taantuvaa maaperän ravinteiden epätasapainon vuoksi ja jotka voidaan saada elpymään lannoittamalla. Metsänhoidollisilla toimenpiteillä viitataan muihin metsänhoidollisiin toimenpiteisiin kuin terveyslannoitukseen. Tarkoituksena on, ettei valtion tuella rahoitettaisi jatkuvasti samojen kohteiden lannoitusta. Pykälän 3 momentissa edellytettäisiin lisäksi, että lannoitevalmiste soveltuu ravinne-epätasapainon korjaamiseen.

Lakiehdotuksen 6 §:n nojalla töiden tulee olla taloudellisesti ja metsien biologisen monimuotoisuuden säilymisen kannalta tarkoituksenmukaisia. Kyseisen pykälän mukaan työt tulee tehdä metsäalan hyvän ammattikäytännön mukaisesti. Samoin edellytettäisiin, että tuettavan työn tai toimenpiteen tulee olla sen mukainen kuin muussa laissa säädetään. Näin ollen esimerkiksi terveyslannoituksessa käytettävän lannoitevalmisteen tulee olla sen mukainen, mitä lannoitelaisissa (xx/2022) säädetään. [HE 32/2022 vp; uuden lannoitelain on tarkoitus tulla voimaan 16.7.2022]

Pykälän 4 momenttiin sisällytettäisiin tuen myöntämistä koskeva rajoitus. Tukea ei myönnettäisi sellaisiin terveyslannoitushankkeisiin, joiden suunnittelussa ei ole kiinnitetty erityistä huomiota toimenpiteen aiheuttamiin vesistö- ja ympäristövaikutuksiin sekä toimenpiteestä mahdollisesti aiheutuvien haittojen vähentämiseen. Näihin voidaan vaikuttaa esimerkiksi lannoitusajankohdalla ja –tekniikalla sekä kohteiden valinnalla.

Pykälän 5 momentin mukaan tuki myönnettäisiin sillä ehdolla, että tuensaaja noudattaa ehdotetussa laissa säädettyä hoito- ja kunnossapitovelvollisuutta.

Pykälän 6 momentissa ehdotetaan valtioneuvoston asetuksella säädettäväksi tarkemmin kohteen vähimmäispinta-alasta, lannoituskohteesta, lannoitevalmisteen valinnan perusteista, lannoitteen

levittämisestä, puuston ja maaperän vähimmäisvaatimuksista, kohteella tarpeellisista metsänhoitotöistä sekä siitä, milloin merkittäviä hakkuutarpeita ei ole ja milloin alueen vesitalous on kunnossa sekä muista tässä pykälässä säädetystä tuen myöntämisen edellytyksistä.

15 §. Suometsän hoitosuunnitelma. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi suometsän hoitosuunnitelman laatimiseen myönnettävästä tuesta. Tuettava työlaji olisi uusi. Suoalue on vesitalouden kannalta kokonaisuus, jossa vedenpinnan korkeus vaikuttaa muun muassa puuston kasvuun, maaperän kasvihuonekaasupäästöihin, ravinnehuuhoutumiin ja ekosysteemin luontoarvoihin. Suometsän hoitosuunnitelman tuella kannustetaan kokonaisvaltaiseen suunnitteluun, jossa eri tavoitteita sovitetaan yhteen. Suunnittelussa voisi tarkastella aikanaan ojitetun alueen vesitalouden järjestelyn tarvetta, ravinnetilannetta, kulkuyhteyksien järjestämistä sekä metsien hoito- ja hakkuutarpeita kokonaisuutena huomioiden monimuotoisuus-, ilmasto- ja vesistövaikutusten minimointitavoitteet. Tällöin puuston ja maaperän suotuisan kehityksen kannalta tarvittavat toimenpiteet ja niiden edellyttämät vesiensuojelutoimenpiteet suunniteltaisiin nykyistä kokonaisvaltaisemmin. Suometsän hoitosuunnitelmaan sisältyvää taimikon ja nuoren metsän hoitoa, terveyslannoitusta, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemistä sekä metsäluonnon hoitoa voitaisiin tukea, jos asianomaiset tuen myöntämisen edellytykset täyttyisivät.

Pykälän 1 momentin mukaan tukea voitaisiin myöntää suometsän hoitosuunnitelman laatimiseen. Suometsän hoitosuunnitelman tulisi sisältää vesiensuojelun kannalta tarpeellisten toimenpiteiden suunnittelun ja luontoarvojen selvittäminen sekä vähintään kahden muun tarpeellisen metsänkäsittelytoimenpiteen suunnittelun. Luontoarvojen selvittämiseen kuuluisi sekä luontokohteiden että potentiaalisten luonnonhoitokohteiden selvittäminen. Suunnitelmassa esitettäisiin toimet, joiden avulla veden pintaa turpeessa ylläpidettäisiin sellaisella tasolla, joka mahdollistaisi puuston suotuisan kehityksen sekä samanaikaisesti minimoisi turpeen hajoamisesta syntyvät kielteiset ilmasto- ja vesistövaikutukset. Lisäksi vältettäisiin samanaikaisesti kuivatuksen tehostamista sellaisilla osilla suoallasta, jossa vesitalous on luonnontilassa tai puuston kasvu ei edellytä kuivatuksen parantamista. Kuivatusta voitaisiin säädellä puuston määrällä, tuhkalannoituksella sekä ojia kunnostamalla. Suunnittelu kattaisi näiden toimien ajoituksen ja toteutustapojen valinnan tarkoituksenmukaisen kuivatuksen sekä vesiensuojelun järjestämisen näkökulmasta. Samassa yhteydessä voitaisiin suunnitella myös suoalueen kulkuyhteyksiä parantavat piennartiet.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuen myöntämisen edellytyksistä. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että suometsän hoitosuunnitelmassa sovitettaisiin yhteen puuntuotannon edellytysten parantaminen, vesiensuojelu, ilmastonmuutoksen hillintä ja monimuotoisuuden turvaaminen (1 kohta). Suunnittelun tulisi täyttää vähimmäispinta-alaa koskeva vaatimus (2 kohta) ja sen tulisi sijaita samalla suoalueella tai sen osavalmu-alueella siten, että siitä muodostuu maaperän vedenpinnan korkeuden sääntelyn ja vesiensuojelutoimenpiteiden suunnittelun kannalta tarkoituksenmukainen kokonaisuus (3 kohta). Suunnittelun ei edellytetäisi olevan yhtenäinen, vaan se voisi koostua yhdestä tai useammasta tilasta tai niiden osasta. Lisäksi edellytetäisiin, että samalle suunnittelun alueelle ei ole aiemmin tehty ehdotetun lain nojalla rahoitettua suometsän hoitosuunnitelmaa (4 kohta).

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin suometsän hoitosuunnitelman tuen myöntämisen ehdoista. Pykälän 3 momentin 1 kohdan mukaan suunnittelun ulkopuoliset metsänkäsittelytoimenpiteet tulisi ottaa suunnittelussa huomioon, jos tiedot ovat saatavilla metsäkeskuksen tarjoamista avoimista tietoa-aineistoista suunnitteluun ryhdyttäessä. Suunnittelun ulkopuolisilla metsänkäsittelytoimenpiteillä viitattaisiin suoalueella tai sen osavalmu-alueella oleviin muihin kuin suometsän hoidonsuunnittelussa mukana olevien metsänomistajien toteuttamiin tai suunnittelemiin metsäkäsittelytoimiin. Vaatimuksen tavoitteena

on edistää valuma-aluekohtaista suunnittelua. Metsälain 14 §:n mukaan metsäkeskukselle on tehtävä metsänkäyttöilmoitus ennen hakkuuta. Vastaavasti metsäkeskukselle on tehtävä rahoitushakemus ennen rahoitettavien toimenpiteiden toteutusta (lakiehdotus 24 §:n 2 momentti). Metsäkeskuksen avoimien aineistojen perusteella vesiensuojelusuunnittelussa voitaisiin huomioida myös muiden kuin hankkeessa mukana olevien maanomistajien jo toteuttamat tai suunnittelemaat toimenpiteet, joista on tehty metsänkäyttöilmoitus tai rahoitushakemus. Metsäkeskus tekisi ennen suometsän hoitosuunnitelman laatimisen aloittamista rahoituspäätöksen, jossa se asettaa suometsän hoidonsuunnitelman laatimiselle määräajan.

Pykälään 3 momentin 2 kohdan mukaan suunnitelmaa laadittaessa tulisi käyttää parhaimpia käytettävissä olevia suunnittelumenetelmiä ja hyödyntää metsäkeskuksen avoimia tietoaineistoja tai muita vastaavia aineistoja. Metsäkeskus tarjoaisi avoimena tietoaineistona erilaisia tietoaineistoja, esimerkiksi tietoaineiston eroosioherkkyydestä ja pintavesien kulkureiteistä. Myös näiden aineistojen osalta edellytettäisiin, että suunnittelussa tulisi hyödyntää tietoaineistoja, jotka ovat käytettävissä suunnitelman laadintaan ryhdyttäessä.

Pykälän 3 momentin 3 kohdan mukaan suunniteltavien kiinteistöjen alueelta tulisi selvittää luontokohteet ja potentiaaliset luonnonhoitokohteet, mukaan lukien ennallistamiskohteet. Luontoarvojen selvittäminen olisi pakollista, mutta suunnittelun yhteydessä havaittujen potentiaalisten luonnonhoitokohteiden toteuttaminen olisi vapaaehtoista. Metsänomistaja voisi hakea tukea metsäluonnon hoitoon 22 §:n perusteella. Luontoarvojen selvittämisessä voitaisiin hyödyntää esimerkiksi metsäkeskuksen ja ympäristöhallinnon avoimia paikkatietoaineistoja.

Pykälän 3 momentin 4 kohdan mukaan valmiin suunnitelman tulisi sisältää vesiensuojelusuunnitelman, kuvauksen suunnittelualueen luontokohteista, potentiaalisista luonnonhoitokohteista ja ennallistamiskohteista sekä kuvauksen suunnittelualueella seuraavan viiden vuoden aikana toteutettavista metsänkäsitteilytoimenpiteistä, piennarteista, lasku-, kuivatus- ja täydennysojiin ja eroosiohaittojen korjaamiseen liittyvistä toimenpiteistä. Suunnitelmassa tulisi siten mainita seuraavan 5 vuoden aikana toteutettavat metsäalan hyvän ammattikäytännön mukaiset tarpeelliset hakkuu- ja hoitotyöt.

Pykälän 3 momentin 5 kohdan mukaan suunnitelmassa tulisi mainita ne ojat joiden kunnostaminen ei ole tarpeen kuivatustilan parantamiseksi ja joiden kunnostamista tulisi välttää kielteisten vesistövaikutusten minimoimiseksi. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman mukaan muun muassa kunnostusohjelmasta tulisi välttää. Tavoitteen toteutumista voidaan seurata, kun suometsän hoidonsuunnitelmassa yksilöidään ne ojat, jotka jätetään kunnostamatta.

Pykälän 3 momentin 6 kohdan mukaan suunniteltujen toimenpiteiden tulisi mahdollistaa metsätalouden harjoittaminen minimoiden kielteisiä monimuotoisuus-, ilmasto- ja vesistövaikutuksia. Ehto ei estäisi maanomistajan tavoitteista lähtevää metsätalouden harjoittamista, sillä se mahdollistaisi maanomistajan päätöksen useamman eri metsänkäsitteilyvaihtoehdon väliltä. Suunnittelussa tulisi kuitenkin huomioida monimuotoisuus- ilmasto- ja vesistövaikutukset ja minimoida niihin kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia. Jotta metsänomistaja pystyisi tekemään ratkaisunsa eri metsänkäsitteilyvaihtoehtojen välillä huomioden momentin 3 kohdan 6 vaatimukset monimuotoisuus-, ilmasto- ja vesistövaikutusten minimoinnista, tulisi hänelle tarjota tietoa eri metsänkäsitteilytoimenpiteiden ympäristövaikutuksista ja niiden välttämiseksi tehtävistä toimenpiteistä. Tämän johdosta pykälän 3 momentin 7 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että suunnitelmassa tunnistettaisiin todennäköisimmät merkittävät kielteiset ympäristövaikutukset ja kuvattaisiin, mitä niiden minimoimiseksi tehdään.

Pykälän 3 momentin 8 kohdan mukaan niiden maanomistajien, joiden omistuksessa tai hallinnassa olevalla kiinteistöllä vesiensuojelutoimenpiteitä on tarkoitus toteuttaa, tulisi hakea suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisen tukea samalla kun valmis suometsän

hoitosuunnitelma jätetään metsäkeskukselle. Samalla metsänomistajat sitoutuvat toteuttamaan vesiensuojelutoimenpiteet metsäkeskuksen asettamassa määräajassa. Suometsien hoidon suunnitelulla tavoitellaan vesiensuojelun edistämistä metsätaloustoimenpiteiden yhteydessä. Tavoitteen saavuttamiseksi on tärkeää, että suometsän hoitosuunnitelmaan sisältyvät vesiensuojelutoimenpiteet toteutetaan. Suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden toteuttamiseen voidaan myöntää rahoitusta ehdotetun lain 17 §:n perusteella.

Joissakin tilanteissa tehokkainta vesiensuojelua on, että ojia ei kunnosteta. Tämän johdossa pykälän 3 momentin 9 kohdan mukaan tuki myönnettäisiin sillä ehdolla, että suunnitelman valmistumisesta viiden vuoden aikana ei kunnosteta ojia, joiden kunnostaminen olisi suunnitelman perusteella tarpeetonta. Tällä viitataan pykälän 3 momentin 5 kohtaan.

Kaikissa tapauksissa vesiensuojelutoimenpiteiden toteuttamiseksi ei tarvita ehdotetun lain mukaista tukea. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin poikkeus pykälän 3 momentin 8 kohtaan. Tukea ei tarvitsisi hakea, jos vesiensuojelutoimenpiteet rahoitetaan muulla julkisella rahoituksella tai jos suometsän hoitosuunnitelmassa esitetyt metsänkäsittelytoimenpiteet voidaan toteuttaa niin, että niiden kielteiset vesistövaikutukset voidaan välttää ilman vesiensuojelurakenteiden tekemistä. Kaikista toimenpiteistä ei synny vesistövaikutuksia, jolloin vesiensuojelutoimenpiteet eivät ole automaattisesti tarpeen. Vesiensuojelurakenteiden tekemistä voidaan välttää esimerkiksi jättämällä joitakin ojia tai koko kuivatusojasto kunnostamatta ja säätelemällä veden pintaa turpeessa hakkuin ja lannoituksin. Jotta metsäkeskus pystyisi valvomaan vesiensuojelutoimenpiteiden toteutusta, ehdotetaan säädettäväksi, että muulla julkisella rahoituksella toteutetuista toimenpiteistä on ilmoitettava metsäkeskukselle sen asettamassa määräajassa.

Pykälän 5 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin suunnittelualueen vähimmäispinta-alasta, tukikelpoisen suunnittelualueen rajauksesta, suunniteltavista hyväksyttävistä toimenpiteistä ja niiden ympäristövaikutusten minimoinnista, vesiensuojelusuunnitelmasta sekä muista pykälässä säädetyistä tuen myöntämisen edellytyksistä ja ehdoista.

16 §. Suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekeminen. Pykälässä säädetään suometsän hoitosuunnitelman perusteella rahoitettavista suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisestä. Pykälän 1 momentin mukaan tukea voitaisiin myöntää vesiensuojelutoimenpiteisiin ja piennarteiden tekemiseen, jos kyseiset toimenpiteet on todettu tarpeelliseksi ehdotetun lain 15 §:n mukaisesti rahoitetussa suometsän hoitosuunnitelmassa.

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin tuen myöntämisen edellytykset. Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan tukea suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemiseen voitaisiin myöntää, jos toimenpiteet perustuvat yhteen suometsän hoitosuunnitelmaan ja sen pohjalta laadittuun toteuttamissuunnitelmaan.

Pykälän 2 momentin 2 kohdassa edellytettäisiin, että toteutuksessa käytettäisiin parhaimpia käytettävissä olevia alueelle soveltuvia ja kustannuksiltaan kohtuullisia vesiensuojelumenetelmiä ja –rakenteita. Pykälän 2 momentin 3 kohdassa edellytettäisiin, että vesiensuojelutoimenpiteet ovat tarpeellisia kiintoaineen ja ravinnekuormituksen vähentämiseksi. Molemmilla vaatimuksilla edistettäisiin tarkoituksenmukaista vesiensuojelua. Tietämys suometsien parhaista ja kustannustehokkaista vesiensuojelutoimenpiteistä ja niiden vaikutuksista lisääntyy tutkimustiedon myötä jatkuvasti. Tämän vuoksi ei olisi tarkoituksenmukaista laissa säätää yksityiskohtaisesti käytettävistä vesiensuojelutoimenpiteistä.

Pykälän 2 momentin 4 kohdan perusteella piennartie voidaan tehdä kulkuyhteyksien saamiseksi ojustoa lähimmälle kantavalle maapohjalle asti. Piennarteiden tarkoituksena on parantaa suometsän kulkuyhteyksiä. Piennarteiden määrää arvioitaessa tulisi huomioida lakiehdotuksen lain 6 §:n 1 momentin vaatimus siitä, että toimenpiteiden tulee olla taloudellisesti tarkoituksenmukaisia. Piennartiellä tarkoitetaan kulkukelpoista uraa, joka on syntyy, kun ojamaat siirretään ja tasataan ojan viereen. Piennartiehen voi sisältyä ojien ylityskohtiin asennettuja rumpuja.

Pykälän 3 momentin mukaan tuki myönnettäisiin sillä ehdolla, että tuensaaja noudattaa hoito- ja kunnossapitovelvollisuutta. Hoito- ja kunnossapitovelvollisuudesta säädetäisiin 40 §:ssä. Sen mukaan tehdyt laitteet ja rakenteet tulisi pitää tarkoitustaan vastaavassa kunnossa. Velvoite koskisi sekä vesiensuojelutoimenpiteitä että piennarteitä.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan valtioneuvoston asetuksella säädettäväksi tarkemmin hyväksyttävistä vesiensuojelutoimenpiteistä ja piennarteistä sekä muista pykälässä säädetyistä tuen myöntämisen edellytyksistä.

3 luku Metsätalouden tieverkko

Luvussa ehdotetaan säädettäväksi metsätalouden tienverkoston tuesta. Metsätalouden tieverkoston tuki jakautuu yksityistien perusparannusta ja uuden metsätien rakentamista koskeviin tukiin. Metsätalouden tieverkoston tuen tavoitteet eroavat siinä määrin muista lakiehdotuksen tuista, että mainittua tukea koskevat säännökset on tarkoituksenmukaista sisällyttää erilliseen lukuun. Metsätalouden tieverkoston tuen tarkoituksena on huolehtia metsätieverkosta osana alemman asteista tieverkkoa. Toimiva metsätieverkko palvelee metsätalouden kuljetuksia, mutta sillä on yleisemminkin merkitystä maaseudun kuljetus- ja kulkuolojen järjestämisessä. Metsätieverkosto ei ole tarpeen pelkästään puunkuljetuksia varten, vaan sitä tarvitaan myös silloin, kun tehdään metsänhoitotöitä. Metsätiet palvelevat henkilökuljetusten ohella myös maatalouden ja maaseudun muun yritystoiminnan liikennettä. Toimiva metsätieverkosto luo myös mahdollisuuksia metsien erilaiselle virkistyskäytölle, kuten marjastukselle, sienestykselle, metsästykselle ja luontomatkailulle. Metsätieverkosto turvaa monelle yhteydet vapaa-ajan asunnolle. Lisäksi metsätieverkko tehostaa palontorjuntaa ja pelastustointia.

17 §. Metsätien tekeminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuesta yksityistien perusparannukseen ja uuden metsätien tekemiseen. Työlajin nimenä olisi silti edelleenkin metsätien tekeminen kuten voimassa olevassa laissa. Metsätiellä tarkoitetaan yksityistielain (560/2018) 3 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja teitä. Perusparannus voisi kohdistua muuhunkin yksityistiehen. Pykälän 1 momentin mukaan yksityistien perusparannus voisi koskea koko tietä, sen osaa, rakenteita ja rakennelmia ja siihen voi sisältyä uuden metsätien tekemistä. Varastoalueen tekeminen voisi sisältyä osana metsätien tekemistä tai yksityistien perusparannusta koskevaan hankkeeseen. Yksityistien perusparannus voisi koskea varastoalueen rakentamista taikka siltaa vastaavan rummun asentamista, vaikka tietä ei muutoin perusparanneta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tuen myöntämisen yleisistä edellytyksistä sekä yksityistien perusparannuksen että uuden metsätien tekemisen osalta. Jäljempänä lakiehdotuksen 18 §:ssä säädetäisiin yksityistien perusparannusta koskevista lisävaatimuksista ja 19 §:ssä uuden metsätien tekemistä koskevista lisävaatimuksista. Kuten nykyisinkin, tuen myöntämisen edellytyksenä olisi tien soveltuminen metsätalouden ympärivuotisiin kuljetuksiin. Tien käyttöä voitaisiin rajoittaa kelirikkoaikana. Metsäteiden rakentaminen kelirikon kestäviksi ei ole taloudellisesti perusteltua. Sallimalla tienkäytön

rajoittaminen kelirikon ajaksi esimerkiksi painorajoitusten avulla estetään tien vaurioituminen. Tuettavien hankkeiden tulisi olla tarkoituksenmukaisia alemman asteisen tieverkoston kokonaisuuden kannalta. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että puukuljetusten turvaamiseksi tiestön tulee olla ajokelpoinen korjuu- ja kuljetusketjun alkupään metsätieltä tehtaalle saakka. Tuettavien hankkeiden tarkoituksenmukaisuusarvioinnissa tulisi mahdollisuuksien mukaan hyödyntää metsäkeskuksen laatimia tai hankkimia selvityksiä tiestön kunnosta.

Pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan metsätien tekemisen tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että tieoikeus on perustettu yksityistielain mukaisesti ja tietä koskevien asioiden hoitamiseksi on perustettu tieosakkaiden muodostama tiekunta. Poikkeuksen muodostaisivat yksityisen maanomistajan yksinään toteuttamat hankkeet. Näissä tapauksissa tietoimitusta ei ole tarpeen pitää, koska tällöin ei tarvita tieoikeutta toisen maalla.

Uutta olisi, että pykälän 2 momentin 4 kohdan mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että siltä osin kuin kyse olisi sillan rakentamisesta tai korjaamisesta hankkeelle olisi ennen tukihakemuksen jättämistä nimettävä toteuttajasta riippumaton riittävän ammattitaidon omaava ulkopuolinen valvoja. Sillan rakentaminen ja korjaaminen vaativat erityistä ammattitaitoa, minkä vuoksi ulkopuolisen valvojan nimeäminen on perusteltua. Valvojan nimi olisi ilmoitettava metsäkeskukselle.

Uutta olisi myös, että pykälän 2 momentin 5 kohdan mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että rumpuihin ja siltoihin liittyvien toimenpiteiden yhteydessä tulisi mahdollistaa vesieliöstön esteetön liikkuminen. Vaatimuksella edistettäisiin erityisesti kalojen ja simpukoiden liikkumista poistamalla vaellusesteitä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin velvollisuudesta ilmoittaa yksityistielain 50 §:n 1 momentin mukaan tietoa yksityistierekisteriin ja kansalliseen tie- ja katuverkon tietojärjestelmään. Vastaavanlainen velvoite liittyy yksityistielain 7 luvun mukaisiin avustuksiin ja siitä säädetään mainitun lain 83 §:n 2 momentissa. Metsätalouden kannustejärjestelmässä velvoite olisi uusi. Yksitystien perusparannuksen osalta velvoitteen täyttäminen olisi tuen myöntämisen edellytys. Uuden metsätien osalta velvoite tulisi täyttää ennen kuin metsäkeskukselle jätetään toteutusilmoitus tien valmistumisen jälkeen. Velvoitetta ei kuitenkaan olisi, kun yksityinen maanomistaja yksinään toteuttaa tien perusparannuksen.

Pykälän 4 momentin mukaan tuki myönnetään sillä ehdolla, että tuensaaja noudattaa ehdotetussa laissa säädettyä hoito- ja kunnossapitovelvollisuutta.

Pykälän 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin pykälän 1 momentissa tarkoitettun varastoalueen rakentamisesta sekä muista pykälässä säädetyistä tuen myöntämisen edellytyksistä.

18 §. Yksitystien perusparannusta koskevat tuen myöntämisen lisäedellytykset. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi yksityistien perusparannusta koskevista vaatimuksista. Lisäksi tuen myöntämisen edellytyksenä olisi edellä 17 §:ssä säädettyjen edellytysten täytyminen. Pykälän 1 momentin mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että perusparannettava tie on aikanaan rakennettu vähintään tien rakentamisaikaisia, varsitien rakentamista koskeneiden teknisten vaatimusten mukaisesti (1 kohta), tie on huonossa kunnossa tai teknisesti vanhentunut (2 kohta) ja että tien suunniteltu kantavuus mahdollistaa ympärivuotisen puunkuljetukseen kelirikkoajoja lukuun ottamatta (3 kohta). Viimeksi mainittu (3 kohta) olisi osoitettava toteuttamissuunnitelmaan liitettävän maaperätutkimuksen, kantavuuden mittauspöytäkirjan tai muun selvityksen avulla. Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan yksitystien perusparannushankkeen olisi täytettävä tien tavoitekantavuutta, vähimmäispituutta ja -leveyttä, tietiheyttä ja arvioitua metsätalouden kuljetusten osuutta. Jos yksitystien perusparannushankkeeseen sisältyy uuden

tien rakentamista, pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan uuden tien tulisi täyttää tavoitekantavuutta, vähimmäispituuden ja –leveyden sekä tietiheyttä koskevat vaatimukset. Lisäksi edellytyksenä olisi, että perusparannettavan tien kunnossapidosta on huolehdittu (pykälän 1 momentin 6 kohta).

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi rahoituksen myöntämistä koskevasta rajoituksesta. Yksitystien perusparannushankkeen rahoittamisen edellytyksenä on, ettei viimeisten 20 vuoden aikana ole rahoitettu yksityistielain tai yksityisistä teistä annetun lain mukaisin varoin mainitun tien perusparannusta. Tästä edellytyksestä voitaisiin kuitenkin poiketa, jos tien käyttö on olennaisesti muuttunut metsätalouden kuljetusten laajenemisen vuoksi tai muuttuu arvioitun laajenemisen vuoksi taikka jos tie ei enää rakenteeltaan sovellu nykyisen puutavarankuljetuskaluston käyttöön. Säännöksessä otettaisiin kuitenkin huomioon ehdotettu hoito- ja kunnossapitovelvoite. Näin ollen poikkeamisen edellytyksenä olisi, että asianomaisen tien perusparannuksen edellisestä rahoituksesta mainituin julkisin varoin olisi kulunut vähintään kymmenen vuotta. Määräaika laskettaisiin asianomaisen rahoituksen loppuunmaksamisesta. Loppuunmaksamisella tarkoitetaan tässä esityksessä rahoituksen viimeisen erän maksamista. Tuensaantia rajoittaisi myös lakiehdotuksen 58 §:n 7 momentin siirtymäsäännös.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin tien tavoitekantavuutta, vähimmäispituutta ja -leveyttä, tietiheyttä, arvioitua metsätalouden kuljetusten osuutta ja uuden tien tavoitekantavuutta, vähimmäispituuden ja –leveyden sekä tietiheyden osuutta koskevista vaatimuksista ja tien kunnossapidosta huolehtimista koskevasta edellytyksestä sekä muista pykälässä tarkoitetuista tuen myöntämisen edellytyksistä.

19 §. Uuden metsätien tekemistä koskevat tuen myöntämisen lisäedellytykset. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi uuden metsätien tekemistä koskevista vaatimuksista. Lisäksi tuen myöntämisen edellytyksenä olisi edellä 17 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttyminen. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että uusi metsätie täyttää tien tavoitekantavuutta, vähimmäispituutta ja -leveyttä, enimmäistietiheyttä ja arvioitua metsätalouden kuljetusten osuutta koskevat vaatimukset. Lisäksi edellytettäisiin, että tien linjauksessa voidaan pääsääntöisesti käyttää aikaisempaa kulku-uraa ja ettei yhtenäisenä säilynyttä metsäaluetta pirstota.

Pykälän 2 momentin mukaan tuki myönnettäisiin joko yksityisten maanomistajien yhteishankkeena tai yhteismetsän yksinään toteuttamaan uuden metsätien tekemiseen. Yhteishankkeiden tukeminen edistää tarkoituksenmukaisen metsätieinfrastruktuurin kehittymistä. Yhteishankkeisiin myös tarvitaan kannustinta hankkeen aikaansaamiseksi, koska kaikille osallisille investoinnin toteuttamisajankohta ei ole optimaalinen.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin uuden metsätien tavoitekantavuutta, vähimmäispituutta ja -leveyttä, enimmäistietiheyttä ja metsätalouden kuljetusten osuutta koskevista vaatimuksista sekä muista pykälässä säädetyistä tuen myöntämisen edellytyksistä.

4 luku Metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitäminen ja metsäluonnon hoito

Luvussa ehdotetaan säädettäväksi ympäristötuesta, metsäluonnon hoidosta ja kulutuksesta. Tukien tarkoituksena on edistää ja lisätä metsien biologista monimuotoisuutta ja metsäluonnon säilymistä.

20 §. Ympäristötuki. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi ympäristötuesta. Ympäristötuki eroaa lakiehdotuksen muista tuista siinä, että tuen saamisen edellytyksenä on maanomistajan ja metsäkeskuksen tekemä sopimus. Tämä tarkoittaa, ettei tukea voida myöntää lakiehdotuksen 21 §:ssä ympäristötuen

valmisteluun ilman maanomistajan ja metsäkeskuksen tekemää sopimusta. Ympäristötukivaroja ei ole tarkoituksenmukaista käyttää sellaiseen valmistelutyöhön, joka ei johda ympäristötukisopimuksen tekemiseen. Pykälässä tarkoitettut sopimukset ovat hallintolain 3 §:ssä tarkoitettuja hallintosopimuksia, joihin liittyy metsäkeskuksen julkisen vallan käyttöä. Lakiehdotuksen 26 §:ssä säädettäisiin tarkemmin sopimuksen tekemiseen liittyvästä menettelystä.

Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin yleisesti ympäristötuen soveltamisala. Ympäristötukea voitaisiin myöntää etupäässä silloin, kun maanomistaja on kiinnostunut turvaamaan metsälain tarkoittamat erityisen tärkeät elinympäristöt laajemmin kuin mitä metsälaki velvoittaa. Ympäristötuella voitaisiin edistää myös esimerkiksi Natura 2000 -verkostoon kuuluvien metsäkohteiden sekä METSO-ohjelman mukaisten luontotyyppien turvaamista. Tukea voitaisiin myöntää myös ympäristötukisopimuksen valmisteluun. Ympäristötukisopimuksen valmistelua koskeva säännös sisällytettäisiin lakiehdotuksen 21 §:ään.

Metsälain 11 §:n mukaan maanomistajan hakemuksesta voidaan myöntää poikkeuslupa, jotta monimuotoisuuden turvaamisen edistämiseksi säädettyjen erityisen tärkeiden elinympäristöjen käyttörajoitukset eivät vaaranna perustuslain mukaista omaisuudensuojaa. Poikkeuslupaa ei kuitenkaan saa myöntää, jos kysymyksessä olevaa toimenpidettä varten on myönnetty tai myönnetään kestävän metsätalouden rahoitusta koskevassa lainsäädännössä tarkoitettua ympäristötukea tai muuten riittävä tuki valtion varoista. Metsälain viittauksella kestävän metsätalouden rahoitusta koskevaan lainsäädäntöön tarkoitetaan jatkossa ehdotettavaa lakia. Voimassa olevan metsälain 11 §:n mukaan metsälain 10 a ja 10 b §:ssä tarkoitettujen veloitteiden täyttämistä tai rajoitteiden noudattamisesta maanomistajalle aiheutuva menetys katsotaan vähäiseksi, kun taloudellinen menetys on pienempi kuin neljä prosenttia poikkeuslupan hakijan sen metsäkiinteistön markkinakelpoisen puuston arvosta, jolla käsittelyalue sijaitsee, tai alle 3 000 euroa. Ympäristötuen edellytysten osalta on kysymyksessä vastaava tilanne monimuotoisuuden turvaamisen ja siitä aiheutuvien taloudellisten menetysten osalta, joten metsälaisissa säädetyt raja-arvon soveltaminen olisi perusteltua myös ympäristötuessa. Koska ympäristötuella on nimenomaan tarkoitus välttää metsälain poikkeusluvalla oikeutettuja hakkuita metsien monimuotoisuudelle kannalta tärkeissä elinympäristöissä, metsälain poikkeuslupan ja ympäristötuen edellytysten olisi tarkoituksenmukaista vastata toisiaan.

Kuten metsälaisissa, esityksessä taloudellista menetystä tarkasteltaisiin metsäkiinteistökohtaisesti. Jos samalla metsäkiinteistöllä olisi useampi ympäristötukikohte, maanomistajan tulisi sietää vähäinen haitta vain kertaalleen.

Pykälän 2 momentin mukaan tuen saamisen edellytyksenä olisi maanomistajan ja metsäkeskuksen tekemä sopimus, jossa maanomistaja sitoutuisi kyseisellä kohteella säilyttämään kohdealueella monimuotoisuutta sekä pidättäytymään muun muassa hakkuista ilman metsäkeskuksen suostumusta. Pykälän 2 momentissa tarkoitettu sääntely koskee kaikkia metsätalouden ympäristösopimuksia. Sen sijaan pykälän 3 momentissa tarkoitettu velvoite tulisi kyseeseen vain silloin, kun maanomistajan aloitteesta sovittaisiin myös kohteen hoito- ja käyttösuunnitelmasta. Hoito- ja käyttösuunnitelmasta säädettäisiin lakiehdotuksen 21 §:ssä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin sopimusten voimassaoloajasta. Kuten nykyisinkin, sopimukset olisivat kymmenvuotisia. Pykälässä säädettäisiin myös sopimuksen voimassaolon jatkumisesta, vaikka alue siirtyisi uudelle omistajalle. Uudella omistajalla olisi oikeus irtisanoa sopimus. Sopimuksen irtisanomisesta ehdotetaan säädettäväksi 7 luvussa. Tarkoituksena on, että vastaisuudessakin sopimukset merkittäisiin kiinteistötietojärjestelmään. Siitä säädettäisiin lakiehdotuksen 38 §:ssä.

Pykälän 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin ympäristötuen kohdentamisesta ja siitä, milloin pykälän 1 momentissa tarkoitettut toimenpiteet olisivat laajempia kuin mitä niistä metsälaisissa säädetään, sekä muista pykälässä tarkoitetuista tuen myöntämisen edellytyksistä.

21 §. Hoito- ja käyttösuunnitelma ja muu ympäristötukisopimuksen valmistelu. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi hoito- ja käyttösuunnitelman sisällöstä ja muusta ympäristötukisopimuksen valmistelusta. Ympäristötukisopimukseen liittyviin hoito- ja käyttösuunnitelmiin on sisällytetty ympäristötukikohteella suoritettavat luonnonhoidolliset toimenpiteet ja niiden toteutusajankohdat. Tällaisia toimenpiteitä olisivat esimerkiksi kuusten poistaminen lehdoista ja liiallisen kasvuston poistaminen paahderinteiltä. Pykälän 1 momenttiin sisällytettäisiin tällainen sisältöä koskeva vaatimus. Kuten edellä on jo todettu, hoito- ja käyttösuunnitelman laatiminen on tarpeen, jos kohteella tehdään metsätalouden toimenpiteitä. Jos tällainen suunnitelma laaditaan, suunnitelman laatimiseen ja suunnitelmaan sisällytettyjen toimenpiteiden toteuttamiseen voitaisiin myöntää tukea.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että hoito- ja käyttösuunnitelmaan sovellettaisiin samoja säännöksiä kuin lakiehdotuksen 10 §:ssä tarkoitettuihin suunnitelmiin.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi ympäristötukisopimuksen valmistelusta, jolla tarkoitetaan hoito- ja käyttösuunnitelman ohella alustavaa kohteiden kartoittamista, luontoarvojen arviointia ja luontokohteiden rajausta sekä sen selvittämistä, mikä on sopimuskohteen ja sen metsäkiinteistön markkinakelpoisen puuston arvo, jolla sopimuskohteeseen sijaitsee. Ympäristötukisopimuksen valmisteluun voitaisiin sisällyttää myös kannustinkorvauksen laskemiseen tarvittavien tietojen kerääminen. Ympäristötukisopimuksen valmisteluun voitaisiin myöntää tukea vain silloin, kun se tehdään muuna kuin maanomistajan omana työnä ja jos valmistelun tekijällä on tehtävän hoitamiseen riittävä asiantuntemus. Tukea voidaan myöntää vain toteutuneisiin ympäristötukisopimuksiin. Tuensajana olisi kuitenkin aina maanomistaja. Tältä osin ehdotettu säännös olisi samanlainen kuin toteuttamissuunnitelman tuen osalta. Ehdotetussa laissa tarkoitettua tukea ei voitaisi lakiehdotuksen 2 §:n 3 momentin nojalla myöntää metsäkeskukselle.

22 §. Metsäluonnon hoito. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuesta metsäluonnon hoitoon. Pykälän 1 momentissa lueteltaisiin tuettavat hankkeet. Luettelo vastaa pitkälle voimassa olevan lain 21 §:ää. Vieraslajien torjuntaa tukea ei kuitenkaan voitaisi myöntää, koska se on säädetty kansallisessa laissa kiinteistön omistajan velvollisuudeksi.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan tukea voitaisiin myöntää monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen hoito- ja kunnostustöihin sekä metsä- ja suolinympäristöjen ennallistamiseen. Töitä ei rajattaisi usean tilan alueelle ulottuviin hankkeisiin, mikä mahdollistaisi myös yhdellä tilalla tehtävät luonnonhoitotyöt.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan tukea voitaisiin myöntää aikaisemmin toteutuneista metsäojituksista aiheutuneiden vesistöhaittojen estämiseen tai korjaamiseen, jos toimenpiteellä on tavanomaista laajempi merkitys vesien ja vesiluonnon hoidon kannalta eikä kustannuksia voida osoittaa tietyille aiheuttajalle. Uutta olisi, että toimenpiteellä voitaisiin estää tai korjata vain aikaisemmin toteutuneista metsäojituksesta aiheutuneita haittoja. Tällä vaatimuksella tehtäisiin ero suometsän hoitosuunnitelman perusteella toteutettaviin suometsän vesiensuojelutoimenpiteisiin, joiden tavoitteena on estää tulevista toimenpiteistä syntyviä haittoja. Toimenpiteellä ei voitaisi toteuttaa vesistöhaittojen ehkäisemistä tai korjaamista, jos haitat ovat peräisin yhdeltä kiinteistöltä. Sen sijaan laajemman alueen vesistöhaittojen estäminen ja korjaaminen yhdelläkin tilalla olisi mahdollista.

Pykälän 1 momentin 3 kohta perusteella rahoitusta voitaisiin myöntää edellä 1 ja 2 kohdassa mainittujen toimenpiteiden ohella tehtävään riistan elinympäristöjen parantamiseen tai metsien maisema-, kulttuuri- ja virkistysarvojen kehittämiseen tai muuhun monikäytön edistämiseen.

Pykälän 2 momentin mukaan tuki myönnettäisiin sillä ehdolla, että tuensaaja noudattaa ehdotetussa laissa säädettyä hoito- ja kunnossapitovelvollisuutta.

Pykälän 3 momentin mukaan tuki voitaisiin myöntää hankehaun perusteella. Uutta olisi, että tuki voitaisiin myöntää myös ilman hankehakua maanomistajien yhteishankkeeseen tai yksittäisen maanomistajan toteuttamaan hoitotyöhön. Tuen myöntämisessä metsäkeskuksen tulisi asettaa etusijalle alueellisten metsänohjelmien luonnonhoidolle asetetut painopisteet. Alueellisten metsäohjelmien painopisteitä voitaisiin käyttää perusteena harkittaessa tuen tarkoituksenmukaisuutta ja rahoitettavien hankkeiden valinnassa, jos määrärahoista on niukkuutta.

Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa säätää tarkemmin metsäluonnonhoidon tuen kohdentamisesta sekä muista pykälässä säädettyistä tuen myöntämisen edellytyksistä.

23 §. Kulutus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuesta kulotukseen. Pykälän 1 momentin mukaan tukea voidaan myöntää uudistusalan kulotukseen. Voimassa olevan lain mukaan metsien monimuotoisuutta edistävää kulotusta on voitu tukea metsäluonnon hoitohankkeena. Vastedes uudistusalan kulotusta voitaisiin tukea erillisenä työalajina. Se perustuu kulotuksen ekologisiin hyötyihin. Metsäpalojen vähenemisen myötä monet eliölajit, joiden elinympäristö ja olemassaolo ovat riippuvaisia palaneesta puusta, ovat uhanalaistuneet. Uudistusalan kulotuksessa poltettaisiin maaperän humuksen ja hakkuutähteiden lisäksi myös säästöpuut, jolloin uudistusalalle muodostuisi eriasteista palanutta puuta.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että kulotuskohde täyttää vähimmäispinta-alaa ja ravinteisuutta koskevan vaatimuksen. Työn kuuluisi, että siinä poltettaisiin alueelle jäävät säästöpuut (pykälän 2 momentin 2 kohta). Polttamisella tarkoitettaisiin, että syntyy eri asteista palanutta puuta. Täydellistä säästöpuiden palamista ei edellytettäisi. Lisäksi edellytettäisiin, että kulotusta varten olisi otettu vastuuvakuutus ja että kulotuksessa olisi ammattitaitoinen työnjohto (pykälän 2 momentin 3 ja 4 kohta).

Pykälän 3 momentin mukaan tuki myönnettäisiin sillä ehdolla, että tuensaaja noudattaa ehdotetussa laissa säädettyä hoito- ja kunnossapitovelvollisuutta. Hoito- ja kunnossapitovelvollisuutta koskevassa lakiehdotuksen 40 §:ssä edellytettäisiin säästämään poltetut säästöpuut. Maanomistajalle poltettavat puut korvattaisiin 11 §:n 3 momentin perusteella.

Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa säätää kohteen vähimmäispinta-alasta, ravinteisuudesta ja säästöpuiden vähimmäisvaatimuksista sekä muista pykälässä säädettyistä tuen myöntämisen edellytyksistä.

5 luku Tuen myöntäminen ja maksaminen

Luvussa säädettäisiin metsätalouden tukien myöntämistä ja maksamista koskevista menettelyistä. Esityksen mukaan valtionavustuslakia sovellettaisiin ehdotetussa laissa tarkoitettuihin tukiin. Valtionavustuslaissa tarkoitettavat avustukset poikkeavat joltain osin luonteeltaan ehdotetuista metsätalouden tuista. Ehdotetussa laissa tarkoitettulle tuelle on luonteenomaista, että tuensaaja teettää usein tuen saantia koskevat asiakirjat

sekä itse työn ulkopuolisella. Tämä taas aiheuttaa tarpeen säätää eräitä täsmennyksiä myöntämistä ja maksamista koskevaan menettelyyn.

24 §. Tuen hakeminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuen hakemisesta. Pykälän 1 momentin mukaan hakemus tulisi osoittaa metsäkeskukselle. Pykälän 1 momentissa ei otettaisi kantaa siihen, missä muodossa hakemus tulee tehdä. Hallintolain 19 §:ssä säädetään asian kirjallisesta vireillepanosta. Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 9 §:n mukaan vireillepanossa ja asian muussa käsittelyssä vaatimuksen kirjallisesta muodosta täyttää myös viranomaiselle toimitettu sähköinen asiakirja. Tuen myöntäminen ei kuitenkaan voisi perustua suulliseen ilmoitukseen.

Lakiehdotuksessa tarkoitettu hakemus koskee sellaisen taloudellisen etuuden myöntämistä, jonka saamiseksi hakijan on täytettävä laissa tai sen nojalla säädetyt edellytykset. Hakijalla tulee olla oikeus ryhtyä hakemuksessa mainitulla kiinteistöllä toimenpiteisiin ja ottaa siihen liittyen vastaan julkista tukea. Ehdotettuun pykälään ei sisältyisi allekirjoitusvaatimusta. Sähköisesti esitettyjen hakemusten osalta metsäkeskuksen tulisi aina pyrkiä varmistumaan lähettäjän henkilöllisyydestä ja asiakirjan eheydestä. Hallintolain 22 §:n 2 momentissa säädetään, ettei asian vireillepanoon tarvittavaa asiakirjaa tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on lähettäjää koskevat tiedot eikä ole syytä epäillä asiakirjan todenperäisyyttä. Alkuperäisyyteen tai eheyteen liittyvät epäilyt oikeuttaisivat metsäkeskuksen aina vaatimaan asiakirjan toimittamista joko alkuperäisenä ja varustettuna asianmukaisin allekirjoituksin tai uudelleen allekirjoitettuna.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin henkilötunnuksen ja y-tunnuksen ilmoittamisesta hakemuksessa. Esityksessä katsotaan, että henkilötunnuksen vaatiminen on tarpeen luonnollisen henkilön yksilöimiseksi. Tuen myöntämisessä on kyse julkisen vallan käytöstä, joten on tarpeen pystyä yksilöimään se taho, jolle tuki myönnetään ja jolla on tukeen liittyviä velvoitteita. Oikeushenkilöiden yksilöimiseksi taas on tarpeen saada tieto y-tunnuksesta. Myös luonnollisella henkilöllä voi olla y-tunnus harjoittamaansa taloudelliseen toimintaan liittyen. Yksi keskeinen peruste y-tunnuksen vaatimiseen on valmisteilla oleva valtionavustuslain muuttamiseen liittyvä lakiehdotus (HE xx/2022 vp, annettaneen kesäkuussa). Valtionavustuslaissa säädettäisiin eräistä tuen myöntämiseen liittyvistä rajoitteista. Sääntely kohdistuisi yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ssä tarkoitettuihin yrityksiin ja muihin yhteisöihin, mutta ei kuitenkaan julkisoikeudellisiin oikeushenkilöihin. Valtionavustuslain tulevien säännösten toimeenpanossa y-tunnus olisi keskeinen. Y-tunnuksen avulla metsäkeskus voisi tarkistaa esimerkiksi ruokahallinnon tietovarannosta, onko hakija antanut hakemuksessaan oikeita tietoja saamistaan vähämerkityksisistä tuista. Hakijan ilmoitusvelvollisuudesta ei ole mahdollista luopua, koska Suomessa ei ole kansallista vähämerkityksisten tukien kattavaa rekisteriä.

Pykälän 2 momentin mukaan tukia olisi haettava ennen toimenpiteiden aloittamista. Tällöin toimenpiteet voitaisiin aloittaa vasta kun metsäkeskus on hyväksynyt toteuttamissuunnitelman ja hakemuksen. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että töiden suunnittelu voitaisiin aloittaa ennen tuen hakemista. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan myös säädettäväksi, että taimikon ja nuoren metsän hoidon tukea koskevan hakemus tulee jättää työn toteuttamisen jälkeen. Viime mainittu perustuu siihen, että taimikon ja nuoren metsän hoidon tuki myönnetään vähämerkityksisenä tukena. Vähämerkityksiseen tukeen ei liity edellä mainittua työn aloittamiseen liittyvää vaatimusta.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi poikkeuksesta 2 momenttiin. Pykälän 2 momentin mukaan pääsääntö on, että toteuttamissuunnitelman ja toteutuksen tukea haetaan samanaikaisesti. Nykyisin on mahdollista hakea erikseen tukea suunnitelman laatimiseen. Tähän liittyen ehdotetaan säädettäväksi, että tukea voisi hakea ainoastaan toteuttamissuunnitelman laatimiseen. Säännös koskisi ainoastaan yhteishankkeita, joiden suunnittelu ja maanomistajien suostumusten hankkiminen vie usein

paljon aikaa. Erillinen toteuttamissuunnitelman tuki on perusteltua, koska useita maanomistajia koskevan hankkeen suunnittelu ja aikaansaaminen on usein työlästä ja aikaavievää, minkä vuoksi se tarvitsee erillisen kannustimen.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annettavaksi tarkempia säännöksiä tuen hakemisesta ja hakemuksissa ilmoitettavista tiedoista. Asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin hakemukseen tarvittavista liitteistä.

25 §. Hankehaku. Metsäluonnon hoitoa voidaan rahoittaa metsäkeskuksen toteuttaman hankehaun perusteella ja maaomistajien jättämien rahoitushakemusten perusteella. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi metsäluonnon hoitohankkeiden hankehausta. Pykälän 1 momentin mukaan metsäkeskus voi valita metsäluonnon hoitohankkeen toteuttajan hankehaun perusteella. Hankehaussa valitun toteuttajan olisi kerättävä maanomistajien hakemukset ja toimitettava ne yhdellä kertaa metsäkeskukselle sen asettamaan määräaikaan mennessä. Säännöksen tausta on ehdotetussa tuensaajaa koskevassa säännöksessä ja EU:n valtiontukisäännöissä. Valtiontukisääntöjen mukaan etuuden saajaksi katsotaan maanomistaja, minkä vuoksi tuki myönnettäisiin maanomistajalle. Hankehakua voisi olla enintään kolme vuodessa.

Pykälän 2 momentin mukaan metsäkeskuksen olisi tarkoituksenmukaisessa laajuudessa tiedotettava 1 momentissa tarkoitettujen tukien hakumahdollisuudesta, hankkeiden valintaperusteista ja hakemisessa noudatettavasta muusta menettelystä sekä tukien myöntämisen pääasiallisista edellytyksistä ja ehdoista. Hankehakua koskevien tietojen tulisi olla saatavilla metsäkeskuksen verkkosivulla. Sen lisäksi hankkeista olisi hankehaun määrittelystä riippuen ilmoitettava valtakunnallisesti tai paikallisesti. Hankkeiden valinnassa etusijalle tulisi asettaa hankkeet, joiden avulla voidaan edistää merkittävästi talousmetsien monimuotoisuuden ylläpitämistä, palauttamista tai vahvistamista. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi suojelualueiden läheisyydessä olevat alueet, joihin keskittyy useita luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita, sekä harvinaistumassa olevat luontotyytit, kuten harjujen paahderinteet, joiden erityispiirteet kaipaavat aktiivista hoitoa. Hankehakuvaiheessa tulisi kunkin hankkeen osalta olla tiedossa kustannusarvio. Metsäkeskuksen tulisi tällöin valita hinnan ja laadun suhteen parhain vaihtoehto.

Pykälän 3 momentin mukaan valintaperusteista ja -menettelystä voitaisiin tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

26 §. Sopimuksia koskeva menettely. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi ympäristötukea koskevasta menettelystä. Ympäristötukisopimukset ovat hallintolain 3 §:ssä tarkoitettuja hallintosopimuksia. Kyseisen pykälän mukaan hallintosopimusta tehtäessä on noudatettava hyvän hallinnon perusteita ja riittävällä tavalla turvattava niiden henkilöiden oikeudet sopimuksen valmistelussa sekä mahdollisuudet vaikuttaa sopimuksen sisältöön, joita sovittava asia koskee.

Ympäristötukisopimukset ovat lakisääteisiä hallintosopimuksia. Niiden sisällöstä ja perusteista säädettäisiin suhteellisen yksityiskohtaisesti ehdotetun lain 4 luvussa. Metsäkeskuksella ei siten olisi sisällöllistä sopimusvapautta sopimusta tehtäessä. Sopimus tehtäisiin viranomaiselle tehdyn hakemuksen ja käytyjen neuvottelujen johdosta. Asiallisesti hallintopäätökseen rinnastuva ratkaisu tehtäisiin siis sopimuksen muodossa.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi metsäkeskuksen velvoitteista ympäristötukihakemuksen tultua vireille. Momentin 1 kohdassa säädettäisiin niistä seikoista, joista metsäkeskuksen tulisi neuvotella maanomistajan kanssa. Kuten edellä jo on todettu, metsäkeskuksen sopimusvapautta rajaisivat ehdotetun

lain melko yksityiskohtaiset säännökset ympäristötuesta. Lisäksi metsäkeskuksen olisi myös neuvottelutilanteessa noudatettava hyvän hallinnon perusteita. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää siihen, että maanomistajia kohdellaan neuvotteluissa tasapuolisesti.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi neuvotteluista laadittavasta pöytäkirjasta. Neuvoteltavien asioiden lisäksi pöytäkirjaan merkittäisiin myös tietoja puuston arvosta ja kuolleen puun määrästä sekä sopimuksen irtisanomista, purkamista ja siirtämistä koskevat ehdot. Viimeksi mainitut ehdot määräytyisivät suoraan lain nojalla eikä niistä voitaisi neuvotella. Ehdotetulla säännöksellä pyritään siihen, että maanomistaja saa ennen sopimuksen syntymistä tiedon sopimuksen päättämiseen ja siirtämiseen liittyvistä oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Pykälän 2 momentin mukaan pöytäkirja olisi allekirjoitettava. Allekirjoitusvaatimus on perusteltu sen vuoksi, että pöytäkirja ja tukipäätös muodostaisivat yhdessä ympäristötukisopimuksen. Pöytäkirjan allekirjoitus olisi siten rinnastettavissa sopimuksen allekirjoittamiseen. Pöytäkirjan allekirjoittamisvaatimuksella varmistetaan se, että sopimus tehdään sellaisten tietojen perusteella, joista kumpikin sopijapuoli on samaa mieltä.

Pykälän 3 momentissa sopimuksen katsottaisiin syntyneen vasta sitten, kun metsäkeskus on tehnyt päätöksen ympäristötuesta. Tukipäätöksen jälkeen ei tehtäisi erillistä sopimusta, vaan neuvottelujen osalta syntynyt pöytäkirja ja metsäkeskuksen hallintopäätös muodostaisivat sopimuksen. Metsäkeskus voisi tehdä ympäristötukea koskevan päätöksen vain pöytäkirjan tiedoin.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin pöytäkirjaan merkittävistä tiedoista.

27 §. Metsäkeskuksen selvittämisvelvollisuus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että metsäkeskus selvittäisi ennen hakemuksen ratkaisemista, kohdistuuko aiottuun toimenpiteeseen tiettyjä luonnonsuojelulaista johtuvia rajoitteita. Voimassa olevan lain 25 §:ssä on vastaava säännös. Tarvittaessa metsäkeskuksen tulisi pyytää asiasta lausunto elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukselta.

28 §. Eräät hakemuksen ratkaisemista ja hankehaun käynnistämistä varten tarvittavat hakijan selvitykset. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi eräistä selvityksistä, joiden on oltava metsäkeskuksen saatavilla ennen hakemuksen ratkaisemista. Näiden selvitysten toimittaminen metsäkeskukselle on hakijan vastuulla. Valtionavustuslain 10 §:ssä on yleissäännös valtionavustuksen saajan selvittämisvelvollisuudesta. Kyseisen yleissäännöksen perusteella hakija on velvollinen metsäkeskuksen pyynnöstä tarvittaessa antamaan muitakin selvityksiä, jotka ovat tarpeen hakemuksen ratkaisemiseksi.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi yhteishankkeen toteuttamisen tukea koskevasta selvityksestä. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että yhteishankkeen toteuttamisen tuen myöntämistä koskevaa päätöstä ei saisi tehdä ennen kuin metsäkeskukselle on toimitettu selvitys, josta käy ilmi, että hankkeeseen osallistuvat maanomistajat ovat sitoutuneet toteuttamaan hankkeen. Ehdotettu menettely mahdollistaisi sen, että hanke voitaisiin kilpailuttaa vasta sen jälkeen, kun metsäkeskus on tehnyt päätöksen tuen myöntämisestä. Maanomistajan sitoutuminen hankkeeseen voisi käydä ilmi esimerkiksi kirjallisesta sitoumuksesta tai asiamiehelle annetusta yksilöidystä valtakirjasta. Silloin, kun on kyse metsäluonnon hoitohankkeeseen liittyvästä hankehausta, metsäkeskuksen tulee hankkia maanomistajien sitoumus ennen hankehaun käynnistämistä. Sitoumus on tarpeen, ettei metsäkeskus järjestä turhaan hankehakua. Sitoumuksessa maanomistaja sitoutuu siihen, että hänen kiinteistöllään voidaan toteuttaa metsäluonnonhoito hanke hankehaulla valitun toimijan toimesta. Sitoumuksen yhteydessä maanomistaja tulee myös tietoiseksi toimenpiteeseen liittyvästä hoito- ja kunnossapitovelvoitteesta.

Pykälän 2 momentin mukaan pykälän 1 momentin vaatimuksia ei sovellettaisi metsätiehankkeisiin. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, ettei metsätiehankkeissa toteuttamisen tukea koskevaa päätöstä saisi tehdä ennen kuin metsäkeskukselle on toimitettu kirjallisesti tiedoksi tiekunnan päätös yhteishankkeina toteutettavasta yksityistien perusparantamisesta tai uuden metsätien tekemisestä. Lisäksi metsäkeskukselle tulisi toimittaa ajantasainen luettelo tieosakkaista ja heille määrätyistä tieyksiköistä. Uuden metsätien osalta metsäkeskukselle tulisi toimittaa pöytäkirjanote tiekunnan perustamistoimituksesta. Tiekuunnan päätös korvaisi tällöin maanomistajien antamat sitoumukset. Tiekuuntaa koskevat vaatimukset eivät koskisi yhteismetsien yksinään toteuttamia hankkeita.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että pykälän 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen selvitysten tulisi olla asianmukaisesti allekirjoitettuja. Tuen hakemista varten riittäisi kopio. Esimerkiksi sähköisesti haettaessa skannattu asiakirja. Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että alkuperäinen allekirjoitettu asiakirja voitaisiin kuitenkin tarvittaessa tarkastaa tuen maksamisen jälkeenkin.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että jos tuettavan toimenpiteen toteuttamiseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetussa laissa (252/2017) tarkoitettua ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, tukipäätöstä ei saa tehdä ennen kuin metsäkeskus on saanut käyttöönsä mainitun lain 19 §:n mukaisen arviointiselostuksen ja siihen liittyvän yhteysviranomaisen perustellun päätelmän. Tukipäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointi on otettu huomioon päätösharkinnassa.

Pykälän 5 momentin mukaan suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennartien tekemisen tukea koskevaa päätöstä ei saa tehdä ennen kuin metsäkeskukselle on toimitettu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tehty ojitusilmoitus ja siitä mahdollisesti annettu lausunto, jos suometsän hoitosuunnitelmaan sisältyvästä toimenpiteestä on tehtävä vesilain (587/2011) mukainen ojitusilmoitus. Vesilain 5 luvun mukaan muusta kuin vähäisestä ojituksesta on ilmoitettava valtion valvontaviranomaiselle. Tietyissä tapauksissa ojitus voi edellyttää myös lupaa. Suometsän vesiensuojelutoimenpiteet eivät itsessään edellytä vesilain mukaisen ilmoituksen tekemistä, mutta niihin liittyvä ojitus voi sitä edellyttää. Suometsän hoitosuunnitelmaan voi sisältyä ojien perkaamista tai täydennysojien tekemistä.

29 §. Huomautus ja väliaikainen kieltä. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi asiamiehelle ja avustajalle annettavasta huomautuksesta ja kiellosta. Ehdotetussa säännöksessä asiamiehellä ja avustajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä. Ehdotettu kieltä koskeva säännös eroaa hallintolain 12 §:n 2 momentin esiintymiskiellosta siinä, että ehdotettu kieltä olisi yleisempi mutta määräaikainen. Hallintolain esiintymiskieltä on taas kytketty yksittäiseen hallintoasiaan. Hallintolain esiintymiskieltä koskee esiintymistä asianomaisessa viranomaisessa. Suomen metsäkeskuksen toimialue on koko Manner-Suomi. Hallintolain esiintymiskieltä koskevan säännöksen soveltaminen tarkoittaisi, että sen mukaan määräytyvä esiintymiskieltä olisi voimassa koko Manner-Suomen alueella. Siihen liittyen ehdotetussa säännöksessä edellytetään, että kiellon voimassaoloalue rajataan maantieteellisesti. Hallintolain esiintymiskieltä ei sovellu hyvin sellaiseen toimintaan, jossa yhden asiamiehen tai avustajan hoidettavana on useita lyhyen ajan sisällä hoidettavia hakemusasioita. Ehdotetussa pykälässä tarkoitettulle toiminnalle on luonteensa puolesta, ettei asiamiehen tai avustajan ole tarpeen yksittäisessä vireillä olevassa asiassa useaan kertaan asioida metsäkeskuksessa.

Esityksessä katsotaan, että erillinen asiamiehelle ja avustajalle asetettava kieltä koskeva säännös on perusteltu erityisesti maanomistajien oikeusturvan kannalta. Lisäksi perusteena ovat viranomaisen hallinnollisen työn vähentäminen ja EU:n valtiontukisääntöjen noudattaminen. Valtiontuen myöntäminen ei voi perustua tukiviranomaiselle annettuihin virheellisiin tai harhaanjohtaviin tietoihin, koska tällöin on helposti kyse tilanteesta, jossa maanomistaja olisi saanut perusteetta tukea.

Valtionavustuslain 10 §:n mukaan valtionavustuksen hakijan tulee hakemuksen yhteydessä antaa valtionapuviranomaiselle oikeat ja riittävät tiedot valtionavustuksen käyttötarkoituksesta sekä niistä muista seikoista, joita valtionapuviranomainen tarvitsee hakemuksen ratkaisemiseksi. Enin osa lakiehdotuksessa tarkoitetuista tuista on euomääräisesti pieniä ja tuen myöntäminen perustuu hakemusasiakirjoissa annettuihin tietoihin. Tällöin muodostuu ongelmaksi, jos metsäkeskuksen tiedossa on, että yksittäinen asiamies tai avustaja toistuvasti toimittaa metsäkeskukselle eri maanomistajien puolesta hakemuksia, joissa on harhaanjohtavia tai virheellisiä tietoja siitä, miten työ tai hanke on toteutettu tai aiotaan toteuttaa. Kielto voitaisiin määrätä vain, jos kyse on harhaanjohtavista ja virheellisistä tiedoista. Kieltoa ei siten voitaisi asettaa pelkästään toistuvien puutteellisten tietojen perusteella. Merkitystä olisi myös sillä, ovatko asiamiehen tai avustajan antamat tiedot olennaisia tuen myöntämisen edellytyksiä arvioitaessa. Metsäkeskuksella ei ole valtionapuviranomaisena resursseja tarkastaa jokaisen hakemusasiakirjan tietojen oikeellisuutta maastossa. Etenkin euomäärältään pienten tukien osalta tukien hallinnointikulut nousisivat tällöin kohtuuttoman suuriksi. On myös maanomistajien oikeusturvan kannalta tärkeää, että Ruokavirasto voisi antaa asiamiehelle ja avustajalle kiellon toimia asiamiehenä tai avustajana, jotta maanomistajat välttyisivät tekemästä toimeksiantoja sellaisen asiamiehen tai avustajan kanssa, jonka laatimat asiakirjat ovat toistuvasti osoittautuneet harhaanjohtaviksi ja virheellisiksi. Yleinen kielto on myös hallinnollisesti kevyin ratkaisu. Esityksen tavoitteena on vähentää hallinnollista työtä. Sen vuoksi on perusteltua, että kielto annetaan asiamiehelle tai avustajalle yleisenä eikä erikseen jokaisen hakemuksen yhteydessä, koska yhdellä asiamiehellä tai avustajalla voi olla puolen vuoden aikana useiden kymmenien maanomistajien toimeksiantoja. Koska metsätalouden rahoituksen osalta on pääsääntönä se, että asiamiehet ja avustajat laativat hakemusasiakirjoja, esityksessä katsotaan, että edellä mainitut perusteet huomioon ottaen on erityisiä syitä säätää erikseen asiamiehelle ja avustajalle annettavasta kiellosta.

Pykälässä ehdotetut huomautus ja kielto ovat hallinnollisia seuraamuksia. On mahdollista, että pykälän 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa täyttyy myös avustusrikkomuksen tai avustuspetoksen tunnusmerkistö. Näin ollen on mahdollista, että hallinnollista ja rikosoikeudellista seuraamusta koskevat asiat ovat samanaikaisesti vireillä.

Pykälän 1 momentin mukaan metsäkeskus voisi antaa asiamiehelle tai avustajalle huomautuksen. Huomautus annettaisiin esimerkiksi silloin, kun asiamiehen laatimissa hakemusasiakirjoissa on virheellisiä tietoja, joilla on olennainen vaikutus tuen saantiin, määrään ja ehtoihin. Jos harhaanjohtavien tai virheellisten tietojen antaminen olisi toistuvaa ja jos mainittu asiamiehen tai avustajan menettely ilman sen esiin tulemistä olisi johtanut siihen, että metsäkeskus olisi harhaanjohtavien tai virheellisten tietojen johdosta myöntänyt tai maksanut virheellisesti tukea, Ruokavirasto voisi metsäkeskuksen esityksestä ehdotetun 2 momentin nojalla kieltää henkilöä laatimasta ehdotetussa laissa tarkoitettuihin tukiin liittyviä asiakirjoja. Pykälässä tarkoitettu huomautus ja kielto kohdistuisivat asiamiehen tai avustajan toimintaan ainoastaan siltä osin kuin kyse on asiakirjojen laatimisesta. Kielto ei kohdistuisi asiamiehen tai avustajan muuhun toimintaan, kuten esimerkiksi hankkeiden toteuttamiseen. Huomautuksen ja kiellon soveltamisala olisi siten rajattu.

Pykälän 2 momentissa tarkoitettu kielto olisi asiamies- tai avustajakohtainen. Koska kielto ei kohdistu asianomaiseen organisaatioon, maanomistaja voisi pyytää asiamiehen tai avustajan tilalle toisen henkilön samastakin asiantuntijapalveluja tarjoavasta organisaatiosta. Luonnollisesti maanomistajalla olisi mahdollisuus mainitussa tilanteessa hankkia asiantuntijapalvelu muultakin metsäalan asiantuntijapalveluja tarjoavalta organisaatiolta. Säännöksellä ei ole tarkoitus rajoittaa sopimusvapautta. Tästä syystä esityksessä arvioidaan, ettei asiamiehelle tai avustajalle asettavaa kielloa koskeva säännös vaikeuta maanomistajan mahdollisuuksia käyttää hallintoasian hoidossa apuna asiamiestä tai avustajaa.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kiellon voimassaoloajasta ja -alueesta. Kielto voitaisiin asettaa enintään vuodeksi. Vuoden mittainen kielto voidaan asettaa vain, jos toiminta on ollut

laajamittaista. Ruokaviraston tulisi asettaa kiellon voimassaoloalue. Alueen määrittämisessä voitaisiin hyödyntää alueellisia rajoja, kuten esimerkiksi kunta- tai maakuntarajoja. Kieltoa ei näin ollen olisi pääsääntöisesti mahdollistaa ulottaa koko Manner-Suomen alueelle. Kieltoa koskevaan päätökseen voisi hakea muutosta. Muutoksenhausta säädettäisiin 55 §:ssä.

Pykälään ei ole tarpeen sisällyttää säännöstä liittyen viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin (621/1999). Mainitun lain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaan salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä, ”asiakirjat, jotka sisältävät tietoja yksityisestä liike- tai ammattisalaisuudesta, samoin kuin sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja muusta vastaavasta yksityisen elinkeinotoimintaa koskevasta seikasta, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa, ja kysymys ei ole kuluttajien terveyden tai ympäristön terveellisyyden suojaamiseksi tai toiminnasta haittaa kärsivien oikeuksien valvomiseksi merkityksellisistä tiedoista tai elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia ja niiden hoitamista koskevista tiedoista”. Julkisuuslain esitöissä (HE 30/1998 vp s. 96) mainitaan elinkeinonharjoittajan toiminnan ympäristövaikutuksia koskevat tiedot ja elinkeinonharjoittajan maksulaiminlyöntejä koskevat tiedot esimerkkeinä asiakirjoista, jotka eivät mainitun kohdan mukaan ole salassa pidettäviä. Esityksessä katsotaan, että pykälässä tarkoitettu kiello on asiamiehen tai avustajan toiminnasta haittaa kärsivien maanomistajien oikeuksien valvomiseksi merkityksellinen tieto.

30 §. Yhteisomistuksessa olevia kiinteistöjä koskeva menettely. Pykälässä säädettäisiin menettelystä silloin, kun kiinteistö on yhteisomistuksessa. Yhteisomistusta koskevia säädöksiä on voimassa olevan lain 28 §:ssä ja metsityksen määräaikaisesta tukemisesta annetun lain (1114/2020) 12 §:ssä. Ensin mainitussa yhteisomistajien vähimmäisomistusosuuden tulee olla vähintään neljännes ja jälkimmäisessä 60 prosenttia.

Taloudellinen tarkoituksenmukaisuus edellyttää usein, että toimenpiteet voidaan suunnitella ja toteuttaa siten, että ne koskevat mahdollisimman yhtenäisiä laajahkoja alueita. Tällaista toimenpiteiden keskittämistä ei kuitenkaan voida aina toteuttaa parhaalla mahdollisella tavalla, jos alueella on yhteisomistuksessa olevia kiinteistöjä. Tällöin voi syntyä vaikeuksia sen vuoksi, että kaikkia yhteisomistuksessa olevan kiinteistön omistajia ei tavoiteta tai kaikki heistä eivät anna suostumustaan toimenpiteen toteuttamiseen. Työn toteuttaminen vaatii yleensä kiinteistön kaikkien yhteisomistajien suostumuksen. Siksi yhteisomistuksessa olevaa kiinteistöä hoitavien säädetyn osuuden omistavien yhteisomistajien tulisi voida saada aikaan ehdotetussa laissa tarkoitettu toimenpide tarvittaessa myös ilman muiden yhteisomistajien suostumusta. Muiden yhteisomistajien oikeudet olisi kuitenkin turvattava. Sen vuoksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi poikkeus, jonka mukaan toimenpide voitaisiin toteuttaa ilman kaikkien yhteisomistajien suostumusta. Ehdotetussa laissa tarkoitetuissa tuissa maanomistajan on itse rahoitettava osa toimenpiteen kustannuksista. Tämä on omiaan estämään toimenpidettä haluvia yhteisomistajia ryhtymästä harkitsemattomiin toimenpiteisiin.

Pykälän 1 momentin mukaan yhteisomistuksessa olevan kiinteistön sellaisilla yhteisomistajilla yhteisesti, jotka omistavat kiinteistöstä vähintään 60 prosenttia ja joihin kuuluvat kiinteistöä hoitavat yhteisomistajat, olisi oikeus koko kiinteistön osalta ryhtyä ehdotetun lain nojalla tuettavaan toimenpiteeseen ja ottaa vastaan tukea, jos he luopuvat toimenpiteen toteuttamiskustannusten vaatimisesta muilta kuin toimenpiteeseen yhtyneiltä yhteisomistajilta. Lisäksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että sama oikeus olisi myös yhdellä yhteisomistajalla. Yhteisomistajat, jolle tuki on myönnetty vastaavat tällöin tukeen liittyvistä velvoitteista.

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin kiinteistöä hoitava yhteisomistaja. Määritelmä vastaa voimassa olevan lain 28 §:n 2 momentin määritelmää.

Pykälän 3 momentin mukaan ehdotetun pykälän säännöksiä sovellettaisiin jakamattomaan kuolinpesään. Tämä vastaa voimassa olevia säännöksiä. Ehdotetun pykälän säännökset koskevat kiinteistöjä. Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että säännöksiä sovellettaisiin myös kiinteistön määräosaan, jota hallitaan sovintojaolla. Myös tältä osin ehdotus vastaa voimassa olevia säännöksiä.

Pykälän 4 momentin mukaan hakemuksessa olisi ilmoitettava, miten niille yhteisomistajille, jotka eivät ole tuen hakijoina, on ilmoitettu suunnitellusta toimenpiteestä ja miten heitä on neuvottu ilmoittamaan hakijoille mahdollinen kielteinen kantansa asiaan. Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos heidän tavoittamisensa ei ole mahdollista ilman suuria vaikeuksia. Esimerkiksi kuolinpesään voi kuulua ulkomailta asuvia osakkaita, jotka eivät ole olleet vuosiin yhteydessä muihin osakkaisiin. Tällaisessa tilanteessa olisi kohtuutonta edellyttää osakkaan tavoittamista. Ehdotettu säännös on uusi ja vastaava säännös on metsityksen määräaikaisesta tukemisesta annetun lain 12 §:n 4 momentissa.

Pykälän 5 momentin mukaan pykälässä tarkoitetun päätöksen katsottaisiin tulleen yhteisomistajien tietoon, kun se on annettu tiedoksi yhdelle kiinteistöä hoitavista yhteisomistajista. Kuolinpesälle annettavaan tiedoksiantoon sovellettaisiin kuitenkin, mitä hallintolain 57 §:n 2 momentissa säädetään. Momentti vastaa voimassa olevia säännöksiä.

31 §. Myöntämisvaltuuden riittämättömyys.

Lakiehdotuksen 2 §:n 1 momentin mukaan tukea kohdennetaan laissa säädettyihin eri tarkoituksiin valtion talousarvion määrärahan rajoissa. Kestävän metsätalouden rahoitukseen osoitettu myöntämisvaltuus ja määrärahat eivät ole joinakin vuosina riittäneet hakemusten käsittelyyn ja näin edellisen vuoden hakemuksia on siirtynyt hyväksyttäväksi ja maksettavaksi seuraavan vuoden valtion talousarvion puitteissa huomattavissa määrin. Ehdotetun lain nojalla myönnettävät tuet ovat harkinnanvaraisia. Harkinnanvaraisuus liittyy toisaalta siihen, että tukia voidaan myöntää vain Euroopan unionin valtioneuvoston sallimissa puitteissa ja toisaalta siihen, että ehdotetun kannustejärjestelmälain mukaisia tukia voidaan myöntää ja maksaa vain vuosittaisen valtion talousarvion rajoissa.

Jonkin tietyn tuen tai useamman tuen hakemukset voitaisiin hylätä, jos myöntämisvaltuutta ei olisi enää riittävästi käytettävissä. Hylkääminen perustuisi maa- ja metsätalousministeriön päätökseen, joka julkaistaisiin ministeriön määräyskokoelmassa. Ministeriön päätöksestä kävisi ilmi määräpäivä, jonka jälkeen vireille tulleet tukihakemukset hylättäisiin. Tällöin metsäkeskuksella olisi velvollisuus tiedottaa tarkoituksenmukaisessa laajuudessa myöntämisvaltuuden loppumisesta ja siihen liittyvästä hakemusten hylkäämisestä.

Pykälän 3 momentin mukaan ennen ministeriön päätöstä vireille tulleet hakemukset ratkaistaisiin niiden saapumisjärjestyksessä toimenpiteelle osoitetun myöntämisvaltuuden puitteissa. Pykälän 3 momentin mukaan jäljelle jääneet hakemukset, joiden hyväksymiseen ei olisi käytettävissä myöntämisvaltuutta hakemusten vireillepanovuonna, olisi siirrettävä käsiteltäväksi seuraavana vuonna toimenpiteelle osoitetun myöntämisvaltuuden puitteissa. Hakemusten hyväksyminen seuraavana vuonna olisi myös riippuvainen myöntämisvaltuudesta. Siirrettävät hakemukset hylättäisiin siltä osin kuin myöntämisvaltuutta ei enää olisi käytettävissä.

32 §. Toteuttamissuunnitelmaan perustuvaa tukea koskevat päätökset. Tukipäätökset tehtäisiin valtioneuvoston 11 §:n mukaisesti. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi eräistä täsmennyksistä toteuttamissuunnitelmaan perustuvaa tukea koskeviin päätöksiin. Pykälä vastaa pitkälti voimassa olevan lain 29 §:ää, vaikka säännökset on kirjoitettu osin uudella tavalla.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että toteuttamissuunnitelman laatimiseen voitaisiin myöntää tukea erikseen, jos toimenpiteet on tarkoitettu rahoittaa yhteishankkeena. Muutoin toteuttamissuunnitelman ja sen toteuttamisen tuesta olisi päätettävä samanaikaisesti. Yhteishankkeissa tuen myöntämistä koskevat päätökset voitaisiin tehdä kahtena eri ajankohtana. Toisin sanoen ensin päätettäisiin suunnittelun tuesta ja sen jälkeen toteuttamisen tuesta. Pykälän 1 momentissa todettaisiin myös, että muissa tapauksissa suunnitelman ja toteuttamisen tuesta pitäisi päättää samanaikaisesti.

Pykälän 2 momentti liittyy pykälän 1 momentin ensimmäisen virkkeen tilanteisiin eli niihin yhteishankkeisiin, joissa toteuttamissuunnitelman tuesta ja toteutuksen tuesta päätettäisiin eri ajankohtana. Tällöin toteuttamissuunnitelman tukea koskevasta päätöksestä tulisi käydä ilmi, että tuki myönnetään sillä ehdolla, että hanke toteutetaan metsäkeskuksen asettamassa määräajassa. Lisäksi ehtona on, että metsäkeskukselle toimitetaan sen asettamiin määräaikoihin mennessä ehdotun lain mukaiset vaatimukset täyttävä toteuttamissuunnitelma, hankkeen toteuttamisen tukea koskeva hakemus ja selvitystöiden loppuunsaattamisesta. Jos työt on tarkoitettu rahoittaa muulla rahoituksella, ehtona on, että metsäkeskukselle toimitetaan sen asettamassa määräajassa selvitys hankkeen loppuunsaattamisesta toteuttamissuunnitelman mukaisena. Vesiensuojelutoimenpiteiden toteuttaminen ei kuitenkaan olisi mahdollista yksityisellä rahoituksella. Tätä koskevat erityissäännökset ovat lakiehdotuksen 15 §:n 3 momentin 8 kohdassa ja 15 §:n 4 momentissa.

Pykälään ei sisällytettäisi säännöksiä maksatuksen keskeyttämisestä eikä tuen takaisinperinnästä. Valtionavustuslain 19 §:n nojalla maksatuksen keskeytystä koskeva päätös voidaan tehdä esimerkiksi silloin, kun avustuspäätökseen otettuja ehtoja ei ole noudatettu. Valtionavustuslain 19 §:ssä viitataan muun muassa lain 13 §:ään, jonka 2 momentin mukaan valtionavustuksen saajan on noudatettava valtionavustuspäätökseen otettuja ehtoja ja rajoituksia. Takaisinperinnästä taas säädetään valtionavustuslain 21 ja 22 §:ssä. Lain 21 §:n 1 momentin 4 kohdassa mainitaan yhtenä takaisinperinnän perusteena valtionavustuspäätöksen ehtojen rikkominen. Lain 22 §:n 1 momentin 1 kohdassa taas mainitaan takaisinperinnän perusteena muun muassa lain 13 §:n vastainen menettely (esimerkiksi avustuspäätöksen ehtojen vastainen menettely).

33 §. EU-velvoitteet tukipäätöksissä. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi EU-velvoitteista tukipäätöksissä. EU-velvoitteet viittaavat tässä valtioneuvoston päätöksiin. Pykälän 1 momentti koskisi vähämerkityksistä tukea ja 2 momentti notifioituja tukia.

Pykälän 1 momentti koskee vähämerkityksisenä tukena myönnettävää taimikon ja nuoren metsän hoidon tukea. Pykälän 1 momentissa viitattaisiin ensinnäkin de minimis -asetuksessa säädettyihin vähämerkityksistä tukea koskevien tietojen antamiseen tukipäätöksessä. Tukipäätöksestä annettavista tiedoista säädetään de minimis -asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa. Pykälän 1 momentin mukaan tukipäätöksessä olisi annettava tieto siitä, että metsäkeskuksen on perittävä de minimis -asetuksen vastainen tuki takaisin. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, jos tukea myönnettäessä ei olisi selvitetty yhden yrityksen tasolla hakijalle myönnettyjä muita vähämerkityksisiä tukia. Takaisinperinnästä EU-velvoitteiden osalta säädettäisiin tarkemmin lakiehdotuksen 51 §:ssä. Hakijan oikeusturvan takia on tärkeää, että tämä tieto annetaan hakijalle tukipäätöksessä.

Pykälän 2 momentin tarkoituksena on varmistaa notifioitua tukiohjelmaa koskevan komission hyväksyntäpäätöksen noudattaminen. Näin ollen tukipäätökseen olisi merkittävä, mitkä komission hyväksyntäpäätökseen perustuvat tukea koskevat vaatimukset olisi merkittävä tukipäätökseen. Kyseisistä tiedoista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tiedoista ei ole mahdollista säätää lain tasolla siitä käytännön syystä, että vasta komission hyväksymispäätöksestä selviää, mitä seikkoja komissio on hyväksymispäätöksessään arvioinut. Komission hyväksymispäätöksessä arvioimia seikkoja voidaan toki

ennakoida suuntaviivaluonnoksen perusteella, mutta vasta lopullisesta hyväksymispäätöksestä selviää, mitä seikkoja komissio on arvioinut tukiohjelman yksittäisten tukien osalta. Hakijan oikeusturvan kannalta on tärkeää, että hakija saa tukipäätöksessä tiedon niistä tukea koskevista vaatimuksista, joiden noudattamatta jättäminen tukea myönnettäessä johtaa tuen takaisinperintään.

34 §. Toimenpiteiden toteuttamisen myönnettävä lisäaika. Pykälässä säädettäisiin toimenpiteiden toteuttamiseen myönnettävästä lisäajasta. Metsäkeskus voisi päättää enintään kahden vuoden lisäajan myöntämisestä toteuttamissuunnitelmaan perustuvan työn loppuunsaattamiseen. Lisäajan myöntämisen edellytyksenä olisi, että toimenpiteen toteuttaminen on viivästynyt toteutustyötä kohdanneen ennalta arvaamattoman esteen vuoksi. Lisäaikaa ei myönnetä, jos toimenpiteiden loppuunsaattaminen on viivästynyt tuensaajan, toteuttamissuunnitelman laatijan tai muun tuensaajan käyttämän asiamiehen taikka tuettavan hankkeen toteuttajan menettelystä. Hankkeelle saisi myöntää vain yhden kerran lisäaikaa työn loppuunsaattamiseen. Ennalta arvaamattomaksi esteeksi voitaisiin katsoa esimerkiksi lakko, luonnontuho tai toteuttajan konkurssi.

35 §. Eräät tuen määrään liittyvät päätökset. Pykälässä säädettäisiin toteuttamissuunnitelmaan liittyvästä päätöksestä, kun toteutuksen tuen määrä perustuu todellisiin kustannuksiin. Valtionavustuslain 11 §:n 1 momentin mukaisesti kaikista tukipäätöksistä tulisi käydä ilmi tuensaaja, käyttötarkoitus sekä tuen määrä ja laskentaperuste. Lain 11 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan päätöksestä tulee käydä ilmi valtionavustuksen kohteena olevan toiminnan tai hankkeen hyväksyttävät kustannukset ja mainitun momentin 2 kohdan mukaan valtionavustuksen enimmäismäärä valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta tai hankkeesta aiheutuvista kokonaiskustannuksista.

Osa lakiehdotuksen tuista perustuisi toteuttamissuunnitelmaan. Tällöinkin tuen myöntämispäätökseen sovellettaisiin valtionavustuslain 11 §:ää. Toteuttamiseen myönnettävän tuen määrä kävisi päätöksestä ilmi siten, että siinä mainittaisiin laskentaperuste ja tuen enimmäismäärä. Tähän liittyen pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että toteuttamisen tuen lopullisesta määrästä tehtäisiin erillinen päätös sitten, kun hanke olisi saatettu loppuun ja siitä esitetty metsäkeskukselle hyväksyttävä selvitys. Vastaavaa kahden päätöksen menettelyä sovellettaisiin myös suometsän hoitosuunnitelmaan ja ympäristötukeen silloin, kun kyse olisi ympäristönhoitotöiden tuesta. Pykälän 1 momentissa on kyse tuen lopullisen määrän vahvistamisesta.

Valtionavustuslaissa ei ole nimenomaista säännöstä siitä, tehdäänkö tuen maksatuksesta erillinen hallintopäätös silloin, kun toteuttamisen tuki määräytyy toteutuneiden kustannusten perusteella. Selvytyden vuoksi pykälän 1 momentissa säädettäisiin nimenomaisesti, että tällöin tulee tehdä erillinen hallintopäätös. Hallintolain 44 §:n mukaan kirjallisesta päätöksestä on muun muassa käytävä ilmi päätöksen perustelut ja yksilöity tieto siitä, mihin asianosainen on oikeutettu tai velvoitettu. Hallintolain 45 §:n mukaan päätös on perusteltava. Näin ollen päätöksestä tulisi käydä ilmi lopullisen tuen määrän lisäksi myös lopullisen tuen määrän laskemisen perusteet. Tuensaajan kannalta tämä tarkoittaa, että päätöksestä kävisi siis ilmi, onko kaikki esitetyt kustannukset tai työ- ja tarvikemäärät hyväksytyt. Tuen saajalla olisi muutoksenhakumahdollisuus, jos hän esimerkiksi katsoisi, että päätöksessä olisi virheellisesti jätetty hyväksymättä joitakin hankkeen kustannuksia.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niistä tilanteista, joissa tuki perustuu toteuttamissuunnitelmaan ja hakemuksessa ilmoitetut työ- ja tarvikemäärät tai kustannukset ylittyvät hankkeen toteuttamisen aikana. Metsäkeskuksen tulisi asiasta tiedon saatuaan päättää, voidaanko ylitys hyväksyä. Jos kyse olisi vähäisistä muutoksista, niiden hyväksymisestä voitaisiin kuitenkin päättää vasta

siinä vaiheessa, kun metsäkeskus tekee päätöksen tuen lopullisesta määrästä. Hyväksyminen edellytyksenä olisi, että ylitys on ennalta arvaamaton. Ennalta arvaamattomaksi ylitykseksi voitaisiin katsoa esimerkiksi luonnontuhosta johtuneet lisäkustannukset tai toteuttajan konkurssin johdosta tapahtuneen toteuttajan vaihtumisen vuoksi kohonnut hintataso tai sodasta johtunut raaka-aineiden, tarvikkeiden tai varaosien saatavuuden heikentymisestä aiheutunut äkillinen hintatason kohoaminen.

36 §. Päätöksen tekijä ja allekirjoittaminen sekä automaattinen päätöksenteko. Pykälässä 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että metsäkeskuksen on ehdotetun lain nojalla tekemässään hallintopäätöksessä merkittävä päätöksentekijän ja esittelijän nimi. Uusi säännös perustuu perustuslakivaliokunnan kannanottoon (PeVL 38/2021). Valiokunnan mielestä hallintopäätöksestä täytyy käydä päätöksentekijän nimi ilmi. Esityksessä katsotaan, että myös esittelijän nimi olisi perusteltua mainita. Esittelijä on kuitenkin se taho, joka usein antaa kyseisestä päätöksestä lisätietoja. Virkavastuu koskee niin päätöksentekijää kuin esittelijääkin. Pykälän 1 momentti koskee esittelystä tehtäviä hallintopäätöksiä. Täsmennys on tarpeen, koska kyseinen säännös ei voisi koskea automaattisesti tehtyä päätöstä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että metsäkeskuksen tuen myöntämistä, maksamista ja epäämistä koskeva päätös voidaan allekirjoittaa koneellisesti. Koneellisella allekirjoituksella tarkoitetaan sitä, että fyysisen allekirjoituksen sijasta asiakirjaan on kirjoitettu asianomaisen henkilön nimi tekstinkäsittelyohjelmalla (HaVM 14/2002 vp). Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 16 §:ssä säädetään päätösasiakirjan sähköisestä allekirjoittamisesta. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 6 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen päätös tulee julkiseksi, kun se on ”allekirjoitettu tai vastaavalla tavalla varmennettu”. Muunlainen varmentamistoimi kuin allekirjoittaminen on siten mahdollinen. Hallintolaisissa ei ole säännöstä, joka nimenomaisesti edellyttäisi hallintopäätöksen allekirjoittamista. Päätöksen allekirjoittamisen voidaan kuitenkin katsoa kuuluvan hyvään hallintoon. Säännöstä, jonka mukaan päätös voidaan allekirjoittaa koneellisesti, voidaan perustella sillä, että kyseessä ovat automaattisen tietojenkäsittelyn avulla valmistetut massaluonteiset asiakirjat.

Ehdotettu pykälä ei koske Ruokaviraston toimivaltaan kuuluvia päätöksiä. Ruokavirasto päättää muun muassa rahoituksen takaisinperinnästä (45 §) ja asiamiestä koskevasta kiellosta (29 §). Mainitut päätökset eivät ole luonteeltaan massaluonteisia, minkä vuoksi niiden osalta ei ole perusteltua säätää allekirjoituksesta.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi automaattisesta päätöksenteosta. Automaattinen päätöksenteko on tarkoitus mahdollistaa taimikon ja nuoren metsän hoidon ja terveyslannoituksen tuen myöntämistä koskevan päätöksen sekä tuen lopullista määrää koskevan päätöksen osalta. Pykälän 3 momentissa viitataan siihen, mitä muualla laissa säädetään viranomaisen automaattisen päätöksenteon mahdollistamisesta. Oikeusministeriössä ja valtiovarainministeriössä on valmisteltu muutoksia hallintolakiin ja julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettuun lakiin (906/2019). Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2022 (OM021:00/2020). Metsäkeskuksella ei olisi oikeutta ottaa käyttöön automaattista päätöksentekoa ennen kuin mainitut muutokset hallinnon yleislakeihin tulevat voimaan. Kyseisten säännösten valmistelussa on otettu huomioon, että automaattista päätöksentekoa voi olla tarpeen tehdä julkisia hallintotehtäviä hoitavissa organisaatioissa.

37 §. Tuen maksaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tuen maksamisesta. Tuen maksamiseen sovellettaisiin valtionavustuslain 12 §:ää, jossa säädetään tuen maksamisesta. Mainitun 12 §:n 1 momentin mukaan valtionavustus maksetaan valtionavustuksen saajalle yhtenä tai useampana eränä kustannusten ajoittumisen perusteella. Mainitun 12 §:n 3 momentin nojalla määrältään vähäinen tuki voidaan maksaa

myös kertasuorituksena, jos se on valtionavustuksen käytön kannalta perusteltua. Tähän liittyen pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että enintään 300 euron tuki maksettaisiin yhdessä erässä. Yli 300 euron tuet voitaisiin vastaavasti maksaa useammassakin erässä.

Pykälän 2 momentti koskee niitä tukia, joissa tuen määrä määräytyy toteutuneiden kustannusten perusteella. Hallinnollisesti olisi yksinkertaisinta, että tuen maksamista varten ei tarvitsisi toimittaa alkuperäistä tositetta tai sen kopiota. Maa- ja metsätalouden sekä maaseutualueiden valtiontukea koskeva suuntaviivaluonnos (83 kohta) kuitenkin edellyttää, että tällaisissa tapauksissa syntyneet kustannukset voidaan osoittaa asiakirjoin. Sähköisen asioinnin helpottamiseksi riittäisi, että tällöin metsäkeskukselle toimitetaan kopiot alkuperäisistä tositteista. Lakiehdotuksen 44 §:n 1 momentissa säädettäisiin tositteiden säilytysajasta.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi ympäristötuen maksamisesta. Tuki maksettaisiin yhdessä erässä sopimuskauden alkaessa. Yli 10 000 euron tuki voitaisiin maksaa yhtä useammassa erässä. Ympäristönhoitotöihin perustuva tuki maksettaisiin kuitenkin tuen lopullista määrää koskevan päätöksen tekemisen jälkeen.

Pykälän 4 momentin mukaan metsäluonnon hoidon tuki maksettaisiin toteuttajalle, jos tuki on myönnetty hankehaun perusteella. Suuntaviivaluonnoksen mukaan (määritelmä 59) tuetulla palvelulla tarkoitetaan tukimuotoa, jossa tuki myönnetään lopulliselle edunsaajalle välillisesti luontoisuorituksena ja se maksetaan kyseisen palvelun tai toiminnan tarjoajalle. Esityksessä arvioidaan, että metsäluonnon hoitohankkeiden tuki on katsottavissa tuetuksi palveluksi, kun tuki myönnetään maanomistajille ja maksetaan toteuttajalle.

Valtionavustuslain 12 §:n 4 momentin mukaan valtionavustuksen saajan tulee antaa valtionapuviranomaiselle valtionavustuksen maksamiseksi oikeat ja riittävät tiedot. Lakiehdotuksessa tarkoitetuissa hankkeissa on tavanomaista, että tuensaaja antaa hakemuksen, suunnitelman, toteutusilmoituksen ja hankkeen toteutuksen ulkopuolisen tehtäväksi. Sen vuoksi on perusteltua, että nämä tahot olisivat myös velvollisia antamaan metsäkeskukselle tuen maksamiseksi oikeat ja riittävät tiedot. Tiedonantovelvollisuudesta säädettäisiin pykälän 5 momentissa.

38 §. Kiinteistötietojärjestelmään merkittävät tiedot. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että ympäristötukisopimusta koskevat tiedot merkittäisiin metsäkeskuksen ilmoituksesta kiinteistötietojärjestelmään. Metsäkeskuksen ilmoitusvelvollisuus koskisi myös tapauksia, joissa sopimusta on muutettu tai maanomistaja on irtisanonut sopimuksen koska alue muuttuu luonnonsuojelualueeksi. Lisäksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että Ruokavirasto olisi velvollinen ilmoittamaan rekisteriin tiedot 49 §:n mukaisesta sopimusten irtisanomisesta ja 48 §:n mukaisesta sopimuksen purkamisesta.

6 luku Tukeen liittyvät velvoitteet ja valvonta

39 §. Velvollisuus sallia tien virkistyskäyttö. Ehdotettu velvoite liittyy Euroopan unionin maa- ja metsäalan valtiontuen suuntaviivaluonnokseen (530 kohta). Suuntaviivat sallivat metsätalouden infrastruktuuriin perustuvat tuet. Suuntaviivojen mukaan tuen enimmäisintensiteetti voi olla 100 prosenttia hankkeen kustannuksista, jos kyseessä ovat metsätiet, joilla liikkuminen on ilmaista ja jotka palvelevat metsien monitoiminnallisuuteen liittyviä näkökohtia. Monitoiminnallisuudella tarkoitetaan tässä sitä, että tie on muussakin kuin metsätalouden käytössä. Vastaava velvoite liittyy yksityistielain (560/2018) mukaisiin avustuksiin. Kyseisen lain 85 §:n 1 momentin mukaan tien käyttämistä muuhun kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan liikenteeseen ei saa kieltää tai tietä sulkea sinä ajanjaksona, jota avustus koskee.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että maanomistaja, jolle on myönnetty tukea metsätien tekemiseen, on velvollinen sallimaan metsätien tai yksityistien virkistyskäytön maksutta. Virkistyskäytöllä tarkoitetaan tässä kaikkia muita tien käyttötarkoituksia kuin metsätalouden käyttöä. Näin ollen tiekunnan osakkaat eivät pääsääntöisesti voisi periä ulkopuolisilta tienkäyttäjiltä maksuja. Pykälän 1 momentin mukaan tien käyttöä voitaisiin kuitenkin rajoittaa, jos se on tarpeen tien vaurioitumisen estämiseksi, arkojen alueiden suojelemiseksi, tien turvallisen käytön varmistamiseksi tai sen varmistamiseksi, että tietä voidaan käyttää asianmukaisesti metsätalouden kuljetuksiin. Näin ollen esimerkiksi kelirikkoaikana tienkäytölle voitaisiin asettaa rajoituksia.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi virkistyskäytön sallimista koskevan velvoitteen voimassaoloajasta. Velvoite olisi voimassa kymmenen vuotta toimenpiteeseen myönnetyn tuen loppuun maksamisesta.

40 §. Hoito- ja kunnossapitovelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin taimikon ja nuoren metsän hoitoon, terveyslannoitukseen, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennartien tekemiseen, metsätien tekemiseen, metsäluonnon hoitoon ja kulotukseen liittyvästä hoito- ja kunnossapitovelvoitteesta. Ehdotettu pykälä on osin samansisältöinen kuin voimassa olevan lain 35 §. Voimassa olevan lain mukainen hoito- ja kunnossapitovelvoite on liittynyt taimikon varhaishoitoon, nuoren metsän hoitoon, terveyslannoitukseen, suometsän hoitoon ja metsätien tekemisen tukeen.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan sisällytettäväksi yleissäännös siitä, että hoito- ja kunnossapitovelvollisuuteen kuuluu, ettei kunnossapidon kohteena olevaa aluetta saa alkaa käyttää siten, että alueen käyttö metsätaloudelliseen tarkoitukseen olennaiselta osin estyy. Pykälä ei sisällä säännöksiä takaisinperinnästä. Takaisinperintään sovellettaisiin valtionavustuslain 5 luvun säännöksiä. Valtionavustuslain säännösten nojalla on esimerkiksi mahdollista periä tuki takaisin, jos tuensaaja on olennaisella tavalla rikkonut tukipäätökseen otettuja ehtoja. Hoito- ja kunnossapitovelvoitteeseen liittyen ei ole tarpeen myöskään erikseen säätää tuensaajan tiedonantovelvollisuudesta, koska valtionavustuslain 14 §:ssä asetetaan tuen saajalle tiedonantovelvollisuus liittyen tukipäätöksen ehtojen noudattamiseen. Lisäksi lakiehdotuksen 45 ja 46 §:ssä säädettäisiin takaisinperintään liittyvästä toimivallasta ja siitä, keneltä tuki peritään takaisin eräissä tilanteissa.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi hoito- ja kunnossapitovelvoitteen voimassaoloajasta. Velvoite olisi pääsääntöisesti voimassa kymmenen vuotta tuen loppuunmaksamisesta. Poikkeuksen muodostaisi taimikon ja nuoren metsän hoidon tukeen liittyvä hoito- ja kunnossapitovelvoite. Tällöin hoito- ja kunnossapitovelvoite olisi seitsemän vuotta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi työlajeittain hoito- ja kunnossapitovelvoitteen sisällöstä. Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen velvoitteeseen kuuluisi, että taimikon ja nuoren metsän jatkokehityksestä huolehditaan niin, ettei kohteelle ole tarpeen myöntää taimikon ja nuoren metsän hoitoon tukea ennen kuin seitsemän vuotta on kulunut tuen loppuun maksamisesta. Suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisen sekä metsäluonnon hoitoa koskevaan tukeen liittyvä hoito- ja kunnossapitovelvollisuus sisältäisi velvoitteen pitää tehdyt laitteet ja rakenteet tarkoitustaan vastaavassa kunnossa. Metsätien tekemisen tuen velvoite edellyttäisi, että metsätiellä, muulla yksityistiellä ja erillisellä varastoalueella huolehditaan tarpeellisesta sorastuksesta, rumpujen ja siltojen korjauksesta sekä tukkeutuneiden ojien avaamisesta ja muista tien kunnossapidon edellyttämistä töistä. Kulotuksen osata tuen velvoitteeseen kuuluisi, että poltettuja säästöpuita ei poisteta.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi hoito- ja kunnossapitovelvollisuuteen liittyvistä hakkuiden rajoituksista. Hakkuiden rajoitukset koskisivat tukea taimikon ja nuoren metsän hoitoon,

terveyslannoitukseen, metsäluonnon hoitoon tai kulotukseen. Hakkuita koskevat rajoitukset olisivat voimassa 1 momentin mukaisesti seitsemän tai kymmenen vuotta tuen loppuun maksamisesta. Poikkeuksen hakkuiden rajoituksiin muodostaisivat ne tilanteet, kun kohteella tapahtuu sellainen luonnontuho, joka edellyttää uudistushakkuita.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että hoito- ja kunnossapitovelvoitteen mukaisiin töihin ei saisi käyttää ehdotetussa laissa tarkoitettua rahoitusta. Säännös on luonteeltaan informatiivinen ja se kytkeytyy lakiehdotuksen 6 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan tukea ei saa käyttää työhön tai toimenpiteeseen, joka laissa säädetään maanomistajan velvoitteeksi. Hoito- ja kunnossapitovelvoite on tällainen velvoite.

41 §. Hoito- ja kunnossapitovelvoitteen ja muiden tukeen liittyvien velvoitteiden siirtyminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi hoito- ja kunnossapitovelvoitteen siirtymisestä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että omistusoikeuden siirtyessä uudelle omistajalle tälle siirtyy myös kiinteistön tai alueen hoito- ja kunnossapitovelvollisuus.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että metsäkeskus voisi hakemuksetta lakkauttaa hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden, jos kiinteistö tai alue lunastetaan. Lunastustilanteissa alueen käyttötarkoitus yleensä muuttuu siten, ettei olisi perusteltua jättää hoito- ja kunnossapitovelvollisuutta voimaan. Lunastus sellaisenaan ei vielä olisi peruste hoito- ja kunnossapitovelvoitteen lakkauttamiseen. Jos kuitenkin lunastuksen johdosta alueen käyttö metsätaloudelliseen tarkoitukseen olennaiselta osin estyisi, metsäkeskuksen tulisi lakkauttaa hoito- ja kunnossapitovelvollisuus asiasta tiedon saatuaan. Näissä tilanteissa ei myöskään olisi perusteltua vaatia maanomistajaa palauttamaan saamaansa tukea.

Tuensaajan tulisi huolehtia siitä, että uusi omistaja saa omistusoikeuden siirtymiseen liittyvän oikeustoimen yhteydessä tiedon lakisäateisistä hoito- ja kunnossapitovelvoitteesta sekä tien virkistyskäyttöä koskevasta velvoitteesta. Suometsän hoitosuunnitelman tukea saaneen metsänomistajan tukee vastaavasti ilmoittaa uudelle omistajalle 15 §:n 3 momentin 8 kohdan mukaisesta velvoitteesta.

Pykälän 1 ja 2 momentti vastaavat voimassa olevan lain 36 §:ää. Pykälän 3 momentti on uusi.

42 §. Hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden lakkauttaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi hoito- ja kunnossapitovelvoitteen lakkauttamisesta eräissä tilanteissa. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niistä tilanteista, joissa maanomistaja on menettänyt taimikon ja nuoren metsän hoidosta, terveyslannoituksesta, suometsän vesiensuojelutoimenpiteen ja piennartien tekemisestä, metsätien tekemisestä, metsäluonnon hoidosta tai kulotuksesta saadun hyödyn. Edellytyksenä hoito- ja kunnossapitovelvoitteen lakkauttamiselle näissä tilanteissa olisi, että hyödyn menetys johtuu maanomistajasta riippumattomasta syystä ja ettei työn uusiminen ole tarkoituksenmukaista. Pykälän 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa metsäkeskus voisi lakkauttaa hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden. Vastaavankaltainen säännös on voimassa olevan lain 35 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi eräistä muista tilanteista, joissa metsäkeskus voi lakkauttaa hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden. Ehdotetussa momentissa tarkoitettut tilanteet ovat sellaisia, joissa hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden jatkuminen ei välttämättä olisi perusteltua. Jos alueesta tehdään ympäristötukisopimus, on perusteltua, että ympäristötukisopimuksen velvoitteet tulevat esitetyn hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden sijaan. Momentin 1 ja 3 kohdat koskevat niitä tilanteita, joissa alue osoitetaan kaavassa muuhun käyttöön tai lain nojalla asetetaan alueeseen kohdistuvia käyttörajoituksia tai toimenpidekieltoja. Nämä tilanteet eroavat 2 kohdan tilanteesta siinä, että ne syntyvät

maanomistajasta riippumattomasta syystä. Myöskään tässä tilanteessa ei ole perusteltua pitää voimassa hoito- ja kunnossapitovelvollisuutta, jos mainitut toimenpiteet johtavat siihen, että maanomistaja menettää rahoitetusta toimenpiteestä saamansa hyödyn.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niistä tilanteista, joissa maanomistaja lopettaa alueen tai sen merkittävän osan käytön metsätalousmaana. Esimerkkeinä tällaisesta tilanteesta voidaan mainita alueen raivaaminen pelloksi ja alueen ottaminen turvetuotantoalueeksi. Tällaisissa tilanteissa on perusteltua, että hoito- ja kunnossapitovelvoite lakkautetaan.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, ettei pykälän 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa maanomistaja olisi velvollinen palauttamaan saamaansa tukea. Sen sijaan silloin, kun maanomistaja muuttaa alueen tai sen merkittävän osan käyttöä siten, ettei aluetta enää käytetä metsätalousmaana, maanomistaja olisi velvollinen palauttamaan saamansa tuen. Hoito- ja kunnossapitovelvoite lakkautettaisiin vasta sen jälkeen, kun maanomistaja olisi palauttanut tuen.

43 §. Tukeen liittyvä tiedonantovelvollisuus. Esityksessä tarkoitettujen tukien osalta on tarkoitus siirtyä mahdollisimman paljon sähköiseen asiointiin. Osa tuista määräytyisi toteutuneiden kustannusten perusteella. Hakemus voitaisiin käsitellä, vaikkei sen liitteenä olisikaan alkuperäisiä tositteita toteutuneista kustannuksista. Tähän liittyen pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että tuen saamisen edellytyksenä olisi, että hakemusasiakirjoissa ilmoitettuja toteutuneita kustannuksia koskevat alkuperäiset tositteet voidaan tuen maksamisen jälkeenkin tarvittaessa tarkastaa. Kyseessä olisi siten tuen myöntämistä koskeva ehto. Jollei alkuperäisiä tositteita voitaisi myöhemmin tarkistaa ja siten tarkastaa tuen maksamisen perusteena olleita tosiseikkoja, tuki voitaisiin periä takaisin. Metsäkeskuksella olisi luonnollisesti oikeus vaatia nähtäväkseen alkuperäiset tositteet jo ennen tuen maksamista, jos se olisi tuen maksamisen edellytysten toteamisen kannalta tarpeellista. Alkuperäiset tositteet tulisi säilyttää kymmenen vuotta tuen loppuun maksamisesta. Ehdotettu kymmenen vuoden määräaika kytkeytyy Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksiin. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 15 artiklan mukaan komission toimivaltuuksiin periä tuki takaisin sovelletaan kymmenen vuoden vanhentumisaikaa. Myös valtioneuvoston 28 §:ssä säädetään takaisinperinnän osalta kymmenen vuoden määräajasta.

Valtioneuvoston 14 §:ssä säädetään valtioneuvoston saajan tiedonantovelvollisuudesta. Kyseisen säännöksen mukaan valtioneuvoston saajan tulee antaa valtioneuvoston viranomaiselle valtioneuvoston päätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot. Lakiehdotuksessa tarkoitetuissa hankkeissa on tavanomaista, että tuensaaja antaa hakemuksen ja toteuttamissuunnitelman laatimisen sekä hankkeen toteutuksen ulkopuolisen tehtäväksi. Sen vuoksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että nämä tahot olisivat myös velvollisia antamaan metsäkeskukselle tukipäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot.

Pykälän 3 momentti sisältää erityissäännöksen, joka koskee omistajanvaihdoksia ja olosuhteiden muuttumista koskevia tilanteita ympäristötukisopimuksen osalta. Mainituissa tilanteissa maanomistajalla olisi velvollisuus saattaa asia metsäkeskuksen tietoon.

44 §. Metsäkeskuksen valvontatehtävä ja valtioneuvoston liittyvät asiakirjat. Valtioneuvoston 16 §:n 1 momentin nojalla tarkastukset voidaan kohdistaa valtioneuvoston saajaan ja siihen, jolle valtioneuvoston on lain 7 §:n 2 momentin nojalla siirretty. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että metsäkeskuksen tehtävänä olisi valvoa tukien myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyviä edellytyksiä

ja tukiin liittyvien velvoitteiden noudattamista. Lakiehdotuksessa tarkoitetuille tuille on ominaista se, että työn toteutus annetaan usein ulkopuolisen tehtäväksi. Nämä tapaukset ovat rinnastettavissa valtionavustuslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettuun valtionavustuksen siirtoon. Tästä syystä pykälän 1 momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, että metsäkeskuksella olisi tarvittaessa oikeus tarkastaa, onko hankkeen toteuttaja täyttänyt tukeen liittyvät velvoitteet. Näin varmistettaisiin se, että metsäkeskus voisi kohdistaa valtionavustuslaissa tarkoitettuja tarkastuksia myös hankkeen toteuttajaan. Valtionavustuslain 16 §:n 1 momentissa säädetään, että tarkastusten tulisi olla valvonnassa tarpeellisia. Hankkeen toteuttajaan kohdistuvat tarkastukset voitaisiin siten tehdä vain siinä laajuudessa kuin on tarpeen sen selvittämiseksi, onko hanke toteutettu lakiehdotuksen asianomaista tukea koskevien säännösten ja tukipäätökseen otettujen ehtojen ja rajoitusten mukaisesti. Valtionavustuslaissa säädetyt tarkastuksiin liittyvät valtuudet on osoitettu viranomaiselle. Metsäkeskuksen niihin toimihenkilöihin, jotka ratkaisevat ja valmistelevat hakemuksia eli käyttävät julkista valtaa, koskee Suomen metsäkeskuksesta annetun lain 15 §:n nojalla rikosoikeudellinen virkavastuu. Mainittu säännös sisältää viittaussäännöksen niihin hallinnon yleislakeihin, joita metsäkeskuksen tulee noudattaa. Metsäkeskuksen toimihenkilöitä koskee siten viranomaiseen rinnastettava virkavastuu ja he toimivat suhteessa tuenhakijaan kuten valtionapuviranomainen.

Pykälän 1 momentissa tarkoitettuja tarkastuksia ei saisi suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa. Metsäkeskuksen tarkastukset ovat joko paikan päällä eli maastossa suoritettavia tarkastuksia tai asiakirjatarkastuksia. Asiakirjatarkastuksia ei ole tarpeen tehdä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa, vaan metsäkeskus pyytää tarkastusta varten asiakirjat joko tuensaajalta, tuensaajan asiamieheltä tai hankkeen toteuttajalta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tarkastukseen liittyvästä menettelystä. Ehdotettua momenttia sovellettaisiin ainoastaan silloin, kun maastotarkastuksessa on havaittu työn toteuttamisessa vähäisiä, mutta kuitenkin korjattavissa olevia puutteita. Tällöin metsäkeskuksen tulisi ensin antaa tuensaajalle mahdollisuus puutteiden korjaamiseen. Lisäksi säännös koskee tien virkistyskäytön vähäisiä laiminlyöntejä, joissa metsäkeskuksen tulisi ensin neuvoa maanomistajaa veloitteen sisällöstä ja antaa maanomistajalle mahdollisuus puutteen korjaamiseen. Pykälän 2 momentissa tarkoitettujen puutteiden tai laiminlyöntien korjaamiseen tulee asettaa määräaika.

Pykälän 2 momentti ei koske asiakirjoissa annettavia tietoja. Siltä osin kuin asiakirjoissa olisi puutteita, sovellettaviksi tulisivat hallintolain säännökset liittyen asiakirjan täydentämiseen (22 §) ja asianosaisen selvitysvelvollisuuteen (31 § 2 mom.). Lisäksi sovellettavaksi tulevat valtionavustuslain säännökset. Valtionavustuslain 10 §:ssä säädetään valtionavustuksen hakijan velvollisuudeksi antaa oikeat ja riittävät tiedot valtionavustuksen käyttötarkoituksesta sekä niistä muista seikoista, joita valtionapuviranomainen tarvitsee hakemuksen ratkaisemiseksi. Mainitun lain 14 §:n mukaan valtionavustuksen saajan tulee antaa valtionapuviranomaiselle valtionavustuspäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot. Lakiehdotuksessa tarkoitettujen tukien myöntäminen perustuu olennaiselta osin asiakirjoissa annettuihin tietoihin eikä metsäkeskuksella ole resursseja tarkastaa jokaisen asiakirjan tietoja maastossa. Näin ollen siltä osin kuin kyse on puutteellisista tiedoista, metsäkeskuksen tulee pyytää tuen hakijalta tai saajalta mainittujen yleissäännösten perusteella lisäselvitystä. Sen sijaan siltä osin kuin asiakirjoissa annetaan metsäkeskukselle sellaisia virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja, jotka ovat olennaisia arvioitaessa tuen saamisen edellytysten täyttymistä ja laskettaessa tuen määrää, ei enää ole kyse valtionavustuslain 10 ja 14 §:ssä tarkoitettujen tiedonantovelvoitteiden noudattamisesta. Tällaisten virheellisten ja harhaanjohtavien tietojen antaminen on myös valtionavustuslaissa säädetty takaisinperinnän peruste. Sellaisessa tilanteessa ei ole perusteita sille, että hakijalle tai tuensaajalle annettaisiin mahdollisuus virheellisten ja harhaanjohtavien tietojen korjaamiseen. Tällöin on useimmiten kyse vilpillisestä ja tahallisesta menettelystä, joka saattaa myös täyttää avustusrikkomuksen tai

avustuspetoksen tunnusmerkistön. Luonnollisestikin metsäkeskuksen tulisi valtionapuviranomaisena ottaa virheellisen tai harhaanjohtavan tiedon olennaisuuden arvioinnissa huomioon suhteellisuusperiaate. Valtionapuviranomainen viime kädessä ratkaisee, miten kussakin tilanteessa edellä mainittuja hallintolain ja valtionavustuslain säännöksiä samoin kuin ehdotetun lain säännöksiä sovelletaan.

Pykälän 3 momentti koskee ehdotetun lain nojalla myönnettyyn tukeen liittyvien tietojen säilyttämistä ja kyseisten tietojen toimittamista komissiolle. Pääsääntö olisi, että ehdotetun lain nojalla myönnettyyn tukeen liittyvät tiedot säilytettäisiin 10 vuoden ajan tuen myöntämispäivästä. Tämä perustuu suuntaviivaluonnoksen 630 kohtaan ja de minimis -asetuksen 6 artiklan 4 kohtaan. Osaan ehdotetuista tuista liittyy kuitenkin 10 vuoden velvoite, joka lasketaan tuen loppuun maksamisesta. Tällaisia velvoitteita ovat metsätien tekemisen tukeen liittyvä lakiehdotuksen 39 §:ssä tarkoitettu velvollisuus sallia tien virkistyskäyttö sekä terveyslannoituksen, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisen, metsätien tekemisen, metsäluonnon hoidon ja kulutuksen tukeen liittyvä lakiehdotuksen 40 §:ssä tarkoitettu hoito- ja kunnossapitovelvollisuus. Näin ollen tietojen säilyttämisen osalta on otettava huomioon mahdollinen takaisinperintä ja sitä koskevat määräajat. Tämän vuoksi mainittua pääsääntöön on tarpeen tehdä poikkeus. Pykälän 3 momentin toisen virkkeen mukaan tietoa, jonka säilyttäminen on välttämätöntä lakisääteisen tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian takia, ei kuitenkaan poistettaisi. Tieto olisi kuitenkin poistettava, kun sen käsittelylle ei enää olisi laissa säädettyä perustetta.

Pykälän 3 momentissa otettaisiin huomioon komission oikeus saada jäsenvaltiolta tietoja sen myöntämistä valtiontuista. Suuntaviivaluonnoksen 630 kohdan mukaan valtiontukea koskevat tiedot on pyynnöstä toimitettava komissiolle. Vähämerkityksisen tuen osalta sääntely perustuu de minimis -asetuksen 6 artiklan 4 kohtaan. EU-lainsäädännön niin edellyttäessä komissiolle olisi toimitettava myös mahdolliset salassa pidettävät asiakirjat.

Pykälän 4 momentti sisältää asetusvaltuuden. Valtionavustuslain 15 §:n nojalla metsäkeskuksen tehtäviin kuuluisi sen myöntämän tuen valvonta. Ehdotetun momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin metsäkeskuksen tehtäviin kuuluvien tarkastusten määrästä ja kohdentamisesta sekä muista valvonnan järjestämisen teknisistä yksityiskohdista.

7 luku Tuen palauttaminen ja takaisinperintä sekä sopimuksen purkaminen ja irtisanominen

45 §. Tuen palauttaminen ja takaisinperintä. Pykälän 1 momentissa todetaan, että tuen palauttamisen ja takaisinperinnän perusteista säädetään valtionavustuslaissa. Säännös on luonteeltaan informatiivinen. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, että valtionavustuslain 20 §:n nojalla palautettava tuki tulisi maksaa takaisin metsäkeskukselle. Mainittu säännös koskee virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saatua avustusta. Säännös koskee sekä niitä tilanteita, joissa avustuksensaaja oma-aloitteisesti palauttaa avustuksen, että niitä tilanteita, joissa valtionapuviranomainen perii avustuksen takaisin. Valtionavustuslain 20 §:n mukaan palautusvelvollisuus ei koske niitä tilanteita, joissa palautettava määrä on enintään 100 euroa.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi myös tuen palauttamiseen ja takaisinperintään liittyvästä koron maksusta. Valtionavustuslain 24 §:n mukaan valtionavustuksen saajan on maksettava palautettavalle tai takaisinperittäväälle määrälle valtionavustuksen maksupäivästä korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että useassa erässä maksetun tuen osalta valtionavustuslain 24 §:ssä tarkoitettua korkoa maksettaisiin tuen loppuun maksamisesta lukien. Ehdotettu säännös on hallinnollisesti yksinkertaisempi ratkaisu kuin se, että korkoa maksettaisiin kunkin erän maksamisesta lukien. Pykälässä ehdotetaan lisäksi säädettäväksi siitä, mihin saakka korkoa tulisi maksaa takaisinperintätilanteissa. Korkoa tulisi maksaa siihen päivään saakka,

jona metsäkeskus tekee Ruokavirastolle esityksen tuen takaisinperinnästä. Säännöstä voidaan perustella sillä, että takaisinperintäasian käsittely on tavanomaista pidempi sen vuoksi, että sekä metsäkeskus että Ruokavirasto kumpikin kuulevat hallinnon asiakasta ennen asian ratkaisemista. Jos kyse olisi maanomistajan oma-aloitteisesta tuen palauttamisesta, sovellettaisiin valtionavustuslain 24 §:ää. Mainitun säännöksen esitöissä todetaan, että korkoa on maksettava siihen päivään saakka, jona valtionavustus maksetaan takaisin.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että metsäkeskuksen tulisi tehdä Ruokavirastolle esitys tuen takaisinperinnästä viipymättä ja erityisestä syystä 12 kuukauden kuluessa siitä, kun se on saatuun tiedon takaisinperinnän perusteesta. Sen jälkeen Ruokavirasto tulisi tehdä asiasta takaisinperintäpäätös viipymättä ja erityisestä syystä 18 kuukauden kuluessa metsäkeskuksen esityksen tekemisestä. Takaisinperintään sovellettaisiin valtionavustuslain 5 luvun säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi niistä tilanteista, joissa takaisinperinnän perusteena on hoito- ja kunnossapitovelvoitteen tai tien virkistyskäyttöä koskevan velvoitteen rikkominen. Tällöin valtionavustuslain 28 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräaika laskettaisiin velvoitteen voimassaoloajan päättymisestä.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niistä tilanteista, joihin on sovellettu yhteisomistuksessa olevaa kiinteistöä koskevaa menettelysäännöstä. Tuen takaisinperintä voisi kohdistua pääsääntöisesti vain niihin yhteisomistajiin, jotka ovat ottaneet vastaan tukea ja jotka ovat itse osallistuneet takaisinperinnän perusteena olevaan toimintaan. Kuten nykyisinkin, takaisinperintävaatimus voitaisiin kohdentaa myös sellaiseen yhteisomistajaan, joka siitä huolimatta, että hän ei ole hakenut eikä vastaanottanut tukea, on osallistunut takaisinperimisen perusteena olevaan toimintaan esimerkiksi siten, että on laiminlyönyt alueen hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden. Pykälän 3 momentissa on otettu huomioon myös se tilanne, että yhteisomistaja on vaihtunut. Tuki voidaan periä uudelta yhteisomistajalta, jos aikaisempi yhteisomistaja on vastaanottanut tukea tai uusi yhteisomistaja on osallistunut takaisinperimisen perusteena olevaan toimintaan.

46 §. Tuen takaisinperintä eräissä tuissa. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, keneltä tuki peritään takaisin. Pääsääntönä on, että tuki perittäisiin takaisin tuensaajalta eli siltä, jolle tuki on myönnetty. Ehdotettuihin tukiin liittyy pitkäaikaisia velvoitteita, mihin liittyen on tarpeen säätää siitä, keneltä tuki peritään takaisin. Taimikon ja nuoren metsän hoitoon, terveyslannoitukseen, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemiseen, metsätien tekemiseen, metsäluonnon hoitoon ja kulutukseen myönnetty tuki perittäisiin takaisin siltä, joka on omistusaikanaan rikkonut hoito- ja kunnossapitovelvoitetta. Tien virkistyskäytön osalta tuki voitaisiin periä maanomistajalta myös silloin, kun tiekunta olisi tehnyt päätöksen tien käytön estämisestä tukipäätöksen ehtojen vastaisesti. Ympäristötuki perittäisiin takaisin siltä, joka ei ole omistusaikanaan noudattanut ympäristötukisopimukseen liittyviä velvoitteita.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tukeen liittyvien velvoitteiden lakkaamisesta tuen takaisinperintään liittyen. Silloin, kun tuki perittäisiin takaisin hoito- ja kunnossapitovelvoitteen rikkomisen takia, tuen takaisinmaksun jälkeen lakkaisi alueen tai tien hoito- ja kunnossapitovelvoite ja metsätien tekemisen tuen osalta myös tien virkistyskäyttöä koskeva velvoite. Jos metsätien tekemisen tuki perittäisiin takaisin tien virkistyskäyttöä koskevan velvoitteen rikkomisen takia, tuen takaisinmaksun jälkeen lakkaisi virkistyskäyttöä koskeva velvoite ja hoito- ja kunnossapitovelvoite. Jos ympäristötuki perittäisiin takaisin sopimusvelvoitteiden laiminlyönnin vuoksi, velvoitteet lakkaisivat, kun ympäristötuki on maksettu takaisin. Mainitut velvoitteet olisivat kuitenkin voimassa, kunnes Ruokavirasto olisi saanut perittyä tuen takaisin.

Pykälän 3 momenttiin sisällytettäisiin suometsän hoitosuunnitelman tuen takaisinperintää ja vesiensuojelutoimenpiteiden toteuttamista koskevat takaisinperintäsäännökset. Suometsän hoitosuunnitelman tuki perittäisiin takaisin niiltä maanomistajilta, jotka eivät ole noudattaneet lakiehdotuksen 15 §:n 3 momentin 8 kohdassa tarkoitettua sitoumusta. Jos sitoumusta on noudatettu vain osittain, tuki perittäisiin takaisin siltä osin kuin vesiensuojelutoimenpiteitä on jätetty toteuttamatta.

47 §. Ympäristötuen palauttaminen ja sopimuksen irtisanominen metsätuhotilanteissa. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi ympäristötukikohteiden metsätuhoihin liittyvästä tuen palauttamisesta ja sopimuksen irtisanomisesta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lievistä metsätuhoista ja pykälän 2 momentissa vakavammista metsätuhoista.

Pykälän 1 momentin mukaan puuston korjaamiselle ympäristötukikohteilta tulisi olla metsäkeskuksen lupa, vaikka metsätuhojen torjunnasta annettu laki edellyttää vahingoittuneen puuston korjaamista alueelta. Metsäkeskuksen tulisi myöntää lupa tuhopuiden korjaamiseen. Metsäkeskus voisi liittää lupapäätökseen luontoarvojen säilyttämisen ja metsätuhojen ehkäisyn kannalta tarpeelliset ehdot. Lupaehdot voisivat mahdollistaa esimerkiksi tuhopuiden osittaisen korjaamisen, jolloin osa tuhopuista jäisi kohteelle muodostamaan lahoppua. Lupaehdoissa voitaisiin asettaa myös ehtoja esimerkiksi korjuuajankohdalle. Maanomistajan tulisi palauttaa korjattavaa puustoa vastaava laskennallinen osuus ympäristötuesta takaisin metsäkeskukselle.

Pykälän 2 momentin mukaan metsäkeskuksen tulisi irtisanoa sopimus, jos ympäristötukikohteeseen olisi tuhoutunut, ettei sopimuksen voimassaolon jatkaminen olisi enää perusteltua. Maanomistajan tulisi tällöin palauttaa sopimuskaudesta jäljellä olevia kalenterikuukausia vastaavan osan maksetusta tuesta metsäkeskukselle. Maanomistaja ei kuitenkaan olisi velvollinen maksamaan valtionavustuslain 24 §:ssä säädettyä korkoa palautettavalle määrälle. Jos maanomistaja on eri mieltä ympäristötukisopimuksen jatkamisesta, tulisi metsäkeskuksen tehdä esitys Ruokavirastolle sopimuksen irtisanomiseksi.

48 §. Sopimuksen purkaminen. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi sopimuksen purkamisesta. Ehdotetussa pykälässä asetettaisiin sopimuksen purkamisen edellytykseksi se, että kyse olisi olennaisesta sopimusehtojen rikkomisesta. Tämä vastaa sopimusoikeuden yleisiä periaatteita. Päätöksen sopimuksen purkamisesta tekisi Ruokavirasto saatuaan ensin metsäkeskukselta asiaa koskevan esityksen. Sopimuksen purkutilanteissa maanomistaja olisi velvollinen palauttamaan saamansa tuen Ruokavirastolle. Koron maksamiseen sovellettaisiin, mitä lakiehdotuksen 45 §:n 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi ja mitä valtionavustuslain 24 §:ssä säädetään.

Pykälän 2 momentti koskisi niitä tilanteita, joissa sopimusrikkomus on tapahtunut sopimuksen voimassaoloaikana, mutta takaisinperintäpäätöstä ei ehdittäisi tehdä sopimuksen voimassaoloaikana.

49 §. Ruokaviraston oikeus irtisanoa sopimus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi Ruokaviraston oikeudesta irtisanoa sopimus. Pykälän 2 momentti koskisi niitä tilanteita, joissa Ruokavirastolla olisi harkintavaltaa sen suhteen, irtisanotaanko sopimus.

Ruokavirasto voisi päätöksellään määrätä ympäristötukisopimuksen irtisanottavaksi, jos kohteen biologista monimuotoisuutta koskevat olosuhteet tai muut sopimusvelvoitteiden täyttämiseen vaikuttavat olosuhteet olisivat muuttuneet niin, ettei sopimuksen voimassaololle enää ole perusteita tai sopimuksen voimassaolon jatkaminen olisi kohtuutonta. Tällöin sillä, jonka omistuksessa tai hallinnassa kiinteistö oli muutoksen

tapahtuessa, olisi velvollisuus palauttaa sopimuskaudesta jäljellä olevia kalenterikuukausia vastaava osa maksetusta tuesta. Palautus tulisi maksaa Ruokavirastolle. Irtisanomista koskeva päätös voitaisiin tehdä joko metsäkeskuksen esityksestä tai maanomistajan hakemuksesta. Pykälän 1 momentissa tarkoitettuna muuna sopimusvelvoitteiden täyttämiseen vaikuttavana olosuhteiden muutoksena voisi tulla kyseeseen esimerkiksi se, että alueen käyttö olisi muuttunut siten, ettei sille voitaisi kohdistaa ehdotetun 20 §:n nojalla tukea.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi palautettavan tuen määrästä sopimuksen irtisanomistilanteissa. Palautettava määrä olisi sopimuskaudesta jäljellä olevia kuukausia vastaava määrä. Palautus tulisi maksaa Ruokavirastolle. Valtionavustuslain mukaan palautettavalle avustukselle on maksettava korkoa. Pykälän 2 momentin mukaan tätä ei sovellettaisi ympäristötukisopimuksen irtisanomistilanteissa.

50 §. Maanomistajan oikeus irtisanoa sopimus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi maanomistajan oikeudesta irtisanoa ympäristötukisopimus. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi uuden omistajan oikeudesta irtisanoa ympäristötukisopimus.

Pykälän 2 momentin mukaan maanomistajalla olisi ilman syytä oikeus irtisanoa sopimus. Kun sopimuksen irtisanojana on sellainen maanomistaja, joka on itse tehnyt ympäristötukisopimuksen, on perusteltua, että palautettava määrä on suurempi kuin jäljellä olevaa sopimuskaudesta vastaava osa.

Pykälän 3 momentin mukaan maanomistajan tulisi irtisanoa ympäristötukisopimus, jos sopimuksen kohteena olevasta alueesta tehdään luonnonsuojelualue. Tällöin maanomistajan tulisi maksaa metsäkeskukselle takaisin 1 momentissa tarkoitettu määrä. Maanomistaja ei kuitenkaan olisi velvollinen maksamaan valtionavustuslain 24 §:ssä säädettyä korkoa palautettavalle määrälle. Ympäristötukisopimuksen velvoitteet lakkaisivat siitä päivästä, kun metsäkeskus on saanut ympäristötuen palautuksen.

51 §. Takaisinperintään liittyvät EU-velvoitteet. Säännös liittyy vähämerkityksiseen tukeen ja komissiolle notifioidun tukiohjelman tukiin liittyvien EU-velvoitteiden noudattamiseen. Näihin tukiin sovellettaisiin ehdotetun lain ohella valtionavustuslakia, joka on harkinnanvaraisia avustuksia koskeva yleislaki. Valtionavustuslain 5 luvussa säädetään valtionavustuksen palauttamisesta ja takaisinperinnästä. Yleislain 21 §:ssä säädetään velvollisuudesta avustuksen takaisinperintään ja 22 §:ssä avustuksen harkinnanvaraisesta takaisinperinnästä. Lain 26 §:ssä säädetään takaisinperinnän kohtuullistamisesta.

EU-lainsäädäntö saa etusijan suhteessa kansalliseen lainsäädäntöön. Vähämerkityksisen tuen myöntämisessä on noudatettava de minimis –asetusta. Jollei kyseistä EU-asetusta noudateta kaikilta osin, ei myönnetty tuki ole vähämerkityksinen tuki. Tuki, jolla ei ole EU-oikeudesta tulevaa oikeusperustaa, on EU-lainsäädännön vastainen. Vastaavalla tavalla notifioitu tukiohjelman tuki, jonka myöntämisessä ei ole noudatettu komission hyväksymispäätöksen vaatimuksia, on EU-lainsäädännön vastainen. Komission hyväksymispäätöksen vaatimuksilla viitataan tässä niihin arviointiperusteisiin, joita komissio tarkastelee hyväksymispäätöksessään. Tämä tulkinta perustuu taas unionin tuomioistuimen ratkaisuun, joka koski tilannetta, jossa Italia oli ilmoittanut tuen ja saanut sille hyväksynnän, mutta tämän jälkeen muuttanut tuen yksityiskohtia. Ratkaisun perusteella näyttäisi olevan keskeistä se, mitä asioita komissio on hyväksymispäätöksessään arvioinut (C-915/19–C-917/19, 49-51 kohdat). Komissio on voimassa olevaa tukiohjelmaa koskevassa hyväksyntäpäätöksessään todennut seuraavasti: ”Edellä esitetyn mukaisesti komissio katsoo, että suuntaviivojen asianomaisia määräyksiä noudatetaan. Komissio on sen vuoksi

päättänyt olla vastustamatta tukea, koska se soveltuu sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla.” Jotta tuki soveltuisi sisämarkkinoille, tukiohjelma on siten pantava täytäntöön komission hyväksymispäätöksen mukaisesti. Lakiehdotuksen 1 momentti velvoittaisi siten perimään tuen takaisin, jos de minimis –asetusta tai komission hyväksymispäätöksen vaatimuksia ei ole noudatettu.

Pykälän 1 momentin mukaan takaisinperinnästä voitaisiin poiketa poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi, jos tuensaaja tai hänen valtuuttamansa ei olisi kyseisiin olosuhteisiin voinut vaikuttaa. Kun komission aloitteesta tehtävää valtiontuen takaisinperintää voidaan kohtuullistaa poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi, katsotaan esityksessä, että tällaisen kohtuullistamisen pitäisi olla mahdollista myös jäsenvaltion aloitteesta tehtävässä EU-lainsäädännön vastaisen valtiontuen takaisinperinnässä. Komissio on sääntöjenvastaisen ja sisämarkkinoille soveltumattoman valtiontuen takaisinperinnästä takaisinperintää koskevassa tiedonannossaan todennut, että unionin tuomioistuimet ovat tulkinneet oikeusvarmuuden periaatetta suppeasti ja hyväksyneet sen, että takaisinperintää rajoitetaan vain tapauskohtaisesti arvioitavissa poikkeuksellisissa olosuhteissa (C/2019/5396, 35 kohta). Tästä syystä ehdotetaan, että takaisinperittävän määrän ja sille maksettavan koron kohtuullistaminen olisi mahdollista vain poikkeuksellisissa olosuhteissa. Kuten edellä on jo todettu, pykälä koskisi tilanteita, joissa de minimis –asetusta tai komission hyväksyntäpäätöstä ei ole noudatettu. Jos takaisinperintä perustuisi muuhun seikkaan, ehdotettua pykälää ei sovellettaisi.

Pykälän 1 momenttiin sisällytettäisiin samankaltainen säännös kuin on valtionavustuslain 22 §:n 4 momentissa. Kyseisen säännöksen mukaan valtionapuviranomainen voi päätöksellään myös määrätä valtionavustuksen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun valtionavustuksen takaisin perittäväksi, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä sitä edellytetään. Tässä esityksessä katsotaan kuitenkin, että valtionapuviranomaisella tulisi olla velvollisuus tuen takaisinperintään, jos EU-lainsäädäntö sitä edellyttää. Pykälän muotoilua voidaan pitää väljänä, mutta se johtuu EU-lainsäädännön luonteesta. Jäsenvaltio on velvollinen noudattamaan valtiontukisääntöjä ja siihen liittyvää EU-oikeuskäytäntöä. Kun otetaan huomioon, että SEUT-sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaan valtiontuet kuuluvat unionin yksinomaiseen toimivaltaan ja kun Euroopan unionista annetun sopimuksen, jäljempänä *SEU-sopimus*, 4 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltiot ovat vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti velvollisia tukemaan unionia sen täyttäessä tehtäviään ja pidättäytymään toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa unionin tavoitteiden toteutumisen, ehdotetulle väljälle sääntelylle on olemassa hyväksyttävä syy.

Pykälän 1 momentin mukaan takaisinperittävälle määrälle laskettava korko määräytyisi valtionavustuslain mukaan. Tämä säännös perustuu unionin tuomioistuimen ratkaisuun (Asia C-349/17, 135 kohta).

Pykälän 2 momenttiin sisältyisi viittaus eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ään. Kun pykälän 1 momentti koskee jäsenvaltion aloitteesta tehtävää sääntöjenvastaisen valtiontuen takaisinperintää, koskee mainittu laki komission aloitteesta tehtävää valtiontuen takaisinperintää.

52 §. Varojen kohdentaminen. Pykälän mukaan maa- ja metsätalousministeriö päättäisi ehdotetun kannustejärjestelmälain toimeenpanoon valtion talousarviossa osoitetun myöntämisvaltuuden ja määrärahan rajoissa niiden kohdentamisesta ehdotetussa kannustejärjestelmälaissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin ottaen huomioon kansallisen metsästrategian tavoitteet. Metsäkeskuksen tehtävänä olisi laatia vuosittain maa- ja metsätalousministeriölle myöntämisvaltuutta ja määrärahan suuntaamista koskeva esitys ottaen huomioon metsälain 26 §:ssä tarkoitetuissa alueellisissa metsäohjelmissa esitetyt tavoitteet.

8 luku Erinäiset säännökset

53 §. Maa- ja metsätalousministeriön valvontatehtävä. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi maa- ja metsätalousministeriön valvontatehtävästä. Ministeriön valvontatehtävä kohdistuisi metsäkeskuksen ja Ruokaviraston toimintaan. Valvonnan tarkoituksena olisi varmistaa ehdotetun lain noudattaminen. Siihen liittyen ministeriöllä olisi pykälän 1 momentin nojalla oikeus saada metsäkeskukselta ja Ruokavirastolta valvontatehtäväänsä liittyviä yleisiä käyttö ja seurantatietoja. Nämä tarkastukset olisivat pääosin asiakirjatarkastuksia. Tarkastukset voisivat olla myös paikan päällä maastossa tehtäviä tarkastuksia. Tarkastusten tulisi liittyä ehdotetun lain säännösten noudattamisen varmistamiseen. Ministeriön tarkastusoikeuden ja tarkastusten suorittamisen osalta noudatettaisiin valtioneuvostonlakiin 16 ja 17 §:n säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi maa- ja metsätalousministeriön tietojensaantioikeudesta. Maa- ja metsätalousministeriöllä olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada metsäkeskukselta ja Ruokavirastolta tietoja sellaisista tuen hakijaa ja saajaa koskevista seikoista, joilla on olennaista merkitystä ehdotetun lain noudattamisen varmistamiseksi tuen myöntämisessä, maksamisessa ja käytön valvonnassa.

54 §. Ruokaviraston valvontatehtävä. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi Ruokaviraston valvontatehtävästä. Tarkoituksena on, että Ruokavirasto suorittaisi ehdotetun lain noudattamisen valvonnassa tarpeellisia metsäkeskuksen toimintaan kohdistuvia tarkastuksia. Ruokavirasto voisi siten tarkastaa esimerkiksi metsäkeskuksen suorittamia maastotarkastuksia ja niihin liittyvien hallintoasioiden käsittelyä koskevia asiakirjoja. Koska maa- ja metsätalousministeriölle kuuluu metsäkeskuksen valvonta ehdotetun lain 53 §:n nojalla, on perusteltua, että maa- ja metsätalousministeriö määräisi tarkemmin tarkastusten toteuttamisesta kuten esimerkiksi tarkastusten määrästä ja niiden kohdentamisesta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi Ruokaviraston tietojensaantioikeudesta. Säännös on sisällöltään samanlainen kuin maa- ja metsätalousministeriön tietojensaantioikeus 53 §:n 2 momentin mukaan.

Pykälän 3 momentti sisältää asetusvaltuuden. Säännös on samanlainen kuin lakiehdotuksen 44 §:n 4 momentissa.

55 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädetään muutoksenhausta. Lakiehdotuksen mukaan kyseisen lain nojalla tehtyä päätöstä koskevaan muutoksenhakuun sovellettaisiin valtioneuvostonlakiin muutoksenhakua koskevia säännöksiä. Valtioneuvostonlakiin 34 §:ssä muutoksenhaun ensimmäisenä vaiheena olisi pakollinen oikaisuvaatimusmenettely. Kyseisen pykälän 2 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Viittaussäännös ei ole ajantasalla. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen haettaisiin muutosta siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Viime mainitun lain 127 §:n mukaan muualla laissa olevalla viittauksella hallintolainkäyttölakiin tarkoitetaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain voimaan tultua viittausta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin.

Pykälän mukaan takaisinperintää, sopimuksen purkamista ja irtisanomista sekä asiamiehelle tai avustajalle määrättyä väliaikaista kieltoa koskevassa asiassa muutosta haettaisiin kuitenkin valittamalla hallinto-oikeuteen ilman oikaisuvaatimusmenettelyä. Viime mainituissa asioissa oikaisuvaatimusmenettely ei todennäköisesti johtaisi alkuperäisen päätöksen muuttamiseen.

56 §. Maastomittaukset. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että ehdotettuun lakiin liittyvissä maastomittauksissa sovelletaan metsäalalla yleisesti käytössä olevia mittaus- ja arviointimenetelmiä. Maastossa mitataan esimerkiksi runkolukumääriä, pituuksia ja puuston tilavuuksia. Ehdotettua lakia varten ei siis ole tarkoitus luoda mitään erillisiä maastomittauksien tai puuston arvioinnin käytäntöjä. Ehdotetun lain toimeenpanossa hyödynnettäisiin mahdollisuuksien mukaan jo olemassa olevia metsätietojärjestelmän tietoja.

Maastomittausmenetelmiä ei yksilöitäisi ehdotetun lain nojalla annettavissa alemmanasteisissa säädöksissä. Ehdotettuun lakiin liittyvissä maastomittauksissa otettaisiin käyttöön uusia mittausmenetelmiä sitä mukaa kuin ne tulevat metsäalalla yleisesti käyttöön.

Jokaisella maastomittausmenetelmällä on oma luotettavuutensa. Esimerkiksi metsikön tilavuuden arvioinnissa relaskoopikoealojen avulla keskivirhe on yleensä kymmenen prosentin suuruusluokkaa. Ehdotetun lain toimeenpanossa katsottaisiin säädösten mukaisiksi tapaukset, joissa maastossa mitattavan tai arvioitavan tunnuksen lukuarvo on enintään metsäalalla yleisesti sovellettavan mittausmenetelmän tuottaman keskivirheen sisällä säädetyistä lukuarvosta. Yli keskivirheen päässä säädetyistä lukuarvosta olevat tapaukset katsottaisiin virheellisiksi. Jos esimerkiksi säädetty lukuarvo on enintään 3 000 runkoa hehtaaria kohden ja runkolukumäärän arviointi yleisesti käytössä olevalla menetelmällä tuottaa kymmenen prosentin keskivirheen, katsottaisiin vielä 3 300 runkoa hehtaaria kohden hyväksyttäväksi runkoluvuksi.

57 §. Luonnonvarakeskuksen tehtävä. Pykälän 1 momentin mukaan Luonnonvarakeskuksen tulisi vuosittain toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle tiedot kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettisesta keskiarvosta maakunnittain. Ehdotettu säännös liittyy lakiehdotuksen 11 §:n 4 momenttiin, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin metsän hakkuuarvon laskennassa käytettävästä puukuutiometrin keskihinnasta.

Pykälän 2 momentin mukaan Luonnonvarakeskuksen tulisi toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle myös muut kannustejärjestelmälaissa tarkoitettujen tukien toimeenpanossa tarvittavat tiedot.

58 §. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Euroopan yhteisön valtioneuvoston päätösten nojalla laki voi tulla voimaan vasta sen jälkeen, kun Euroopan komissio on hyväksynyt esitetyt tuet. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Vähämerkityksinen tuki voitaisiin ottaa käyttöön ilman komission hyväksyntää. Esityksessä katsotaan, että selkeintä olisi, että lakiin tulee vain yksi voimaantuloaika. Komission hyväksyntä on mahdollista saada vain määräajan voimassa oleville tukijärjestelmille. Valtioneuvoston päätösten nojalla tuet tulevat voimaan 1.1.2023. Suuntaviivaluonnoksen mukaan tukijärjestelmää saa soveltaa vain seitsemän vuotta. Tästä syystä ehdotetaan säädettäväksi, että tuen myöntämispäätöksiä saataisiin tehdä 31 päivään joulukuuta 2029 asti. Tuen myöntämiseksi ei kuitenkaan katsottaisi metsäkeskukselle toimitettuun toteutusilmoitukseen perustuvaa tuen lopullista määrää koskevaa päätöstä, kun aiemmin on tehty hakemukseen perustuva alustava rahoituspäätös ja kun hakemuksessa ilmoitetuissa työ- tai tarvikemäärissä ei ole tapahtunut vähäistä suurempia ylityksiä. Tuen maksaminen olisi mahdollista mainitun ajankohdan jälkeenkin. Ehdotetun lain mukainen tuki tulisi pykälän 2 momentin mukaan maksaa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2032.

Pykälän 3 momenttiin sisällytettäisiin säännökset siitä, mihin mennessä ehdotetun lain mukaista tukea olisi haettava, metsäkeskuksen pyydyttävä lisäselvitystä ja hakijan toimitettava pyydytty lisäselvitys. Säännös on

tarpeen, jotta metsänomistajat ja metsäalan palveluja tarjoavat toimijat pystyvät varautumaan lain voimassaolon päättymiseen ja jotta metsäkeskukselle jää riittävästi aikaa hallintopäätösten tekemiseen.

Pykälän 4–7 momentissa ehdotetaan säädettäväksi taimikon ja nuoren metsän hoitoa, terveyslannoitusta, suometsän hoitosuunnitelmaa, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemistä ja metsätien tekemistä koskevista siirtymäsäännöksistä. Siirtymäsäännökset sisältävät ehdotetun lain mukaisen tuen myöntämisen aikarajoitteen, jos alueella tai tiellä on aikaisemmin rahoitettu kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain tai kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain mukainen toimenpide.

Pykälän 6 momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, että suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemiseen voitaisiin myöntää 16 §:n nojalla tukea, jos toimenpiteiden toteutus perustuisi kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain 9 §:n mukaiseen toteuttamissuunnitelmaan. Tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että toteuttamissuunnitelman laatiminen olisi aloitettu ennen ehdotetun lain voimaantuloa ja valmis suunnitelma toimitettaisiin metsäkeskuksen hyväksyttäväksi 9 kuukauden kuluessa ehdotetun lain voimaantulosta.

Pykälän 8 momentissa edotetaan säädettäväksi, milloin kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain nojalla rahoitettu suunnitelman voitaisiin katsoa täyttävän ehdotetun lain vaatimukset.

7.2 Laki kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain 48 §:n muuttamisesta

48 §. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Pykälän 2 momentin ensimmäinen ja toinen virke olisivat samat kuin voimassa olevassa laissa. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi siitä, mihin mennessä kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain mukaista tukea olisi haettava, metsäkeskuksen pyydetty lisäselvitystä ja hakijan toimitettava pyydetty lisäselvitys. Säännös on tarpeen, jotta metsänomistajat ja metsäalan palveluja tarjoavat toimijat pystyvät varautumaan voimassa olevan lain voimassaolon päättymiseen ja jotta metsäkeskukselle jää riittävästi aikaa hallintopäätösten tekemiseen.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Metsätalouden määräaikaista kannustejärjestelmää koskevan lain voimaantulosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Uuteen lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi valtioneuvostolle ja osin myös maa- ja metsätalousministeriölle valtuudet antaa asetuksella tarkempia säädöksiä.

Lakiehdotuksen 4 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä siitä, mikä katsotaan lakiehdotuksen 1 ja 2 momentissa tarkoitetuksi pääasialliseksi maatalo- tai metsätalouden harjoittamiseksi ja siitä, milloin maatalo- tai metsätalouden harjoittamisen voidaan katsoa muodostavan pääosan säätiön toiminnasta.

Lakiehdotuksen 9 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä lakiehdotuksen 9 §:n 1 momentissa tarkoitetusta omasta työstä.

Lakiehdotuksen 10 §:n 4 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin toteuttamissuunnitelman ja toteutusilmoituksen sisältövaatimuksista.

Lakiehdotuksen 11 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset tukien määrästä, alueellisesta eriyttämisestä, hyväksyttävistä kustannuksista, ympäristötuen ja

siihen liittyvän kannustinkorvauksen laskennan perusteista sekä muista tukien määrän määräytymisen perusteista.

Lakiehdotuksen 11 §:n 4 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin puuston hakkuuarvon laskennassa käytettävästä puukuutiometrin keskikantohinnasta.

Lakiehdotuksen 13 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset taimikon ja nuoren metsän hoitokohteen vähimmäispinta-alasta, puuston poistamisesta sekä käsittelyn jälkeisistä puuston tiheyttä, keskipituutta ja kasvamaan jäävää puustoa koskevista vaatimuksista, tehdyn taimikon tai nuoren metsän hoitotyön toteamisesta sekä muista kyseisessä pykälässä säädettävistä tuen myöntämisen edellytyksistä.

Lakiehdotuksen 13 §:n 6 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset terveyslannoituskohteen vähimmäispinta-alasta, lannoituskohteesta, lannoitevalmisteen valinnan perusteista, lannoitteen levittämisestä, puuston ja maaperän vähimmäisvaatimuksista, terveyslannoituskohteella tarpeellisista metsänhoitotoista sekä siitä, milloin merkittäviä hakkuutarpeita ei ole ja milloin alueen vesitalous on kunnossa, sekä muista kyseisessä pykälässä säädettävistä tuen myöntämisen edellytyksistä.

Lakiehdotuksen 15 §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset suunnittelualueen vähimmäispinta-alasta, tukikelpoisen suunnittelualueen rajauksesta, suunniteltavista hyväksyttävistä toimenpiteistä ja niiden ympäristövaikutusten minimoinnista, vesiensuojelusuunnitelmasta sekä muista kyseisessä pykälässä säädettävistä tuen myöntämisen edellytyksistä ja ehdoista.

Lakiehdotuksen 16:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset hyväksyttävistä vesiensuojelutoimenpiteistä ja piennarteista sekä muista kyseisessä pykälässä säädettävistä tuen myöntämisen edellytyksistä.

Lakiehdotuksen 17 §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset lakiehdotuksen 17 §:n 1 momentissa tarkoitetun varastoalueen rakentamisesta sekä muista kyseisessä pykälässä säädettävistä tuen myöntämisen edellytyksistä.

Lakiehdotuksen 18 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset tien tavoitekantavuutta, vähimmäispituutta ja -leveyttä, tietiheyttä, arvioitua metsätalouden kuljetusten osuutta ja uuden tien tavoitekantavuutta, vähimmäispituuden ja -leveyden sekä tietiheyden osuutta koskevista vaatimuksista ja tien kunnossapidosta huolehtimista koskevasta edellytyksestä sekä muista kyseisessä pykälässä säädettävistä tuen myöntämisen edellytyksistä.

Lakiehdotuksen 19 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset uuden metsätien tavoitekantavuutta, vähimmäispituutta ja -leveyttä, enimmäistietiheyttä ja metsätalouden kuljetusten osuutta koskevista vaatimuksista sekä muista kyseisessä pykälässä säädettävistä tuen myöntämisen edellytyksistä.

Lakiehdotuksen 20 §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset ympäristötuen kohdentamisesta ja siitä, milloin lakiehdotuksen 20 §:n 1 momentissa tarkoitetut toimenpiteet ovat laajempia kuin mitä niistä metsälaissa säädetään sekä muista kyseisessä pykälässä säädettävistä tuen myöntämisen edellytyksistä.

Lakiehdotuksen 22 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännöt metsäluonnonhoidon tuen kohdentamisesta sekä muista kyseisessä pykälässä säädettävistä tuen myöntämisen edellytyksistä.

Lakiehdotuksen 23 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset kulotuskohteen vähimmäispinta-alasta, ravinteisuudesta ja säästöpuiden vähimmäisvaatimuksista sekä muista kyseisessä pykälässä säädettävistä tuen myöntämisen edellytyksistä.

Lakiehdotuksen 24 §:n 4 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin tuen hakemisesta ja hakemuksessa ilmoitettavista tiedoista.

Lakiehdotuksen 25 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä hankehaun valintaperusteista ja -menettelystä.

Lakiehdotuksen 26:n 4 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin lakiehdotuksen 26 §:n 2 momentissa tarkoitettuun pöytäkirjaan merkittävistä tiedoista.

Lakiehdotuksen 44 §:n 4 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin metsäkeskuksen tehtäviin kuuluvien tarkastusten määrästä ja kohdentamisesta sekä muista valvonnan järjestämisen teknisistä yksityiskohdista.

Lakiehdotuksen 54 §:n 3 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään Ruokaviraston tehtäviin kuuluvien tarkastusten määrästä ja kohdentamisesta sekä muista valvonnan järjestämisen teknisistä yksityiskohdista.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että metsätalouden määräaikaisen kannustejärjestelmästä annettavan lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotetaan, että kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain 48 §:n muuttamisesta annettava laki tulisi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on lain hyväksynyt.

10 Toimeenpano ja seuranta

Esitykseen sisältyvän metsätalouden määräaikaista kannustejärjestelmää koskevan laki on tarkoitus saattaa voimaan valtioneuvoston asetuksella. Ennen lain voimaan tuloa maa- ja metsätalousministeriö tekee komissiolle ilmoituksen kannustejärjestelmän tuista lukuun ottamatta taimikon ja nuoren metsän hoidon tukea.

Metsäkeskus toimisi lakiehdotuksen 3 §:n mukaan valtionavustuslaissa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena. Tukijärjestelmän toimeenpanoon liittyvä toimivalta olisi siten metsäkeskuksella lukuun ottamatta takaisinperintöjä, jotka kuuluisivat Ruokaviraston toimivaltaan. Ruokavirasto tekisi myös metsäkeskuksen tekemien tarkastusten laadunvalvontaa sekä määräisi kieltoja asiamiehelle ja avustajalle.

Metsäkeskuksen tehtävänä on metsäkeskuslain mukaan metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen, metsiä koskevan lainsäädännön toimeenpano ja metsätietoihin liittyvien tehtävien hoitaminen. Nämä tehtävät ovat julkisia hallintotehtäviä. Lainsäädännön toimeenpanoon liittyviä hallintoasioita koskevat tiedot talletetaan metsäkeskuksen metsätietojärjestelmään.

Metsätalouteen liittyvä keskeisin henkilötietojen käsittelyä koskeva säädös on Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettu laki (419/2011, jäljempänä *metsätietolaki*). Metsätietolain 3 §:n 2 momentin mukaan tietojärjestelmän käyttötarkoituksena on metsäkeskukselle kuuluvien julkisten hallintotehtävien hoitaminen. Metsätietolaissa säädetään näiden tehtävien hoitamiseen liittyvästä henkilötietojen käsittelystä. Lisäksi henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/67 ja tietosuojalakia (1050/2018) sekä tietojen ja asiakirjojen julkisuuteen ja niiden luovuttamiseen julkisuuslakia. Metsäkeskuksen julkisista hallintotehtävistä säädetään metsäkeskuslain 8 §:ssä.

Kannustejärjestelmän toimeenpanoon liittyen ei olisi tarpeen erikseen säätää oikeudesta saada osoitetietoja väestötietojärjestelmästä tai oikeudesta saada kiinteistöjä koskevia tietoja Maanmittauslaitokselta, koska julkiset tiedot voidaan luovuttaa ilman erityissäännöksiä lakisääteisen tehtävän hoitamista varten. Metsätietolain 13 e §:ssä säädetään tietojen saannista salassapitosäännösten estämättä verohallinnolta. Mainitun säännöksen nojalla metsäkeskuksen on mahdollista saada julkisten hallintotehtävien hoitamista varten esimerkiksi kuolinpesän asianhoitajan nimi, henkilötunnus, yritys- ja yhteisötunnus sekä yhteystiedot (13 e §:n 1 momentin 1 kohta). Näin ollen kannustejärjestelmän toimeenpanoa varten ei tarvita erityissäännöksiä edellä mainituista tiedoista.

Maa- ja metsätalousministeriö seuraisi ehdotetun kannustejärjestelmän toimivuutta. Metsäkeskus seuraisi kannustejärjestelmän toteutumista myönnettyjen tukimäärien ja pinta-alojen osalta sekä tuen valtakunnallista kohdentumista.

Kuten edellä on selvitetty, tiedot kannustejärjestelmäntuista tallennettaisiin metsätietojärjestelmään. Yleisen de minimis –asetuksen mukainen vähämerkityksinen tuki on raportoitava komissiolle sen niin vaatiessa. Raportointimenettelystä on säännökset mainitun asetuksen 6 artiklassa (Seuranta). Asetuksen 6 artiklan 5 kohdan mukaan komissiolle on muun ohessa toimitettava tieto erityisesti yksittäisen yrityksen saamasta, yleisessä de minimis –asetuksessa ja muissa vähämerkityksisestä tuesta annetuissa asetuksissa tarkoitetun vähämerkityksisen tuen kokonaismäärästä.

Muiden, kuin taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen osalta maa- ja metsätalousministeriön tulee vuosittain ilmoittaa kannustejärjestelmän kautta myönnetyn tuen määrä komissiolle.

Edotus sisältää muutoksia voimassa olevaan lakiin verrattuna. Tämä edellyttää tietojärjestelmien uudistamista. Metsäkeskus on aloittanut tietojärjestelmien uudistamisen. Uudistettujen tietojärjestelmien arvioidaan olevan täysimääräisesti käytettävissä vuoden 2024 alussa. Kun uudistetut järjestelmät ovat käytössä, pitäisi sähköisesti saapuneiden hakemusten automaattinen päätöksenteko olla nopeaa.

Ehdotettu laki on määräaikainen. Ennen lain voimassaolon päättymistä on tarpeen selvittää lain toimivuutta ja muutostarpeita.

11 Suhde muihin esityksiin ja riippuvuus kansainvälisistä velvoitteista

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Esityksessä katsotaan, että lähtökohtaisesti metsätalouden kannustejärjestelmää ja luonnonsuojelulakia koskevilla lakiehdotuksilla ei ole sellaista liityntää, että ehdotukset olisi tarpeen käsitellä eduskunnassa samanaikaisesti. Jos kuitenkin luonnonsuojelua koskevaan lakiehdotuksen eräiden pykälien sisältö ja numerointi muuttuisi, tällöin muutokset olisi otettava huomioon kannustejärjestelmää koskevassa laissa. Kannustejärjestelmää koskevan lakiehdotuksen lakiehdotuksessa on seuraavat viittaukset luonnonsuojelulakia koskevaan lakiehdotukseen:

- kannustejärjestelmää koskevan lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentissa viitataan luonnonsuojelulakia koskevan lakiehdotuksen 48 ja 113 §:ään sekä 126 §:n 2 momenttiin ja
- kannustejärjestelmää koskevan lakiehdotuksen 27 §:ssä viitataan luonnonsuojelulakia koskevan lakiehdotuksen 16 §:ään, 5 lukuun, 47, 53, 66, 67, 79–81, 83, 87, 93–96, 106, 126 ja 127 §:ään.

Luonnonsuojelulakia koskevan hallituksen esityksen (HE 76/2022 vp) yhtenä liitännäislakina, jota on tarkoitus muuttaa, on kestävä metsätalouden määräaikainen rahoituslaki (14. lakiehdotus).

Riippuvuussuhde syntyy, jos luonnonsuojelulakia koskevaa lakiehdotusta muutettaisiin siten, että mainittua liitännäislakia koskevaa lakiehdotusta olisi muutettava.

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

11.3 Riippuvuus kansainvälisistä velvoitteista

Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksiin liittyen Euroopan unionin komissio seuraa jatkuvasti jäsenvaltioiden kanssa niiden voimassa olevia tukijärjestelmiä. Komission harjoittama valtioneuvoston yleisvalvonta perustuu tukiohjelmien ilmoittamiseen eli notifiointiin komissiolle, niiden hyväksymiseen komissiossa sekä jäsenmaiden raportointiin tukiohjelmien soveltamisesta. Ehdotettua uutta tukijärjestelmää ei voida saattaa voimaan lukuun ottamatta taimikon ja nuoren metsän hoidon tukea ennen kuin komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän. Tämän esityksen 2.1 luvussa on tarkemmin kuvattu EU:n valtioneuvoston päätöksiä. EU:n valtioneuvoston päätöksiä tarkastellaan myös seuraavassa 12 luvussa.

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyhteistyö

Esityksellä on liittymäkohtia sääöstasoon, perusoikeuksiin ja julkisen hallintotohtävän antamiseen muulle kuin viranomaiselle. Sääntelyllä on myös vahvat liittymäkohdat EU:n valtioneuvoston päätöksiin. Tässä luvussa lakiehdotuksella tarkoitetaan metsätalouden kannustejärjestelmää koskevaa lakiehdotusta.

SEUT-sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaan valtioneuvoston päätöksiä kuuluu komission yksinomaiseen toimivaltaan. Sääntelyn tavoitteena on taata yrityksille tasapuoliset kilpailuolosuhteet unionin sisämarkkinoilla ja minimoida jäsenvaltioiden välistä tukikilpailua. Perustuslakivaliokunta on todennut valtioneuvoston päätöksiä muun muassa seuraavaa. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107(1) artiklassa kielletään sisämarkkinoille sopimattomat valtioneuvoston tuet, jotka annetaan yrityksille. Valtioneuvoston tunnusmerkit ovat riippumattomia kansallisesta oikeudesta. SEUT-sopimuksen 107(2 ja 3) artiklassa määrätään sisämarkkinoille soveltuvasta tuesta. Valtioneuvoston tuki voi olla sallittua joko asiaa koskevan yleisen poikkeuksen tai komission tekemän hyväksymispäätöksen johdosta (PeVL 15/2018 vp).

Perustuslakivaliokunta on pitänyt tärkeänä, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (PeVL 15/2018 vp). Perustuslakivaliokunta on todennut, että on sinänsä selvää, että Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin lainsäädäntö on ensisijaista suhteessa kansallisiin sääntöihin oikeuskäytännössä määriteltyjen edellytysten mukaisesti (PeVL 14/2018 vp ja PeVL 20/2017 vp) ja ettei suomalaisessa lainsäädännössä ole syytä pyrkiä EU-oikeuden kanssa ristiriidassa oleviin ratkaisuihin (PeVL 15/2018 vp). Viimeksi mainittu huomio liittyy SEU-sopimuksen 4 artiklan 3 kohdan ns. vilpittömän yhteistyön periaatteeseen.

Säädösvalmistelussa lähtökohtana on yleislakien kunnioittaminen. Metsätalouden kannustejärjestelmään sisältyviin tukiin sovellettaisiin jatkossakin valtioneuvoston lakia. Lakia sovelletaan harkinnanvaraisiin avustuksiin. Lakia voidaan soveltaa avustuksiin, jotka ovat valtioneuvoston tukea, samoin kuin muihin harkinnanvaraisiin avustuksiin. Todettakoon, että eduskunnan talousvaliokunta on kiinnittänyt valtioneuvoston huomiota välttämättömyyteen arvioida valtioneuvoston päätöksiä ajankohdasta riippuen kokonaisuutena erään valtioneuvoston tukea koskeneen lakiehdotuksen yhteydessä (TaVM 20/2021 vp). Asialla on merkitystä metsätalouden kannustejärjestelmän osalta. Esityksen valmistelussa on pyritty arvioimaan, miltä osin valtioneuvoston lakia sääntelystä on tarpeen poiketa valtioneuvoston päätöksiä noudattamiseksi. Esityksessä halutaan korostaa, että metsätalouden kannustejärjestelmää koskevan lainvalmistelun yhteydessä ei ole mahdollista vastata laajemmin valtioneuvoston päätöksiä johtuviin lainsäädännön tarkistustarpeisiin. Tässä esityksessä katsotaan, että olisi perusteita sille, että valtioneuvoston päätöksiä selvitettäisiin koordinoitusti valtioneuvoston päätöksiin liittyviä sääöstarpeita.

EU:n valtioneuvoston päätöksiä tyypillisenä piirteenä voidaan pitää sitä, ettei se kaikilta osin ole täsmällistä. Monet tulkinnat perustuvat EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntöön. Komissio arvioi valtioneuvoston päätöksiä sääntöjen välillä. Arviointiin kuuluu EU-oikeuskäytännön tarkastelu. Tämä käy hyvin ilmi esimerkiksi

komission valtioneuvoston päätöksen (C/2016/2946) samoin kuin sääntöjen vastaisen ja sisämarkkinoille soveltumattoman valtioneuvoston päätöksen (C/2019/5396).

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota notifiointiin ja siihen liittyvään täytäntöönpanokieltoon. Valiokunta on huomauttanut, että SEUT-sopimuksen 108(3) artiklan mukaan komissiolle on annettava tieto jo tuen myöntämisestä tai muuttamisesta koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Valiokunta on todennut, että notifiointivelvollisuus on ennakkollista niin, että jäsenvaltion on riittävän ajoissa ilmoitettava komissiolle kaikista suunnitelmistaan myöntää uutta tukea ja että SEUT-sopimuksen 108(3) artiklan viimeisen virkkeen mukaan jäsenvaltio, jonka on tarkoitus myöntää tukea, ei saa toteuttaa ehdottamiaan toimenpiteitä, ennen kuin menettelyssä on tehty komission lopullinen päätös (ns. stand still -velvoite) (PeVL 15/2018 vp). Ehdotetut metsätalouden kannustejärjestelmän tuet taimikon ja nuoren metsän hoidon tukea lukuunottamatta on tarkoitus notifioida komissiolle sen jälkeen, kun maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö on tämän esityksen osalta valmistunut. Ns. stand still -velvoitteeseen liittyen lain voimaantulosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

12.1 Perusoikeudet

Perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Perusoikeudet ulottuvat oikeushenkilöihin välillisesti, koska oikeushenkilön asemaan puuttuminen saattaa merkitä kajoamista oikeushenkilön taustalla olevan yksilön oikeuksiin. Perustuslain 6 §:n mukaisen yhdenvertaisuuden kannalta voidaan tarkastella metsätalouden määräaikaista kannustejärjestelmää koskevan lakiehdotuksen, jäljempänä *lakiehdotus*, säännöstä, joka koskee tuen määrää.

Lakiehdotuksen 10 §:n mukaan tukien määrät voitaisiin eriyttää alueittain metsätaloudellisten olosuhteiden ja hallinnollisten rajojen perusteella. Maanomistajat ovat eriarvoisessa asemassa luonnonolosuhteista johtuen. Alueittain tehtävällä tukien määrän eriyttämisellä vähennettäisiin eriarvoisuutta siten, että suhteessa suurempi tuki voitaisiin kohdistaa niille, jotka harjoittavat metsätaloutta heikommassa luonnonolosuhteissa.

Lakiehdotuksen 10 §:n mukaan yksityistien perusparannuksen tuen määrä voitaisiin eriyttää sen mukaan, onko kyse yhteishankkeesta tai yhteismetsän toteuttamasta hankkeesta vai muulla tavoin toteutettavasta hankkeesta. Yhteishankkeen suunnittelu ja toteuttaminen on työläämpää kuin yksittäisen maanomistajan hankkeen vastaava työ. Yhteishankkeiden ja yhteismetsien hankkeet ovat kooltaan laajempia ja niiden suunnittelu ja toteuttaminen on taloudellisesti tarkoituksenmukaisempaa, minkä vuoksi esityksessä arvioidaan, että on olemassa asianmukainen peruste kannustaa maanomistajia tällaisiin hankkeisiin. Yksitystien perusparannuksen tuessa yhteishankkeiden ja yhteismetsien tukitaso ei nykyisinkään paljoo poikkea muiden perusparannushankkeiden tukitasosta. Suometsän hoitosuunnitelman tuki taas voitaisiin eriyttää sen mukaan, miten monella kiinteistöllä suunnittelua tehdään eli mitä laajempi suunnitelma kiinteistöjen määrän mukaisesti tarkasteltuna, sitä korkeampi olisi suunnittelun tuki.

Perustuslain 6 §:n 2 momentissa kielletään ihmisten asettaminen ilman hyväksyttävää syytä eri asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella. Perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt pelkkää maantieteellistä kriteeriä hyväksyttävänä erotteluperusteena perustuslain 6 §:n 2 momentin kannalta (PeVL 59/2001 vp). Keskeistä on, voidaanko erottelu perustella perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävällä tavalla (PeVL 46/2006 vp ja 31/2014 vp).

Lakiehdotukseen sisältyvä tukitasojen alueellinen eriyttäminen ei kytkeydy henkilön asumiseen tai liikkumiseen taikka henkilön ominaisuuksiin. Tukitasojen alueellinen eriyttäminen liittyy maanomistajan kiinteistöihin ja siltä osin erilaisiin luonnonolosuhteisiin ja hallinnollisiin rajoihin. Tuen määrä voitaisiin eriyttää myös sen mukaan, onko kyseessä yhteishanke tai yhteismetsän hanke vai yksittäisen

maanomistajan työ. On taloudellisesti tarkoituksenmukaisempaa toteuttaa hankkeita suurempina kokonaisuuksina. Viime mainittu toteutuu yhteishankkeiden ja yhteismetsien hankkeiden osalta.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt hyväksyttävänä pyrkiä vähentämään maanomistajien välistä eriarvoisuutta siten, että suhteessa suurempi tuki kohdistettaisiin niille maanomistajille, jotka harjoittavat metsätaloutta heikommassa olosuhteissa. Valiokunta piti alueellisen eriyttämisen toteuttamista metsäkeskus- ja kuntarajoja noudattaen hallinnollisesti yksinkertaisena. Samoin valiokunta piti hankkeiden toteuttamista suurempina kokonaisuuksina taloudellisesti tarkoituksenmukaisena. Perustuslakivaliokunta katsoi, että metsänomistajien muodollisen yhdenvertaisuuden kannalta sääntelyn merkitys oli verrattain vähäinen eikä muodostu perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuussäännöksen kannalta ongelmalliseksi (PeVL 46/2006 vp). Koska lakiehdotuksen 10 § on periaatteiltaan pitkälti samankaltainen kuin perustuslakivaliokunnan lausunnossaan tarkastelema säännös, esityksessä katsotaan, että esitys täyttää tukien määrien eriyttämisen osalta perustuslain yhdenvertaisuusvaatimuksen.

Perustuslain 10 §:n mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä, kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Mainittuun säännökseen liittyen lakiehdotuksen 44 §:ssä säädettäisiin, etteivät metsäkeskuksen tekemät tarkastukset voi ulottua pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin. Perustuslakivaliokunta on käytännössään kiinnittänyt huomiota siihen, että yrityksiin kohdistuvien valvontatyyppisten tarkastusten sääntelyssä on syytä selkeyden vuoksi viitata hallintolain tarkastuksia koskeviin 39 §:n yleissäännöksiin (PeVL 3/2014 vp, PeVL 15/2014 vp ja 35/2014 vp). Lakiehdotuksen 39 §:ssä on sen vuoksi viittaus hallintolakiin.

Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Lakiehdotuksen 29 §:ssä säädettäisiin asiamiehelle ja avustajalle annettavasta huomautuksesta ja kiellosta. Se eroaa hallintolain 12 §:n 2 momentin esiintymiskiellosta siinä, että ehdotettu kiello olisi yleinen ja määräaikainen. Hallintolain esiintymiskiello kohdistuu yksittäiseen hallintoasiaan. Ehdotettu sääntely taas liittyy tilanteisiin, että henkilö asioi useissa useimmiten verrattain lyhytkestoissa tukiasioissa metsäkeskuksen kanssa. Ehdotettu säännös kohdistuisi asiamiehen ohella henkilöön, joka avustaa asiakirjojen laatimisessa. Kiello olisi ajallisesti ja sisällöllisesti rajattu. Kiello voitaisiin määrätä enintään vuodeksi ja se koskisi esityksessä tarkoitettuihin tukiin liittyvien asiakirjojen laatimista. Kiello olisi voimassa Ruokaviraston määrittämällä alueella.

Asiamiehelle ja avustajalle määrättävällä kiellolla voidaan arvioida olevan vaikutusta asiamiehen elinkeinonharjoittamiseen. Asiamiehenä tai avustajana toimiva henkilö ei voisi laatia esityksessä tarkoitettuihin tukiin liittyviä asiakirjoja Ruokaviraston määrittämällä alueella. Maanomistajien oikeusturvan takia voisi olla perusteltua, että kiello koskisi koko metsäkeskuksen aluetta eli Manner-Suomea ja että näin ollen estettäisiin maanomistajien kannalta epäedullinen toiminta koko Manner-Suomessa. Elinkeinovapauden näkökulmasta maantieteellisesti näin laaja kiello voisi muodostua elinkeinonharjoittajalle kohtuuttomaksi. Esityksessä arvioidaan, että nämä vastakkaiset intressit voidaan parhaiten sovittaa yhteen siten, että Ruokavirasto voisi maantieteellisesti rajata kiellon voimassaoloalueen. Asiamiehellä ja avustajalla olisi oikeus hakea päätökseen muutosta. Kiellolla voidaan katsoa puututtavan asianomaisen henkilön elinkeinovapautteen sellaisella tavalla, joka saattaa olla katsottavissa merkittäväksi julkisen vallan käytöksi. Perustuslain 124 §:n mukaan merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaiselle. Koska metsäkeskus ei ole viranomainen, ehdotetaan asiamiehen ja avustajan kieltoa koskevan asiaa koskevan toimivallan antamista jatkossakin Ruokavirastolle.

Metsätalouden tuet ovat valtiontukia. Metsätalouden tuet notifioitaisiin valtiontuen suuntaviivojen perusteella komissiolle taimikon ja nuoren metsän hoidon tukea lukuunottamatta. Viime mainittu myönnettäisiin vähämerkityksisenä tukena. Komissio arvioi hyväksymispäätöksessään suuntaviivojen ja

muun EU-lainsäädännön perusteella sitä, mitkä vaatimukset sille notifioidun tukiohjelman on täytettävä. Tukiohjelman kansallista toimeenpanoa ei ole mahdollista tehdä unionin lainsäädännön edellyttämällä tavalla, jos metsäkeskus ei voi puuttua yksittäisten asiamiesten tai avustajien toistuvasti antamiin virheellisiin ja harhaanjohtaviin tietoihin. Kyse on myös maanomistajien yhdenvertaisuudesta siinä mielessä, että virheellisten tai harhaanjohtavien tietojen myönnetty tuki voidaan katsoa muodostavan maanomistajalle perusteettoman edun suhteessa muihin maanomistajiin. Valtiontukimielessä kyse on siitä, että virheellisten tai harhaanjohtavien tietojen perusteella myönnetty tuki voidaan katsoa sääntöjenvastaiseksi tueksi ainakin silloin, kun virheellisillä ja harhaanjohtavilla tiedoilla on liittynyt sellaisiin komission hyväksyntäpäätöksen arviointiperusteisiin, joita on noudatettava tukea myönnettäessä. Myös vähämerkityksisenä myönnettävän tuen osalta on tärkeää, että tuen toimeenpano voidaan tehdä de minimis –asetuksen edellyttämällä tavalla. Tällöinkin virheellisten ja harhaanjohtavien tietojen antaminen kyseisessä EU-asetuksessa säädetystä seikoista johtaa siihen, että tuki on sääntöjenvastainen. Esityksessä katsotaan, että Suomea sitovat EU-velvoitteet eli tässä valtiontukisääntöjen noudattaminen on sellainen erityinen ja perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävä syy sille, että asiamiehelle tai avustajalle voidaan antaa huomautus tai kieltö.

Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pykälän 2 momentin mukaan pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon. Mainitun perusoikeuden toteutumista edistää vaatimus, jonka mukaan tuettavien töiden on oltava taloudellisesti ja metsien biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta tarkoituksenmukaisia (lakiehdotuksen 7 §). Vaatimus koskee kaikkia esityksessä tarkoitettuja tukia. Mainitun perusoikeuden toteutumista edistävät erityisesti lakiehdotuksen 4 lukuun sisältyvät ympäristötukea sekä metsäluonnon hoidon ja kulutuksen tukea koskevat säännökset. Myös suometsän hoitosuunnitelman tuella sekä suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisen tuella edistetään ympäristöperusoikeutta.

Hyvän hallinnon takeet säädetään perustuslain 21 §:ssä perusoikeudeksi. Pykälän 2 momentin mukaan julkisella vallalla on velvollisuus turvata lailla säädetty hyvän hallinnon takeet. Hyvän hallinnon takeita ovat oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta.

Esityksessä tarkoitettuja tukia käsitellessään metsäkeskuksen olisi noudatettava, mitä hallintolaissa ja kielilaisissa (423/2003) säädetään. Asiaa koskeva säännös on Suomen metsäkeskuksesta annetussa laissa. Hallintolain soveltamisalasäännöksen perusteella on myös selvää, että hallintolakia on noudatettava. Esityksen mukaan tukien käsittelyyn sovellettaisiin pääsääntöisesti valtionavustuslakia. Esitykseen sisällytettäisiin säännös, jonka mukaan laskentaperusteen mukaan määräytyvän tuen maksatuksesta tulee tehdä erillinen hallintopäätös (lakiehdotuksen 35 § 1 mom.). Tuensaajan kannalta tämä tarkoittaa, että hän saisi päätöksen, josta kävisi ilmi, onko kaikki esitetyt kustannukset tai työ- ja tarvikemäärät hyväksytyt. Tuensaajalla olisi muutoksenhakumahdollisuus, jos hän esimerkiksi katsoisi, että päätöksessä olisi virheellisesti jätetty hyväksymättä joitakin hankkeen kustannuksia.

Esityksessä tarkoitettujen tukien myöntäminen perustuu ensisijaisesti asiakirjoissa annettuihin tietoihin. Sekä hallintolain että valtionavustuslain lähtökohtana on, että tuen hakijaa ja saajaa tulee ohjata antamaan viranomaiselle oikeat ja riittävät tiedot. Siltä osin kuin kyse on asiakirjoissa olevista puutteista, tarkoituksena on, että sovellettaviksi tulevat sekä hallintolain että valtionavustuslain asianomaiset säännökset. Poikkeuksen tähän muodostaa asiamiestä ja avustajaa koskeva edellä selostettu sääntely. Sen sijaan siltä osin kuin kyse on maastossa tehtyjen tarkastusten yhteydessä havaituista puutteista, lakiehdotukseen on sisällytetty erityissäännös, jonka mukaan metsäkeskuksen tulee antaa tuensaajalle mahdollisuus vähäisten ja kohtuullisen helposti korjattavien puutteiden ja laiminlyöntien korjaamiseen. Samoin tien virkistyskäyttöä koskevan velvoitteen laiminlyönnin osalta ehdotetaan säädettäväksi, että

metsäkeskuksen tulee ensin neuvoa maanomistajaa mainitun velvollisuuden sisällöstä ja antaa mahdollisuus puutteiden korjaamiseen. Näiden lakiehdotuksen 39 §:n säännösten voidaan katsoa edistävän hyvää hallintoa ja tuensaajien oikeusturvaa.

Perustuslakivaliokunta on todennut, että erilaisten tukien takaisinperinnän ja lupien peruuttamisten yhteydessä se on pitänyt välttämättömänä sitoa toimenpide vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että asianosaiselle annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteellisuuksien korjaamiseen ja ettei mainittuja toimenpiteitä tule toteuttaa ennen kuin asianosaiselle on annettu mahdollisuus korjata virheensä (PeVL 46/2006 vp). Esityksessä katsotaan, että huomautusta koskeva säännös on tarpeen ainoastaan asiamiehen ja avustajan toiminnan osalta. Toisin kuin asiamies ja avustaja maanomistaja ei pääsääntöisesti asioi jatkuvasti metsäkeskuksen kanssa. Huomatusta ja/tai varoitusta koskevan säännöksen lisääminen rahoituslakiin voisi näyttää maanomistajien näkökulmasta hyvin negatiivisena asiana ja olisi ristiriidassa sen seikan kanssa, että neuvonta on keskeisessä roolissa metsäkeskuksen toiminnassa. Metsätaloutta edistävä koulutus, neuvonta ja tiedotus on säädetty metsäkeskuksen tehtäväksi. Lisäksi hallintolaissa säädetään viranomaisen neuvontavelvollisuudesta. Sen vuoksi esityksessä katsotaan, että huomautusten ja varoitusten sijaan nimenomaan neuvonnalla voidaan välttää perustuslakivaliokunnan lausunnossa mainitut tilanteet, jotka syntyvät vähäisestä virheestä, väärinkäsityksestä tai tiedosta. Huomautuksen tai varoituksen sijaan maanomistajia tulisi neuvoa. Toinen tärkeä seikka asiaan liittyen on se, että tukipäätökseen kirjataan mahdollisimman selkeästi maanomistajaa koskevat velvoitteet, jotta edellä mainitun kaltaisilta tilanteilta voidaan välttyä. Tähän liittyen voidaan todeta, että valtionavustuslain 11 § edellyttää, että valtionavustuksen myöntöpäätöksestä käy ilmi "valtionavustuksen saajan oikeuksien ja velvollisuuksien selkeyden edellyttämällä tavalla" valtionavustuksen myöntämisen ja maksamisen sekä käytön valvonnan perusteet.

Takaisinperinnän perusteet määräytyisivät pääsääntöisesti valtionavustuslain mukaan. Lakiehdotukseen on kuitenkin ollut tarpeen sisällyttää eräitä valtionavustuslakia täydentäviä säännöksiä takaisinperintään liittyen. Lakiehdotuksessa tarkoitettu hoito- ja kunnossapitovelvollisuus olisi voimassa seitsemän tai kymmenen vuotta tuen loppuun maksamisesta. Kuten voimassa olevassa laissa, myös lakiehdotuksessa otettaisiin huomioon ne tilanteet, joissa omistusoikeus vaihtuu tuona aikana.

Säädösvalmistelussa yleinen lähtökohta on yleislakien kunnioittaminen. Lähtökohtana on sen vuoksi takaisinperinnänkin osalta valtionavustuslain säännösten noudattaminen. Valtionavustuslaki poikkeaa ns. hallinnon yleislaeista siinä, etteivät sen säännökset ole olleet perustuslakivaliokunnan arvioitavana. Valtionavustuslain 21 §:ssä säädetään velvollisuudesta valtionavustuksen takaisinperintään ja 22 §:ssä valtionavustuksen harkinnanvaraisesta takaisinperinnästä. Valtionavustuslain 22 §:ää koskevissa hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 63/2001 vp) todetaan, että valtionavustuslain 21 §:ssä säädetyissä tilanteissa kyse on valtionavustuksen saajan olennaisella tavalla virheellisestä ja vilpillisestä menettelystä ja että lain 22 §:ssä on sen sijaan kyseessä eräät olosuhteiden muutokset sekä eräät valtioavustuksen saajan menettelyt, jotka eivät välttämättä aina ole sillä tavalla olennaisia, että niiden seurauksena pitäisi järjestelmällisesti olla valtionavustuksen maksamisen lopettaminen ja takaisinperintä.

Valtionavustuslakia voidaan soveltaa valtiontukena myönnettäviin avustuksiin ja muihin avustuksiin. EU:n valtiontukisäännöt saavat kuitenkin etusijan suhteessa valtionavustuslain sääntelyyn. EU:n valtiontukisäännöissä lähtökohtana on niiden noudattaminen. Esityksessä katsotaan, että on tärkeää varmistaa, että valtiontuen suuntaviivojen arviointiperusteita noudatetaan. Arviointiperuste viittaa tässä niihin perusteisiin, joiden pohjalta komissio arvioi tukiohjelman soveltuvuutta sisämarkkinoille. Kun komissio hyväksyy jäsenvaltion notifioiman tukiohjelman, se perustaa päätöksensä jäsenvaltion toimittamiin kyseistä tukiohjelmia koskeviin säädöksiin ja säädösluonnoksiin sekä niihin liittyviin taustatietoihin. Hyväksymispäätöksessä käydään läpi kyseisiä säädöksiä ja säädösluonnoksia peilaten niiden

yhteensopivuutta valtiontuen suuntaviivojen arviointiperusteisiin. Hyväksymispäätös velvoittaa jäsenvaltiota noudattamaan tukien myöntämisessä kyseisiä arviointiperusteita. Tähän liittyen lakiehdotukseen on sisällytetty säännös, jonka mukaan metsäkeskuksen on tukipäätöksessään informoitava tuensaajaa niistä vaatimuksista, jotka liittyvät valtiontuen suuntaviivoihin ja komission hyväksymispäätökseen. Tällainen informointi on perusteltua sen vuoksi, että esityksessä katsotaan, että jäsenvaltiolla ei ole kansallista liikkumavaraa sen suhteen, noudattaako se komission hyväksyntäpäätöksen vaatimuksia vai ei. Näin tuensaaja saisi myös tiedon, että metsäkeskus olisi velvollinen perimään tuen takaisin, jos komission hyväksymispäätöksessä mainittuja vaatimuksia ei olisi noudatettu. Tästä syystä lakiin sisällytettäisiin erityissäännös EU-velvoitteisiin liittyvästä takaisinperinnästä. Valtionavustuslain 22 §:n 4 momentin mukaan valtionapuviranomainen voi päätöksellään myös määrätä valtionavustuksen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun valtionavustuksen takaisin perittäväksi, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä sitä edellytetään. Esityksessä katsotaan, että valtiontukiviranomainen pitäisi olla velvollinen perimään tuen takaisin, jos EU-lainsäädäntö sitä edellyttää. Tästäkin syystä yleislaista poikkeaminen on tarpeen.

Lakiehdotuksen 51 §:n 2 momentissa viitattaisiin eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ään. Valtiontuen sääntöjenvastaisuuden voi huomata komissio tai jäsenvaltion viranomaisen. Lakiehdotuksen 51 §:n 2 momentin viittaussäännös koskee niitä tilanteita, joissa perintä käynnistyy komission aloitteesta. Kun takaisinperinnästä huolehtii jäsenvaltion viranomaisen, voidaan noudattaa kansallista lainsäädäntöä (C-349/17 Eesti Pagar, ECLI:EU:C:2019:172, 141 ja 142 kohta).

Valtionavustuslain 26 §:ssä säädetään kohtuullistamisesta. Kohtuullistaminen tulee kyseeseen, jos takaisinperintä on kohtuuton valtionavustuksen saajan taloudelliseen asemaan ja olosuhteisiin tai valtionavustuksella hankitun omaisuuden laatuun nähden taikka palauttamisen tai takaisinperinnän perusteena olevaan menettelyyn tai olosuhteiden muutokseen nähden. Mainitun säännöksen mukaan erityisen painavasta syystä takaisin perittävä määrä, sille laskettava korko tai viivästyskorko jätetään kokonaan perimättä. Tämän esityksen valmistelun aikana on päädytty siihen, että valtionavustuslain takaisinperinnän kohtuullistamispykälä saattaa mahdollistaa takaisinperinnän kohtuullistamisen sellaisissakin tilanteissa, joissa sen ei pitäisi notifioidua tukiohjelmia koskevan komission hyväksymispäätöksen mukaan olla mahdollista. Tästä syystä lakiehdotuksen 51 §:n 1 momentin momentissa rajataan takaisinperinnän kohtuullistamista silloin, kun kyse on komission hyväksyntäpäätöksen arviointiperusteisiin liittyvistä vaatimuksista. Kohtuullistaminen rajattaisiin poikkeuksellisiin olosuhteisiin ja merkitystä olisi myös sillä, olisiko tuensaaja tai hänen valtuuttamansa voinut vaikuttaa asiaan. Tuki perittäisiin kuitenkin kokonaan takaisin, jos EU-lainsäädäntö sitä muutoin edellyttäisi. Säännös olisi luonteeltaan väljä. Kuten edellä on jo todettu, valtiontukisääntely kuuluu unionin yksinomaiseen toimivaltaan ja valtiontukisääntelylle on luonteenomaista, että tulkinnat määräytyvät usein EU-oikeuskäytännön kautta. Esityksessä katsotaan, että täsmällinen kansallinen sääntely takaisinperinnän ja tukien kohtuullistamisen osalta ei ole mahdollista, koska tällöin tultaisiin säännelleeksi asiaa, jossa jäsenvaltiolla ei ole kansallista liikkumavaraa. Kansallisessa lainsäädännössä täytyy jättää varaa Suomea sitovien valtiontukisääntöjen tulevalle tulkintakäytännölle. Tältä osin esityksessä viitataan myös eduskunnan talousvaliokunnan kannanottoon (TaVM 20/2021 vp).

Muutoksenhakuun sovellettaisiin valtionavustuslain muutoksenhakua koskevia säännöksiä. Takaisinperintää, sopimuksen purkamista ja irtisanomista sekä asiamiehelle määrättyä väliaikaista kieltoa koskevassa asiassa muutosta haettaisiin kuitenkin valittamalla hallinto-oikeuteen ilman oikaisuvaatimusmenettelyä. Näissä asioissa ei ole asian luonteen vuoksi perusteltua edellyttää pakollista oikaisuvaatimusmenettelyä.

Asiamiehelle ja avustajalle määrättävää kieltoa voidaan arvioida tuenhakijan oikeuksien näkökulmasta. Asiamiehelle tai avustajalle määrättävä kielto kohdistuisi asianomaiseen henkilöön. Koska kielto ei kohdistu asianomaiseen organisaatioon, maanomistaja voisi pyytää asiamiehen tai avustajan tilalle toisen henkilön samasta tai muusta asiantuntijapalveluja tarjoavasta organisaatiosta. Tästä syystä esityksessä arvioidaan, ettei asiamiehelle asettavaa kieltoa koskeva säännös vaikeuta maanomistajan mahdollisuuksia käyttää hallintoasian hoidossa apuna ulkopuolisia asiantuntijoita, mikäli maanomistaja sen katsoo tarpeelliseksi. Lisäksi asiamiehelle ja avustajalle määrättävän kiellon voidaan katsoa yleisemmin edistävän maanomistajien oikeusturvaa. Koska kielto annettaisiin yleisenä eikä jokaisen hakemuksen yhteydessä ja koska asiamiehelle tai avustajalle määrättävä kielto olisi julkinen, maanomistajat välttyisivät siten tekemästä toimeksiantoja sellaisten henkilöiden kanssa, jotka ovat toistuvasti tehneet harhaanjohtavia ja virheellisiä hakemusasiakirjoja. Esityksessä katsotaan, ettei maanomistajien oikeusturvan kannalta ole riittävää, että asiamiehen toimintaan puututtaisiin vasta siinä vaiheessa, kun asiamies olisi toimittanut hakemuksen metsäkeskukseen.

Edellä mainitut seikat huomioon ottaen lakiehdotuksen voidaan katsoa täyttävän hyvää hallintoa ja oikeusturvaa koskevat vaatimukset.

12.2 Säädöstaso

Perustuslain 80 §:n mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Mainitun pykälän mukaan lähtökohtana on, että asetukset antaa valtioneuvosto ja että ministeriö voidaan valtuuttaa antamaan asetuksia lähinnä tekniluonteisissa sekä yhteiskunnalliselta ja poliittiselta merkitykseltään vähäisessä asioissa. Valtuutuksen tulee olla täsmällinen ja tarkkarajainen.

Lakiehdotuksen 1 luku sisältäisi tukien myöntämistä koskevia yleisiä säännöksiä. Lakiehdotuksen 2–4 luvussa säädettäisiin rahoituksen tukimuodoista ja tukien myöntämisen keskeisimmistä edellytyksistä. Esityksen mukaan tukia voitaisiin myöntää valtion talousarviossa vuosittain osoitetun määrärahan rajoissa. Esityksessä ei ehdoteta säädettäväksi tukien soveltamisalan piiriin kuuluvan henkilön tai muun tahon oikeudesta saada tukea. Ehdotetut tuet poikkeavat tässä mielessä luonteeltaan lakisääteistä tuista, korvauksista ja etuuksista, jolloin oikeus saada tukea, korvausta tai etuutta perustuu suoraan lakiin ja jolloin laissa säädetään myös yksityiskohtaisesti tuen määräytymisestä. Esityksessä tarkoitettulle tukijärjestelmälle on luonteenomaista, että se on budjettisidonnaista ja että tuen myöntäjällä on myös tarkoituksenmukaisuuteen liittyvää harkintavaltaa.

Valtioneuvostolla on talousarvion soveltamisen menettelyyn liittyvää norminantovaltaa samoin kuin toimivalta antaa budjetin määrärahanormeja täydentäviä määräyksiä. Perustuslain säännöksillä lainsäädäntövallan siirtämisestä ja asetuksen antamisesta ei ollut tarkoitus vaikuttaa valtioneuvoston tällaiseen norminantovaltaan sitä rajoittavasti (ks. HE 1/1998 vp, s. 132/II ja PeVL 47/2001 vp ja PeVL 39/2005 vp). Valtioneuvoston toimivallasta on perustuslakiuudistuksen jälkeen lisätty yleissäännös valtion talousarviosta annettuun lakiin (423/1988, muut. 689/2001). Sen 7 c §:n mukaan tarkempia säännöksiä määrärahan talousarvion mukaisesta käyttämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Esitys on rakennettu siten, että tuen myöntämisen perusteista säädettäisiin lailla. Lakiehdotuksen 2–4 luvuissa määriteltäisiin, mihin toimenpiteisiin ja hankkeisiin tukea voitaisiin myöntää ja mitkä ovat tukien myöntämisen keskeisimmät edellytykset. Muista tukien myöntämisen edellytyksistä ja tukien määrästä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Valtuussäännöksessä on lueteltu seikkoja, jotka tarkentaisivat asianomaisessa pykälässä säädettyjä edellytyksiä. Lisäksi valtuussäännöksestä kävisi ilmi, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin muista asianomaisessa pykälässä säädetyistä tuen myöntämisen edellytyksistä. Nämä asetuksella säädettävät seikat olisivat siis luonteeltaan laissa säädetyistä edellytyksistä täydentäviä. Lakiehdotuksen 2–4 lukujen valtuussäännökset on muotoiltu tältä osin jonkin

verran täsmällisemmin kuin maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) 3 luvussa. Kyseinen laki oli perustuslakivaliokunnan arvioitavana (ks. PeVL 47/2001 vp). Esityksessä tarkoitettut tuet ovat luonteeltaan siinä mielessä samankaltaisia kuin maa- ja puutarhatalouden kansalliset tuet, että kummatkin ovat budjettisidonnaisia ja niiden sallittavuus määräytyy Euroopan unionin valtiontukia koskevien säännösten mukaisesti. Esityksessä tarkoitettut tuet eivät kuitenkaan ole maanomistajille samalla tavoin tärkeitä säännöllisiä ja vuosittaisia tulonlähteitä kuin maa- ja puutarhatalouden harjoittajille.

Valtioneuvoston norminantovaltaa rajoittaisi se, että ehdotetut tuet kuuluvat perustamissopimuksen valtiontukia koskevan sääntelyn piiriin. Mainitun sääntelyn perusteella komissio päättää valtiontukien hyväksymisestä. Valtuutta rajaisivat myös eduskunnan päätökset valtion talousarvion otetuista määrärahoista, niiden käyttötarkoituksista ja muista talousarvion perusteluista. Kun edellä mainittujen seikkojen lisäksi otetaan huomioon jo edellä mainittu valtioneuvoston toimivalta antaa valtion talousarvion määrärahanormeja täydentäviä määräyksiä ja valtion talousarviosta annetun lain 7 c §, voidaan valtioneuvostoa koskevan valtuussäännöksen katsoa täyttävän perustuslaissa asetetut vaatimukset.

Esitys sisältää myös muutamia maa- ja metsätalousministeriölle osoitettuja asetuksenantovaltuuksia. Ne sisältyvät lakiehdotuksen 10, 11, 24, 26, 44 ja 54 §:ään. Asetuksella säädettävät seikat olisivat luonteeltaan teknisluonteisia ja yhteiskunnalliselta ja poliittiselta merkitykseltään vähäisiä.

Lakiehdotuksen 5–7 luvuissa säädettäisiin tuen myöntämisestä ja maksamisesta, tukeen liittyvistä velvoitteista ja valvonnasta sekä tuen takaisinperinnästä. Tukiin sovellettaisiin lisäksi pääsääntöisesti valtionavustuslain vastaavia säännöksiä. Esitys sisältää erityissäännöksiä ympäristötukisopimuksen tekemiseen sisältyvästä menettelystä sekä sopimuksen irtisanomisesta ja purkamisesta. Lakiehdotuksen 5–7 luvuissa tarkoitetuista seikoista säädettäisiin lain tasolla. Lakiehdotuksen 24 §:n mukaan kuitenkin hakemisesta ja hakemuksessa ilmoitettavista tiedoista sekä 26 §:n mukaan sopimusneuvotteluista laadittavaan pöytäkirjaan merkittävistä tiedoista säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Näitä seikkoja on pidettävä teknisluonteisina.

Esityksessä tarkoitettuihin tukiin sovellettaisiin valtionavustuslain valvontaa koskevia säännöksiä. Lakiehdotuksen 45 §:ssä on valvontaa koskeva erityissäännös, joka koskee hankkeen toteuttajaa. Tällöin valvonnan osalta sovellettavaksi tulisivat valtionavustuslain 16 ja 17 §. Tarkastusoikeudesta ja tarkastuksen suorittamista koskevat säännökset olisivat siten lain taseisia. Lakiehdotuksen 45 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin metsäkeskuksen tehtäviin kuuluvien tarkastusten määrästä ja kohdentamisesta sekä muista valvonnan järjestämisen teknisistä yksityiskohdista. Mainittu valtuus liittyy siihen, että maa- ja metsätalousministeriön tehtävänä olisi valvoa metsäkeskuksen toimintaa lakiehdotuksessa tarkoitettujen tukien myöntämisen, maksamisen ja valvonnan osalta. Lakiehdotuksen 54 §:n 3 momentin mukaan ministeriön asetuksella säädettäisiin Ruokaviraston tehtäviin kuuluvien tarkastusten määrästä ja kohdentamisesta sekä muista valvonnan järjestämisen teknisistä yksityiskohdista.

12.3 Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Metsäkeskus ei ole viranomainen. Metsäkeskukselle on eri laeilla säädetty tehtäviä, jotka sisältävät julkisen vallan käyttöä. Esityksessä tarkoitettujen tukien osalta voidaan todeta, että metsäkeskus hoitaa nykyisin kestävän metsätalouden määräaikaiseen rahoituslakiin perustuen kyseisen lain täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä. Samoin metsäkeskus hoitaa metsityksen määräaikaaisesta tukemisesta annetun lain (1114/2020) tehtäviä. Esityksen mukaan metsäkeskuksen tehtävänä olisi metsätalouden tukien myöntäminen,

maksaminen, valvonta, takaisinperintää koskevan esityksen tekeminen Ruokavirastolle ja ympäristötukisopimusten tekeminen. Uutena asiana olisi huomautuksen antaminen asiamiehelle sekä asiamiehelle annettavaa kieltoa koskevan esityksen tekeminen Ruokavirastolle. Metsäkeskuksen tehtäviin kuuluisi myös ympäristötukisopimuksen purkamista ja irtisanomisesta koskevan esityksen tekeminen Ruokavirastolle. Ruokavirastolle taas kuuluisivat tukien takaisinperintää sekä ympäristötukisopimuksen purkamista ja irtisanomisesta koskevat asiat. Nämä Ruokavirastolle esitettävät tehtävät ovat katsottavissa merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviksi tehtäviksi. Ruokavirasto on viranomainen, joten siltä osin esitystä ei ole tarpeen arvioida perustuslain 124 §:n näkökulmasta. Silloinen Maaseutuvirasto on toukokuun alusta 2007 lähtien hoitanut metsäkeskuksen myöntämien metsätalouden tukien takaisinperintää koskevia asioita. Näitä tehtäviä on vuoden 2019 alusta lähtien hoitanut Ruokavirasto.

Erikseen on kuitenkin arvioitava, sisältävätkö metsäkeskukselle annettavat tehtävät merkittävän julkisen vallan käyttöä. Merkittävänä julkisen vallan käyttönä on pidettävä esimerkiksi itsenäiseen harkintaan perustuvaa oikeutta käyttää voimakeinoja tai puuttua muuten merkittävällä tavalla yksilön perusoikeuksiin (HE 1/1998 vp, s. 179/II). Esitykseen ei sisälly säännöksiä, jotka koskevat voimakeinojen käyttöä. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että paluumuuttoavustuksen keskeyttäminen ja takaisinperiminen ovat sellaisia tehtäviä, joita voi antaa vain viranomaiselle (PeVL 18/2001 vp). Toisaalta perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt ongelmallisena sitä, että työttömyysturvalain mukaisia toimeenpanotehtäviä hoitavat työttömyyskassat, jotka eivät ole viranomaisia (PeVL 46/2002 vp). Työttömyysturvalain (1290/2002) toimeenpanotehtäviin sisältyy myös työttömyysetuuden takaisinperintää koskevia säännöksiä. Perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt ongelmallisena myöskään sitä, että yksityisoikeudellisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän korkeakoulun opintotukilautakunnalle annetaan opintotuen myöntämiseen ja takaisinperintään liittyviä tehtäviä (PeVL 14/2003 vp). Työttömyysetuuksia ja opintotukea koskee kuitenkin ulosmittauskielto.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään katsonut, että kotirauhan piiriin kohdistuvat tarkastusvaltuudet merkitsevät oikeutta puuttua merkittävällä tavalla perustuslaissa jokaiselle turvattuun kotirauhan suojaan eikä tällaista valtuutta voida näin ollen antaa yksityiselle tavallisella lailla (PeVL 40/2002 vp, PeVL 46/2001 vp ja PeVL 43/2010 vp). Mainittuun perustuslakivaliokunnan käytäntöön liittyen lakiehdotukseen on lisätty nimenomainen maininta siitä, etteivät metsäkeskuksen tekemät tarkastukset voi ulottua pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin.

Asiamiehelle ja avustajalle annettava kielto voidaan katsoa asianomaisen henkilön perusoikeuksiin puuttumiseksi. Vaikka kielto on ajallisesti, sisällöllisesti ja alueellisesti rajattu ja vaikka kieltoa koskevasta päätöksestä on muutoksenhakuoikeus, ehdotettu kielto saattaa olla katsottavissa puuttumiseksi merkittävällä tavalla yksilön perusoikeuksiin. Tämän vuoksi esitetään, että metsäkeskuksen tehtäviin kuuluisi ainoastaan kiellon antamista koskevan esityksen tekeminen Ruokavirastolle. Merkittävän julkisen vallan käytöstä voi kyse olla myös silloin, kun kyse on tukien takaisinperinnästä tai ympäristötukisopimuksen irtisanomisesta ja purkamisesta. Tältäkin osin metsäkeskukselle jäisi näitä asioita koskevan esityksen tekeminen Ruokavirastolle eikä kyse olisi merkittävän julkisen vallan käytöstä. Kuten edellä todettiin, Ruokavirasto hoitaa jo nykyisinkin metsäkeskuksen myöntämien tukien takaisinperintää koskevat asiat. Esityksessä katsotaan, ettei pelkkä tuen myöntäminen, maksaminen ja valvonta ole merkittävän julkisen vallan käyttöä.

Esityksessä tarkoitettujen tukien osalta olisi tarkoituksenmukaista, että vastedeskin takaisinperittävät tuet voitaisiin ulosmitata ilman tuomiota tai päätöstä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetyssä järjestyksessä. Mainitulla lailla kumottiin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annettu laki (367/1961). Lakiehdotukseen ei ole ollut tarpeen sisällyttää säännöstä, jonka mukaan takaisinperittävä tuki voitaisiin ulosmitata ilman tuomiota tai päätöstä, koska tällainen säännös on valtiovastuslain 35 §:ssä. Mainitussa valtiovastuslain säännöksessä viitataan kumottuun verojen ja

maksujen perimisestä ulosottotoimin annettuun lakiin. Verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa on kuitenkin siirtymäsäännös, jossa todetaan, että jos muussa laissa tai asetuksessa viitataan verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annettuun lakiin, sovelletaan kyseisen lain vastaavaa säännöstä. Koska tukien takaisinperinnästä päättäisi metsäkeskuksen sijaan Ruokavirasto, sääntely ei tältäkin osin ole perustuslain kannalta ongelmallinen.

Suomen metsäkeskuksesta annetussa laissa säädetään metsäkeskusorganisaatiosta. Kyseinen laki oli perustuslakivaliokunnan arvioitavana. Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan (PeVL 53/2010 vp), että silloiset metsäkeskukset ovat hoitaneet yksityismetsätalouden edistämisen- ja valvontatehtäviä erinimisinä organisaatioina jo vuodesta 1928 alkaen, joten kyse on hyvin vakiintuneesta hallinnollisesta ratkaisusta. Suomen metsäkeskuksesta annetussa laissa on viittaukset hallintolakiin, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin ja kielilakiin. Oikeusturvaa ja hyvää hallintoa edistävät lisäksi esitykseen sisällytetyt erilaiset menettelytapasäännökset koskien tukien myöntämistä, maksamista, takaisinperintää, valvontaa ja hallintosopimuksen (s.o. ympäristötukisopimuksen) tekemistä, purkamista ja irtisanomista (lakiehdotuksen 6–8 luvut). Näiden lisäksi tukiin sovellettaisiin valtioneuvoston säännöksiä. Merkittävän julkisen vallan käyttöä sisältävät tehtävät kuuluisivat Ruokavirastolle.

Metsäkeskuksen tekemisiin hallintopäätöksiin olisi muutoksenhakuoikeus. Voimassa olevan lain eli kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain 33 §:n mukaan rahoituksensaaja voi valittaa metsäkeskuksen päätöksestä suoraan hallinto-oikeuteen. Esityksen mukaan muutoksenhakuun sovellettaisiin valtioneuvoston säännöksiä. Metsäkeskuksen päätösten osalta ensimmäisenä pakollisena vaiheena olisi valtioneuvoston 34 §:ssä tarkoitettu oikaisuvaatimusmenettely. Tämän jälkeen tuensaajalla olisi oikeus tehdä valitus hallinto-oikeuteen. Asiamiehelle annettavaa kieltoa sekä takaisinperintää ja ympäristötukisopimuksen irtisanomista ja purkamista koskevaan Ruokaviraston päätökseen ei kuitenkaan sovellettaisi pakollista oikaisuvaatimusmenettelyä. Näistä päätöksistä voisi lakiehdotuksen 40 §:n mukaan valittaa suoraan hallinto-oikeuteen.

Lakiehdotukseen sisältyy eräitä hallintopäätöksen tekemiseen liittyviä säännöksiä, jotka täydentäisivät valtioneuvoston 11 §:ää, joka koskee valtioneuvoston päätöstä koskevia vaatimuksia, ja hallintolain 44 ja 45 §:ää, joka koskee hallintopäätöksen sisältöä ja perustelemista. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt valtioneuvoston huomiota päätöksentekijän ilmaisemista koskevan sääntelyn tarpeellisuuden arviointiin perustuslain 21 ja 118 §:n kannalta. Ensin mainittu säännös liittyy hyvään hallintoon ja oikeusturvaan ja jälkimmäinen säännös virkavastuuseen. Perustuslakivaliokunnan mukaan avustuspäätöksen tekemistä koskevassa päätöksessä tulee ilmaista päätöksentekijä (PeVL 387/2021 vp). Tämä vaatimus on otettu huomioon lakiehdotuksen 37 §:ssä. Esityksessä on pidetty perusteltuna, että myös esittelijän nimi kävisi ilmi päätöksestä.

Edellä olevan perusteella esityksessä katsotaan, että esityksessä tarkoitettujen lain toimeenpanotehtävien antaminen metsäkeskukselle täyttää perustuslain 124 §:n vaatimuksen siitä, että se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi ja ettei se vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia.

Ehdotetut lait voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

LAKIEHDOTUKSET

Laki metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään

1 luku

Yleiset säännökset

Tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on edistää ja sovittaa yhteen taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä metsän hoitoa ja käyttöä. Tämän lain nojalla rahoitettujen toimenpiteiden tarkoituksena on:

- 1) lisätä metsien kasvua;
- 2) turvata ja lisätä metsien biologista monimuotoisuutta;
- 3) edistää metsätalouden vesiensuojelua;
- 4) hillitä ilmastonmuutosta ja edistää metsien sopeutumista ilmastonmuutokseen;
- 5) pitää yllä metsätalouden tieverkkoa.

2 §

Soveltamisala ja rahoituksen kohdentamista koskevat rajoitukset

Tässä laissa tarkoitettua rahoitusta voidaan valtion talousarviossa vuosittain osoitetun määrärahan rajoissa kohdistaa vain niihin metsiin, jotka kuuluvat metsälain (1093/1996) 2 §:ssä säädettyyn soveltamisalaan taikka niihin valtioneuvoston periaatepäätökseen perustuviin yksityisiin luonnonsuojelualueisiin, joiden rauhoitusmääräysten mukaan rahoitettava toiminta on sallittu. Rahoitusta ei kuitenkaan saa tällöin kohdistaa mainituilla luonnonsuojelualueilla tehtäviin ympäristötukisopimuksiin. Rahoitus kohdennetaan tämän lain mukaisten tuensaajien omistuksessa tai hallinnassa oleviin metsiin. Suometsän vesiensuojelutoimenpiteen, piennartien tekemisen, metsäluonnon hoidon, metsätien tekemisen ja yksityistien perusparannuksen katsotaan kohdentuvan tämän lain mukaisten tuensaajien omistuksessa tai hallinnassa oleviin metsiin, vaikka toimenpiteitä ja töitä osin tehdään muulla alueella, jos töiden tai toimenpiteiden tavoitellut vaikutukset kohdistuvat mainittuihin tuensaajiin. Rahoitus myönnetään tukena.

Tässä laissa tarkoitettua rahoitusta ei saa käyttää luonnonsuojelulain (/) 48 §:n nojalla alueen määräaikaisesta rauhoittamisesta tehdyn sopimuksen perusteella maksettaviin korvauksiin tai korvauksiin, joista mainitun lain 113 §:ssä tai 126 §:n 2 momentissa taikka muutoin erikseen säädetään, eikä myöskään korvauksiin, jotka perustuvat ennen mainittuja säännöksiä voimassa olleisiin vastaaviin säännöksiin.

Tässä laissa tarkoitettua rahoitusta ei saa käyttää viranomaisen tai julkista hallintotehtävää hoitavan organisaation tekemään suunnittelu- ja selvitystyöhön.

Metsällä tarkoitetaan tässä laissa metsämaata, kitumaata, joutomaata ja muuta metsätalousmaata.

3 §

Suhde valtionavustuslakiin ja julkisia hankintoja koskeviin säännöksiin

Tässä laissa tarkoitettuun tukeen sovelletaan lisäksi valtionavustuslakia (688/2001) lukuun ottamatta sen 13 §:n 3 ja 4 momenttia.

Suomen metsäkeskus, jäljempänä *metsäkeskus*, toimii tässä laissa säädettyjen tukien osalta valtionapuviranomaisena. Metsäkeskuksen myöntämän tuen takaisinperintää ja ympäristötukisopimuksen purkamista ja irtisanomista koskevien päätöksien osalta valtionapuviranomaisena toimii Ruokavirasto. Silloin, kun kyse on ympäristötuen palauttamisesta ja sopimuksen irtisanomisesta metsätuhotilanteissa, metsäkeskus ja Ruokavirasto toimivat valtionapuviranomaisina jäljempänä säädetyn mukaisesti.

Tässä laissa tarkoitetulla tuella rahoitettavaan hankintaan sovelletaan julkisia hankintoja koskevia säännöksiä siltä osin kuin hankinta kuuluu julkisten hankintojen soveltamisalaan. Jos hankintaan ei sovelleta julkisia hankintoja koskevia säännöksiä siitä syystä, että hankinnan arvo alittaa kansallisen kynnysarvon ja jos tuen määrä perustuu hyväksyttäviin kustannuksiin, tuensaajan tulee huolehtia siitä, että tuettavan työn tai toimenpiteen toteuttamiseen liittyvistä hankinnoista pyydetään riittävä määrä tarjouksia. Tarjouksia ei tällöin tarvitse pyytää alihankinnan järjestämisestä eikä alihankkijan työn valvonnasta ja ohjaamisesta, jos tuettavan työn tai toimenpiteen toteuttamisesta vastaavana tilaajana on toteuttamissuunnitelman laatija.

4 §

Tuensaajat

Tämän lain mukainen tuki voidaan myöntää vain yksityiselle maanomistajalle. Tässä laissa *yksityisellä maanomistajalla* tarkoitetaan:

- 1) luonnollista henkilöä;
- 2) maanvuokraoikeuden, testamenttiin perustuvan käyttöoikeuden, lesken hallintaoikeuden, eläkeoikeuden tai muun vastaavan oikeuden haltijaa, jos haltija on luonnollinen henkilö;
- 3) yhteisöä, yhtymää ja kuolinpesää, jonka yhtiömiehenä, jäsenenä tai osakkaana on vain luonnollisia henkilöitä ja jossa yhteisön ja yhtymän pääasiallisena tarkoituksena on maatala- tai metsätalouden harjoittaminen;
- 4) säätiötä, jonka toiminnasta pääosan muodostaa maatala- tai metsätalouden harjoittaminen;
- 5) yhteismetsän osakaskuntaa ja yhteisaluেলাissa (758/1989) tarkoitetun yhteisen alueen osakaskuntaa, jonka osuuksista vähintään puolet on luonnollisten henkilöiden omistuksessa sekä sellaisen yhteismetsän tai yhteisen alueen osakaskuntaa, joka on muodostettu ennen 1 maaliskuuta 2003.

Edellä 1 momentissa säädetyn lisäksi yksityiseksi maanomistajaksi katsotaan myös ne luonnolliset henkilöt, jotka omistavat kiinteistön yhdessä yhtiön kanssa, jos heidän omistusosuutensa kiinteistöstä on vähintään 50 prosenttia ja jos yhtiön pääasiallisena tarkoituksena on maatala- tai metsätalouden harjoittaminen. Yksityisenä maanomistajana ei pidetä niitä rahastoja, joista säädetään sijoitusrahastolaissa (213/2019) tai vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa (162/2014).

Yhtymän osakkaana olevat luonnolliset henkilöt vastaavat tukeen liittyvistä velvoitteista.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä siitä, mikä katsotaan 1 ja 2 momentissa tarkoitetuksi pääasialliseksi maatala- tai metsätalouden harjoittamiseksi ja siitä, milloin maatala- tai metsätalouden harjoittamisen voidaan katsoa muodostavan pääosan säätiön toiminnasta.

5 §

Eräiden valtioneuvoston päätösten noudattaminen

Tukea ei myönnetä sille, joka täyttää valtioneuvoston rahoitusalan ulkopuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen annettujen suuntaviivojen (2014/C 249/01) vaatimukset. Tukea ei myönnetä myöskään sille, jolta Euroopan komission päätöksen nojalla peritään takaisin sääntöjenvastaista ja sisämarkkinoille soveltumatonta tukea.

Tässä laissa tarkoitettua tukea ei saa käyttää sellaisten kustannusten korvaamiseen, joiden varalta tuensaaja olisi voinut ottaa vakuutuksen.

Metsäkeskuksen on julkaistava myönnettyjä tukia koskevat tiedot Euroopan unionin lainsäädännön edellyttämällä tavalla yleisessä tietoverkossa siltä osin kuin myönnetty tuki ylittää 100 000 euroa. Avustustietojen toimittamisesta valtioneuvoston tietovarantoon ja siihen liittyvästä avustustietojen julkaisemisesta säädetään valtioneuvoston laissa.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, taimikon ja nuoren metsän hoidon tukeen liittyvissä asioissa noudatetaan, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 1407/2013, jäljempänä *de minimis* – *asetus*, säädetään. Mitä 1 ja 2 momentissa sekä 3 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään, ei kuitenkaan koske taimikon ja nuoren metsän tukea.

6 §

Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

Tuettavien töiden on oltava taloudellisesti ja metsien biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta tarkoituksenmukaisia. Työt on keskitettävä, siltä osin kuin se on mahdollista, siten että ne voidaan toteuttaa kokonaistaloudellisesti edullisimmalla tavalla. Työt tulee tehdä metsäalan hyvän ammattikäytännön mukaisesti.

Tukea ei saa käyttää työhön tai toimenpiteeseen, joka laissa säädetään maanomistajan velvollisuudeksi. Tukea saa käyttää ympäristötukeen, jos sillä korvataan maanomistajalle metsälain 11 §:ssä tarkoitettua vähäistä suurempaa taloudellista menetystä tai haittaa ylittävää osuutta.

Tuettavan työn tai toimenpiteen tulee olla sitä koskevan lainsäädännön mukainen. Tukea ei saa käyttää työhön tai toimenpiteeseen, joka on aiheutunut lainvastaiseksi todetusta toiminnasta. Töillä ei saa aiheuttaa kohtuudella vältettävissä olevaa haittaa muulle ympäristölle.

7 §

Tuen myöntämisen rajoitukset

Tukea ei myönnetä Euroopan unionin lainsäädännössä tarkoitettulle suurelle yritykselle.

Tukea ei myönnetä, jos tuen saamiseksi on tehty varallisuus- tai muu järjestely, jonka oikeudellinen muoto ei vastaa asian todellista luonnetta tai tarkoitusta. Lisäksi tukea ei myönnetä, jos muulle tuen myöntämiseen liittyvälle seikalle on annettu sellainen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin suuren yrityksen määritelmästä siten kuin unionin lainsäädännössä edellytetään.

8 §

Muu julkinen tuki

Tämän lain nojalla myönnettävän tuen edellytyksenä on, ettei rahoitettavaan työhön tai toimenpiteeseen ole myönnetty muuta etuutta julkisista varoista. Ympäristötuen sekä metsäluonnon hoidon ja kulotuksen tuen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, ettei kyseisellä kohteella ole luonnonsuojelulainsäädännön nojalla valtion varoista rahoitettu toimia hakemusta edeltävien viimeisten viiden vuoden aikana.

Tämän lain nojalla myönnetty tuki peritään takaisin, jos tuen maksamisen jälkeen käy ilmi, että työhön tai toimenpiteeseen on myönnetty muu etuus julkisista varoista.

9 §

Oma työ, työn teettäminen ja yhteishanke

Tässä laissa tarkoitetut työt voidaan tehdä omana työnä tai ne voidaan teettää ulkopuolisella toimijalla. Tukea ei myönnetä maanomistajan omana työnä tekemään toimenpiteeseen, jos tuen määrä perustuu hyväksyttäviin kustannuksiin.

Yhteishankkeena pidetään hanketta, joka hanke toteutetaan vähintään kahden sellaisen eri kiinteistön alueella, jotka eivät kuulu samoille maanomistajille, jos kullakin maanomistajalla on oikeus tässä laissa tarkoitettuun tukeen. Taimikon ja nuoren metsänhoitoa ei voida toteuttaa yhteishankkeina.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettusta omasta työstä.

10 §

Toteuttamissuunnitelma, toteutusilmoitus ja suometsän hoitosuunnitelma

Tässä laissa tarkoitettuun terveyslannoitukseen, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemiseen, metsätien tekemiseen, metsäluonnon hoitoon ja kulotukseen myönnettävän tuen myöntämisen edellytyksenä on metsäkeskuksen hyväksymä toteuttamissuunnitelma. Suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisen toteuttamissuunnitelman tulee perustua aiemmin laadittuun ja tämän lain nojalla rahoitettuun suometsän hoitosuunnitelmaan. Edellä mainittujen metsässä tehtävien töiden ja suometsän hoitosuunnitelman loppuunsaattamisesta on tehtävä metsäkeskukselle toteutusilmoitus metsäkeskuksen asettamassa määräajassa. Lisäksi taimikon ja nuoren metsän hoitoa koskevan toimenpiteen toteuttamisesta on tehtävä tuen hakemisen yhteydessä metsäkeskukselle toteutusilmoitus.

Toteuttamissuunnitelman, toteutusilmoituksen ja suometsän hoitosuunnitelman laatijalla tulee olla tuettavan toimenpiteen laatuun ja laajuuteen nähden riittävä asiantuntemus.

Toteuttamissuunnitelma ja toteutusilmoitus voidaan tehdä 9 §:ssä tarkoitettuna omana työnä. Suometsän hoitosuunnitelmaa ei voi tehdä omana työnä. Toteuttamissuunnitelman laatimiseen voidaan myöntää tukea, jos asiakirja laaditaan muuna kuin omana työnä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään toteuttamissuunnitelman toteutusilmoituksen ja suometsän hoitosuunnitelman sisältövaatimuksista.

11 §

Tukien määrä ja varojen suuntaaminen

Tukien määrä voidaan eriyttää alueittain metsätaloudellisten olosuhteiden ja hallinnollisten rajojen perusteella. Yksitystien perusparannuksen tuen määrä voidaan eriyttää sen mukaan, onko kyse on yhteishankkeesta tai yhteismetsän toteuttamasta hankkeesta vai muulla tavoin toteutettavasta

hankkeesta. Suometsän hoitosuunnitelman tuki taas voidaan eriyttää suunnittelualueen kiinteistöjen määrän tai suunnittelualueen pinta-alan mukaan. Tuki myönnetään prosenttiosuutena hyväksyttävistä kustannuksista tai laskennallisen perusteen mukaan. Jos kyse on 4 §:n 2 momentissa tarkoitettusta yhteisomistuksesta, tukea myönnetään luonnollisten henkilöiden suhteellista omistusosuutta vastaava määrä.

Ympäristötuelle korvataan maanomistajalle aiheutuneet puuntuotannon tulomenetykset, joista on vähennetty metsälain 11 §:ssä tarkoitettua vähäistä suuremman taloudellisen menetyksen tai haitan osuus. Lisäksi ympäristötukeen voidaan sisällyttää kuolleesta puusta maksettava kannustinkorvaus, joka on enintään kaksikymmentä prosenttia mainitusta ympäristötuen kokonaismäärästä.

Kulotuksen tukeen sisältyy tuki toimenpiteen toteuttamiseen ja erillinen korvaus maanomistajalle aiheutuneista puuntuotannon tulomenetyksistä kulotusalueelle jätettävän puuston osalta. Erilliskorvauksessa huomioon otettava puuston määrä on enintään 50 puukuutiometriä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tukien määrästä, alueellisesta eriyttämisestä, hyväksyttävistä kustannuksista, ympäristötuen ja siihen liittyvän kannustinkorvauksen laskennan perusteista sekä muista tukien määrän määräytymisen perusteista. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään puuston hakkuuarvon laskennassa käytettävästä puukuutiometrin keskikantohinnasta.

12 §

Tuen enimmäis- ja vähimmäismäärä ja hankkeen vähimmäiskoko eräissä tapauksissa

Tukea voidaan myöntää yhteen hankkeeseen tuensaajaa kohden enintään 100 000 euroa. Ympäristötukea ja tukea metsätien tekemiseen voidaan kuitenkin myöntää tuensaajaa kohden enintään 300 000 euroa.

Tukea ei myönnetä, jos 4 §:n 2 momentissa tarkoitettussa yhteisomistuksessa luonnollisten henkilöiden suhteellinen osuus rahoitettavan hankkeen koosta ei täytä hankkeen vähimmäiskokoa koskevaa vaatimusta.

Ympäristötukea ei myönnetä, jos myönnettävä määrä olisi sopimusta kohti pienempi kuin 500 euroa. Metsäluonnon hoitoon ei myönnetä tukea, jos myönnettävä määrä olisi pienempi kuin 500 euroa. Tämän lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettussa yhteisomistuksessa luonnolliset henkilöt eivät ole oikeutettuja tukeen, jos heidän suhteellinen yhteenlaskettu osuutensa myönnettävästä ympäristötuesta tai metsäluonnon hoidon tuesta olisi pienempi kuin 500 euroa.

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen osalta 5 §:n 4 momentissa tarkoitettussa komission asetuksen 2 artiklassa tarkoitettulle yhdelle yritykselle myönnettävän vähämerkityksisen tuen kokonaismäärä ei saa ylittää 200 000 euroa minkään kolmen verovuoden jakson aikana.

2 luku

Ekologiset ja metsän kasvua edistävät tuet

13 §

Taimikon ja nuoren metsän hoito

Tukea voidaan myöntää taimikon varhaisperkaukseen, taimikon ja nuoren metsän harvennukseen sekä verhopuuston poistoon ja harvennukseen. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, ettei toimenpide ole kaupallisesti kannattava. Lisäksi tukea voidaan myöntää edellä mainittujen töiden yhteydessä kaadetun pienpuun keräämiseen.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että kohde, joka voi olla jakautunut usealle alueelle, täyttää vähimmäispinta-alaa ja puuston poistamista koskevat vaatimukset sekä käsittelyn jälkeiset puuston tiheyttä, keskipituutta ja kasvamaan jäävää puustoa koskevat vaatimukset ja ettei kohteelle käsittelyn jälkeen jää välitöntä hoidon tarvetta. Sen estämättä, mitä 6 §:n 2 momentissa säädetään tuen käyttämisestä maanomistajan lakisääteisen velvoitteen hoitamiseen, tuki voidaan myöntää, vaikka aiemmin valtion varoista rahoitettuun toimenpiteeseen liittyvä hoito- ja kunnossapitovelvoite on vielä voimassa, jos kohteella on kasvupaikan rehevyyden vuoksi tarpeen tehdä taimikon tai nuoren metsän hoitoa.

Tuki myönnetään sillä ehdolla, että tuensaaja noudattaa tässä laissa säädettyä hoito- ja kunnossapitovelvollisuutta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset taimikon ja nuoren metsän hoitokohteen vähimmäispinta-alasta, puuston poistamisesta sekä käsittelyn jälkeisistä puuston tiheyttä, keskipituutta ja kasvamaan jäävää puustoa koskevista vaatimuksista, tehdyn taimikon tai nuoren metsän hoitotyön toteamisesta sekä muista tässä pykälässä säädetystä tuen myöntämisen edellytyksistä.

14 §

Terveyslannoitus

Tukea voidaan myöntää turvemaiden tuhkalannoitukseen sekä lannoitukseen kohteella, jonka maaperässä esiintyy boorinpuutosta.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että

- 1) lannoituskohde, joka voi olla jakautunut usealle alueelle, täyttää vähimmäispinta-alaa, puustoa ja maaperää koskevat vähimmäisvaatimukset;
- 2) kohteella on huolehdittu tarpeellisista metsänhoitotöistä;
- 3) kohteella ei ole merkittäviä hakkuutarpeita ja että
- 4) alueen vesitalous on kunnossa.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on 1 momentissa säädetyn lisäksi silloin, kun kohteen maaperässä esiintyy boorinpuutosta, että työ tehdään sellaisissa metsissä, joiden puuston kehitys metsänhoidollisista toimenpiteistä huolimatta on taantuvaa maaperän ravinteiden epätasapainon vuoksi ja jotka voidaan saada elpymään lannoittamalla. Lisäksi edellytyksenä on, että lannoitevalmiste soveltuu ravinne-epätasapainon korjaamiseen.

Tukea ei myönnetä, ellei toimenpiteen suunnittelussa ole kiinnitetty erityistä huomiota toimenpiteiden aiheuttamiin vesistö- ja ympäristövaikutuksiin sekä toimenpiteistä mahdollisesti aiheutuvien haittojen vähentämiseen.

Tuki myönnetään sillä ehdolla, että tuensaaja noudattaa tässä laissa säädettyä hoito- ja kunnossapitovelvollisuutta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset terveyslannoituskohteen vähimmäispinta-alasta, lannoituskohteesta, lannoitevalmisteen valinnan perusteista, lannoitteen levittämisestä, puuston ja maaperän vähimmäisvaatimuksista, terveyslannoituskohteella tarpeellisista metsänhoitotöistä sekä siitä, milloin merkittäviä hakkuutarpeita ei ole ja milloin alueen vesitalous on kunnossa, sekä muista tässä pykälässä säädetystä tuen myöntämisen edellytyksistä.

15 §

Suometsän hoitosuunnitelma

Tukea voidaan myöntää suometsän hoitosuunnitelman laatimiseen, jos suunnitelma sisältää vesiensuojelun kannalta tarpeellisten toimenpiteiden suunnittelun ja luontoarvojen selvittämisen sekä vähintään kahden muun tarpeellisen metsänkäsittelytoimenpiteen suunnittelun.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että:

- 1) suometsän hoitosuunnitelmassa sovitetaan yhteen puuntuotannon edellytysten parantaminen, vesiensuojelu, ilmastonmuutoksen hillintä ja monimuotoisuuden turvaaminen;
- 2) suunnittelualue täyttää vähimmäispinta-alaa koskevan vaatimuksen;
- 3) suunnittelualue sijaitsee samalla suoalueella tai sen osavalueella siten, että siitä muodostuu maaperän vedenpinnan korkeuden säätelyn ja vesiensuojelutoimenpiteiden suunnittelun kannalta tarkoituksenmukainen kokonaisuus ja ettei
- 4) samalle suunnittelualueelle ei ole aiemmin tehty tämän lain nojalla rahoitettua suometsän hoitosuunnitelmaa.

Suometsän hoitosuunnitelman laatimiseen myönnetään tuki sillä ehdolla, että:

- 1) suunnittelualueen ulkopuoliset metsänkäsittelytoimenpiteet otetaan suunnittelussa huomioon, jos tiedot ovat saatavilla metsäkeskuksen tarjoamista avoimista tietoaaineistoista suunnitteluun ryhdyttäessä;
- 2) suunnitelmaa laadittaessa käytetään parhaimpia käytettävissä olevia suunnittelumenetelmiä ja hyödynnetään metsäkeskuksen avoimia tietoaaineistoja tai muita vastaavia aineistoja, jotka ovat käytettävissä suunnitelman laadintaan ryhdyttäessä;
- 3) suunniteltavien kiinteistöjen alueelta selvitetään luontokohteet ja potentiaaliset luonnonhoitokohteet, mukaan lukien ennallistamiskohteet;
- 4) valmistunut suunnitelma sisältää vesiensuojelusuunnitelman, kuvauksen suunnittelualueen luontokohteista, potentiaalisista luonnonhoitokohteista ja ennallistamiskohteista sekä kuvauksen suunnittelualueella seuraavan viiden vuoden aikana toteutettavista metsänkäsittelytoimenpiteistä, piennarteistä, lasku-, kuivatus- ja täydennysojiin ja eroosiohaittojen korjaamiseen liittyvistä toimenpiteistä;
- 5) suunnitelmassa mainitaan ne ojat joiden kunnostaminen ei ole tarpeen kuivatustilan parantamiseksi ja joiden kunnostamista tulisi välttää kielteisten vesistövaikutusten minimoimiseksi;
- 6) suunnitellut toimenpiteet mahdollistavat kestävä metsätalouden harjoittamisen minimoiden kielteisiä monimuotoisuus-, ilmasto- ja vesistövaikutuksia;
- 7) suunnitelmassa tunnistetaan todennäköisimmät merkittävimmät kielteiset ympäristövaikutukset sekä kuvataan, mitä niiden minimoimiseksi tehdään;
- 8) ne maanomistajat, joiden omistuksessa tai hallinnassa olevalla kiinteistöllä vesiensuojelutoimenpiteitä on tarkoitus toteuttaa, hakevat suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisen tukea suometsänhoito suunnitelman valmistuttua ja sitoutuvat toteuttamaan kyseiset toimenpiteet metsäkeskuksen asettamassa määräajassa ja että
- 9) suunnitelman valmistumisesta viiden vuoden aikana ei kunnosteta ojia, jotka suunnitelmassa on tarkoitettu jätettäväksi kunnostamatta.

Poiketen siitä, mitä 3 momentin 8 kohdassa säädetään, vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisen tukea ei tarvitse hakea, jos vesiensuojelutoimenpiteet rahoitetaan muulla julkisella rahoituksella tai jos suometsän hoitosuunnitelmassa esitetyt metsänkäsittelytoimenpiteet voidaan toteuttaa niin, että minimoidaan toimenpiteiden kielteiset vesistövaikutukset. Muulla julkisella rahoituksella toteutetuista toimenpiteistä on ilmoitettava metsäkeskukselle sen asettamassa määräajassa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset suunnittelualueen vähimmäispinta-alasta, tukikelpoisen suunnittelualueen rajauksesta, suunniteltavista hyväksyttävistä toimenpiteistä ja niiden ympäristövaikutusten minimoinnista, vesiensuojelusuunnitelmasta sekä muista tässä pykälässä säädettyistä tuen myöntämisen edellytyksistä ja ehdoista.

16 §

Suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekeminen

Tukea voidaan myöntää vesiensuojelutoimenpiteisiin ja piennarteiden tekemiseen, jos kyseiset toimenpiteet mainitaan 15 §:n mukaisesti rahoitetussa suometsän hoitosuunnitelmassa.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että

- 1) toimenpiteet perustuvat yhteen suometsän hoitosuunnitelmaan ja sen pohjalta laadittuun toteuttamissuunnitelmaan;
- 2) toteutuksessa käytetään parhaimpia käytettävissä olevia alueelle soveltuvia ja kustannuksiltaan kohtuullisia vesiensuojelumenetelmiä ja -rakenteita;
- 3) vesiensuojelutoimenpiteet ovat tarpeellisia kiintoaineen ja ravinnekuormituksen vähentämiseksi ja että
- 4) piennartie voidaan tehdä kulkuyhteyksien saamiseksi ojastoa lähimmälle kantavalle maapohjalle asti.

Tuki myönnetään sillä ehdolla, että tuensaaja noudattaa tässä laissa säädettyä hoito- ja kunnossapitovelvollisuutta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset hyväksyttävistä vesiensuojelutoimenpiteistä ja piennarteista sekä muista tässä pykälässä säädettyistä tuen myöntämisen edellytyksistä.

3 luku

Metsätalouden tieverkko

17 §

Metsätien tekeminen

Tukea voidaan myöntää metsätalouden kuljetusten edellyttämän yksityistien perusparannukseen ja uuden metsätien tekemiseen. Yksitystien perusparannus voi koskea koko tietä tai sen osaa, rakenteita ja rakennelmia ja siihen voi sisältyä uuden metsätien tekemistä. Yksitystien perusparannus tai uuden metsätien tekeminen voi koskea myös metsätiehen liittyvän erillisen varastoalueen rakentamista. Yksitystien perusparannus voi koskea metsätiehen liittyvän erillisen varastoalueen rakentamista tai sillan rakentamista taikka siltaa vastaavan rummun asentamista, vaikka tietä ei muutoin perusparanneta. Metsätiellä tarkoitetaan tässä laissa yksityistielain (560/2018) 3 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua metsätietä.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että:

- 1) perusparannettava yksityistie tai uusi metsätie soveltuu rakenteeltaan metsätalouden ympärivuotisiin kuljetuksiin lukuun ottamatta kelirikkoajoja;
- 2) tien perusparannusta tai uuden tien tekemistä voidaan pitää alemmanasteisen tieverkon kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisena;
- 3) yksityistielain mukaan on perustettu tieoikeus ja tietä hoitava tieosakkaiden muodostama tiekunta, paitsi jos kyse on yksityisen maanomistajan yksinään toteuttamasta hankkeesta;
- 4) siltä osin kuin kyse on sillan rakentamisesta tai korjaamisesta, hankkeelle on ennen tukihakemuksen jättämistä nimetty toteuttajasta riippumaton riittävän ammattitaidon omaava ulkopuolinen valvoja ja että
- 5) siltä osin kuin kyse on rumpuihin ja siltoihin liittyvistä toimenpiteistä mahdollistetaan vesieliöstön esteetön liikkuminen.

Yksitystien perusparannukseen myönnettävän tuen edellytyksenä on, että tiekunta on huolehtinut yksityistielain 50 §:n 1 momentissa säädetystä velvoitteestaan. Uuden metsätien tekemiseen myönnetään tuki sillä ehdolla, että mainitusta velvoitteesta on huolehdittu ennen kuin metsäkeskukselle jätetään hyväksyttävä toteutusilmoitus tien valmistumisen jälkeen.

Tuki myönnetään sillä ehdolla, että tuensaaja noudattaa tässä laissa säädettyä hoito- ja kunnossapitovelvollisuutta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitetun varastoalueen rakentamisesta sekä muista tässä pykälässä säädetystä tuen myöntämisen edellytyksistä.

18 §

Yksitystien perusparannusta koskevat tuen myöntämisen lisäedellytykset

Yksitystien perusparannusta koskevan tuen myöntämisen edellytyksenä on, että:

- 1) perusparannettava tie on aikanaan rakennettu vähintään tien rakentamisaikaisia, varsitien rakentamista koskeneiden teknisten vaatimusten mukaisesti;
- 2) perusparannettava tie on huonossa kunnossa tai teknisesti vanhentunut;
- 3) toteuttamissuunnitelmaan on liitetty maaperätutkimus, kantavuuden mittauspöytäkirja tai muu selvitys, josta käy ilmi, että perusparannettavan tien suunniteltu kantavuus mahdollistaa ympärivuotisen puunkuljetukseen kelirikkoajoja lukuun ottamatta;
- 4) perusparannettava tie täyttää tien tavoitekantavuutta, vähimmäispituutta ja –leveyttä, tietiheyyttä ja arvioitua metsätalouden kuljetusten osuutta koskevat vaatimukset;
- 5) siltä osin kuin yksitystien perusparannukseen liittyy uuden metsätien tekemistä uusi tie täyttää tavoitekantavuutta, vähimmäispituutta ja –leveyttä sekä tietiheyyttä koskevat vaatimukset, jos hankkeeseen sisältyy sellainen ja että
- 6) perusparannettavan tien kunnossapidosta on huolehdittu.

Lisäksi tuen edellytyksenä on, ettei viimeisten 20 vuoden aikana ole rahoitettu yksityistielain tai yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) mukaisin varoin tien perusparannusta. Tästä edellytyksestä voidaan kuitenkin poiketa, jos tien käyttö on olennaisesti muuttunut metsätalouden kuljetusten laajenemisen vuoksi tai muuttuu arvioidun laajenemisen vuoksi, taikka jos tie ei enää rakenteeltaan sovellu nykyisen puutavarankuljetuskaluston käyttöön. Lisäksi poikkeamisen edellytyksenä on, että asianomaisen tien perusparannuksen edellisestä rahoituksesta mainituin julkisin varoin on kulunut vähintään kymmenen

vuotta. Määräaika lasketaan rahoituksen loppuun maksamisesta. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150034 - a13.7.2018-563>

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tien tavoitekantavuutta, vähimmäispituutta ja -leveyttä, tietiheyttä, arvioitua metsätalouden kuljetusten osuutta ja uuden tien tavoitekantavuutta, vähimmäispituuden ja -leveyden sekä tietiheiden osuutta koskevista vaatimuksista ja tien kunnossapidosta huolehtimista koskevasta edellytyksestä sekä muista tässä pykälässä säädetyistä tuen myöntämisen edellytyksistä.

19 §

Uuden metsätien tekemistä koskevat tuen myöntämisen lisäedellytykset

Uuden metsätien tekemistä koskevan tuen myöntämisen edellytyksenä on, että uusi metsätie täyttää tien tavoitekantavuutta, vähimmäispituutta ja -leveyttä, enimmäistietiheyttä ja arvioitua metsätalouden kuljetusten osuutta koskevat vaatimukset. Lisäksi tuen edellytyksenä on, että tien linjauksessa voidaan pääsääntöisesti käyttää aikaisempaa kulku-uraa, eikä yhtenäisenä säilynyttä metsäaluetta pirstota.

Tuki myönnetään joko yksityisten maanomistajien yhteishankkeena tai yhteismetsän yksinään toteuttamaan uuden metsätien tekemiseen.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset uuden metsätien tavoitekantavuutta, vähimmäispituutta ja -leveyttä, enimmäistietiheyttä ja metsätalouden kuljetusten osuutta koskevista vaatimuksista sekä muista tässä pykälässä säädetyistä tuen myöntämisen edellytyksistä.

4 luku

Metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitäminen ja metsäluonnon hoito

20 §

Ympäristötuki

Ympäristötukea voidaan myöntää, jos metsien hoitoon tai käyttöön liittyvissä toimenpiteissä otetaan huomioon metsän biologisen monimuotoisuuden ylläpitäminen, luonnonhoito tai metsien muu kuin puuntuotannollinen käyttö laajemmin kuin metsälaissa säädetään maanomistajan velvollisuudeksi. Lisäksi tukea voidaan myöntää ympäristötukisopimuksen valmisteluun.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että maanomistaja tekee metsäkeskuksen kanssa sopimuksen, jossa hän sitoutuu säilyttämään tietyllä alueella metsien biologista monimuotoisuutta sekä olemaan tekemättä alueella metsätalouden toimenpiteitä ilman metsäkeskuksen suostumusta.

Metsäkeskuksen ja maanomistajan sopimukseen voidaan ottaa ehto, että maanomistaja sitoutuu noudattamaan sopimuksen kohteena olevalla alueella sijaitsevan elinympäristön ominaispiirteiden säilymistä edistävää hoito- ja käyttösuunnitelmaa.

Sopimus on voimassa kymmenen vuotta. Sopimus on voimassa, vaikka alue siirtyy kokonaan tai osittain uudelle omistajalle.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset ympäristötuen kohdentamisesta ja siitä, milloin 1 momentissa tarkoitettut toimenpiteet ovat laajempia kuin mitä niistä metsälaissa säädetään, sekä muista tässä pykälässä säädetyistä tuen myöntämisen edellytyksistä.

21 §

Hoito- ja käyttösuunnitelma ja muu ympäristötukisopimuksen valmistelu

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa tulee olla tiedot sopimuksen kohteena olevalla alueella tehtävistä luonnonhoidollisista toimenpiteistä ja niiden toteuttamisaikataulusta.

Hoito- ja käyttösuunnitelmaan sovelletaan, mitä 10 §:ssä säädetään toteuttamissuunnitelmasta.

Ympäristötukisopimuksen valmistelulla tarkoitetaan hoito- ja käyttösuunnitelman laatimista, ympäristötukikohteiden kartoittamista, luontoarvojen arviointia ja luontokohteiden rajausta sekä sen selvittämistä, mikä on sopimuskohteen ja sen metsäkiinteistön markkinakelpoisen puuston arvo, jolla sopimuskohte sijaitsee. Ympäristötukisopimuksen valmisteluun voidaan sisällyttää myös kannustinkorvauksen laskemiseen tarvittavien tietojen kerääminen. Ympäristötukisopimuksen valmisteluun voidaan myöntää tukea vain, jos se tehdään muuna kuin maanomistajan omana työnä ja jos valmistelun tekijällä on tehtävän hoitamiseen riittävä asiantuntemus.

22 §

Metsäluonnon hoito

Tukea voidaan myöntää:

- 1) monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen hoito- ja kunnostustöihin sekä metsä- ja suoelinympäristöjen ennallistamiseen;
- 2) aikaisemmin toteutuneista metsäojituksista aiheutuneiden vesistöhaittojen estämiseen tai korjaamiseen, jos toimenpiteellä on tavanomaista laajempi merkitys vesien ja vesiluonnon hoidon kannalta eikä kustannuksia voida osoittaa tietyille aiheuttajalle;
- 3) edellä 1 ja 2 kohdassa mainittujen toimenpiteiden ohella tehtävään riistan elinympäristöjen parantamiseen tai metsien maisema-, kulttuuri- ja virkistysarvojen kehittämiseen tai muuhun monikäytön edistämiseen.

Tuki myönnetään sillä ehdolla, että tuensaaja noudattaa tässä laissa säädettyä hoito- ja kunnossapitovelvollisuutta.

Tuki voidaan myöntää hankehaun perusteella. Tuki voidaan myöntää myös ilman hankehakua maanomistajien yhteishankkeeseen tai yksittäisen maanomistajan toteuttamaan hoitotyöhön. Tuen myöntämisessä metsäkeskuksen tulee asettaa etusijalle alueellisten metsänohjelmien luonnonhoidolle asetetut painopisteet.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännöt metsäluonnonhoidon tuen kohdentamisesta sekä muista tässä pykälässä säädetystä tuen myöntämisen edellytyksistä.

23 §

Kulutus

Tukea voidaan myöntää uudistusalan kulotukseen.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että:

- 1) kulotuskohde täyttää vähimmäispinta-alaa ja ravinteisuutta koskevan vaatimuksen;
- 2) työn yhteydessä poltetaan alueelle jäävät säästöpuut;
- 3) kulotusta varten on otettu vastuuvakuutus ja että
- 4) kulotuksessa on ammattitaitoinen työnjohto.

Tuki myönnetään sillä ehdolla, että tuensaaja noudattaa tässä laissa säädettyä hoito- ja kunnossapitovelvollisuutta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset kulotuskohteen vähimmäispinta-alasta, ravinteisuudesta ja säästöpuiden vähimmäisvaatimuksista sekä muista tässä pykälässä säädettyistä tuen myöntämisen edellytyksistä.

5 luku

Tuen myöntäminen ja maksaminen

24 §

Tuen hakeminen

Tukea haetaan kirjallisesti metsäkeskukselta. Tuen hakijaan liittyen hakemuksessa on ilmoitettava luonnollisen henkilön henkilötunnus ja muun hakijan y-tunnus. Luonnollisen henkilön on ilmoitettava henkilötunnuksen ohella myös y-tunnus, jos hän on sen taloudellisen toiminnan harjoittamista varten hankkinut. Jos hakijana on yhtymä tai kuolinpesä, tulee hakemuksessa ilmoittaa yhtymän tai kuolinpesän osakkaiden nimet ja liittää hakemukseen selvitys, josta käy ilmi, että osakkaat hyväksyvät tuen hakemisen. Mitä edellä tässä momentissa säädetään henkilö- ja y-tunnuksesta, koskee myös yhtymän ja kuolinpesän osakkaita.

Tukea on haettava ennen toimenpiteiden aloittamista. Toimenpiteet saadaan aloittaa vasta sen jälkeen, kun metsäkeskus on hyväksynyt hakemuksen ja toteuttamissuunnitelman. Mitä edellä tässä momentissa säädetään toimenpiteiden aloittamisen ajankohdasta, ei koske töiden suunnittelua. Taimikon ja nuoren metsän hoidon tukea koskevan hakemus tulee jättää työn toteuttamisen jälkeen.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään toteuttamissuunnitelman ja hankkeen toteuttamisen tuen samanaikaisesta hakemisesta, voidaan tukea hakea erikseen toteuttamissuunnitelman laatimiseen, jos toimenpide on tarkoitus rahoittaa yhteishankkeena.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tuen hakemisesta ja hakemuksessa ilmoitettavista tiedoista.

25 §

Hankehaku

Metsäkeskus voi valita metsäluonnon hoitohankkeen toteuttajat hankehaun perusteella. Hankehaussa valitun toteuttajan on kerättävä maanomistajien hakemukset ja toimitettava ne yhdellä kertaa metsäkeskukselle sen asettamaan määräaikaan mennessä. Hankehakuja voi olla enintään kolme vuodessa.

Metsäkeskuksen on tarkoituksenmukaisessa laajuudessa tiedotettava 1 momentissa tarkoitettujen tukien hakumahdollisuudesta, hankkeiden valintaperusteista ja hakemisessa noudatettavasta muusta menettelystä sekä tukien myöntämisen pääasiallisista edellytyksistä ja ehdoista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hankehaun valintaperusteista ja -menettelystä.

26 §

Sopimuksia koskeva menettely

Ympäristötukea koskevan hakemuksen tultua vireille metsäkeskuksen tulee neuvotella maanomistajan kanssa ympäristötukisopimuksen sisällöstä. Neuvotteluissa tulee sopia sopimuskohteen rajaamisesta sekä kohdetta koskevista käyttörajoituksista ja mahdollisista ympäristönhoitotoista.

Metsäkeskuksen tulee laatia neuvotteluista pöytäkirja, johon merkitään tiedot sopimuskohteen rajaamisesta, puustosta, kohdetta koskevista käyttörajoituksista sekä mahdollisista ympäristönhoitotoista. Pöytäkirjaan tulee lisäksi merkitä sopimuksen irtisanomista, purkamista ja siirtämistä koskevat ehdot. Metsäkeskuksen ja tuen hakijan on allekirjoitettava pöytäkirja.

Metsäkeskus tekee päätöksen ympäristötuesta pöytäkirjan tiedoin. Ympäristötukisopimus syntyy vasta, kun metsäkeskus on tehnyt tukipäätöksen. Metsäkeskuksen tukipäätös ja pöytäkirja muodostavat sopimuksen.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään 2 momentissa tarkoitettuun pöytäkirjaan merkittävistä tiedoista.

27 §

Metsäkeskuksen selvittämisvelvollisuus

Metsäkeskuksen tulee ennen asian ratkaisemista selvittää, kohdistuuko aiottuun toimenpiteeseen luonnonsuojelulain 16 §:stä, 5 luvusta, 47, 53, 66, 67, 79–81, 83, 87, 93–96, 106, 126 ja 127 §:stä johtuvia rajoitteita. Metsäkeskuksen tulee tarvittaessa pyytää hakemuksesta lausunto siltä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, jonka toimialueella toimenpide on tarkoitus toteuttaa. Metsäkeskus saa kuitenkin ratkaista asian ilman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausuntoa sen jälkeen, kun kaksi kuukautta on kulunut lausuntopyynnön lähettämisestä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen.

28 §

Eräät hakemuksen ratkaisemista ja hankehaun käynnistämistä varten tarvittavat hakijan selvitykset

Yhteishankkeen toteuttamista koskevaa päätöstä ei saa tehdä ennen kuin metsäkeskukselle on toimitettu selvitys, josta käy ilmi, että hankkeeseen osallistuvat maanomistajat ovat sitoutuneet toteuttamaan hankkeen. Silloin, kun on kyse metsäluonnon hoitohankkeeseen liittyvästä hankehausta, metsäkeskuksen tulee hankkia sitoumus ennen hankehaun käynnistämistä.

Mitä 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään, ei sovelleta metsätiehankkeisiin. Jos kyse on yhteishankkeena toteutettavasta metsätiehankkeesta, toteuttamisen tukea koskevaa päätöstä ei saa tehdä ennen kuin metsäkeskukselle on toimitettu kirjallisesti tiedoksi tiekunnan päätös yksityistien perusparantamisesta tai uuden metsätien tekemisestä sekä ajantasainen luettelo tieosakkaista ja heille määrättyistä tieyksiköistä. Jos kyse on uuden metsätien tekemisestä, metsäkeskukselle tulee lisäksi toimittaa pöytäkirjanote tiekunnan perustamistoimituksesta.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen selvitysten tulee olla asianmukaisesti allekirjoitettuja. Tällöin riittää, että päätöksentekoa varten on käytettävissä kopio alkuperäisestä allekirjoitetusta asiakirjasta. Alkuperäiset allekirjoitetut asiakirjat voidaan tuen maksamisen jälkeenkin tarvittaessa tarkastaa.

Jos tuettavan toimenpiteen toteuttamiseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetussa laissa (252/2017) tarkoitettua ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, tukipäätöstä ei saa tehdä ennen kuin metsäkeskus on saanut käyttöönsä mainitun lain 19 §:n mukaisen arviointiselostuksen ja siihen liittyvän yhteysviranomaisen perustellun päätelmän. Tukipäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointi on otettu huomioon päätösharkinnassa.

Suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennartien tekemisen tukea koskevaa päätöstä ei saa tehdä ennen kuin metsäkeskukselle on toimitettu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tehty ojitusilmoitus

ja siitä mahdollisesti annettu lausunto, jos suometsän hoitosuunnitelmaan sisältyvästä toimenpiteestä on tehtävä vesilain (587/2011) mukainen ojituseroilmoitus.

29 §

Huomautus ja väliaikainen kieltö

Metsäkeskus voi antaa huomautuksen asiamiehelle ja avustajalle, joka laatii tässä laissa tarkoitettuihin tukiin liittyviä hakemuksia, toteuttamissuunnitelmia, toteutusilmoituksia, hoito- ja käyttösuunnitelmia tai muita tässä laissa tarkoitettuihin hakemusasioihin liittyviä asiakirjoja, jos hän on antanut mainituissa asiakirjoissa metsäkeskukselle harhaanjohtavia tai virheellisiä tietoja ja jos mainitut tiedot ovat olennaisia tuen myöntämisen edellytyksiä arvioitaessa.

Ruokavirasto voi metsäkeskuksen esityksestä kieltää asiamiestä ja avustajaa laatimasta 1 momentissa tarkoitettuja asiakirjoja, jos harhaanjohtavien tai virheellisten tietojen antaminen on metsäkeskuksen antamasta huomautuksesta huolimatta ollut toistuvaa ja jos mainittu asiamiehen tai avustajan menettely ilman sen esiin tulemistä olisi johtanut siihen, että metsäkeskus olisi harhaanjohtavien tai virheellisten tietojen johdosta myöntänyt tai maksanut virheellisesti tukea.

Kieltoa koskevasta päätöksestä tulee käydä ilmi kiellon voimassaoloaika. Kielto voidaan asettaa enintään vuodeksi ja se tulee rajata maantieteellisesti. Vuoden mittainen kieltö voidaan asettaa vain, jos toiminta on ollut laajamittaista.

30 §

Yhteisomistuksessa olevia kiinteistöjä koskeva menettely

Yhteisomistuksessa olevan kiinteistön sellaisilla yhteisomistajilla, jotka omistavat kiinteistöstä vähintään 60 prosenttia ja joihin kuuluvat kiinteistöä hoitavat yhteisomistajat, on yhteisesti oikeus koko kiinteistön osalta ryhtyä tämän lain nojalla tuettavaan toimenpiteeseen ja ottaa vastaan tukea, jos he luopuvat toimenpiteen toteuttamiskustannusten vaatimisesta muilta kuin toimenpiteeseen yhtyneiltä yhteisomistajilta. Myös yhdellä yhteisomistajalla, joka omistaa 60 prosenttia kiinteistöstä ja joka on kiinteistöä hoitava yhteisomistaja, on sama oikeus. Yhteisomistajat, joille tuki on myönnetty, vastaavat tällöin tukeen liittyvistä velvoitteista.

Kiinteistöä hoitavana yhteisomistajana pidetään sellaista yhteisomistajaa, joka on:

- 1) perintökaaren (40/1965) 24 luvun 1 §:ssä tarkoitettussa sopimuksessa sovittu kiinteistön hoitajaksi;
- 2) yhteisomistajien tekemällä sopimuksella määritelty toimimaan tässä laissa tarkoitettuna kiinteistöä hoitavana yhteisomistajana; tai
- 3) kiinteistöllä asuva yhteisomistaja, jos 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua sopimusta ei ole tehty.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan sellaisiin jakamattoman kuolinpesän osakkaisiin, joiden arvioitu osuus on 60 prosenttia kiinteistöstä tuen myöntämisaikana. Mitä edellä tässä pykälässä säädetään kiinteistöstä, sovelletaan myös kiinteistön määräosaan, jota hallitaan sovintojoalla.

Hakemuksessa on ilmoitettava, miten niille yhteisomistajille, jotka eivät ole tuen hakijoina, on ilmoitettu suunnitellusta toimenpiteestä ja miten heitä on neuvottu ilmoittamaan hakijoille mahdollinen kielteinen kantansa asiaan. Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos heidän tavoittamisensa ei ole mahdollista ilman suuria vaikeuksia.

Tässä pykälässä tarkoitetun päätöksen katsotaan tulleen yhteisomistajien tietoon, kun se on annettu tiedoksi yhdelle kiinteistöä hoitavista yhteisomistajista. Kuolinpesälle annettavasta tiedoksiannosta säädetään hallintolain (434/2003) 57 §:n 2 momentissa.

31 §

Myöntämisvaltuuden riittämättömyys

Maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus määrääjäksi tai toistaiseksi määrätä metsäkeskus hylkäämään päätöksensä julkaisemisen jälkeen vireille tulevat tukihakemukset, jos tuen rahoitukseen tarvittavaa myöntämisvaltuutta ei ole enää riittävästi käytettävissä hakemusten vireillepanovuonna.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös tukihakemusten hylkäämisestä on julkaistava maa- ja metsätalousministeriön määräyskokoelmassa. Metsäkeskuksen on lisäksi tiedotettava maa- ja metsätalousministeriön päätöksestä asianmukaisessa laajuudessa.

Ennen 1 momentissa tarkoitetun päätöksen julkaisemista vireille tulleet hakemukset ratkaistaan niiden saapumisjärjestyksessä toimenpiteille osoitetun myöntämisvaltuuden puitteissa. Jos käytettävissä ei ole enää myöntämisvaltuutta hakemusten vireillepanovuonna, jäljelle jääneet hakemukset on siirrettävä käsiteltäviksi seuraavana vuonna toimenpiteille osoitetun myöntämisvaltuuden puitteissa. Siltä osin kuin käytettävissä ei enää seuraavana vuonnakaan ole myöntämisvaltuutta, hakemukset on hylättävä.

32 §

Toteuttamissuunnitelmaan perustuvaa tukea koskevat päätökset

Toteuttamissuunnitelman laatimiseen voidaan myöntää tukea erikseen, jos toimenpiteet on tarkoitus rahoittaa yhteishankkeena. Muutoin toteuttamissuunnitelman ja sen toteuttamisen tuesta on päätettävä samanaikaisesti.

Edellä 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetusta päätöksestä tulee käydä ilmi, että tuki myönnetään sillä ehdolla, että hanke toteutetaan metsäkeskuksen asettamassa määräajassa. Lisäksi ehtona on, että metsäkeskukselle toimitetaan sen asettamiin määräaikoihin mennessä tässä laissa säädetyt vaatimukset täyttävä toteuttamissuunnitelma, hankkeen toteuttamisen tukea koskeva hakemus ja selvitys töiden loppuunsaattamisesta. Jos työt on tarkoitus rahoittaa muulla rahoituksella, ehtona on, että metsäkeskukselle toimitetaan sen asettamassa määräajassa selvitys hankkeen loppuunsaattamisesta toteuttamissuunnitelman mukaisena.

33 §

EU-velvoitteet tukipäätöksissä

Sen lisäksi, mitä de minimis –asetuksessa säädetään tukipäätöksessä ilmoitettavista tiedoista vähämerkityksiseen tukeen liittyen, taimikon ja nuoren metsän hoidon tukipäätöksestä tulee käydä ilmi, että metsäkeskus on velvollinen perimään mainitun asetuksen vastaisen tuen takaisin.

Muiden kuin 1 momentissa mainittujen tukien osalta tukipäätökseen on erikseen merkittävä ne vaatimukset, joita Suomi on velvollinen noudattamaan komission hyväksymän metsätalouden tukiohjelman täytäntöönpanossa. Kyseiseen tukiohjelmaan kuuluvat tässä laissa säädetyt tuet paitsi 1 momentissa mainittu vähämerkityksisenä tukena myönnettävä tuki. Tuensaajaa on informoitava siitä, että metsäkeskus on velvollinen perimään tuen korkoineen takaisin, jos komission hyväksymispäätöksen vaatimuksia ei ole noudatettu tuen myöntämisessä. Tuensaajaa on myös samalla informoitava siitä, että metsäkeskus on velvollinen perimään tuen takaisin myös, jos EU-lainsäädäntö sitä muutoin edellyttää. Valtioneuvoston

asetuksella säädetään tarkemmin siitä, mitkä tukea koskevat vaatimukset on merkittävä tukipäätöksessä komission hyväksymispäätökseen perustuviksi.

34 §

Toimenpiteiden toteuttamisen myönnettävä lisäaika

Metsäkeskus voi päättää enintään kahden vuoden lisäajan myöntämisestä toteuttamissuunnitelmaan perustuvan työn loppuunsaattamiseen. Lisäajan myöntämisen edellytyksenä on, että toimenpiteen toteuttaminen on viivästynyt toteutustyötä kohdanneen ennalta arvaamattoman esteen vuoksi. Lisäaikaa ei myönnetä, jos toimenpiteiden loppuunsaattaminen on viivästynyt tuensaajan, toteuttamissuunnitelman laatijan tai muun tuensaajan käyttämän asiamiehen taikka tuettavan hankkeen toteuttajan menettelystä. Hankkeelle saa myöntää vain yhden kerran lisäaikaa työn loppuunsaattamiseen.

35 §

Eräät tuen määrään liittyvät päätökset

Siltä osin kuin toteuttamissuunnitelmaan perustuvan toteuttamisen tuen määrä määräytyy toteutuneiden kustannusten perusteella, metsäkeskuksen tulee valtiovastuslain 11 §:ssä tarkoitetun päätöksen lisäksi erikseen päättää tuen lopullisesta määrästä sen jälkeen, kun hanke on saatettu loppuun ja siitä on esitetty metsäkeskukselle hyväksyttävä toteutusilmoitus. Sama koskee suometsän hoitosuunnitelman ja ympäristöhoitotöiden tukea.

Metsäkeskuksen tulee asiasta tiedon saatuaan erikseen päättää, voidaanko hakemuksessa ilmoitettujen työ- ja tarvikemäärien ja kustannusten ylitys hyväksyä. Hyväksymisen edellytyksenä on, että ylitys on ennalta arvaamaton. Vähäisistä ylityksistä päätös tehdään kuitenkin vasta tuen lopullista määrää koskevan päätöksen yhteydessä.

36 §

Päätöksen tekijä ja allekirjoittaminen sekä automaattinen päätöksenteko

Metsäkeskuksen tämän lain nojalla tekemään hallintopäätökseen, joka ratkaistaan esittelystä, tulee merkitä päätöksentekijän ja esittelijän nimi.

Metsäkeskuksen päätös tuen myöntämisestä, maksamisesta tai epäämisestä voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

Suomen metsäkeskuksesta annetun lain (418/2011) 14 §:n 3 momentista poiketen metsäkeskus voi ratkaista automaattisesti taimikon ja nuoren metsän hoitoa sekä terveyslannoitusta koskevan tuen myöntämispäätöksen samoin kuin tuen lopullista määrää koskevan päätöksen noudattaen, mitä muualla laissa säädetään viranomaisen automaattisen päätöksenteon mahdollistamisesta. Poiketen siitä, mitä tämän lain 6 §:n 1 momentissa säädetään tuettavan työn toteuttamisesta taloudellisesti ja metsien biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla, nämä seikat otetaan tukea myönnettäessä huomioon vain siltä osin kuin kyseisiä tuettavan työn tarkoituksenmukaisuuden arviointiin liittyviä paikkatietoja on sähköisesti käytettävissä päätöksenteon automatisoimisessa.

37 §

Tuen maksaminen

Enintään 300 euron tuki maksetaan yhdessä erässä.

Siltä osin kuin toteuttamissuunnitelmaan perustuvan tuen määrä määräytyy toteutuneiden kustannusten perusteella, tuensaajan, toteutusilmoituksen laatijan tai muun tuensaajan käyttämän asiamiehen on metsäkeskuksen pyynnöstä toimitettava metsäkeskukselle jäljennökset toteutuneet kustannukset osoittavista tositteista.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, ympäristötuki maksetaan yhdessä erässä sopimuskauden alkaessa. Yli 10 000 euron ympäristötuki voidaan kuitenkin maksaa useammassa kuin yhdessä erässä. Ympäristöhoitotöihin perustuva tuki maksetaan vasta sen jälkeen, kun metsäkeskus on tehnyt tuen lopullista määrää koskevan päätöksen.

Metsäluonnon hoidon tuki maksetaan toteuttajalle, jos tuki on myönnetty hankehaun perusteella.

Toteuttamissuunnitelman ja toteutusilmoituksen laatijaan tai muuhun tuensaajan käyttämään asiamieheen sovelletaan, mitä valtionavustuslain 12 §:n 4 momentissa säädetään tuen maksamista varten annettavista tiedoista.

38 §

Kiinteistötietojärjestelmään merkittävät tiedot

Metsäkeskuksen tulee huolehtia ympäristötukisopimuksen tallentamisesta kiinteistötietojärjestelmään, kun tuen myöntämispäätös on tehty tai sopimusta on muutettu tai maanomistaja on irtisanonut sopimuksen koska alue muuttuu luonnonsuojelualueeksi. Ruokaviraston tulee huolehtia näiden sopimusten irtisanomista ja purkamista koskevien tietojen tallentamisesta kiinteistötietojärjestelmään.

6 luku

Tukeen liittyvät veloitteet ja valvonta

39 §

Velvollisuus sallia tien virkistyskäyttö

Maanomistaja, jolle on myönnetty tukea metsätien tekemiseen, on velvollinen sallimaan metsätien tai yksityistien virkistyskäytön maksutta. Käyttöä voidaan kuitenkin rajoittaa, jos se on tarpeen tien vaurioitumisen estämiseksi, arkojen alueiden suojelemiseksi, tien turvallisen käytön varmistamiseksi tai sen varmistamiseksi, että tietä voidaan käyttää asianmukaisesti metsätalouden kuljetuksiin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu velvoite on voimassa kymmenen vuotta siitä, kun toimenpiteeseen myönnetty tuki on kokonaan maksettu.

40 §

Hoito- ja kunnossapitovelvollisuus

Maanomistaja, jolle on myönnetty tukea taimikon ja nuoren metsän hoitoon, on velvollinen huolehtimaan toimenpiteen kohteena olevan alueen hoidosta ja kunnossapidosta seitsemän vuotta toimenpiteelle myönnetyn tuen loppuun maksamisesta. Maanomistaja, jolle on myönnetty tukea terveyslannoitukseen, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemiseen, metsätien tekemiseen, metsäluonnon hoitoon tai kulutukseen, on velvollinen huolehtimaan toimenpiteen kohteena olleen alueen tai metsätien hoidosta ja kunnossapidosta kymmenen vuotta toimenpiteelle myönnetyn tuen loppuun maksamisesta. Kunnossapidon kohteena olevaa aluetta ei saa alkaa käyttää siten, että alueen käyttö metsätaloudelliseen tarkoitukseen olennaiselta osin estyy.

Hoito- ja kunnossapitovelvollisuuteen kuuluu:

1) taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen osalta, että metsikön jatkokehityksestä huolehditaan niin, ettei kohteelle ole tarpeen myöntää taimikon ja nuoren metsän hoitoon tukea ennen kuin seitsemän vuotta on kulunut myönnetyn tuen loppuun maksamisesta;

2) suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisen tuen osalta, että tehdyt laitteet ja rakenteet pidetään tarkoitustaan vastaavassa kunnossa;

3) metsätien tekemisen tuen osalta, että metsätiellä, muulla yksityistiellä ja erillisellä varastoalueella huolehditaan tarpeellisesta sorastuksesta, rumpujen ja siltojen korjauksesta sekä tukkeutuneiden ojien avaamisesta ja muista tien kunnossapidon edellyttämistä töistä;

4) metsäluonnon hoidon tuen osalta, että hoitoalueella tehdyt laitteet ja rakenteet pidetään tarkoitustaan vastaavassa kunnossa;

5) kulotuksen osalta, että poltettuja säästöpuita ei poisteta.

Hoito- ja kunnossapitovelvollisuuteen kuuluu, että maanomistaja, jolle on myönnetty tukea taimikon ja nuoren metsän hoitoon, terveyslannoitukseen, metsäluonnon hoitoon tai kulotuksen, ei saa tehdä 1 momentissa tarkoitettuna seitsemän tai kymmenen vuoden ajanjaksona tuen loppuun maksamisesta toimenpiteen kohteena olevalla alueella uudishakkuita eikä sellaisia hakkuita, jotka eivät ole metsänkasvatuksen kannalta tarkoituksenmukaisia. Uudistushakkuun voi tehdä vain silloin, kun kohteella on tapahtunut sellainen luonnontuho, joka edellyttää uudistushakkuita.

Hoito- ja kunnossapitovelvoitteen mukaisiin töihin ei saa käyttää tässä laissa tarkoitettua rahoitusta.

41 §

Hoito- ja kunnossapitovelvoitteen ja muiden tukeen liittyvien velvoitteiden siirtyminen

Kiinteistön tai muun alueen omistusoikeuden siirtyessä uudelle omistajalle tälle siirtyy myös sen hoito- ja kunnossapitovelvollisuus.

Metsäkeskuksen tulee hakemuksesta lakkauttaa hoito- ja kunnossapitovelvollisuus, jos kiinteistö tai alue lunastetaan ja kiinteistön tai alueen käyttö metsätaloudelliseen tarkoitukseen tällöin olennaiselta osin estyy. Tällöin maanomistajalla ei ole tuen palautusvelvollisuutta.

Tuensaajan tulee huolehtia siitä, että uusi omistaja saa omistusoikeuden siirtymiseen liittyvän oikeustoimen yhteydessä tiedon lakisääteisestä hoito- ja kunnossapitovelvoitteesta sekä tien virkistyskäyttöä koskevasta velvoitteesta. Suometsän hoitosuunnitelman tukea saaneen metsänomistajan tukee vastaavasti ilmoitta uudelle omistajalle 15 §:n 3 momentin 8 kohdan mukaisesta velvoitteesta.

42 §

Hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden lakkauttaminen

Metsäkeskus voi lakkauttaa alueen tai metsätien hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden, jos:

1) maanomistaja on olennaiselta osin menettänyt valtion varoilla rahoitettuun työhön perustuvan taloudellisen hyödyn;

2) hyödyn menetyksen syynä on luonnontuho tai muu maanomistajasta riippumaton syy; ja

3) työn uusiminen ei ole tarkoituksenmukaista.

Metsäkeskus voi lakkauttaa alueen tai metsätien hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden, jos rahoitettuun työhön perustuva taloudellinen hyöty menetetään sen vuoksi, että:

- 1) alue tai sen merkittävä osa kaavassa osoitetaan muuhun käyttöön kuin metsätalousmaaksi;
- 2) alueesta tai sen merkittävästä osasta tehdään ympäristötukisopimus tai muu vastaava sopimus; tai
- 3) alueeseen kohdistetaan lain nojalla asetettuja käyttörajoituksia tai toimenpidekieltoja.

Jos maanomistaja lopettaa alueen tai sen merkittävän osan käytön metsätalousmaana, metsäkeskuksen on lakkautettava alueen hoito- ja kunnossapitovelvoite.

Maanomistaja ei ole velvollinen palauttamaan saamaansa tukea, jos hoito- ja kunnossapitovelvollisuus lakkautetaan 1 tai 2 momentin perusteella. Jos hoito- ja kunnossapitovelvoite lakkautetaan 3 momentin perusteella, maanomistaja on velvollinen palauttamaan saamansa tuen.

43 §

Tukeen liittyvä tiedonantovelvollisuus

Tuen saamisen edellytyksenä on, että hakemusasiakirjoissa ilmoitettuja toteutuneita kustannuksia koskevat alkuperäiset tositteet voidaan tuen maksamisen jälkeenkin tarvittaessa tarkastaa. Alkuperäiset tositteet ja 28 §:ssä tarkoitetut alkuperäiset allekirjoitetut selvitykset tulee säilyttää kymmenen vuotta tuen loppuun maksamisesta.

Toteuttamissuunnitelman laatijaan tai muuhun tuensaajan käyttämään asiamieheen sekä tuettavan hankkeen toteuttajaan sovelletaan, mitä valtionavustuslain 14 §:ssä säädetään valtionavustuksen saajan tiedonantovelvollisuudesta.

Maanomistajan on ilmoitettava viipymättä metsäkeskukselle sellaisen alueen luovutuksesta, josta on tehty ympäristötukisopimus. Lisäksi maanomistajan on ilmoitettava metsäkeskukselle luonnontuhosta tai muusta maanomistajasta riippumattomasta syystä aiheutuneesta olosuhteiden muutoksesta ympäristötukisopimusalueella.

44 §

Metsäkeskuksen valvontatehtävä ja valtioneuvoston liittyvät asiakirjat

Metsäkeskuksen tehtävänä on valvoa tukien myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyviä edellytyksiä ja tukiin liittyvien velvoitteiden noudattamista noudattaen, mitä valtionavustuslain 15–17 §:ssä säädetään. Sen lisäksi metsäkeskuksella on tarvittaessa oikeus tarkastaa, onko tuettavan hankkeen toteuttaja täyttänyt tukeen liittyvät velvoitteet. Metsäkeskuksen tarkastusoikeuteen ja tarkastusten suorittamiseen sovelletaan tällöin edellä mainittuja valtionavustuslain säännöksiä. Tarkastuksessa noudatettavasta menettelystä säädetään lisäksi hallintolain 39 §:ssä. Tarkastusta ei saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa.

Metsäkeskuksen tulee antaa tuensaajalle mahdollisuus maastotarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamiseen, jos puutteet ovat vähäisiä ja kohtuullisen helposti korjattavissa. Jos metsätien virkistyskäytön sallimisvelvollisuuden laiminlyönti on vähäinen, metsäkeskuksen tulee neuvoa tuensaanutta maanomistajaa mainitun velvollisuuden sisällöstä ja antaa tuensaajalle mahdollisuus laiminlyönnin korjaamiseen. Metsäkeskuksen tulee tällöin asettaa määräaika puutteiden tai laiminlyönnin korjaamiseen.

Metsäkeskuksen on säilytettävä tämän lain nojalla myönnettyyn tukeen liittyvät tiedot 10 vuoden ajan tuen myöntämispäivästä. Tietoa, jonka säilyttäminen on välttämätöntä lakisääteisen tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian takia, ei kuitenkaan poisteta. Tieto on poistettava, kun sen käsittelylle ei enää ole laissa säädettyä perustetta. Valtioneuvoston liittyvät asiakirjat on salassapitosäännösten estämättä annettava komissiolle, jos Euroopan unionin lainsäädännössä sitä edellytetään.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään metsäkeskuksen tehtäviin kuuluvien tarkastusten määrästä ja kohdentamisesta sekä muista valvonnan järjestämisen teknisistä yksityiskohdista.

7 luku

Tuen palauttaminen ja takaisinperintä sekä sopimuksen purkaminen ja irtisanominen

45 §

Tuen palauttaminen ja takaisinperintä

Tuen palauttamisen ja takaisinperinnän perusteista säädetään valtioneuvostuslaissa. Tuki, joka tulee valtioneuvostuslain 20 §:n nojalla palauttaa, tulee maksaa takaisin metsäkeskukselle. Jos tuki on maksettu useassa erässä, valtioneuvostuslain 24 §:ssä tarkoitettua korkoa palautettavalle tai takaisinperittäväälle määrälle on maksettava tuen loppuun maksamisesta lukien. Mainitun säännöksen mukaista korkoa on maksettava tukea takaisin perittäessä siihen päivään, kun metsäkeskus tekee tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetun esityksen Ruokavirastolle.

Metsäkeskuksen tulee tehdä Ruokavirastolle esitys tuen takaisinperimiseksi, jos sen tietoon tulee valtioneuvostuslain 21 tai 22 §:ssä säädetty takaisinperinnän peruste. Sen jälkeen Ruokavirasto päättää tuen takaisinperinnästä. Metsäkeskuksen tulee tehdä Ruokavirastolle esitys tuen takaisinperinnästä viipymättä ja erityisestä syystä 12 kuukauden kuluessa siitä, kun se on saanut valtioneuvostuslain 28 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla tietoonsa takaisinperinnän perusteen. Ruokaviraston tulee tehdä asiassa päätös viipymättä ja erityisestä syystä 18 kuukauden kuluessa metsäkeskuksen esityksen tekemisestä. Jos kyse on hoito- ja kunnossapitovelvoitteen tai tien virkistyskäyttöä koskevan velvoitteen rikkomisesta, valtioneuvostuslain 28 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräaika lasketaan velvoitteen voimassaoloajan päättymisestä.

Jos tuen myöntämiseen on sovellettu yhteisomistuksessa olevia kiinteistöjä koskevia menettelysäännöksiä, tukea ei voida periä takaisin sellaiselta yhteisomistajalta, joka ei ole ottanut vastaan tukea, ellei tällainen yhteisomistaja tai uusi yhteisomistaja ole itse osallistunut tuen takaisinperimisen perusteena olevaan toimintaan.

46 §

Tuen takaisinperintä eräissä tuissa

Tuki peritään takaisin tuensaajalta, jollei jäljempänä tässä pykälässä toisin säädetä. Taimikon ja nuoren metsän hoitoon, terveyslannoitukseen, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemiseen, metsätien tekemiseen, metsäluonnon hoitoon ja kulotukseen myönnetty tuki peritään takaisin siltä, joka on omistusaikanaan rikkonut hoito- ja kunnossapitovelvollisuutensa. Metsätien tekemiseen myönnetty tuki peritään takaisin myös siltä, jonka omistusaikana tien virkistyskäytön sallimista koskevaa velvollisuutta ei ole noudatettu. Ympäristötuki peritään takaisin siltä, joka ei omistusaikanaan ole noudattanut ympäristötukisopimukseen liittyviä velvoitteita.

Silloin, kun tuki peritään takaisin hoito- ja kunnossapitovelvoitteen rikkomisen takia, tuen takaisinmaksun jälkeen lakkaa alueen tai tien hoito- ja kunnossapitovelvoite ja metsätien tekemisen tuen osalta myös tien virkistyskäyttöä koskeva velvoite. Jos metsätien tekemisen tuki peritään takaisin tien virkistyskäyttöä koskevan velvoitteen rikkomisen takia, tuen takaisinmaksun jälkeen lakkaa virkistyskäyttöä koskeva velvoite ja hoito- ja kunnossapitovelvoite. Jos ympäristötuki peritään takaisin sopimusvelvoitteiden laiminlyönnin vuoksi, velvoitteet lakkaavat, kun ympäristötuki on maksettu takaisin.

Suometsän hoitosuunnitelman tuki peritään takaisin niiltä maanomistajilta, jotka eivät ole noudattaneet 15 §:n 3 momentin 8 kohdassa tarkoitettua sitoumusta. Jos sitoumusta on noudatettu vain osittain, tuki peritään takaisin siltä osin kuin vesiensuojelutoimenpiteitä on jätetty toteuttamatta.

47 §

Ympäristötuen palauttaminen ja sopimuksen irtisanominen metsätuhotilanteissa

Jos ympäristötukikohteella tapahtunut metsätuho edellyttää metsätuhojen torjunnasta annetun lain (1087/2013) mukaan vahingoittuneen puuston korjaamista alueelta, maanomistajan tulee hakea puuston korjaamiseen metsäkeskuksen lupa. Metsäkeskuksen on myönnettävä lupa ja tarvittaessa liitettävä lupapäätökseen luontoarvojen säilyttämisen ja metsätuhojen ehkäisyn kannalta tarpeelliset ehdot. Maanomistajan tulee palauttaa korjattavaa puustoa vastaava laskennallinen osuus ympäristötuesta takaisin metsäkeskukselle.

Metsäkeskuksen tulee irtisanoa sopimus, jos ympäristötukikohteella on niin tuhoutunut, ettei sopimuksen voimassaolon jatkaminen ole enää perusteltua. Maanomistajan tulee tällöin palauttaa sopimuskaudesta jäljellä olevia kalenterikuukausia vastaavan osan maksetusta tuesta metsäkeskukselle. Maanomistaja ei ole velvollinen maksamaan valtionavustuslain 24 §:ssä säädettyä korkoa palautettavalle määrälle. Jos maanomistaja on eri mieltä ympäristötukisopimuksen jatkamisesta, tulee metsäkeskuksen tehdä esitys Ruokavirastolle sopimuksen irtisanomiseksi.

48 §

Sopimuksen purkaminen

Ruokavirasto voi metsäkeskuksen esityksestä päätöksellään määrätä ympäristötukisopimuksen purettavaksi ja jo maksetun tuen takaisinperittäväksi, jos maanomistaja on omalla menettelyllään tietoisesti heikentänyt ympäristötukikohteen biologista monimuotoisuutta tai muutoin olennaisesti rikkinut sopimusehtoja. Maanomistaja on tällöin velvollinen palauttamaan maksetun tuen Ruokavirastolle.

Tuki voidaan periä takaisin myös sopimuksen voimassaoloajan jälkeen, jos sopimusta on rikottu 1 momentissa tarkoitetulla tavalla sopimuksen voimassaoloaikana.

49 §

Ruokaviraston oikeus irtisanoa sopimus

Ruokavirasto voi metsäkeskuksen esityksestä tai maanomistajan hakemuksesta päätöksellään määrätä ympäristötukisopimuksen irtisanottavaksi ja jo maksetun tuen osittain takaisinperittäväksi, jos kohteen biologista monimuotoisuutta koskevat olosuhteet tai muut sopimusvelvoitteiden täyttämiseen vaikuttavat olosuhteet ovat muuttuneet niin, ettei sopimuksen voimassaololle enää ole perusteita tai sopimuksen voimassaolon jatkaminen olisi kohtuutonta.

Maanomistaja on 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa velvollinen palauttamaan sopimuskaudesta jäljellä olevia kalenterikuukausia vastaavan osan maksetusta tuesta Ruokavirastolle. Jos alueen omistusoikeus on vaihtunut, palautusvelvollinen on alueen uusi omistaja. Maanomistaja ei ole 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa velvollinen maksamaan valtionavustuslain 24 §:ssä säädettyä korkoa palautettavalle määrälle.

50 §

Maanomistajan oikeus irtisanoa sopimus

Jos sopimuksen kohteena olevan alueen omistaja vaihtuu, uudella omistajalla on oikeus irtisanoa sopimus ilmoittamalla irtisanomisesta kirjallisesti metsäkeskukselle kuuden kuukauden kuluessa omistusoikeuden siirtymisestä. Irtisanominen tulee voimaan, kun uusi omistaja on maksanut metsäkeskukselle takaisin sopimuskaudesta jäljellä olevia täysiä kalenterikuukausia vastaavan osan maksetusta ympäristötuesta.

Maanomistajalla on halutessaan muutoinkin oikeus irtisanoa sopimus. Irtisanominen tulee voimaan, kun maanomistaja on maksanut metsäkeskukselle takaisin 1 momentissa tarkoitetun määrän 10 prosentilla korotettuna.

Maanomistajan tulee irtisanoa ympäristötukisopimus, jos sopimuksen kohteena olevasta alueesta tehdään luonnonsuojelualue. Tällöin maanomistajan tulee maksaa metsäkeskukselle takaisin 1 momentissa tarkoitettu määrä. Maanomistaja ei ole velvollinen maksamaan valtionavustuslain 24 §:ssä säädettyä korkoa palautettavalle määrälle. Ympäristötukisopimuksen velvoitteet lakkaavat siitä päivästä, kun metsäkeskus on saanut ympäristötuen palautuksen.

51 §

Takaisinperintään liittyvät EU-velvoitteet

Sen estämättä, mitä tässä laissa tai valtionavustuslaissa säädetään takaisinperinnästä, metsäkeskus on velvollinen perimään takaisin komissiolle ilmoitettuun tukiohjelmaan sisältyvän tuen, jos se ei täytä komission hyväksymispäätöksen vaatimuksia. Lisäksi takaisinperintävelvoite syntyy, jos vähämerkityksisen tuen myöntämisessä ei ole noudatettu de minimis -asetuksen vaatimuksia. Takaisinperittävän määrän tai sille maksettavan koron kohtuullistaminen on mahdollista vain, jos kyse on poikkeuksellisista olosuhteista, joihin tuensaaja tai tämän valtuuttama taho ei olisi huolellisella toiminnalla voinut vaikuttaa. Tuki on kuitenkin perittävä kokonaan takaisin, jos EU-lainsäädäntö sitä muutoin edellyttää. Takaisinperittävälle määrälle maksettavasta korosta säädetään valtionavustuslaissa.

Komission takaisinperintää koskevasta päätöksestä säädetään eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun laissa (300/2001).

52 §

Varojen kohdentaminen

Maa- ja metsätalousministeriö päättää tämän lain toimeenpanoon valtion talousarviossa osoitetun myöntämisvaltuuden ja määrärahan rajoissa varojen kohdentamisesta tässä laissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin ottaen huomioon kansallisen metsästrategian tavoitteet. Metsäkeskuksen on laadittava vuosittain maa- ja metsätalousministeriölle myöntämisvaltuutta ja määrärahan suuntaamista koskeva esitys ottaen huomioon metsälain 26 §:ssä tarkoitetuissa alueellisissa metsäohjelmissa esitetyt tavoitteet.

8 luku

Erinäiset säännökset

53 §

Maa- ja metsätalousministeriön valvontatehtävä

Maa- ja metsätalousministeriön tehtävänä on valvoa metsäkeskuksen ja Ruokaviraston toimintaa niiden hoitaessa tässä laissa säädettyjä tehtäviä. Ministeriöllä on oikeus saada metsäkeskukselta ja Ruokavirastolta valvontatehtäväänsä liittyviä yleisiä käyttö- ja seurantatietoja ja tehdä tämän lain noudattamisen valvonnassa tarpeellisia metsäkeskuksen ja Ruokaviraston toimintaan kohdistuvia tarkastuksia. Mainitut tarkastukset voivat sisältää asiakirjatarkastuksia ja paikan päällä tehtäviä

tarkastuksia, jos niillä on olennaista merkitystä tämän lain noudattamisen varmistamiseksi tuen myöntämisessä, maksamisessa ja käytön valvonnassa. Ministeriön tarkastusoikeudesta ja tarkastusten suorittamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella 16 ja 17 §:ssä.

Maa- ja metsätalousministeriöllä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada metsäkeskukselta ja Ruokavirastolta sellaisia tehtävänsä hoitamiseksi välttämättömiä tietoja tuen hakijaa ja saajaa koskevista seikoista, joilla on olennaista merkitystä tämän lain noudattamisen varmistamiseksi tuen myöntämisessä, maksamisessa ja käytön valvonnassa.

54 §

Ruokaviraston valvontatehtävä

Ruokaviraston tehtävänä on suorittaa tämän lain noudattamisen valvonnassa tarpeellisia metsäkeskuksen toimintaan kohdistuvia tarkastuksia sen mukaan kuin maa- ja metsätalousministeriö tarkemmin määrää. Ruokaviraston valvontatehtävän osalta noudatetaan tällöin, mitä 53 §:ssä säädetään maa- ja metsätalousministeriön valvontatehtävästä.

Ruokavirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada metsäkeskukselta sellaisia tehtävänsä hoitamiseksi välttämättömiä tietoja tuen hakijaa ja saajaa koskevista seikoista, joilla on olennaista merkitystä tämän lain noudattamisen varmistamiseksi tuen myöntämisessä, maksamisessa ja käytön valvonnassa.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään Ruokaviraston tehtäviin kuuluvien tarkastusten määrästä ja kohdentamisesta sekä muista valvonnan järjestämisen teknisistä yksityiskohdista.

55 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyä päätöstä koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan valtioneuvoston asetuksella 54 §:ssä säädettyjä säännöksiä. Takaisinperintää, sopimuksen purkamista ja irtisanomista sekä asiamiehelle tai avustajalle määrättyä väliaikaista kieltoa koskevassa asiassa muutosta haetaan kuitenkin valittamalla hallinto-oikeuteen ilman oikaisuvaatimusmenettelyä.

56 §

Maastomittaukset

Tähän lakiin liittyvissä maastossa tehtävissä mittauksissa käytetään metsätaloudessa yleisesti käytettäviä mittaus- ja arviointimenetelmiä.

57 §

Luonnonvarakeskuksen tehtävä

Luonnonvarakeskuksen tulee vuosittain elokuun loppuun mennessä toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle tiedot kolmen edellisen kalenterivuoden puukuutiometrin keskikantohinnan aritmeettisesta keskiarvosta maakunnittain.

Lisäksi Luonnonvarakeskuksen tulee toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle muut tässä laissa tarkoitettujen tukien toimeenpanossa tarvittavat tiedot.

9 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tämä laki on voimassa 31 päivään joulukuuta 2029.

Tämän lain muita kuin tuen myöntämistä koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin tämän lain nojalla myönnettyyn tukeen lain voimassaoloajan päätyttyä. Tämän lain nojalla myönnetty tuki tulee maksaa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2032.

Tämän lain mukaista rahoitusta tulee hakea viimeistään 1 päivänä lokakuuta 2029. Suomen metsäkeskuksen on pyydettävä hakemuksen lähettäjää toimittamaan hallintolain (434/2003) 22 §:n 1 momentissa tarkoitetut puuttuvat selvitykset viimeistään 1 päivänä marraskuuta 2029. Hakijan on toimitettava mainitut ja muut hakemusta täydentävät selvitykset metsäkeskukselle viimeistään 1. päivänä joulukuuta 2029.

Sen estämättä, mitä 6 §:n 2 momentissa säädetään, taimikon ja nuoren metsän hoitoon voidaan myöntää 13 §:n nojalla tukea, jos kymmenen vuotta on kulunut samalla kohteella rahoitetun kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) mukaisen metsänuudistamisen loppuun maksamisesta. Taimikon ja nuoren metsän hoitoon ei voida tämän lain 13 §:n nojalla myöntää tukea, ellei ole kulunut kymmentä vuotta samalla kohteella rahoitetun kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain mukaisen nuoren metsän hoitotyöstä. Taimikon ja nuoren metsän hoitoon ei voida myöntää tukea 13 §:n nojalla, ellei samalla kohteella tehdystä kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) mukaisesta nuoren metsän hoitotyöstä ole kulunut kymmentä vuotta tai taimikon varhaisheidosta seitsemää vuotta.

Terveyslannoitukseen ei voida 14 §:n nojalla myöntää tukea, ellei samalla kohteella rahoitetun kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain mukaisen terveyslannoituksen tuen loppuun maksamisesta ole kulunut 20:ta vuotta tai kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain mukaisen terveyslannoituksen tuen loppuun maksamisesta ole kulunut kymmentä vuotta.

Suometsän hoitosuunnitelman laatimiseen tai suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemiseen ei voida 15 ja 16 §:n nojalla myöntää tukea, ellei kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain mukaisen kunnostusojituksen rahoituksen loppuun maksamisesta ole kulunut vähintään 20:ta vuotta tai kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain mukaisen suometsän hoidon tuen loppuun maksamisesta ole kulunut kymmentä vuotta. Suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemiseen voidaan myöntää 16 §:n nojalla tukea, jos toimenpiteiden toteutus perustuu kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain 9 §:n mukaiseen toteuttamissuunnitelmaan. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että toteuttamissuunnitelman laatiminen on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa ja valmis suunnitelma toimitetaan metsäkeskuksen hyväksyttäväksi yhdeksän kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Metsätien tekemiseen ei voida 17–19 §:n nojalla myöntää tukea, ellei kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain mukaisesta tiehankkeen rahoituksen loppuun maksamisesta ole kulunut vähintään 20:ta vuotta tai kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain mukaisen tiehankkeen tuen loppuun maksamisesta ole kulunut kymmentä vuotta. Tästä edellytyksestä voidaan kuitenkin poiketa, jos tien käyttö on olennaisesti muuttunut metsätalouden kuljetusten laajenemisen tai muuttuu arvioidun laajenemisen vuoksi taikka jos tie ei enää rakenteeltaan sovellu nykyisen puutavarankuljetuskaluston käyttöön. Lisäksi edellytyksenä on, että tien tekemisen tai sen perusparannuksen edellisen rahoituksen loppuun maksamisesta julkisin varoin on kulunut vähintään kymmenen vuotta.

Terveyslannoituksen, metsätien tekemisen ja metsäluonnon hoitohankkeen toteuttamissuunnitelmana voidaan hyväksyä kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain nojalla rahoitettu terveyslannoituksen, metsätien tekemisen ja metsäluonnon hoitohankkeen suunnitelma, jos suunnitelma sellaisenaan tai täydennettynä täyttää 10 §:n vaatimukset ja jos työn toteuttamiseen suunnitelman perusteella voidaan myöntää terveyslannoituksen, metsätien tekemisen ja metsäluonnon hoitohankkeen tukea. Suunnitelman täydentämiseen ei myönnetä tukea.

Laki kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain 48 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) 48 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 983/2020, seuraavasti:

48 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset.

Tämän lain muita kuin tuen myöntämistä koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin tämän lain nojalla myönnettyyn tukeen lain voimassaoloajan päätyttyä. Tämän lain nojalla myönnetty tuki tulee maksaa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2026. Tämän lain mukaista rahoitusta tulee hakea viimeistään 1 päivänä lokakuuta 2023. Suomen metsäkeskuksen on pyydettävä hakemuksen lähettäjää toimittamaan hallintolain (434/2003) 22 §:n 1 momentissa tarkoitetut puuttuvat selvitykset viimeistään 1 päivänä marraskuuta 2023. Hakijan on toimitettava mainitut ja muut hakemusta täydentävät selvitykset metsäkeskukselle viimeistään 1. päivänä joulukuuta 2023.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

LIITTEET

Rinnakkaistekstit [Täydentyy myöhemmin]

Asetusluonnokset

Valtioneuvoston asetus metsätalouden määräaikaisesta kannustinjärjestelmästä

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään metsätalouden määräaikaisesta kannustinjärjestelmästä annetun lain (/) nojalla:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään metsätalouden määräaikaisesta kannustinjärjestelmästä annetun lain (/), jäljempänä *kannustinjärjestelmälaki*, nojalla myönnettävien tukien myöntämisen edellytyksistä, tukien määrästä ja muista tukien määräytymisperusteista samoin kuin tukipäätöksessä annettavista tiedoista.

2 §

Pääasiallinen maatila- tai metsätalouden harjoittaminen

Yhteisön katsotaan harjoittavan pääasiallisesti maatila- tai metsätaloutta, kun liikevaihdosta ja tasearvosta yli puolet on muodostunut maatila- tai metsätaloudesta tuen hakemista välittömästi edeltävällä päättyneellä tilikaudella. Jos toimintansa aloittavalla yhteisöllä ei ole vielä vahvistettua tilinpäätöstä, jonka perusteella liikevaihdon ja taseen arvoa voidaan arvioida, voidaan hyväksyä muukin riittävä selvitys siitä, että pääasiallisena tarkoituksena on maatila- ja metsätalouden harjoittaminen.

Maatila- tai metsätalouden harjoittamisen katsotaan muodostavan pääosan säätiön toiminnasta, kun säätiön liikevaihdosta ja tasearvosta yli puolet muodostuu maatila- tai metsätaloudesta tuen hakemista välittömästi edeltävällä päättyneellä tilikaudella. Jos toimintansa aloittavalla säätiöllä ei ole vielä vahvistettua tilinpäätöstä, jonka perusteella liikevaihdon ja taseen arvoa voidaan arvioida, voidaan hyväksyä muukin riittävä selvitys siitä, että toiminnasta pääosan muodostaa maatila- ja metsätalouden harjoittaminen.

Tuloverolain (1535/1992) 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun verotusyhtymän katsotaan harjoittavan pääasiallisesti maatila- tai metsätaloutta, kun sille on viimeksi toimitetussa verotuksessa vahvistettu maatalouden tai metsätalouden puhdas tulo ja kun maatila- tai metsätalouden voidaan verovelvollisen ilmoittamista varten pitämien muistiinpanojen perusteella arvioida muodostaneen pääosan verotusyhtymän toiminnasta.

Tässä pykälässä maatilataloudella tarkoitetaan maa- ja metsätalouden harjoittamista.

3 §

Alueellinen eriyttäminen

Tässä asetuksessa eteläisen Suomen, keskisen Suomen ja pohjoisen Suomen alueilla tarkoitetaan metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (1308/2013) 1 §:ssä määritellyjä alueita.

4 §

Tuen määrän määräytyminen

Tuki-intensiteetin ja hyväksyttävien kustannusten laskemisessa käytettävät luvut on ilmaistava ennen verojen tai muiden maksujen vähentämistä. Arvonlisäveron osuus katsotaan hyväksyttäväksi kustannukseksi vain metsäluonnon hoidon tuessa edellyttäen, että tuensaaja ei voi vähentää arvonlisäverosuutta omassa kirjanpidossaan.

Useammassa erässä maksettava tuki ja hyväksyttävät kustannukset diskontataan tuen myöntämishetken arvoon. Diskonttauksessa käytettävä korko on tuen myöntämispäivänä sovellettava diskonttauskorko. Diskonttauskorkona käytetään viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta annetussa komission tiedonannossa (08/C 14/02) tarkoitettua viitekorkoa.

Rahoitettavien toimenpiteiden toteuttamisesta tuensaajalle syntyvät tulot vähennetään toimenpiteen kokonaiskustannuksista, jos tuki määräytyy todellisten kustannusten perusteella. Tällaisiksi tuloiksi katsotaan toimenpiteen toteuttamista koskevan rahoitushakemuksen jättämisen jälkeen rahoitettavan toimenpiteen toteuttamisesta metsätaloudesta syntyvät tulot.

5 §

Suuren yrityksen ja oman työn määritelmät

Kannustejärjestelmälain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuja suuria yrityksiä ovat ne yritykset, jotka eivät ole [maa- ja metsätalouseläin ja maaseutualueiden tiettyjen tukimuotojen toteuttamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti ja komission asetuksen (EU) N:o 702/2014 kumoamisesta annetun komission asetuksen (EU) xx/202x liitteessä I] tarkoitettuja pieniä ja keskisuuria yrityksiä.

Jos maanomistaja on luonnollinen henkilö, omana työnä pidetään maanomistajan omaa ja hänen puolisonsa tai samassa taloudessa asuvan lapsensa tekemää työtä. Jos maanomistaja on yhteisö, yhtymä tai kuolinpesä, omana työnä pidetään yhteisön, yhtiön ja kuolinpesän yhtiömiehen, jäsenen ja osakkaan tekemää työtä. Jos kyse on kannustejärjestelmälain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua yhteisömuotoisesta, omana työnä pidetään luonnollisen henkilön tai yhtiön yhtiömiehen tekemää työtä. Jos maanomistaja on yhteisö tai säätiö, omana työnä pidetään yhteisön ja säätiön palveluksessa olevan henkilön tekemää työtä yhteismetsän palveluksessa olevan henkilön tekemää työtä lukuun ottamatta. Lisäksi omaksi työksi katsotaan aina vastikkeetta tehty työ.

2 luku

Taimikon ja nuoren metsän hoito

6 §

Taimikon ja nuoren metsän hoidon kohde

Taimikon ja nuoren metsän hoidon kohteen pinta-alan tulee olla vähintään hehtaari. Kohde voi koostua useasta eri kuviosta.

7 §

Käsittelyn jälkeinen metsikkö

Kasvatettavan taimikon tai nuoren metsän keskipituuden tulee työn jälkeen olla vähintään 0,7 metriä ja enintään 12 metriä. Kasvatettavalla taimikolla tai nuorella metsällä tarkoitetaan hoidettavan jakson kasvatettavaa puustoa. Kasvatettavalta puustolta edellytetään, että se on puulajiltaan kasvupaikalle sopivaa ja latvukseltaan elinvoimainen, eikä siinä ole kasvua haittaavia vaurioita.

Hoitotyössä tulee poistaa kasvatettavan puuston kasvua haittaavaa puustoa. Hoitotyössä tulee välttää lehtipuuston tarpeetonta poistamista. Kohteelle voi jättää pienialaisia luonnontilaan jääviä alueita, suojatiheikköjä, säästöpuuryhmiä tai pienvesien ja vesistöjen suojavyöhykkeitä. Nämä luetaan tehoalaan silloin, kun niiden yhteinen pinta-ala on alle kymmenen prosenttia kuvion pinta-alasta. Jos kohde on aukkoinen tai epätasainen, tuki myönnetään työn tehoalan mukaisena.

Hoidettavan jakson taimien keskipituuden ollessa enintään kolmen metriä ei hoidon jälkeen saa olla kasvatettavan havupuuston tai lehtipuuston kasvua haittaavaa tai latvavaurioita aiheuttavaa etukasvuista lehtipuustoa. Hoidettavan jakson puuston keskipituuden ollessa yli kolme metriä mutta alle kahdeksan metriä, kohteelle saa jäädä hoidon kohteena olevaan jaksoon enintään 2 500 runkoa hehtaaria kohden. Hoidettavan jakson puuston keskipituuden ollessa vähintään kahdeksan metriä kohteelle saa jäädä hoidon kohteena olevaan jaksoon enintään 1 200 runkoa hehtaaria kohden, kun pääpuulaji on koivu ja enintään 1 500 runkoa hehtaaria kohden, kun pääpuulaji on havupuu.

Pienpuun keruussa tulee jättää keräämättä kuolleet pysty- ja maapuut.

8 §

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen määrä

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuki on x euroa hehtaarilta. Jos eteläisessä tai keskisessä Suomessa taimikon ja nuoren metsän hoidon yhteydessä syntyvää pienpuuta kerätään kohteelta vähintään 35 kiintokuutiometriä hehtaaria kohden ja pohjoisessa Suomessa vähintään 25 kiintokuutiometriä hehtaaria kohden, tuki on kuitenkin x euroa hehtaarilta. Korotetun tuen edellytyksenä on, että pienpuuta kertyy kaikilta kuvioilta ja pääosin tasaisesti.

4 luku

Terveyslannoitus

9 §

Terveyslannoituskohde

Terveyslannoituskohteen pinta-ala tulee olla vähintään kaksi hehtaaria. Kohde voi koostua useasta eri kuviosta.

Tukea ei myönnetä terveyslannoitukseen silloin, kun maaperä on vettä läpäisemätöntä savikkoa.

Tuen myöntäminen terveyslannoituksen edellyttää, että kohteella on vähintään 70 kuutiometriä hehtaaria kohden kasvatuskelpoista puustoa ennen toimenpidettä. Tästä vähimmäisvaatimuksesta voidaan poiketa taimikoissa. Tuen myöntäminen taimikoihin edellyttää kasvatuskelpoista taimikkoa, jossa taimikon varhaishoito on tehty tarkoituksenmukaisella tavalla ja taimikon keskipituus on vähintään 0,7 metriä. Tukea ei myönnetä hieskoivikoiden terveyslannoitukseen eikä lannoittamiseen kohteilla, joilla puuston uudistaminen on edelleen kasvattamista kannattavampaa.

10 §

Lannoitevalmiste

Käytettävän boorilannoitteen määrä tulee määrittää puustossa havaittavien kasvuhäiriöiden ja neulasten värikojen perusteella tai ravinneanalyysin avulla taikka puuston kehityksen ja kasvuolosuhteiden perusteella.

Käytettävän tuhkalannoitteen määrä ja tarpeellisuus tulee määrittää kasvupaikan perusteella.

11 §

Lannoitevalmisteen levittäminen

Lannoitevalmiste tulee levittää siten, että vesistöjen rannoille jätetään lannoittamaton suojakaista.

Ojitusalueilla tulee välttää lannoitevalmisteen joutumista suoraan ojiin.

Lannoitevalmiste tulee levittää sulan maan aikana tuhkalannoitteita lukuun ottamatta.

12 §

Terveyslannoituksen tuen määrä

Terveyslannoituksen tuki on x euroa hehtaaria kohden käytettäessä boorilannoitetta ja x euroa hehtaaria kohden turvemaiden tuhkalannoituksessa.

6 luku

Suometsän hoito

13 §

Suometsän hoitosuunnitelman suunnittelualue

Suometsän hoitosuunnitelman suunnittelualueen pinta-alan tulee olla vähintään viisi hehtaaria.

Suunnittelualueen muodostaa hydrologisen kokonaisuuden muodostama suoalue, joka on pääasiassa metsämaata. Suoalueeksi katsotaan alue, jossa suokasvien maatumisesta muodostuneen turvekerroksen paksuus on yli 30 senttimetriä.

14 §

Vesiensuojelusuunnitelma

Kannustejärjestelmälain 15 §:n 3 momentin 4 kohdassa tarkoitetun vesiensuojelusuunnitelman tulee sisältää kuvaus vesiensuojelun kannalta välttämättömistä toimenpiteistä. Suunniteltaessa vesiensuojelurakenteiden mitoitusta ja sijoittelua sekä muuta vesiensuojelun järjestämisestä tulee huomioida suunniteltujen suunnittelualueen metsäkäsittely- ja vesiensuojelutoimenpiteiden lisäksi myös muut samalla suoalueella tai sen osa valuma-alueella tehtäväksi jo aikaisemmin suunnitellut tai jo toteutetut toimenpiteet, jos tieto metsänkäsittely- ja vesiensuojelutoimenpiteestä on saatavilla metsäkeskuksen tarjoamasta palvelusta suunnitelman laadintaan ryhdyttäessä.

Vesiensuojelusuunnitelman tulee sisältää tiedot niiden metsäkäsittelytoimien sijainnista, toteutustavasta ja suunnitellusta toteutusajasta, joista aiheutuvia vesistöhaittoja vesiensuojelusuunnitelman toimilla pyritään vähentämään. Kun vesiensuojelutoimilla pyritään estämään ojien eroosiohaittoja, tulee vesiensuojelusuunnitelmaan merkitä ne osuudet ojustosta, joista aiheutuvia haittoja toimilla pyritään torjumaan. Vesiensuojelusuunnitelmassa tulee esittää toteutettavien rakennelmien sijainti, mitat, toteutustapa sekä niiden mitoittamisessa käytetyt tiedot, mukaan lukien vesimäärä sekä valuma-alueen

rajat. Jos vesiensuojelun toteutukseen liittyy vesien johtamista luontaisesti veden puhdistukseen soveltuvalla alueella tai uomaan, tulee niiden toteutus kuvata osana vesiensuojelusuunnitelmaa. Suunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden tehokkuudesta tulee esittää arvio, jossa huomioidaan alueen maastonmuodot ja maalajit. Kun vesiensuojelun toteutukseen liittyy valtaojien perkaamista, tulee perkausten toteutus kuvata siten, että sen tarpeellisuus käy ilmi.

Vesiensuojelusuunnitelmassa tulee mainita, esiintyykö alueella happamia maita. Kun vesiensuojelusuunnitelma laaditaan alueelle, jossa esiintyy happamia sulfaattimaita, tulee suunnitelmassa esittää keinot ja arvio niiden tehokkuudesta happamuushaittojen vähentämisessä.

Hyväksyttäviä vesiensuojelutoimenpiteitä kiintoaine- ja ravinnekuormituksen vähentämiseksi ovat lietekuoppien, laskeutusaltaiden, kosteikkojen, kaivu- ja perkauskatkojen, vesistöjen suojakaistojen, patojen ja pintavalutusalueiden sekä muiden kiintoainesta pidättävien sekä eroosiota ja ravinteiden kulkua vesistöön vähentävien vesiensuojelurakenteiden tekeminen ja kunnostaminen. Myös valtaojan perkaus voidaan katsoa vesiensuojelurakenteeksi, jos sen toteutustapa on kaksitasouoma tai muu vastaava ravinteiden ja kiintoaineen huuhtoutumista vähentävä toteutustapa.

15 §

Suometsän hoitosuunnitelman luontokohteet, luonnonhoito ja ennallistaminen

Suometsän hoitosuunnitelman tulee sisältää tieto kiinteistöjen alueiden luontokohteista ja mahdollisista luonnonhoitokohteista mukaan lukien soiden ennallistamiskohteet. Suunnitellut metsänkäsittelytoimenpiteet eivät saa huonontaa arvokkaiden luontokohteiden tilaa. Suon ja kivennäismaan vaihettumisvyöhyke voidaan sisällyttää suunnitelmaan, jos vyöhykkeellä on tarkoitus tehdä luonnonhoitoa.

16 §

Suometsän hoitosuunnitelman metsänkäsittelytoimenpiteet ja piennartiet

Suometsän hoitosuunnitelman tulee sisältää suunnittelualueella seuraavan viiden vuoden aikana toteutettavat metsänkäsittelytoimenpiteet mukaan lukien suometsän kulkuyhteyksien parantamiseksi tarpeelliset piennartiet. Suunniteltujen toimenpiteiden tulee mahdollistaa kestävä metsätalouden harjoittaminen suunnittelualueella. Toimenpiteiden suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota suunnittelualan eri osien kuivatustilan suunnitteluun. Suunnittelussa on huomioitava puuston kasvuolosuhteet, turpeen hajoamisesta seuraavat ilmasto- ja vesistövaikutukset sekä vaikutukset monimuotoisuudelle.

Suunnitelmassa tulee esittää metsäalan hyvän ammattikäytännön mukaan tarpeelliset seuraavan viiden vuoden aikana toteuttavissa olevat hakkuu- ja hoitotyöt. Suunnitelmassa tulee arvioida jatkuvan kasvatuksen, terveyslannoituksen sekä muiden vedenpinnan säätelyyn vaikuttavien metsäkäsittely- ja hoitotoimien toteuttamismahdollisuudet alueen eri osissa siten, että tarpeetonta ojien kunnostusta voidaan välttää.

Sellaisten suunnittelualan metsäkäsittelytoimet, joilla esiintyy happamia sulfaattimaita, tulee suunnitella siten, ettei toimilla edistetä happamuushaittoja synnyttävien olosuhteiden muodostumista. Lisäksi tarvittaessa suometsän hoitosuunnitelmaan merkitään ne tarpeelliset toimenpiteet, joilla vähennetään valumavesien happamoitumista ja happamuudesta aiheutuvia haittoja.

Piennartie voidaan tehdä ojastoa lähimmälle kantavalle maapohjalle asti. Piennarteiden määrässä ja sijoittelussa tulee huomioida suunniteltavan suoalueen kuljetustarpeet ja vesiensuojelunäkökohdat.

17 §

Suometsän hoitosuunnitelman muut toimenpiteet

Suometsän hoitosuunnitelmassa tulee esittää ojastokohtaisten laskuojien sijainti ja kunto, sekä arvio kunnostustarpeesta umpeenkasvun tai vesiensuojelun järjestämisen vuoksi. Suunnitelmassa tulee mainita myös ne laskuojat, joiden kunnostaminen ei ole tarpeen kuivatusojien toimivuuden ylläpitämiseksi tai joiden kunnostamista tulisi välttää kielteisten vesistövaikutusten välttämiseksi. Laskuojien kuntoa arvioidaan sillä perusteella, kuinka ne vaikuttavat suoalueella sijaitsevien kuivatusojien toimintaan ja sen myötä tarkoituksenmukaiseen kuivatustilaan.

Suunnitelmassa tulee mainita kuivatusojien sijainti sekä kunto kuivatuksen toimivuuden kannalta. Jos tarkoitus on kunnostaa kuivatusoja, suunnitelmassa on esitettävä perustelut sille, miksi kuivatusojien kunnostus on tarpeen. Kuivatusojien kunnostus voidaan katsoa tarpeelliseksi, jos puuston määrä, turpeen laatu sekä ojien kunto yhdessä tarkastellen synnyttävät epäsuotuisan kuivatustilan, joka rajoittaa puuston kasvua, eikä sitä pystytä korjaamaan muilla vähemmän ympäristövaikutuksia aiheuttavilla metsäkäsittely- tai hoitotoimilla.

Suunnitelmassa on mainittava täydennysojien sijainti, jos ojituksen täydentäminen on tarpeen. Suunnitelmassa on esitettävä perustelut miksi ojituksen täydentäminen on tarpeen. Täydennysojat voidaan katsoa tarpeelliseksi vain niillä alueilla, joilla aikaisempi ojitus on lisännyt puuston kasvua ja joilla aikaisempi ojitus on muuttanut alkuperäistä vesitaloutta. Lisäksi edellytyksenä on, että kuivatustilan parantaminen on täydennysojia kaivamalla taloudellisesti tarkoituksenmukaista ja ettei täydennysojien kaivamisella aiheuteta ylimääräisiä vesistö-, ilmasto-, tai monimuotoisuushaittoja verrattuna vanhojen ojien kunnostamiseen. Täydennysojaa ei saa sijoittaa siten, että sen kuivatusvaikutus ulottuu sellaiselle alueelle, jonka vesitalous on luonnontilassa. Poikkeuksen muodostaa johdeoja. Johdeoja voidaan sijoittaa luonnontilaiselle suolle, jos kyseessä on vesien palauttaminen luonnontilaiselle suolle tai jos kitu- ja joutomaata käytetään vesiensuojelun tehostamiseksi.

Täydennysojia voidaan sisällyttää suunnitelmaan, kun niillä korjataan aikaisemmin puutteellisesti tai virheellisesti sijoitettujen tai kaivettujen ojien kuivatusta, estetään vesistöhaittojen syntymistä tai ohjataan vedet vesiensuojelurakenteeseen. Jos edellisen ojituksen virheellisen tai puutteellisen kuivatuksen korjaaminen tapahtuu täydennysojia kaivamalla, ei vanhoja saman alueen kuivatusoja pääsääntöisesti kunnosteta. Tarkoituksenmukainen kuivatustila voidaan saavuttaa, kun ojien määrä ei ylitä 280 metriä hehtaaria kohden.

Suunnitelmaan tulee merkitä ne ojien osuudet, joissa jo syntyneitä eroosiohaittoja tulee korjata ja esittää toimet, joilla ne voidaan korjata. Suunnittelun yhteydessä laskuojien kunto tulee selvittää seuraavaan vesistöön tai puroon saakka, korkeintaan kuitenkin kilometrin matkalta siitä alueesta, jonka kuivatustilaa koskien suunnittelua tehdään. Laskuojien ja kuivatusojien kunnostuksen sekä täydennysojien kaivun yhteydessä, tulee erityistä huomioita kiinnittää ojien kunnostamisesta aiheutuvien eroosiohaittojen estämiseen.

18 §

Suometsän hoitosuunnitelman tuen määrä ja hyväksyttävät kokonaiskustannukset

Suometsän hoitosuunnitelman tuki on x prosenttia suunnittelun kohtuullisista kustannuksista, jos suunnitelma kattaa alle 50 hehtaaria tai kiinteistöjä on hankkeessa mukana enintään kolme. Tuki on x prosenttia jos suunnitelma kattaa 50–150 hehtaaria tai kiinteistöjä on hankkeessa mukana 4–10. Tuki on x prosenttia jos suunnitelman kattavuus on yli 150 hehtaaria tai kiinteistöjä on hankkeessa mukana yli kymmenen.

Yhteishankkeissa kustannukset ositellaan osakastiloille niille aiheutuneiden kustannusten mukaan.

19 §

Suometsässä toteuttavan vesiensuojelun ja piennarteiden tuen määrä ja hyväksyttävät kokonaiskustannukset

Tuki vesiensuojelutoimenpiteiden toteutukseen on enintään x prosenttia toimenpiteiden hyväksyttävistä kohtuullisista kokonaiskustannuksista. Hyväksyttäviin kokonaiskustannuksiin voidaan sisällyttää työ- ja tarvikekustannukset sekä hankkeeseen liittyvät lupa- ja toimitusmaksut. Hankkeen toteutuksesta aiheutuvat osakkaiden toisilleen maksamat korvaukset ovat hyväksyttäviä kustannuksia vain pintavalutusalueiden, tulvatasanteiden ja lasketusallasalueiden tai näiden yhdistelmien osalta.

Tuki piennarteiden toteutukseen on x euroa metriä kohden.

Yhteishankkeissa kustannukset ositellaan osakastiloille niille aiheutuneiden kustannusten mukaan.

7 luku

Metsätien tekeminen

20 §

Metsätien tekemistä koskevat yleiset säännökset

Metsätien katsotaan soveltuvan ympärivuotiseen käyttöön siitä huolimatta, että tiellä liikennöintiä rajoitetaan kelirikkoaikoina.

Tien, siihen liittyvien kääntö- ja ohituspaikkojen sekä varastoalueiden mitoituksessa ja toimivuudessa tulee noudattaa niitä metsäalan hyvän ammattikäytännön mukaisia metsätienormeja, jotka koskevat kelirikkoajoja lukuun ottamatta ympärivuotisesti liikennöitäviä alemmanasteisia teitä.

21 §

Yksityistien perusparannus

Perusparannettavan yksityistien tulee olla vähintään 500 metriä pitkä.

Perusparannettavan yksityistien ja siihen sisältyvä uuden tien tavoitekantavuuden tulee olla vähintään 40-60 megapascalia tietyypistä riippuen.

Perusparannettavan yksityistien kuljetuksista yli 30 prosenttia tulee olla metsätalouden edellyttämiä kuljetuksia. Metsätalouden kuljetusten osuus määritetään samojen periaatteiden mukaisesti kuin niiden osuus määritetään tietomitoituksessa tienpitovelvollisuuden ja siitä aiheutuvien kustannusten jakamiseksi tieosakkaiden kesken.

Perusparannukseen voidaan sisällyttää uuden metsätien rakentamista, jos se on perusparannettavan tien käyttötarkoituksen kannalta tarkoituksenmukaista. Uuden metsätien osuus perusparannuksesta saa olla enintään 20 prosenttia tuettavan tien kokonaispituudesta, mutta kuitenkin enintään 1 000 metriä.

Perusparannettavan tien tietiheys saa olla enintään 15 metriä vaikutusalueen hehtaaria kohti. Jos perusparannukseen sisältyy uuden tien tekemistä, tietiheys saa olla enintään 15 metriä hehtaaria kohden perusparannettavan tieosuuden ja uuden tieosuuden yhteisellä vaikutusalueella.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tietyyppin edellyttämästä tarpeellisesta sorastuksesta, rumpujen ja siltojen kunnosta sekä tukkeutuneiden ojien avaamisesta ja muista kunnossapidon edellyttämistä töistä

on huolehdittu tien käyttöä vastaavalla tavalla valtion rahoituksella toteutetun metsätien hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden voimassaolon aikana.

Perusparannetun yksityistien ja siihen sisältyvä uuden tien päällysrakenteen leveyden tulee olla leveydeltään vähintään 3,6 metriä.

22 §

Yksityistien perusparannuksen tuen määrä ja hyväksyttävät kokonaiskustannukset

Yksityistien perusparannuksen tuen määrä on yhteishankkeissa ja yhteismetsän toteuttamissa hankkeissa x prosenttia perusparannuksesta aiheutuneista hyväksyttävistä, kohtuullisista kokonaiskustannuksista. Silloin kun perusparannukseen sisältyy sillan tekemistä tai korjaamista, voidaan sillan suunnittelu-, työ- ja tarvikekustannuksiin myönnettävän tuen määrää yhteishankkeissa ja yhteismetsän toteuttamissa hankkeissa korottaa kahdellakymmenellä prosenttiyksiköllä edellä mainitusta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin hyväksyttäviin kokonaiskustannuksiin voidaan sisällyttää suunnittelu-, työ- ja tarvikekustannukset sekä hankkeeseen liittyvät lupa- ja toimitusmaksut. Hyväksyttäviin kokonaiskustannuksiin voidaan sisällyttää myös valvonnasta aiheutuneet kustannukset, jos valvoja on eri kuin toteuttaja, eikä valvontaa tehdä tiekunnan omana työnä. Suunnittelukustannukset voivat sisältää kantavuuden mittauksesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset. Tietoimituksessa osakastiloille mahdollisesti määrättävät korvaukset eivät ole hyväksyttäviä kustannuksia.

Yhden maanomistajan kiinteistöllä toteutettavan yksityistien perusparannuksen tuki on x euroa kilometriä kohden.

23 §

Uuden metsätien tekeminen

Uuden metsätien tulee olla vähintään 500 metriä pitkä, jos tien vaikutusalueen arvioitu kestävä vuotuinen hakkuumäärä on vähintään kolme kuutiometriä hehtaaria kohden, ja vähintään 800 metriä, jos vaikutusalueen arvioitu vuotuinen hakkuumäärä on alle kolme kuutiometriä hehtaaria kohden.

Uuden metsätien tietiheys saa olla enintään 15 metriä vaikutusalueen hehtaaria kohti. Alueilla, joilla arvioitu vuotuinen hakkuumäärä on enintään kuutiometri hehtaaria kohden, tietiheys saa olla korkeintaan kahdeksan metriä vaikutusalueen hehtaaria kohti. Tästä poiketen tuki voidaan myöntää, jos kyseessä on metsäkuljetuksen estävän maastovaikeuden poistaminen.

Uuden metsätien tavoitekantavuuden tulee olla vähintään 40-60 megapascaliala tiettyypistä riippuen.

Uuden metsätien kuljetuksista yli puolet tulee olla metsätalouden edellyttämiä kuljetuksia. Metsätalouden kuljetusten osuus määritetään samojen periaatteiden mukaisesti kuin niiden osuus määritetään tietoimituksessa tienpitovelvollisuuden ja siitä aiheutuvien kustannusten jakamiseksi tieosakkaiden kesken.

Uuden metsätien päällysrakenteen leveyden tulee olla leveydeltään vähintään 4,0 metriä.

24 §

Uuden metsätien tekemistä koskevan tuen määrä ja hyväksyttävät kokonaiskustannukset

Yhteishankkeina toteutettavan tai yhteismetsän toteuttaman uuden metsätien tekemisen tuki on eteläisessä Suomessa x prosenttia, keskisessä Suomessa x prosenttia ja pohjoisessa Suomessa x prosenttia uuden metsätien tekemisestä aiheutuneista hyväksyttävistä, kohtuullisista kustannuksista. Silloin kun

uuden tien tekeminen sisältää sillan rakentamisen, voidaan sillan suunnittelu-, työ- ja tarvikekustannuksiin myönnettävän tuen määrää korottaa kymmenellä prosenttiyksiköllä.

Hyväksyttäviin kokonaiskustannuksiin voidaan sisällyttää suunnittelu-, työ- ja tarvikekustannukset sekä hankkeeseen liittyvät lupa- ja toimitusmaksut. Hyväksyttäviin kokonaiskustannuksiin voidaan sisällyttää myös valvonnasta aiheutuneet kustannukset, jos valvoja on eri kuin toteuttaja, eikä valvontaa tehdä tiekunnan omana työnä. Tietoimituksessa osakastiloille mahdollisesti määrättävät korvaukset eivät ole hyväksyttäviä kustannuksia.

8 luku

Ympäristötuki ja metsäluonnon hoitohankkeet

25 §

Ympäristötuen kohdentaminen

Ympäristötuki tulee ensisijaisesti kohdentaa metsälain (1093/1996) 10 §:ssä tarkoitettujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen ominaispiirteiden säilyttämiseen.

Metsäkeskus voi myöntää ympäristötukea kannustejärjestelmälain 20 §:ssä säädetyillä edellytyksillä myös muihin monimuotoisuuden kannalta arvokkaisiin kohteisiin kuin 1 momentissa tarkoitettuihin kohteisiin.

26 §

Ympäristötuen määrä

Ympäristötuen määrä ilman kannustinkorvausta on kolmasosa siitä määrästä, joka saadaan vähentämällä kohteen peruskorvauksen ja hakkuuarvokorvauksen summasta maanomistajan omavastuuosuus.

Peruskorvaus on maakuntapohjaisesti määritellyn alueen puukuutiometrin keskikantohinta kerrottuna kymmenellä kutakin alkavaa hehtaaria kohden.

Omavastuuosuus on neljä prosenttia sen kiinteistön puuston arvosta, jolla kohde sijaitsee tai enintään 3 000 euroa. Puuston arvon määrittämisessä käytetään maakuntapohjaisesti määritellyn alueen puukuutiometrin keskikantohintaa.

Kannustinkorvaus saadaan kertomalla kuolleen puun määrä- ja laatuvaatimukset täyttävien kuvioiden pinta-alojen yhteenlaskettu suhteellinen osuus ympäristökohteen kokonaispinta-alasta 0,2:lla ja edelleen peruskorvauksen ja hakkuuarvokorvauksen summalla, josta on vähennetty maanomistajan omavastuuosuus. Kuolleen puun määrän tulee olla kannustinkorvaukseen laskettavalla kuviolla vähintään 20 kuutiometriä hehtaaria kohden ja vähintään 10 kuutiometriä. Kannustinkorvaukseen laskettavaksi kuolleeksi puuksi luetaan kaikki kuolleet pystyssä olevat ja kaatuneet maanpinnan tason yläpuoliset rungot, joiden rinnankorkeusläpimitta on vähintään 15 senttimetriä.

Ympäristötukisopimuksen valmistelu korvataan todellisten kustannusten perusteella ja sen määrä on enintään 20 prosenttia sopimuskohteelle myönnettävän ympäristötuen määrästä ilman kannustinkorvausta. Lisäksi ympäristötukena voidaan korvata kokonaan ne kohtuulliset kustannukset, jotka aiheutuvat hoito- ja kunnossapitosuunnitelman laatimisesta ja toteuttamisesta.

27 §

Metsäluonnonhoidon tuen määrä

Metsäluonnon hoidon tukena voidaan korvata kokonaan hankkeen suunnittelusta ja toteuttamisesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset.

28 §

Metsäluonnonhoidon tuen kohdentaminen

Metsäluonnonhoidon tuen kohdentamisen perusteena ovat esitettyjen toimenpiteiden merkittävyys ja vaikuttavuus sekä kustannustehokas toteuttamistapa metsäluonnon monimuotoisuuden edistämisen kannalta. Rahoitus kohdennetaan niihin toimenpiteisiin, joilla voidaan saavuttaa alueellisesti merkittävimmät luonnon monimuotoisuudelle ja vesiensuojelulle asetetut tavoitteet.

29 §

Kulotuskohde

Kulotuskohteen tulee olla yli kahden hehtaarin uudistusala ja sen tulee olla ravinteisuudeltaan vähintään kuivahko kangas tai sitä rehevämpi.

Kulotusalueelle tulee jättää vähintään 20 kuutiometriä säästöpuita, jotka sijoitetaan yhteen tai useampaan säästöpuuryhmään. Yli neljän hehtaarin kulotusaloilla säästöpuuvaatimus on vähintään viisi kuutiometriä hehtaaria kohden. Säästöpuut poltetaan kulotuksen yhteydessä. Metsätuhojen torjunnasta annetun lain (1087/2013) velvoitetta vahingoittuneiden puiden poistamisesta on noudatettava säästöpuita jätettäessä.

30 §

Kulotustuen määrä

Kulotustuki on x euroa hehtaaria kohden, kun kulotusala on vähintään neljä hehtaaria ja x euroa hehtaaria kohden, kun kulotusala on alle neljä hehtaaria.

Kulotusalueelle jäävän poltettavan puuston tulonmenetykset korvataan enintään 50 kuutiometriin saakka. Korvaus tulonmenetyksestä saadaan kertomalla kohteella olevan poltettavan puuston määrä maakuntapohjaisesti määritellyn alueen puukuutiometrin keskikantohinnalla. Puustoksi katsotaan metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 16 §:ssä tarkoitettu markkinakelpoinen puusto.

31 §

Komission hyväksymispäätöksen huomioon ottaminen tukipäätöksessä

Kannustejärjestelmälain 33 §:n 2 momentissa tarkoitettusta tukipäätöksestä tulee käydä ilmi, että seuraavat tukea myönnettäessä huomioon otetut vaatimukset perustuvat komission hyväksymispäätökseen:

- 1) tukea ei myönnetä suurille yrityksille eikä vaikeuksissa olevalle yritykselle;
- 2) tukea ei myönnetä yritykselle, jolla on maksamaton perintämääräys;
- 3) tukea ei myönnetä metsässä tehtävään työhön, joka on aloitettu ennen tukihakemuksen jättämistä tukiviranomaiselle;
- 4) tuki myönnetään hyväksyttävien kustannusten perusteella ja komission hyväksymän tukiprosentin mukaisena taikka komission hyväksymän tuen laskentaperusteen mukaisesti;
- 5) tuki ei kasaudu Euroopan unionin lainsäädännön vastaisesti;
- 6) rahoitettavien toimenpiteiden toteuttamisessa noudatetaan unionin lainsäädäntöä;

7) hakemuksessa on ilmoitettu vähintään hakijayrityksen nimi ja koko, hankkeen tai toiminnan kuvaus, mukaan lukien sijaintipaikka sekä aloitus- ja lopetusaika, hankkeen toteuttamiseksi tarvittavan tuen määrä ja tukikelpoiset kustannukset;

8) uuden metsätien tekemisen tai yksityistien perusparannuksen osalta sallitaan tiellä liikkuminen vapaasti ja ilmaiseksi kelirikkoajoja lukuunottamatta.

[mahdolliset muut kohdat selviävät viimeistään komission hyväksymispäätöksestä]

9 luku

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 202x.

Helsingissä päivänä kuuta 202x

Maa- ja metsätalousministeri

Maa- ja metsätalousministeriö asetuskestävän metsätalouden rahoitukseen liittyvien asiakirjojen sisältövaatimuksista

Maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaisesti säädetään metsätalouden määräaikaisen kannustejärjestelmälain (/20) nojalla:

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään metsätalouden määräaikaisessa kannustejärjestelmälaissa (xx/20xx), jäljempänä *kannustejärjestelmälaki*, tarkoitetun tuen hakemiseen ja maksamiseen liittyvien asiakirjojen sisältövaatimuksista.

2 §

Hakemus

Hakemuksessa tulee antaa metsäkeskukselle tiedot valtionavustuslaissa (688/2001), kannustejärjestelmälaissa ja metsätalouden määräaikaisesta kannustinjärjestelmästä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (xx/202x) säädettyjen tuen hakijaa ja saajaa koskevien sekä muiden tuen myöntämistä koskevien edellytysten arvioimista varten. Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen osalta tulee hakemuksessa lisäksi antaa tiedot Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 1407/2013, jäljempänä *de minimis –asetus*, säädettyjen tuen hakijaa ja saajaa koskevien sekä muiden tuen myöntämistä koskevien edellytysten arvioimista varten.

3 §

Hakijaa ja tuensaajaa koskevien tietojen ilmoittaminen

Hakemuksessa on ilmoitettava asiakirjan laatijan nimi ja yhteystiedot, tuen hakijoiden nimi- ja yhteystiedot. Tuen hakijalla tarkoitetaan tässä sitä, jolle kannustejärjestelmälain 4 §:n nojalla voidaan myöntää tukea. Jos tuen hakija on kannustejärjestelmälain 4 §:n 1 momentin 2-5 kohdassa tai 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu tuensaaja, hakemukseen tulee liittää seuraavat selvitykset:

1) maatalo- tai metsätalouden harjoittaminen on yhteisön, yhteenliittymän ja kuolinpesän toiminnan pääasiallisena tarkoituksena;

2) yhteisön, yhteenliittymän ja kuolinpesän osakkaina on vain luonnollisia henkilöitä;

3) maatalo- ja metsätalouden harjoittaminen muodostaa pääosan säätiön toiminnasta;

4) vähintään puolet 1 päivänä maaliskuuta 2003 tai sen jälkeen perustetun yhteismetsän osuuksista ja yhteisen alueen osuuksista on luonnollisten henkilöiden omistuksessa tai

5) maatalo- tai metsätalouden harjoittaminen on niiden luonnollisten henkilöiden ja yhtiön tarkoituksena, jotka yhdessä omistavat kiinteistön.

Jos hakija on kannustejärjestelmälain 30 §:ssä tarkoitettu tukeen oikeutettu kiinteistön yhteisomistaja, hakemuksessa on ilmoitettava yhteisomistussuhteen peruste ja omistusosuus, sekä kuvattava miten muille yhteisomistajille on suunnitellusta toimenpiteestä ilmoitettu.

Muuta tukia kuin taimikon ja nuoren metsän hoidon tukea koskevassa hakemuksessa hakijan on vakuutettava, ettei se ole kannustejärjestelmälain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys ja ettei se ole jättänyt noudattamatta komission päätöstä sääntöjenvastaisen ja sisämarkkinoille

soveltumattoman tuen takaisinperinnästä. Samoin hakijan tulee vakuuttaa, ettei se ole metsätalouden kannustejärjestelmästä annetun valtioneuvoston asetuksen (xx/202x) 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu suuri yritys.

4 §

Rahoitettavaa toimenpidettä sekä asiamiestä ja avustajaa koskevien tietojen ilmoittaminen

Hakemukseen on sisällytettävä toimenpiteiden kuvaus, sijainti, arvioitu alkamis- ja päättymisajankohta ja hankkeen toteuttamiseksi tarvittavan tuen määrä. Sijaintiin liittyen tulee ilmoittaa niiden alueiden kiinteistötunnukset ja kunta, joilla toimenpiteet on tarkoitus tehdä. Hakemukseen on liitettävä kartta, jossa kohde on rajattu. Hakemukseen on liitettävä toteuttamissuunnitelma, jos se on tuen myöntämisen edellytyksenä kannustejärjestelmälain 10 §:n mukaan.

Hakemukseen tulee liittää selvitys asiamiehen oikeudesta edustaa hakijaa, jos hakemuksen on laatinut asiamies. Hakemuksessa tulee ilmoittaa asiamiehen tai hakemuksen laatimisessa avustaneen henkilön nimi ja yhteystiedot.

5 §

Muuta julkista tukea ja muuta vähämerkityksistä tukea koskevien tietojen ilmoittaminen

Hakemuksessa on ilmoitettava, onko hakija hakenut tai saanut toimenpiteeseen muuta julkista tukea. Hakemuksessa, joka koskee sellaista hanketta, jolle on jo myönnetty tukea, on edellä tässä pykälässä säädetyn lisäksi ilmoitettava tukipäätöksen hankenumero.

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tukea koskevassa hakemuksessa on annettava selvitys tukea hakevan ja siihen [komission de minimis -asetuksen] x artiklan x kohdassa tarkoitettussa sidossuhteessa olevan yrityksen saamat vähämerkityksiset tuet kuluvan ja kahden edeltävän verovuoden aikana tai vakuutettava, ettei vähämerkityksistä tukea ole myönnetty edellä mainitulla tavalla. Myönnetystä vähämerkityksisestä tuesta on ilmoitettava tuen myöntövuosi, myöntäjä ja tuen määrä.

6 §

Eräisiin tukiin liittyvien tietojen ilmoittaminen

Suometsän hoitosuunnitelman hakemuksessa on ilmoitettava kohteen pinta-ala ja suunnitelman laatimisen kustannusten jakautuminen yhteishankkeissa tiloittain.

Suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennartien tekemisen, metsätien tekemisen ja metsäluonnon hoidon tuen hakemuksessa on ilmoitettava arvio toimenpiteen toteuttamisesta kohteella tuensaajalle syntyvistä tuloista.

Ympäristötuen hakemuksessa on ilmoitettava kohteen pinta-ala, kuvioittaiset metsävaratiedot, kuolleen puun määrä niiltä kuviolta, joiden perusteella kannustinkorvausta haetaan ja koko kiinteistön puuston määrä sekä kohteen elinympäristöt ja niiden lisämääreet tämän asetuksen liitteen mukaisesti. Kuolleen puun määrän lasketaan metsätalouden kannustejärjestelmästä annetun valtioneuvoston asetuksen 26 §:n määritelmän täyttävä kuollut puu.

7 §

Toteuttamissuunnitelma

Toteuttamissuunnitelmaan on sisällytettävä:

1) maastossa tehtävät toimenpiteet työlajin tarkkuudella,

- 2) tiedot hankkeen toteuttamiseksi vaadittavista luvista ja ilmoituksista sekä
- 3) tiedot jo vireillä oleviin lupa- ja ilmoitusasioihin liittyvistä viranomaisten yhteydenotoista.

Suunnitelmaan on liitettävä kopiot myönnettyistä luvista.

Suunnitelmaan on sisällytettävä toimenpiteiden kustannusarvio, jossa on eritelty suunnittelu-, työ-, tarvike- ja muut kustannukset. Siltä osin kuin kyseessä on yhteishanke, toteuttamissuunnitelmassa on ilmoitettava, miten kustannukset kohdistuvat eri kiinteistöille.

8 §

Terveyslannoituksen toteuttamissuunnitelma

Sen lisäksi, mitä 7 §:ssä säädetään, terveyslannoituksen toteuttamissuunnitelmaan on sisällytettävä:

- 1) kohteen ja siihen sisältyvien kuvioiden pinta-ala, maaperä, kuivatuksen tilanne, puuston määrä ja kehitysluokka sekä taimikoissa puuston pituus,
- 2) käytettävän lannoitevalmisteen nimi ja arvioitu käyttömäärä,
- 3) lannoituksen ajankohta sekä
- 4) yksilöityinä suunnitellut vesiensuojelutoimenpiteet.

Jos maanomistaja on teettänyt terveyslannoituksen tarpeen arviointia varten ravinneanalyysin, sen tulokset on liitettävä suunnitelmaan.

9 §

Suometsänvesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisentoteuttamissuunnitelma

Sen lisäksi, mitä 7 §:ssä säädetään, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisen toteuttamissuunnitelmaan on sisällytettävä:

- 1) suometsän hoitosuunnitelma,
- 2) vesiensuojelusuunnitelma,
- 3) tehtävän piennartien määrä

Toteuttamissuunnitelmaan on liitettävä vesilain (587/2011) 5 luvun 6 §:ssä tarkoitettu ilmoitus, jos vesiensuojelutoimenpiteiden toteuttaminen edellyttää kyseistä ilmoitusta.

10 §

Metsätien tekemisen toteuttamissuunnitelma

Sen lisäksi, mitä 7 §:ssä säädetään, metsätien tekemisen toteuttamissuunnitelmaan on hankkeeseen sisältyvän perusparannettavan yksityistien ja rakennettavan metsätien osalta sisällytettävä:

- 1) tien pituudet,
- 2) tien vaikutusalueen arvioitu vuotuinen hakkuumäärä,
- 3) tien metsätalouden kuljetusten osuus,
- 4) tien vähimmäisleveys ja
- 5) selvitys tien yhteyksistä alemmanasteiseen tieverkkoon.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa on eriteltävä perusparannettavan yksityistien pituus ja rakennettavan uuden metsätien pituus, jos hankkeeseen sisältyy sekä yksityistien perusparannusta että uuden metsätien rakentamista. Uudesta metsätiestä ja yksityistien perusparannushankkeesta on ilmoitettava metsätietiheys vaikutusalueella.

Jos hankkeeseen sisältyy sillan rakentamisesta tai korjaamisesta, on toteuttamissuunnitelmassa ilmoitettava toteuttajasta riippumattoman riittävän ammattitaidon omaavan ulkopuolisen valvojan nimi.

Toteuttamissuunnitelmaan on liitettävä tietoimituksen pöytäkirja, jos tietoimitus on pidetty. Toteuttamissuunnitelmaan on liitettävä todistus tai muu tuloste ajantasaisista tiedoista tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä (Digiroad), jos kannustejärjestelmälain 17 §:n 3 momentissa tietojen ilmoittamista edellytetään.

11 §

Ympäristötukisopimuksen neuvottelupöytäkirja

Sen lisäksi, mitä kannustejärjestelmälain 26 §:ssä säädetään, ympäristötukisopimuksen neuvottelupöytäkirjaan on merkittävä:

- 1) neuvottelun kulku, ajankohta ja osallistujat,
- 2) sopimusneuvottelujen kohteena olevan kiinteistön omistajat,
- 3) ympäristötukikohteen kuvaus,
- 4) kohteen pinta-ala, puuston määrä, kannustinkorvauksen laskennassa tarvittavan kuolleen puun määrä kuvioittain, koko kiinteistön puuston määrä sekä alueen kolmen edellisen kalenterivuoden aritmeettinen puukuutiometrin keskikantohinta sekä
- 5) maininta kohteen ilmoittamisesta kiinteistötietojärjestelmään.

Neuvottelupöytäkirjaan on liitettävä kartta, johon on rajattu sovittu ympäristötukikohteen alue. Lisäksi siihen on liitettävä hoito- ja kunnossapitosuunnitelma sekä ympäristönhoitotöiden kustannusarvio, jos neuvotteluissa on sovittu kohteella tehtävistä ympäristönhoitotöistä. Hoito- ja käyttösuunnitelmaan on merkittävä asiakirjan laatijan nimi ja yhteystiedot.

12 §

Metsäluonnon hoidon toteuttamissuunnitelma

Sen lisäksi, mitä 7 §:ssä säädetään, metsäluonnon hoidon toteuttamissuunnitelmaan on sisällytettävä kuvaus monimuotoisuuden kannalta tärkeistä elinympäristöistä ja monimuotoisuushyödyistä, joita toimenpiteillä tavoitellaan, jos tukea haetaan kannustejärjestelmälain 22 §:n 1 momentin 1 kohdan perustella.

Sen lisäksi, mitä 7 §:ssä säädetään, metsäluonnon hoidon toteuttamissuunnitelmaan on sisällytettävä seuraavat tiedot, jos tukea haetaan kannustejärjestelmälain 22 §:n 1 momentin 2 kohdan perustella:

- 1) kuvaus toimenpiteen merkityksestä ja kuvaus siitä, miten toimenpide hyödyttää vesien ja vesiluonnon hoitoa;
- 2) tiedot toteutettavien rakennelmien sijainnista, mitoista, toteutustavasta sekä niiden mitoittamisessa käytetyistä tiedoista, mukaan lukien vesimäärä sekä valuma-alueen rajat, sekä
- 3) arvio suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden tehokkuudesta huomioiden alueen maastonmuodot ja maalajit.

Sen lisäksi, mitä 7 §:ssä säädetään, metsäluonnon hoidon toteuttamissuunnitelmaan on sisällytettävä kuvaus millaista monikäyttöä toimenpide edistää, jos tukea haetaan kannustejärjestelmälain 22 §:n 1 momentin 3 kohdan perustella.

13 §

Kulotuksen toteuttamissuunnitelma

Sen lisäksi, mitä 7 §:ssä säädetään, kulotuksen toteuttamissuunnitelmaan on sisällytettävä:

- 1) kohteen ja siihen sisältyvien kuvioiden pinta-ala,
- 2) vesipaikkojen sijainti,
- 3) säästöpuiden määrä ja sijainti,
- 4) selvitys, että vastuuvakuutus on olemassa, ja
- 5) selvitys työnjohdon ammattitaidosta.

14 §

Toteutusilmoitus

Toteutusilmoitukseen on merkittävä:

- 1) hanketta koskevan rahoituspäätöksen numero paitsi, jos kyse on taimikon ja nuoren metsän hoidon tuesta,
- 2) tuensaajan ja asiakirjan laatijan nimi ja yhteystiedot,
- 3) tuensaajan tilinumero sekä
- 4) rahoituspäätöstä koskevat toteutuneet työmäärät kiinteistöittäin.

Toteutusilmoitukseen on liitettävä kartta, johon on rajattu alueet, jossa rahoituspäätöstä koskevat toteutuneet työt on tehty. Taimikon ja nuoren metsän hoidossa, terveyslannoituksessa ja kulotuksessa alueiden pinta-ala on ilmoitettava kuvioittain 0,1 hehtaarin tarkkuudella. Jos tuki maksetaan toteutusilmoituksen perusteella muulle kuin tuensaajalle, toteutusilmoituksessa on mainittava maksun saajan nimi, y- tai henkilötunnus ja tilinumero.

Siltä osin kuin suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemistä, metsätien tekemistä ja metsäluonnon hoitoa koskevan hankkeen toteuttamisen sekä ympäristötukisopimukseen liittyvien ympäristönhoitotöiden tekemisen yhteydessä on syntynyt tuloja, toteutusilmoituksessa on ilmoitettava tulojen jakautuminen tiloittain.

Suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisen, metsätien tekemisen ja metsäluonnon hoitohankkeen viimeiseen toteutusilmoitukseen on liitettävä ilmoitus hankkeen päättymisestä.

Siltä osin kuin toteuttamissuunnitelmasta tai hakemuksesta on poikettu, on toteutusilmoituksessa ilmoitettava, miten toteuttamissuunnitelmasta on poikettu ja mitkä ovat perustelut poikkeamiselle.

15 §

Taimikon ja nuoren metsän hoidon toteutusilmoitus

Sen lisäksi, mitä 14 §:ssä säädetään, taimikon ja nuoren metsän hoidon toteutusilmoituksessa on ilmoitettava kohteen pinta-ala kuvioittain, puulajeittain jäävän puuston määrä hehtaaria kohden 200 rungton tarkkuudella ja keskipituus kymmenen senttimetrin tarkkuudella. Lisäksi toteutusilmoituksessa on

mainittava, onko kohteelle jätetty pienialaisia luonnontilaan jääviä alueita, riistatiheikköjä tai säästöpuuryhmiä.

Siltä osin kuin työn toteuttamisen yhteydessä on kerätty pienpuuta, toteutusilmoituksessa on ilmoitettava kohteen pinta-ala kuvioittain, joilta pienpuuta on kerätty vähintään 35 kiintokuutiota hehtaaria kohden. Jos kohde sijaitsee pohjoisessa Suomessa, toteutusilmoituksessa on mainittava sen kohteen pinta-ala kuvioittain, jolta pienpuuta on kerätty vähintään 25 kiintokuutiometriä hehtaaria kohden. Tiedon tulee perustua puutavaran mittauksesta annetun lain (414/2013) mukaiseen mittausasiakirjaan tai muuhun vastaavat tiedot osoittavaan asiakirjaan.

16 §

Terveyslannoituksen toteutusilmoitus

Sen lisäksi, mitä 14 §:ssä säädetään, terveyslannoituksen toteutusilmoituksessa on ilmoitettava käytetty lannoitevalmiste ja sen määrä kilogramman tarkkuudella sekä lannoitushankkeen toteutunut pinta-ala kuvioittain.

Edellä 1 momentista poiketen käytetyn lannoitevalmisteen määrä voidaan ilmoittaa kymmenen kilogramman tarkkuudella, jos käytetty lannoitemäärä on yli 100 kilogrammaa ja 100 kilogramman tarkkuudella, jos käytetyn lannoitteen määrä on yli 1000 kilogrammaa.

17 §

Suometsän hoitosuunnitelman toteutusilmoitus

Sen lisäksi, mitä 14 §:ssä säädetään, suometsän hoitosuunnitelman toteutusilmoitukseen on liitettävä

- 1) suometsän hoitosuunnitelma,
- 2) suunnittelualan pinta-ala,
- 3) suunnitelman laatimisen kokonaiskustannukset sekä
- 4) vesiensuojelusuunnitelma.

18 §

Suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisen toteutusilmoitus

Sen lisäksi, mitä 14 §:ssä säädetään, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisen toteutusilmoituksessa on ilmoitettava:

- 1) piennarteiden määrät metrin tarkkuudella,
- 2) tehdyt vesiensuojelutoimenpiteet ja
- 3) hankkeen toteutuneet kokonaiskustannukset.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut kustannukset tulee eritellä työ-, tarvike- ja muihin kustannuksiin.

19 §

Metsätien tekemisen toteutusilmoitus

Sen lisäksi, mitä 14 §:ssä säädetään, metsätien tekemisen toteutusilmoituksessa on ilmoitettava perusparannetun tai rakennetun uuden tien määrät metrin tarkkuudella. Siltä osin kuin kyse on

yhteishankkeesta tulee toteutusilmoituksella ilmoittaa toteutuneet kokonaiskustannukset. Kustannukset tulee eritellä suunnittelu-, työ-, tarvike- ja muihin kustannuksiin.

20 §

Ympäristötukisopimuksen ja metsäluonnon hoitohankkeiden toteutusilmoitus

Sen lisäksi, mitä 14 §:ssä säädetään, ympäristötukisopimuksen toteutusilmoituksessa on ilmoitettava ympäristönhoitotöiden ja metsäluonnon hoitohankkeiden toteutusilmoituksessa luonnonhoitotöiden määrä ja kokonaiskustannukset. Kustannukset tulee eritellä suunnittelu-, työ-, tarvike- ja muihin kustannuksiin.

17 §

Kulutuksen toteutusilmoitus

Sen lisäksi, mitä 14 §:ssä säädetään, kulutuksen toteutusilmoituksessa on ilmoitettava toteutunut pinta-ala ja poltetun säästöpuun määrä.

21 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Helsingissä päivänä kuuta 20

Maa- ja metsätalousministeri

Liite

Liite 1: Elinympäristöt ja lisämääre

Elinympäristökoodit:

614 Lähde

615 Lähteikkö

624 Tihkupinta

618 Puro

619 Salapuro

623 Noro

613 Lampi

574 Korpi

578 Rehevä korpi

579 Ruohoinen suo

752 Lehtokorpi

757 Ruohokorpi

797 Metsäkortekorpi

798 Muurainkorpi

799 Tervaleppäkorpi
560 Kivinen suo
575 Räme
576 Neva
577 Letto
511 Ennallistettu suo
601 Pienialainen suo
602 Vähäpuustoinen suo
617 Kosteikko
620 Tulvaniitty/Luhta
625 Tulvametsä/Metsäluhta
570 Kuiva lehto
571 Tuore lehto
572 Kosteaa lehto
502 Jalopuumetsä
573 Pähkinäpensaslehto
592 Kulorefugio
600 Metsäsaareke
500 Vanha havu- tai sekametsä
504 Vanha lehtimetsä/Kaskimetsä
532 Rotko/Kuru
530 Jyrkäne
531 Raviini
543 Kalliojyrkäne
551 Hietikko
540 Kallio
542 Kallioalueita
544 Lohkare/Lohkareita
545 Louhikko/Kivikko
547 Muinaisranta
548 Pieniä kallioalueita
549 Pirunpelto
541 Ravinteisten kivilajien kallio
552 Kalkkivaikutteisen maaperän metsä/elinympäristö

553 Ultraemäksisen maaperän elinympäristö

520 Harju

521 Suppa

522 Paisterinne

400 Hakamaa

420 Keto

450 Niitty/Lehdesniitty

629 Merenranta-alue

1031 Huomattava havupuu

1032 Huomattava lehtipuu

Lisämääreet:

40 Muu arvokas elinympäristö (METSÖ)

43 Metsälain 10 §:n elinympäristö

44 Luonnonsuojelulain 29 §:n luontotyyppi